

OPERAT KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ

**PLAN OCHRONY DLA
PARKU KRAJOBRAZOWEGO „MIERZEJA WIŚLANA”**

Warszawa, Gdańsk, 2020 - 2022

Operat kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej opracował zespół w składzie:

dr inż. arch. Barbara Jaszczuk-Skolimowska (BJS)

mgr Wojciech Kiełb (WK)

mgr Aleksandra Nowicka(AN)

Amanda Skolimowska (AS)

Konsultant: dr hab. n. przyr. Maciej Przewoźniak

Wykonawca prac:

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska;
ul. Erazma Ciołka 13, 01-445 Warszawa
we współpracy z:

- DOM Biurem Urbanistycznym, Kiełb-Stańczuk, Jaszczuk-Skolimowska Sp. j.,
 - Pracownią Przyrodniczą Pro Natura Pro Homini – Katarzyna Bociąg.
 - Tribio sp. z o.o.
-

Plan ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” sporządzono na zlecenie

Województwa Pomorskiego – Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych
w Słupsku, ul. Poniatowskiego 4A, 76-200 Słupsk

Rzeczpospolita
Polska

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014 – 2020 w ramach projektu „Opracowanie projektów planów ochrony parków krajobrazowych wchodzących w skład Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych”, Oś Priorytetowa 11: Środowisko, Działanie: 11.4 Ochrona Różnorodności Biologicznej

oraz przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku

WFOŚiGW
w Gdańsku

Fot. okładka: windsurfing na Zalewie Wiślanym (fot. BJS)

Spis treści

CZĘŚĆ I CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA STANU

1. WSTĘP	8
1.1. Cel opracowania i ogólna informacja o Planie ochrony	8
1.2. Metodyka i zakres prac	8
1.2.1. Ogólne założenia prac nad Planem ochrony	8
1.2.2. Metodyka i zakres prac w odniesieniu do kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej	9
1.3. Zespół autorski	10
1.4. Ogólna charakterystyka Parku	11
2. OCENA DOTYCHCZASOWEGO STANU ROZPOZNANIA	13
2.1. Ogólna charakterystyka stanu wiedzy	13
2.2. Zestawienie dostępnego piśmiennictwa oraz ocena zasobów informacji pod kątem ich przydatności do potrzeb Operatu	14
3. OGÓLNE UWARUNKOWANIA KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ W PARKU	20
3.1. Uwarunkowania prawa powszechnego i miejscowego	20
3.1.1. Uwarunkowania prawa powszechnego	20
3.1.2. Uwarunkowania prawa miejscowego	21
3.2. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i planistycznych woj. pomorskiego i innych dokumentów ponadlokalnych	24
3.2.1. Strategia rozwoju województwa pomorskiego 2030 (2021)	24
3.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030	24
3.2.3. „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030”	27
3.2.4. „Strategia Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030” (2015)	28
3.2.5. „Diagnoza stanu i koncepcja rozwoju turystyki wodnej w województwie pomorskim 2030” (2021)	29
3.2.6. Plany zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych (w trakcie sporządzania)	31
3.2.7. „Strategia rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2015-2024” (2015)	32
3.2.8. „Jednolity program gospodarczo-ochronny Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Elbląsko-Żuławskie” (2013)	33
3.2.9. „Koncepcja rozwoju turystyki i rekreacji w LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie” (2015)	33
3.3. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i planistycznych gmin	35
3.3.1. Strategie rozwoju gmin	35

3.3.2.	Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin _____	36
4.	WALORY PARKU ISTOTNE DLA ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ _____	38
4.1.	Walory przyrodnicze – synteza _____	38
4.2.	Walory kulturowe – synteza _____	41
4.3.	Walory krajobrazowe – synteza _____	42
5.	ISTNIEJĄCY SYSTEM I INFRASTRUKTURA OBSŁUGI TURYSTYKI, REKREACJI I DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ W PARKU _____	44
5.1.	System obsługi _____	44
5.2.	Formy aktywności turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej oraz ich natężenie _____	45
5.3.	Baza noclegowa _____	47
5.3.1.	Rodzaje bazy noclegowej _____	47
5.3.2.	Pojemność bazy noclegowej _____	58
5.4.	Tereny i akweny rekreacji morskiej i przymorskiej _____	73
5.4.1.	Porty i przystanie, w tym przystosowane do celów obsługi turystyki wodnej _____	73
5.4.2.	Plaże i kąpieliska _____	76
5.4.3.	Pozostałe elementy zagospodarowania i wykorzystanie strefy przybrzeżnej _____	83
5.5.	Pozostałe tereny i obiekty wykorzystywane przez turystów _____	89
5.5.1.	Dostępność komunikacyjna, parkowanie _____	89
5.5.2.	Obiekty informacji turystycznej _____	90
5.5.3.	Gastronomia i handel _____	91
5.5.4.	Ważniejsze ogólnodostępne miejsca wypoczynku i rekreacji wykorzystywane przez turystów	93
5.5.5.	Inne atrakcje turystyczne _____	94
5.5.6.	Urządzone punkty widokowe _____	97
5.5.7.	Szlaki turystyki pieszej _____	99
5.5.8.	Szlaki rowerowe _____	99
5.5.9.	Pozostałe urządzone ścieżki _____	101
5.6.	Infrastruktura edukacyjna _____	102
5.6.1.	Muzea _____	102
5.6.2.	Obiekty dydaktyczne _____	103
5.7.	Ocena zmian wykorzystywania Parku w zakresie turystyki, rekreacji i edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem ostatniego 20-lecia _____	105

6. ZAGROŻENIA DLA PARKU WYNIKAJĄCE Z ISTNIENIA I ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ ORAZ MOŻLIWE SPOSOBY ICH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIA	110
6.1. Charakterystyka zagrożeń wewnętrznych	110
6.2. Charakterystyka zagrożeń zewnętrznych	112
6.3. Charakterystyka oraz źródła zagrożeń, możliwe sposoby ich eliminacji lub ograniczenia - synteza	113
 CZĘŚĆ II STRATEGIA OCHRONY	
7. CELE KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ	120
8. STRELOWANIE OBSZARU PARKU	121
9. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ	127
9.1. Zasady funkcjonowania turystyki i rekreacji	127
9.2. Preferowane formy turystyki i rekreacji	128
9.3. Rozwój funkcji edukacyjnych	131
10. ZAKRES DZIAŁAŃ NA RZECZ KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ	133
10.1. Propozycje działań dotyczących kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej	133
10.2. Propozycje ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów strategicznych dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych	144
10.3. Propozycje monitoringu stanu i skuteczności kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej	147
10.4. Potrzeby uzupełnienia wiedzy dotyczącej zagadnień związanych z turystyką, rekreacją i edukacją	148
11. PROGNOZA STANU W PERSPEKTYWIE 20-LETNIEJ	148
11.1. Wariant ochrony zachowawczej – utrzymanie aktualnych trendów, bez podejmowania działań wskazanych w Planie ochrony	148
11.2. Wariant ochrony aktywnej - pełna realizacja ustaleń Planu ochrony	148
12. LITERATURA	149
13. ZESTAWIENIE TABEL, MAP, RYCIN I FOTOGRAFII	151
14. ZAŁĄCZNIKI	154

Załącznik nr 1 STUDIUM DOKUMENTACYJNE PRZEJŚĆ NA PLAŻE W PARKU KRAJOBRAZOWYM
"MIERZEJA WIŚLANA" stan w lipcu 2020 r.

Część I

Charakterystyka i diagnoza stanu

1. WSTĘP

1.1. Cel opracowania i ogólna informacja o Planie ochrony

Operat kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej jest jednym z 6 operatów szczegółowych stanowiących wraz z Operatem generalnym dokumentację do Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” (PKMW lub Park). Jego zasadniczym celem jest wskazanie działań na rzecz ochrony i zrównoważonego wykorzystywania tych walorów w perspektywie najbliższych 20. lat. Składa się on z dwóch zasadniczych części: diagnostycznej, charakteryzującej zagospodarowanie i użytkowanie turystyczne, rekreacyjne i edukacyjne oraz strategicznej, w której zapisano proponowane cele i działania ochronne. Ustalenia Operatu stanowią podstawę merytoryczną dla zapisów projektu uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”. Treść Operatu traktować należy także jako rozwinięcie i uzasadnienie zapisów wyżej wymienionej uchwały, przy czym należy zwrócić uwagę, że w wyniku uwag zgłaszanych w ramach konsultacji społecznych, a także procedury uzgadniania i opiniowania projektu Planu ochrony, ostateczne brzmienie zapisów uchwały może różnić się od propozycji ujętych w niniejszym Operacie.

Wymóg sporządzania planów ochrony wynika z zapisów art. 18 ust. 1 Ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1098). Zawartość planu ochrony dla parku krajobrazowego określona jest w art. 20 ust. 4 tej ustawy, natomiast tryb jego sporządzania, zakres wymaganych prac oraz zakres i możliwe sposoby ochrony zasobów parku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. Nr 94, poz. 794).

Organem sporządzającym Plan ochrony dla PKMW jest dyrektor Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych, natomiast wykonawcą opracowania jest Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska wraz z podwykonawcami: DOM Biurem Urbanistycznym, Kiełb-Stańczuk, Jaszczuk-Skolimowska Spółka jawna, Katarzyna Bociąg - Pracownią Przyrodniczą „Pro Natura Pro Homini” oraz Tribio sp. z o.o.

1.2. Metodyka i zakres prac

1.2.1. *Ogólne założenia prac nad Planem ochrony*

Zakres prac wykonanych w ramach sporządzania Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” uwzględniał zarówno formalne wymogi wynikające z wspomnianego powyżej rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r., jak i rzeczywiste potrzeby rozpoznania aktualnego stanu i zagrożeń zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych Parku, niezbędnych do sformułowania długofalowej strategii ich ochrony. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że pomimo obszerności opracowania, dokumentacji Planu ochrony, w tym także Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej nie należy traktować jako typowej monografii przyrodniczej PKMW.

Prace prowadzone nad wszystkimi operatami szczegółowymi składały się z następujących etapów:

- etap wstępny, obejmujący ocenę stanu rozpoznania analizowanych komponentów (zagadnień) oraz zaplanowanie niezbędnych prac uzupełniających,
- etap charakterystyki i diagnozy stanu, obejmujący:
 - analizę dostępnych danych,

- wykonanie uzupełniających badań inwentaryzacyjnych,
 - ocenę zachodzących zmian i ocenę skuteczności dotychczasowych sposobów ochrony,
 - analizę uwarunkowań ochrony,
 - identyfikację zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.
- etap strategii ochrony, obejmujący:
 - określenie celów ochrony,
 - określenie zakresu prac rekomendowanych w celu ochrony analizowanych komponentów oraz monitorowania skuteczności podjętych działań,
 - określenie zasad i kierunków użytkowania obszaru Parku oraz propozycji ustaleń do dokumentów planistycznych i strategicznych różnych szczebli,
 - określenie propozycji uzupełnienia wiedzy dotyczącej analizowanych komponentów oraz propozycji ich wykorzystania w rozwoju funkcji turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych Parku,
 - prognozę stanu analizowanych komponentów w perspektywie 20 lat w wariantcie pełnej realizacji ustaleń Planu ochrony oraz w wariantcie utrzymania dotychczasowych trendów, a także oszacowanie kosztów realizacji proponowanych działań.

Istotnym elementem prac nad Planem ochrony było dokonanie podziału jego obszaru na strefy działań ochronnych (patrz Rozdz. 8), do których odnosi się część ustaleń zaproponowanych w niniejszym Operacie.

Poniżej omówiono bardziej szczegółowo metodykę prac diagnostycznych wykonanych w ramach opracowywania Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej.

1.2.2. Metodyka i zakres prac w odniesieniu do kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej

Operat zrealizowany został wg następującego schematu metodycznego:

- 1) analiza dostępnych publikacji i innych opracowań niepublikowanych dotyczących zagadnień turystyki i rekreacji (ich wykaz zawiera rozdz. 2.2);
- 2) zebranie informacji nt. stanu zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego i edukacyjnego obszaru Parku, w szczególności ze źródeł statystycznych, ewidencyjnych oraz archiwalnych;
- 3) analiza dokumentów strategicznych i planistycznych o zasięgu ponadlokalnym oraz dokumentów strategicznych oraz planistycznych na poziomie samorządów, w tym zawartości studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obejmujących obszar PKMW oraz uchwalonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z obszaru Parku i otuliny;
- 4) zebranie informacji w terenie (od maja do sierpnia 2020 r. – I etap prac terenowych, listopad 2020 r. – kwiecień 2021 r. – II etap prac terenowych) nt. stanu zagospodarowania przestrzennego obszaru Parku i jego otuliny, ze szczególnym uwzględnieniem

- zainwestowania osadniczego, bazy turystyczno-rekreacyjnej, bazy noclegowej, szlaków penetracji turystyczno-rekreacyjnej oraz przejść na plaże¹,
- 5) weryfikacja i usystematyzowanie zebranych informacji w postaciach tabelarycznej, katalogowej, fotograficznej i kartograficznej (ryciny w tekście i załącznik kartograficzny „Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”. Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne oraz edukacja – stan w 2020 r.” 1:10 000);
 - 6) sporządzenie syntez uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego Parku wynikających z ochrony przyrody (głównie na podstawie materiałów publikowanych) oraz dziedzictwa kulturowego i krajobrazu (głównie na podstawie Operatu ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu);
 - 7) przetworzenie informacji do postaci opisowej diagnozy stanu zagospodarowania przestrzennego;
 - 8) identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych zagrożeń walorów PKMW stwarzanych przez zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne;
 - 9) określenie uwarunkowań rozwoju przestrzennego, w tym z uwzględnieniem diagnozy elementów środowiska określonych w innych operatach szczegółowych;
 - 10) określenie celów rozwojowych, w szczególności w odniesieniu do zdiagnozowanych zagrożeń w Parku oraz na zewnątrz jego granic;
 - 11) wskazanie działań niezbędnych dla realizacji celów.

Zakres problemowy „Operatu ...” określa jego spis treści.

Zakres terytorialny „Operatu ...” pod względem diagnozy stanu zagospodarowania i użytkowania turystyczno-rekreacyjnego obejmuje obszar PKMW, pod względem funkcji edukacyjnej obszar PKMW i pod względem identyfikacji zagrożeń zewnętrznych dla realizacji funkcji turystyczno-rekreacyjnej otulinę PKMW.

1.3. Zespół autorski

Operat kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej opracował zespół w składzie:

- dr inż. arch. Barbara Jaszczuk-Skolimowska (BJS)– kierowniczka zespołu, specjalistka w zakresie planowania przestrzennego i urbanistyki;
- mgr Wojciech Kiełb (WK) – geograf, specjalista GIS;
- mgr Aleksandra Nowicka (AN)– geografka, specjalistka gospodarki przestrzennej oraz GIS.
- Amanda Skolimowska (AS)

Konsultant: dr hab. n. przyr. Maciej Przewoźniak (MP) - ekolog krajobrazu, ekspert ochrony środowiska, absolwent Podyplomowego Studium Gospodarki Przestrzennej PG, biegły w zakresie ochrony przyrody i ocen oddziaływania na środowisko

Dokumentacja fotograficzna: autorzy operatu - BJS, AS, MP

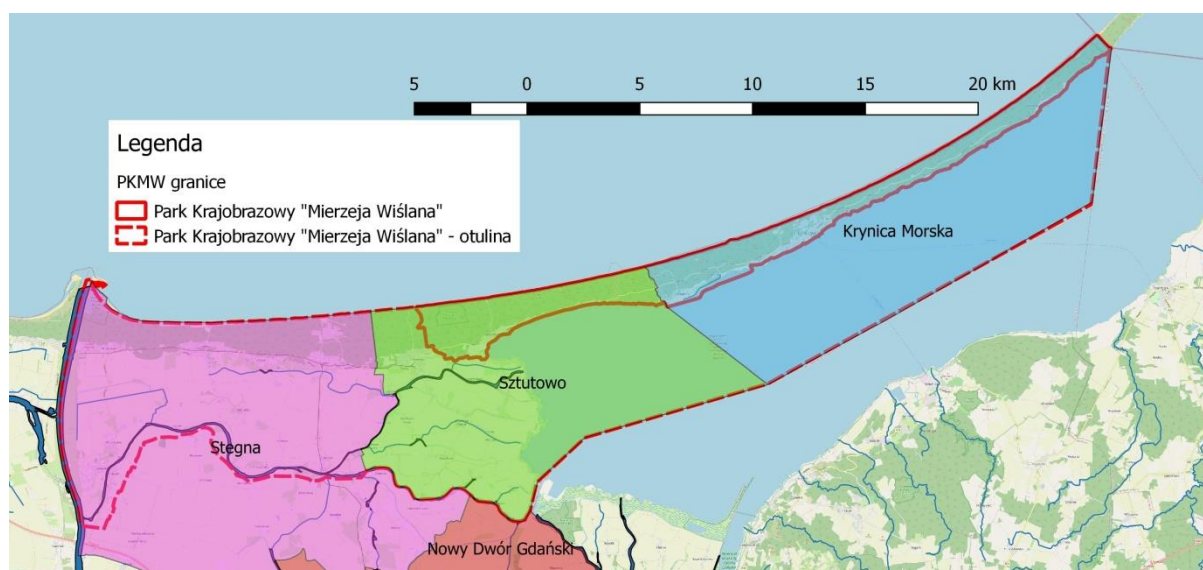
¹ Ze względu na stan epidemii obowiązujący na terenie Polski w okresie badań terenowych mogą one być niecharakterystyczne, w szczególności w zakresie oceny wykorzystania bazy rekreacyjno-turystycznej

1.4. Ogólna charakterystyka Parku

Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” utworzony został uchwałą nr VI/51/85 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Elblągu z dnia 10 lipca 1985 r. (Dz. Urz. Woj. Elbląskiego z 1985r. Nr 10, poz. 60). Aktualną podstawę prawną jego funkcjonowania stanowi uchwała 148/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 66, poz. 1463), zmieniona uchwałą 261/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2944). Określają one szczególne cele ochrony Parku oraz obowiązujące w jego granicach zakazy. Cele nawiązujące do specyfiki niniejszego Operatu stanowią zapisy §2:

- 1) *utrzymanie warunków mikroklimatycznych umożliwiających lecznictwo uzdrowiskowe i wypoczynek nadmorski;*
- 2) *ochrona reprezentatywnych obiektów kultury materialnej, w szczególności domów podcieniowych, zagród holenderskich i architektury kurortowej Krynicy Morskiej;*
- 3) *ochrona niematerialnych wartości kultury, w tym zachowanie tradycji kulturowych związanych z rybackim i wypoczynkowym charakterem miejscowości;*
- 4) *zachowanie charakterystycznych cech krajobrazu Mierzei Wiślanej: leśnego charakteru Mierzei, naturalnych plaż mierzejowych, zróżnicowania pasa wydm nadmorskich oraz niskich wybrzeży nadzalewowych.*

Park wg danych z ww. Uchwały obejmuje 4 410 ha w obrębie dwóch gmin: Krynica Morska i Sztutowo. Wyznaczona Uchwałą otulina Parku obejmuje tereny o powierzchni 22 703 ha w obrębie gmin Stegna i Sztutowo (Ryc. 1).

Ryc. 1. Położenie Parku na tle podziału administracyjnego (opracowanie własne)

Turystyka i rekreacja na obszarze PKMW rozwinęła się w oparciu o unikatowe walory przyrodniczo-krajobrazowe Mierzei Wiślanej wynikające z położenia nad wodami Zatoki Gdańskiej oraz Zalewu Wiślanego. Atrakcyjność turystyczną Parku wzbogaca krajobraz, przyroda i kultura Żuław Wiślanych obejmujących znaczną część otuliny Parku.

Obszar Parku charakteryzuje bardzo duże zróżnicowanie form zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego zarówno w odniesieniu do typów bazy noclegowej, jak i w odniesieniu do form zagospodarowania związanych z aktywnym wypoczynkiem i rekreacją które obejmują: hotele, ośrodki wypoczynkowe, pensjonaty, prywatne kwatery, zespoły domków letniskowych, apartamenty

w zabudowie wielorodzinnej oraz kempingi i pola namiotowe, a także zagospodarowanie plaż, szlaki turystyczne pieszo-rowerowe, porty i przystanie rybackie oraz żeglarskie, ścieżki dydaktyczne, zagospodarowanie wież i punktów widokowych.

Z uwagi na walory przyrodniczo-krajobrazowe (plaże, lasy) najpopularniejszą formę turystyki i rekreacji stanowi turystyka wypoczynkowa, pobytowa i krajoznawcza – samochodowa, rowerowa, piesza i wodna – żeglarska i motorowodna, zwłaszcza na wodach Zalewu Wiślanego położonego w otulinie Parku Krajobrazowego. Dobrze rozwinięte są aktywne formy wypoczynku związane ze sportami wodnymi, głównie żeglarstwem oraz wind- i kitesurfingiem.

Specyficzną formą turystyki w rejonie Parku jest turystyka ornitologiczna związana z położeniem Mierzei Wiślanej na jednym z ważniejszych europejskich szlaków ptasich wędrówek oraz z licznymi miejscami gniazdowania i żerowania wielu gatunków ptaków. Dużą popularnością cieszy się także turystyka związana z wielowiekową tradycją bursztynictwa oraz rybołówstwa w regionie, do ważnych miejsc należą Muzeum Bursztynu w Stegnie (otulina PK) oraz Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich. Atrakcyjność turystyczna Parku opiera się także o zabytki i historię obszaru (m.in. Muzeum Stutthof, kamień graniczny między Wolnym Miastem Gdańskim a Rzeszą Niemiecką) oraz dziedzictwo kulturowe, w tym zabytkowe układy przestrzenne, zabytki architektury i techniki. Coraz większą popularność zdobywa także turystyka militarna (w szczególności w rejonie Piasków w Krynicy Morskiej).

2. OCENA DOTYCHCZASOWEGO STANU ROZPOZNANIA

2.1. Ogólna charakterystyka stanu wiedzy

Stan rozpoznania walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, będących podstawą kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej w PKMW jest bardzo. Dobry jest także stan rozpoznania zagrożeń w relacji >turystyka i rekreacja – środowisko przyrodnicze i krajobraz<. Przeprowadzana na potrzeby Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” aktualizacja i uzupełnienie tej wiedzy pozwolą wskazać odpowiednie do stanu walorów kierunki kształtowania zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego i rozwoju funkcji edukacyjnej na obszarze Parku.

W zakresie diagnozy stanu zainwestowania i użytkowania turystyczno-rekreacyjnego obszaru Parku największy problem dotyczy oszacowania rzeczywistej wielkości (pojemności) form zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego. Niestety dane statystyczne, choć gromadzone cyklicznie w jednakowych grupach tematycznych, z możliwością dokonywania różnych analiz, zbierane są według jednostek terytorialnych, których granice nie pokrywają się z granicami PKMW i jego otuliny. Drugą kwestią problemową jest objęcie analizą wyłącznie działalności rejestrowanej i to od określonej wielkości obiektów, która nie odzwierciedla rzeczywistej wielkości natężenia turystyki i rekreacji w Parku. Elementem weryfikacji tych danych są badania terenowe przeprowadzone od maja do września 2020 r., uzupełnione w 2021 r. Badania terenowe wypadły w okresie trwania pandemii ogłoszonej w związku z zagrożeniem wirusem Sars Cov 2, przy wprowadzonych ogólnie w całym kraju ograniczeniach dla prowadzenia różnych działalności, zatem nie do końca można uznać je za reprezentatywne. Takie badania powinny być prowadzone w różnych porach roku, cyklicznie i stale. Inwentaryzacja stanu użytkowania turystyczno-rekreacyjnego nie dała całościowego obrazu zachodzących zjawisk. Pozwoliła jednak na oszacowanie stanu faktycznego zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego na obszarze PKMW i intensywności użytkowania jego obszaru.

Nieodłącznym elementem kształtowania zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego jest tzw. edukacja ekologiczna i właściwe przygotowanie oraz powszechne udostępnianie informacji o walorach Parku i o skutkach prowadzonych działań gospodarczych dla tych walorów. Stan rozpoznania działań z zakresu tej edukacji dotyczących PKMW jest niepełny. Przyczyną tego jest duże rozproszenie podmiotów realizujących tę problematykę, począwszy od edukacji realizowanej w ramach powszechnej oświaty, poprzez edukację prowadzoną przez organy parku krajobrazowego, zarządców terenów leśnych, samorządy lokalne czy różne stowarzyszenia i lokalne grupy działania, aż do edukacji prowadzonej przez poszczególnych operatorów turystyki, działających także poza obszarem Parku, a nawet regionu. Przegląd materiałów promocyjno-edukacyjnych związanych z opisem walorów PKMW wykazał bardzo duże ich zróżnicowanie – formalne i merytoryczne.

Problematyka kształtowania funkcji turystycznej i rekreacyjnej w Parku ściśle wiąże się z problematyką całościowo ujmowanego zagospodarowania przestrzennego Parku. Omówienie publikacji i materiałów niepublikowanych z tego zakresu oraz ustaleń obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, bezterminowo przesądzających docelowe zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne objętych nimi terenów zawiera „Operat zagospodarowania przestrzennego”.

2.2. Zestawienie dostępnego piśmiennictwa oraz ocena zasobów informacji pod kątem ich przydatności do potrzeb Operatu

Zestawienie najważniejszych pozycji literaturowych wraz z oceną ich przydatności w pracach nad Planem ochrony przedstawiono w tabeli 1.

Tab. 1. Zestawienie publikacji i materiałów niepublikowanych z oceną ich przydatności dla sporządzenia „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej”

Lp.	Dane bibliograficzne	Komentarz
	Publikacje	
1	Bernacka M., Jastrzębska M. (red.), 2003. Baśnie i legendy Żuław i Mierzei Wiślanej, wyd. Żuławy Wiślane, Nowy Dwór Gdański, 126 str.	zbiór 29 baśni i legend tylko i wyłącznie z Żuław i Mierzei Wiślanej; ciekawostka regionalna
2	Bielicki K., Czaplewski K. 2002. Szlakiem łatań morskich województwa pomorskiego. Wyd. Region, Gdynia: 1-79.	Informator turystyczno-krajoznawczy z wieloma danymi nt. łatań i osad nadmorskich, w tym w PKMW, przydatny do diagnozy walorów turystycznych.
3	Duczyc S., Wendt J. 2019, Uwarunkowania geograficzne i walory turystyczne region Zalewu Wiślanego, Journal of Innovations in Natural Sciences t.1: 3-15	Artykuł przedstawia geograficzne uwarunkowania rozwoju turystyki w regionie Zalewu Wiślanego wraz z zarysem walorów antropogenicznych, które decydują o atrakcyjności i rozwoju turystyki w regionie; przydatny do diagnozy walorów turystycznych.
4	Durydiwka M., Duda-Gromada K. 2014. Wpływ turystyki na rozwój przestrzenny miejscowości nadmorskich. Wybrane aspekty. Turystyka 24/1: 65-71.	Analiza głównych kierunków rozwoju turystycznego miejscowości nadmorskich, umiarkowanie przydatna do części diagnostycznej.
5	Dziegieć E., 1991, Przemiany wsi rybackich pod wpływem rozwoju turystyki. Przykład Mierzei Wiślanej i Helskiej, [w:] Przemiany przestrzeni wiejskiej w Polsce i we Francji pod wpływem urbanizacji i turystyki. Acta Universitatis Lodziensis, Folia Geographica, 14, s. 107-120	Analiza wpływu rozwoju turystyki na strukturę przestrzenną miejscowości, które pierwotnie stanowiły osady rybackie. Pozycja przydatna do opracowania koncepcji kształtowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej w PKMW
6	Dziedzictwo kulturowe – teraźniejszość – przyszłość. Markowy produkt turystyczny. 2010. XI Konferencja Kaszubsko-Pomorska. Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku: 1-232.	Zbiór wystąpień konferencyjnych, głównie o charakterze teoretycznym i sprawozdawczym, mogących inspirować część planistyczną „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”.
7	Gerstmannowa E. 2006. Przestrzeń turystyczna polskiej strefy brzegowej – trendy rozwoju a warsztat planistyczny [w:] Zintegrowane Zarządzanie Obszarami Przybrzeżnymi w Polsce - stan obecny i perspektywy 2. Brzeg morski – zrównoważony. Furmańczyk K. – red. Uniw. Szczeciński: 128-141..	Studium teoretyczno-metodyczne analizy zagospodarowania turystycznego strefy nadmorskiej w Polsce, przydatne do opracowania koncepcji kształtowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej w PKMW
8	Gerstmannowa E. 2018., Przyrodniczy i krajobrazowy potencjał turystyczny a polityka kreowania produktów	Artykuł przedstawia unikatowość walorów przyrodniczych, krajobrazowych i bursztynowego dziedzictwa na Mierzei Wiślanej, a także możliwości

	turystycznych na „Bursztynowej” Mierzei Wiślanej, [w:] Bursztyn – wczoraj - dziś - jutro, Olszewski-Strzyżowski D. (red.), wyd. Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, Gdańsk: 123-139	kreowania produktów turystycznych w oparciu o te walory, przydatne do opracowania „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”
9	Jaszczak A., 2013, Cechy krajobrazu kulturowego aspekcie rozwoju przestrzeni rekreacyjnej oraz analiza przekształceń obszarów wiejskich na przykładzie wybranych regionów Polski i Niemiec, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie Wydział /kształtowania Środowiska i /rolnictwa Katedra Architektury Krajobrazu i Agroturystyki, Olsztyn	rozprawa habilitacyjna zawierająca studia nad postrzeganiem krajobrazów kulturowych na terenach wiejskich oraz wnioski dotyczące jego ochrony, promocji i wykorzystania w turystyce bardzo przydatne
10	Kistowski M., Kowalczyk J. 2012. Rozwój turystyki w wybranych parkach krajobrazowych w świetle koncepcji ewolucji obszarów turystycznych [W:] Problemy Ekologii Krajobrazu 34: 77-85.	Artykuł zawiera analizę zagospodarowania i użytkowania turystycznego wybranych parków krajobrazowych (w tym PKMW) i sformułowane na tej podstawie ogólne wnioski – umiarkowanie przydatny jako podstawa metodyczna dla „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”.
11	Krzymowska-Kostrowicka A. 1997. Geoekologia turystyki i wypoczynku. Wyd. Nauk. PWN, Warszawa: 240 str.	Jedyna w literaturze polskiej monografia zagadnienia – bardzo przydatna (obowiązkowa lektura dla autorów „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”.)
12	Kulińscy M. i J. 2010. Zalew Wiślany przewodnik dla żeglarzy, wyd. Nowator Kartuzi: 335 str.	Praktyczny przewodnik dla śródlądowych jachtów, pomoc nawigacyjna po Zalewie Wiślanym, a także zbiór praktycznych porad na temat specyfiki akwenu; umiarkowanie przydatne do opracowania „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”
13	Olszewski-Strzyżowski D., Taraszkiewicz T. 2018. Czy Mierzeja Wiślana ma syndrom „śpiącej królowej”?, [w:] Bursztyn – wczoraj - dziś - jutro, Olszewski-Strzyżowski D. (red.), wyd. Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, Gdańsk: 251-267	Artykuł przedstawia analizę Mierzei Wiślanej jako niedocenianego przez turystów krajowych i zagranicznych obszaru będącego „martwym produktem turystycznym”, z jednoczesną próbą wskazania możliwości zmian takiego stanu; przydatne do opracowania „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”
14	Opitz M., Sosnowski P., 2009, Delta Wisły krajobraz dla konesera, wyd. Opitz, 156 str.	Album zawierający zarówno zdjęcia archiwalne, jak i współczesne; przydatny jako ilustracja charakterystycznych krajobrazów Żuław Wiślanych, stanowiących większą część otuliny PKMW
15	Rogowski M. 2016. Multisensoryczność krajobrazu jako inspiracja w kreowaniu produktu turystycznego, [w:] Turyzm zeszyt 2, tom 26, wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź: 23-32	Artykuł zawiera analizę wielozmysłowej percepcji krajobrazu na możliwości wykreowania interesującego i unikatowego produktu turystycznego przydatne do opracowania „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”
16	Rokicka-Hebel , 2018. Próba analizy potencjału biznesowego Mierzei Wiślanej na przykładzie wybranych obiektów noclegowych, [w:] Bursztyn – wczoraj - dziś - jutro, Olszewski-Strzyżowski D.	Artykuł analizuje możliwości rozwoju turystyki biznesowej na Mierzei Wiślanej, przydatne do opracowania „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”

	(red.), wyd. Wydawnictwo Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu, Gdańsk: 231-250	
17	Szczepanik K., 2017, Mierzeja i Zalew Wiślany przewodnik ilustrowany, 119 str.	Ilustrowany przewodnik po Zalewie i Mierzei Wiślanej, zawiera opisy kilkunastu miast, zabytków i ciekawych miejsc, a także informacje dotyczące bazy noclegowej, gastronomicznej oraz wykaz atrakcji nad Zalewem
18	Szmytkowska M. (red.), 2017. Turystyka i turysta nad Bałtykiem, wyd. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, 234 str.	Zbiór artykułów dotyczących zagadnień współczesnego podróżowania w obszarze nadbałtyckim także w odniesieniach historycznych, w tym zawiera artykuł dotyczący badań ankietowych z zakresu turystyki na Mierzei Wiślanej, przydatne do etapu diagnozy
19	Wanagos. M. (red.) 2004. Uwarunkowania i kierunki rozwoju turystyki w województwie pomorskim. Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego, Gdańsk: 299 str. i zał. kartogr.	Opracowanie ogólne (regionalne) i zdezaktualizowane, przydatne tylko w zakresie wybranych elementów diagnozy stanu w odniesieniu do PKMW i jego otoczenia.
20	Wanagos. M. (red.) 2004. Program rozwoju produktów turystycznych województwa pomorskiego. Urząd Marszałkowski Woj. Pomorskiego, Gdańsk: 149 str.	Opracowanie ogólne (regionalne) i zdezaktualizowane, przydatne tylko w zakresie koncepcji rozwoju wybranych produktów turystycznych z obszaru PKMW.
21	Ważyński B. 1997. Urządzanie i zagospodarowanie lasu dla potrzeb turystyki i rekreacji. Wyd. AR w Poznaniu: 216 str.	Opracowanie ogólnopoznawcze, dotyczące lasów w Polsce, umiarkowanie przydatne do opracowania „Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW”.
22	Węsławski J.M., Kotwicki L., Grzelak K., Piwowarczyk J., Sagan I., Nowicka K., Marzejon I. 2011. Przemysł turystyczny i przyroda morska na Półwyspie Helskim. Wstępna ocena wpływu turystyki i przemysłu rekreacyjnego na wartości naturalne przybrzeżnego ekosystemu morskiego na przykładzie Półwyspu Helskiego. WWF Polska: 1-68.	Synteza dostępnych informacji nt. zagrożeń środowiska morskiego wybrzeża związanych z rozwojem turystyki na Półwyspie Helskim oraz propozycje kluczowych dla ochrony środowiska kierunków działań – przydatna jako materiał „ostrzegawczy” dla PKMW oraz dla formułowania koncepcji zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego.
23	Szwichtenberg A. 2019. Gospodarka turystyczna na polskim wybrzeżu w drugiej połowie XX w. i na początku XXI w. [w:] Polska geografia morza. Przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne badania morza i obszarów nadmorskich. Cedro A. – red. Uniw. Szczeciński, Szczecin: 8-28.	Wybiórcze omówienie problemów gospodarki przestrzennej w strefie nadmorskiej, głównie w zakresie zagospodarowania i użytkowania turystycznego, przydatne dla formułowania koncepcji zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego
	Mapy turystyczne (wybór)	
1	Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”. Mapa turystyczna 1:50.000. 2016. Wyd. Eko-Kapio, Gdańsk.	Relatywnie aktualna mapa Parku (najnowsza ?), z oznaczeniem różnych form zagospodarowania turystycznego. Na odwrocie informator turystyczno-przyrodniczy. Przydatna do etapu diagnozy.
2	Mierzeja Wiślana, Żuławy Wiślane laminowana mapa turystyczna 1:50 000, 2015. Wyd. Comfort!Map, Warszawa	Dwustronnie laminowana, wygodna w składaniu, zawiera informacje o szlakach turystycznych i innych atrakcjach oraz plany miast, mapa zgodna z GPS – współrzędne geograficzne w układzie WGS-84. Przydatna do etapu

		diagnozy.
3	Mapa geologiczno-turystyczna, Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana w skali 1:60 000, 2014. Wyd. Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa	Mapa z ilustrowaną częścią opisową na rewersie, dostępna także w wersji interaktywnej (warstw tematyczne: geologiczna, topograficzna i turystyczna). Przydatna do etapu diagnozy.
4	Kraina Zalewu Wiślanego mapa 1:75 000, 2013, Wyd.: Cartomedia, Koszalin	Mapa zawierająca między innymi obszar Mierzei Wiślanej; z oznaczeniem różnych form zagospodarowania turystycznego; przydatna do etapu diagnozy.
5	Archiwalne mapy pomorza Gdańskiego dostępne na: http://www.mapy.eksploracja.pl	Zbiór map historycznych, w tym z obszaru PKMW
	Materiały niepublikowane	
1	Audyty turystyczny powiatu nowodworskiego, 2005, Business Mobility International Spółka z o.o. ze Słupska na zlecenie Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim	Analiza turystyki w aspekcie ogólnego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, przydatne dla analizy porównawczej w okresie 20-lecia
2	Strategia Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność objęta Programem Operacyjnym Rybactwo i Morze 2014-2020 Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka – Rybacka Brać Mierzei, 2017	Zawiera charakterystykę i opisuje zakres działań Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka – Rybacka Brać Mierzei; umiarkowanie przydatna dla diagnozy i projektu kształtowania zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego PKMW
3	Strategia rozwoju turystyki w powiecie nowodworskim na lata 2015-2015, 2005. Business Mobility International Spółka z o.o. ze Słupska na zlecenie Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim	Pozycja zdeaktualizowana, przydatna jedynie w aspekcie porównawczym
4	Dokumenty strategiczne poziomu regionalnego (województwo pomorskie), subregionalnego (powiaty) i lokalnego (gminy) wyszczególniono i omówiono w „Operacie zagospodarowania przestrzennego”.	Dokumenty przydatne dla projektu kształtowania zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego PKMW, w zakresie zgodności z celami strategicznymi rozwoju regionu i gmin.
5	Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin położonych w PKMW i w jego otulinie wyszczególniono i omówiono w „Operacie zagospodarowania przestrzennego”.	Dokumenty przydatne dla diagnozy i projektu kształtowania zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego PKMW w zakresie zgodności polityką przestrzenną gmin w tym zakresie.
6	Strategie rozwoju gmin i powiatów położonych w PKMW i w jego otulinie wyszczególniono i omówiono w „Operacie zagospodarowania przestrzennego”.	Dokumenty przydatne na poziomie ustalenia celów strategicznych PKMW, w nawiązaniu do celów rozwoju społeczno-gospodarczego gmin i powiatów.
7	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego terenów położonych w PKMW i w jego otulinie wyszczególniono i omówiono w „Operacie zagospodarowania przestrzennego”.	Dokumenty planistyczne gmin o bardzo różnej aktualności, tematyce i zajętości terenów, zawierające m. in. ustalenia nt. planowanego zagospodarowania turystycznego.

8	Projekty planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, w tym Zalewu Wiślanego oraz części Zatoki Gdańskiej stan na I półrocze 2021 r.	istotne dla PKMW są propozycje możliwego zagospodarowania w strefie przybrzeżnej oraz propozycje dopuszczenia inwestycji dla potrzeb rekreacji i turystyki
9	Koncepcja zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego dla obszaru Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Elbląsko-Żuławskie ze szczególnym uwzględnieniem obszarów leśnych oraz Program działań w zakresie rozwoju turystyki na terenie LKP Lasy Elbląsko-Żuławskie na lata 2017-2036. 2016. BULiGL w Gdyni i Nadleśnictwo Elbląg (mscr)	Dokument przydatny w szczególności na poziomie ustalenia celów strategicznych PKMW, w nawiązaniu do gospodarki prowadzonej w lasach oraz możliwości ich wykorzystania do celów rekreacji i turystyki PKMW i otuliny
10	Diagnoza stanu i koncepcja rozwoju turystyki wodnej w województwie pomorskim 2030. 2021. Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego w Gdańsku	Dokument opracowany został przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego w celu przeprowadzenia diagnozy stanu oraz identyfikacji barier i problemów rozwoju turystyki wodnej w województwie, a także określenia kierunków rozwoju oraz działań powiązanych z polityką regionalną woj. pomorskiego do roku 2030
11	Cele i uwarunkowania Polityki przestrzennej do planu zagospodarowania przestrzennego Mierzei Wiślanej – materiały na sympozjum zorganizowanego przez Instytut Ochrony Środowiska Oddział w Gdańsku w dniach 24-26 lutego 1986 r.	archiwalny dokument prezentujący diagnozę stanu, w tym zagospodarowania turystycznego dla całej Mierzei Wiślanej PKMW – ciekawy materiał porównawczy w odniesieniu historycznym
12	Plan regionalny Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” (projekt). 1989. Instytut Ochrony Środowiska Oddział w Gdańsku	archiwalny dokument prezentujący m. in. stan zagospodarowania turystycznego i zasady modernizacji przestrzeni turystycznej PKMW – ciekawy materiał porównawczy w odniesieniu historycznym
	Strony internetowe	
1	https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt	Dane statystyczne prowadzone między innymi dla jednostek statystycznych, zagregowane wg 23 kategorii, w tym turystyka w trzech grupach, przydatne dla diagnozy zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego PKMW
2	http://pomorskieszlakipkk.pl/	Opis przebiegu tras szlaków, ich „historii” i atrakcji turystycznych, przydatny dla diagnozy zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego w PKMW.
3	https://parkmierzeja.pl	Zakładka „Edukacja” - informacje przydatne dla diagnozy zagospodarowania turystycznego oraz form edukacji w PKMW.
4	https://ciee-gda.pl/	Strona Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku – informacje nt. prowadzonych działań z zakresu edukacji ekologicznej, konkursów i wydarzeń, w tym w dotyczących PKMW - przyczynek do kierunków kształtowania oferty edukacyjnej w PKMW.
5	https://mierzeja.pl	Portal informacyjny dotyczący atrakcji turystycznych oraz bazy noclegowej na Mierzei Wiślanej - przydatny dla diagnozy zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego w PKMW.

6	http://mierzejaizulawy.pl/	Portal informacyjny dotyczący atrakcji turystycznych oraz bazy noclegowej na Mierzei Wiślanej - przydatny dla diagnozy zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego w PKMW
7	http://e-przewodniki.pl/przewodnik-Mierzeja_Wislana	Przewodnik w formie elektronicznej; przydatny dla diagnozy zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego w PKMW, praktyczny w pracach terenowych

Źródło: opracowanie własne.

3. OGÓLNE UWARUNKOWANIA KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ W PARKU

3.1. Uwarunkowania prawa powszechnego i miejscowego

3.1.1. Uwarunkowania prawa powszechnego

Zasadnicze uwarunkowania prawne mające znaczenie dla funkcji turystyczno-rekreacyjnej i edukacyjnej wynikają z następujących aktów prawa powszechnego obowiązujących w Polsce (ze względu na częste zmiany przepisów zrezygnowano z podawania publikatorów tych aktów):

- Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym – reguluje między innymi zadania własne gminy, w tym z zakresu kultury fizycznej i turystyki, terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych jak również utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej;
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych (wraz z aktem wykonawczym: Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie) – reguluje między innymi zasady prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie oraz wymogów dla tych obiektów;
- Ustawa z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych - reguluje między innymi kwestie oferowania, sprzedaży i realizacji imprez turystycznych oraz zasady działania organizatorów turystyki i przedsiębiorców;
- Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych - reguluje między innymi zasady zapewnienia bezpieczeństwa na obszarach wodnych;
- Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej - reguluje między innymi obowiązki jednostek samorządu terytorialnego w zakresie wychowania fizycznego, sportu, rekreacji ruchowej i rehabilitacji ruchowej;
- Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe - reguluje między innymi zasady zarządzania szkołami i placówkami publicznymi na poziomie centralnym, regionalnym i lokalnym oraz uprawnienia dyrektorów szkół, nauczycieli, uczniów i rodziców;
- Ustawa z 7 września 1991 r. o systemie oświaty - reguluje między innymi zasady realizacji prawa każdego obywatela do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki;
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – reguluje zasady zagospodarowania przestrzennego oraz prowadzenie procedur planistycznych w państwie;
- Ustawa z 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane – wraz z przepisami wykonawczymi (rozporządzeniami właściwych ministrów) - reguluje wymogi i zasady lokalizowania obiektów budowlanych;
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (wraz z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego) – reguluje między innymi zasady ustanawiania i określania zakazów obowiązujących dla obiektów i obszarów chronionych, w tym parków krajobrazowych;

- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne – reguluje między innymi zagadnienia z zakresu ustanawiania i funkcjonowania kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli oraz zagadnienia gospodarowania wodami i ochrony przeciwpowodziowej;
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu – reguluje między innymi zagadnienia związane z audytem krajobrazowym województwa;
- Ustawa z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej – reguluje między innymi zagadnienia prawne obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej, pasa nadbrzeżnego, portów i przystani morskich oraz zasady korzystania z tych obszarów.

Inne przepisy prawa szczególnie ważne dla zagospodarowania przestrzennego, w tym zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego to (wybór najczęściej stosowanych przepisów):

- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami;
- Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych;
- Ustawa z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym ;
- Ustawa z dn.03.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. prawo geologiczne i górnicze;
- Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej.

3.1.2. Uwarunkowania prawa miejscowego

• Uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego

Obowiązujące w granicach Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” zakazy wymienione są w cytowanej wcześniej uchwale 148/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. zmienionej uchwałą 261/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. Na realizację w Parku działalności turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej mają wpływ następujące zakazy (§ 3) (poniżej tekst ujednoczony):

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko;*
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;*
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych - zakaz ten dotyczy zadrzewień śródpolnych o charakterze pasmowym,*

- pełniących funkcje przeciwozryjne oraz o charakterze obszarowym w formie kęp, wyraźnie odróżniających się w krajobrazie;*
- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
 - 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;*
 - 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;*
 - 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od:
 - a) linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych,*
 - b) zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne- z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;**
 - 8) lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego;*
 - 9) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;*
 - 10) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;*
 - 11) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;*
 - 12) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;*
 - 13) organizowania rajdów motorowych i samochodowych.*

Przy czym zakaz, o którym mowa w pkt 7, nie dotyczy:

- 1) obszarów zwartej zabudowy miast i wsi, w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, gdzie dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej, pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegów wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach;
- 2) istniejących siedlisk rolniczych - w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód;
- 3) istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych i usługowych, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r. - gdzie dopuszcza się modernizację istniejącego zainwestowania (rozbiórkę, odbudowę, nadbudowę poddasza użytkowego, przebudowę) w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem niezwiększania powierzchni zabudowy, a także nie przybliżania zabudowy do brzegów wód;

- 4) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych służących celom parku krajobrazowego.

Natomiast zakaz, o którym mowa w pkt 8, nie dotyczy:

- 1) lokalizowania nowych obiektów w nadzalewowej i nadzatokowej części pasa technicznego brzegu morskiego w określonych, w obowiązujących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, granicach zwartej zabudowy miejscowości: Kąty Rybackie i Skowronki oraz gminy miejskiej Krynica Morska;
- 2) istniejących obiektów letniskowych, mieszkalnych i usługowych, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r. - gdzie dopuszcza się modernizację istniejącego zainwestowania (rozbiórkę, odbudowę, nadbudowę poddasza użytkowego, przebudowę) w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie zwiększania powierzchni zabudowy, a także nie przybliżania zabudowy do brzegów wód i krawędzi brzegów klifowych;
- 3) odcinków plaż nadmorskich (poza otulinami rezerwatów przyrody), na których dopuszczalne jest lokalizowanie w trybie art. 29 ust. 1 pkt 12 ustawy Prawo budowlane, sezonowych obiektów budowlanych o powierzchni zabudowy do 150 m²;
- 4) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych służących celom parku krajobrazowego.

Jednak odstępstwa od zakazów wymienionych powyżej mają zastosowanie tylko w przypadku gdy w trakcie postępowania strona wykaże brak niekorzystnego wpływu planowanej inwestycji na chronione: krajobrazy, siedliska przyrodnicze oraz gatunki roślin, zwierząt i grzybów.

Szczególnie istotny jest zapis paragrafu 5 uchwały:

„Niniejsza uchwała nie narusza uprawnień nabytych na podstawie ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, prawomocnych orzeczeń administracyjnych i innych aktów prawnych, obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały.”

W południowo-zachodniej części otuliny PKMW znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Rzek Szkarpaży i Tugi. W zasięgu OChK Rzek Szkarpaży i Tugi obowiązuje Uchwała Nr 245/XIX/20 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lutego 2020 r. (Dz. Urz. Woj. Pom. 2020, poz. 1624).

- **Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**

Omówiono w Operacie zagospodarowania przestrzennego.

- **Inne przepisy lokalne**

Z innych przepisów lokalnych dla zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego oraz edukacji najistotniejsze są przepisy stanowione przez samorządy gminne w postaci Uchwał właściwych rad gmin dotyczące w szczególności zagadnień organizacyjnych i porządkowych, np. Uchwały o utrzymaniu czystości i porządku w gminach czy Uchwały w sprawie określenia wykazu kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli na polskich obszarach morskich przyległych do obszaru gmin.

3.2. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i planistycznych woj. pomorskiego i innych dokumentów ponadlokalnych

3.2.1. Strategia rozwoju województwa pomorskiego 2030 (2021)

Dokument „Strategii...” został przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa w kwietniu 2021 roku. W opracowaniu przedstawiono trzy scenariusze rozwoju województwa oraz określono strategiczne wyzwania rozwojowe (m.in. dotyczące zmian klimatycznych, spójności wewnętrznej regionu i mobilności mieszkańców, a także konkurencyjności gospodarczej), które stanowiły główną determinantę dla określenia celów strategicznych i operacyjnych. Cele ogólne sformułowane jako: Trwałe bezpieczeństwo, Otwarta wspólnota regionalna, Odporna gospodarka, są zoperacjonalizowane poprzez szereg celów i kierunków rozwoju, które odnoszą się także do kwestii turystyki i rekreacji. Biorąc pod uwagę strukturę funkcjonalno-przestrzenną województwa w „Strategii...” wskazano kluczowe interwencje dla regionalnego systemu obszarów chronionych, w tym parków krajobrazowych. Znaczna część celów operacyjnych powiązana jest z tematyką turystyki, rekreacji i edukacji, są to m.in.: *zachowanie i upowszechnianie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego, ochrona i poprawa stanu zasobów przyrodniczo-krajobrazowych oraz różnorodności biologicznej, a także poprawa jakości, kompleksowości i dostępności oferty czasu wolnego, w tym turystycznej, sportowej i kulturalnej dla mieszkańców i turystów.*

Zapisy „Strategii...” mają charakter ogólnych wytycznych i kierunku rozwoju. Narzędzie realizacji stanowią mają regionalne programy strategiczne. Generalne założenia dokumentu w aspekcie Planu ochrony PKMW mają wydźwięk pozytywny pod warunkiem zachowania zasad zrównoważonego rozwoju turystyki na obszarze Parku.

3.2.2. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030

Dokument przyjęty został Uchwałą Nr 318/XXX/2016 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r., opublikowany w Dz. U. Woj. Pom. z 2017 r., poz. 603. Plan zawiera uszczegółowienie w postaci „**Planu zagospodarowania przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030” (PZPOMG-G-S)**. Obszar Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” znajduje się w większości w granicach potencjalnej strefy funkcjonalnej OM G-G-S. Ponadto obszar PKMW znalazł się w wyznaczonym w „Planie...” *obszarze funkcjonalnym szczególnego zjawiska w skali makroregionalnej – we wschodniej części „Strefy Przybrzeżnej”*. Jednocześnie obszar ten pokrywa się częściowo z OF „Żuławy Wiślane”.

Przy formułowaniu zapisów „Planu...” uwzględniono uwarunkowania zewnętrzne, w tym determinanty rozwoju i zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa wynikające z czynników o charakterze globalnym i europejskim, a także uwarunkowania i cele wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 oraz międzywojewódzkie uwarunkowania rozwoju przestrzennego. Dokument jest także spójny z zapisami Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. W dokumencie szeroko rozpatrywano uwarunkowania nadmorskiego położenia województwa i jego powiązań z obszarami morskimi.

Jednym z celów polityki przestrzennego zagospodarowania województwa jest uruchomienie potencjału rozwojowego obszarów funkcjonalnych, co związane jest ze zmianą podejścia z sektorowego na zintegrowane podejście terytorialne ukierunkowane na wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów określonych funkcjonalnie oraz integrację działań publicznych w wymiarze przestrzennym i na poziomie systemów zarządzania. Prowadzić ma to m.in. do zwiększenia efektywności procesów zagospodarowania i zarządzania strefą brzegową, a także do zrównoważonego wykorzystania zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego

i krajobrazu, a także dostosowania działań ochronnych i ograniczeń umożliwiając jednoczesny rozwój społeczno-ekonomiczny zgodny z oczekiwaniami społecznymi.

Obszar funkcjonalny „Strefy Przybrzeżnej”:

W odniesieniu do obszaru funkcjonalnego „Strefy Przybrzeżnej” w „Planie...” zwraca się uwagę na zmiany systemu przyrodniczego wskutek rosnącej intensywności użytkowania obszarów przybrzeżnych i postępującej urbanizacji przestrzeni naturalnej, głównie związanej z rozwojem usług turystyki. Jednocześnie podkreśla się stopniowy zanik tradycyjnej funkcji gospodarczej i kulturowej obszaru przybrzeżnego – rybołówstwa kutrowego i łodziowego. Jako bariery i zagrożenia wskazuje się także na aspekty związane z sezonowością gospodarki, a także niedostosowaniem systemów transportowych do sezonowego wzrostu natężenia ruchu. Zwraca się także uwagę na wysoką wrażliwość środowiska nadmorskiego na presję antropogeniczną, a także problem lokowania zabudowy o architekturze obcej kulturowo tradycji bałtyckiej i lokalnej oraz o niskiej estetyce, a także akcentuje się problem tymczasowości znacznej części zainwestowania.

Wyzwaniem rozwojowym dla obszaru funkcjonalnego „Strefy Przybrzeżnej” zgodnie z „Planem...” jest: *Kształtowanie całorocznej atrakcyjności turystycznej Strefy Przybrzeżnej przez ochronę i wykorzystanie zasobów i walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych obszaru oraz poprawę jego dostępności i obsługi transportowej.*

Większość zapisów „Planu...” dotyczących zasad zagospodarowania przestrzennego oraz działań i przedsięwzięć polityki przestrzennej ma charakter wytycznych i rekomendacji, a jedynie część stanowią ustalenia obligatoryjne do stosowania w dokumentach planistycznych samorządów gminnych (studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy). Ze względu na specyfikę dokumentu jakim jest Plan Ochrony PKMW poniżej wskazano najistotniejsze zapisy istotne przy formułowaniu celów ochrony PKMW odnoszące się do kwestii turystyki i rekreacji:

1. Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- zasada ochrony naturalnych i antropogenicznych walorów krajobrazowych oraz zapewniania warunków kontynuacji zabudowy o skali i intensywności typowej dla krajobrazu nadmorskiego.
- zasada dostosowania skali i intensywności zabudowy i użytkowania rekreacyjnego do pojemności przestrzeni na przyrodniczych obszarach chronionych.
- zasada unikania lokalizowania intensywnej zabudowy pensjonatowej na niewielkich działkach poprzez ustalanie ekologicznych standardów zabudowy i zagospodarowania.
- zasada uwzględniania przy planowaniu rozwiązań komunikacyjnych, w szczególności na obszarach mierzejowych, sezonowego wzrostu natężenia ruchu oraz możliwości rozwoju systemów komunikacji alternatywnej, w tym transportu zbiorowego.
- zasada uwzględniania polityki parkingowej w projektowaniu rozwiązań transportowych, w szczególności roli parkingów buforowych na obrzeżach miejscowości turystycznych, zwłaszcza na obszarach mierzejowych.
- zasada uwzględniania w planowaniu zagospodarowania przestrzennego potrzeb utrzymania i rozwoju funkcji portowych, w tym w szczególności tam, gdzie to wynika ze specyfiki portu funkcji przemysłowej, przeładunkowej, rybołówstwa lub turystyki.

2. Działania i przedsięwzięcia:

- poprawa stanu i estetyki wejść na plaże przez realizację ciągów pieszych (np. kładek nad wydiami), budowa infrastruktury sanitarnej w obszarach przyplażowych itp., dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- rozwój funkcji uzdrowiskowej w miejscowościach posiadających możliwości do utworzenia uzdrowiska: Jantar (gm. Stegna), Kąty Rybackie (gm. Sztutowo), Krynica Morska (m. Krynica Morska), Mikoszewo (gm. Stegna);
- uporządkowanie, ochrona oraz ukierunkowanie ruchu turystycznego i rekreacyjnego w obszarach wrażliwych przyrodniczo (np. rejony wydym, obszary parków krajobrazowych, nadmorska strefa przyrodniczo-rekreacyjna) minimalizujące ich nadmierne obciążenie i dewaloryzację – wyznaczanie i oznakowanie wejść i szlaków, zagospodarowanie wybranych przestrzeni;
- poprawa obsługi transportowej miejscowości mierzejowych przez: organizację miejsc parkingowych w miejscowościach nadmorskich oraz dużych, zielonych parkingów u nasad Mierzei Helskiej i Wiślanej, powiązanych z węzłami integracyjnymi typu P&R i B&R, a także atrakcyjną ofertę transportu zbiorowego, w tym kolejowego;
- budowa turystycznego przejścia granicznego z Obwodem Kaliningradzkim w Krynicy Morskiej – Piaskach (obręb Nowa Karczma).

3. Rozwój spójnego systemu tras rowerowych oraz infrastruktury związanej z obsługą żeglarstwa (międzynarodowy szlak wodny wybrzeża Bałtyku i Zalewu Wiślanego) i kajakarstwa, w tym:

- budowa międzynarodowej trasy rowerowej R-10 (międzynarodowa nr 3) wraz z trasami dojazdowymi - ustalenie Planu Województwa;
- zagospodarowanie szlaków kajakowych na rzekach objętych przedsięwzięciem Kajakiem przez Pomorze (Pomorskie Szlaki Kajakowe): Łeba, Łupawa, Piaśnica, Reda, Słupia, Szkarpa, Czarna Woda - ustalenie Planu Województwa;
- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury żeglarskiej w portach i przystaniach morskich - rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej – ustalenie Planu Województwa.

Obszar funkcjonalny „Żuławy Wiślanych”:

Obszar PKMW położony jest w zasięgu OF „Żuławy Wiślanych”, przy czym zapisy „Planu...” odnośnie tego obszaru bardziej odpowiadają specyfice obszaru otuliny PKMW. Wyzwaniem rozwojowym dla obszaru jest kompleksowe zabezpieczenie przeciwpowodziowe, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska, a także wykorzystanie unikatowych walorów kulturowo-krajobrazowych w rozwoju. Spośród zaproponowanych działań istotne dla PKMW są zapisy dotyczące:

- poprawy obsługi transportowej atrakcyjną ofertą transportu zbiorowego i proponowana modernizacja Żuławskiej Kolei Dojazdowej (kolei wąskotorowej) na odcinkach Nowy Dwór Gdański – Stegna oraz na odcinku prawy brzeg Wisły – Sztutowo;
- podejmowania działań na rzecz poprawy powiązań Portu w Elblągu z morzem poprzez przebudowę lub modernizację drogi wodnej Szkarpa (od Wisły do Zalewu Wiślanego) – postulat mało aktualny ze względu na trwającą inwestycję przekopu Mierzei Wiślanej.

3.2.3. „Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot 2030”

W tabeli 2 przedstawiono najistotniejsze z punktu widzenia turystyki i rekreacji zapisy Planu Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, które wpływają bezpośrednio na obszar Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”. Część ustaleń i wytycznych dotyczy obszarów położonych poza granicami PKMW, w tym w jego otulinie. Szeroka analiza zagadnień wynikających z dokumentów planistycznych o zasięgu regionalnym umożliwi identyfikację ewentualnych inwestycji, zagrożeń i szans, które w sposób bezpośredni i pośredni wpływają na strukturę funkcjonalno-przestrzenną Parku.

Tab. 2. Wybrane zapisy PZPOMGGS dotyczące zagadnień turystyki i rekreacji istotne dla funkcjonowania PKMW

<p>WZMACNIANIE CAŁOROCZNEJ I ATRAKCYJNEJ OFERTY TURYSTYCZNEJ W OPARCIU O ZASOBY I WALORY PRZYRODNICZO- KULTUROWE, KRAJOBRAZOWE I FUNKCJE METROPOLITALNE</p>	<ul style="list-style-type: none">– Zasada przeciwdziałania nadkoncentracji zainwestowania, prowadzącej do dewaloryzacji środowiska;– Zasada harmonijnego kształtowania zagospodarowania rekreacyjnego i wypoczynkowego realizowana m.in. przez:<ul style="list-style-type: none">• uzależnienie rozwoju nowych terenów budownictwa lotniskowego od ich wyposażenia w infrastrukturę ochrony środowiska – ustalenie planu;• uwzględnianie naturalnych właściwości terenu i ograniczanie negatywnego oddziaływania zagospodarowania rekreacyjnego i jego następstw na zasoby przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe – ustalenie planu;• tam, gdzie nie uniemożliwiają tego warunki naturalne, zapewnienie dostępności strefy brzegowej zbiorników wodnych wykorzystywanych turystycznie, poprzez traktowanie jej jako przestrzeni publicznej, wolnej od trwałego zainwestowania, niebędącego urządzeniami rekreacji;• unikanie zainwestowania na osiach widokowych i innych eksponowanych punktach w krajobrazie;• ochrona atrakcyjnych form krajobrazowych przed zainwestowaniem;• zapewnienie wizualno-akustycznych stref buforowych między jednostkami zainwestowania rekreacyjnego;• udostępnianie turystyczne cennych struktur przyrodniczych (tam, gdzie to nie koliduje z celami ochrony przyrody) przez zapewnienie odpowiedniej infrastruktury o charakterze informacyjno-edukacyjnym.– Zasada ograniczania presji bazy noclegowej na środowisko poprzez dostosowanie obiektów do oferty wydłużającej sezon turystyczny (optymalnie oferty całorocznej) oraz rozwój nowej bazy noclegowej, w pierwszej kolejności na terenach zainwestowanych;– Zasada poszanowania funkcji ekosystemowych i przestrzegania reżimów formalnej ochrony obszarów leśnych lub akwenów wodnych przy ich przeznaczaniu i wykorzystaniu na cele rekreacyjne;– Zasada kształtowania zintegrowanej i kompleksowej sieci szlaków turystycznych:<ul style="list-style-type: none">• wyposażonych w infrastrukturę turystyczną (np. mariny, przystanie jachtowe, porty jachtowe, punkty odpoczynku) oraz zaplecze (np. bazę noclegową, miejsca parkingowe),• ograniczających negatywne oddziaływanie nieorganizowanego i masowego ruchu turystycznego na zasoby i walory środowiska;– Zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych tras rowerowych – ustalenie planu:<ul style="list-style-type: none">• międzynarodowa - nr 3 (R-10 Hanzeatycka Trasa Rowerowa): Wicko
---	--

	<p>(z kierunku Główny - Łeba - Wicko - Choczewo - Krokowa - Władysławowo - Puck - Puck (m.) - Kosakowo - Gdynia - Sopot - Gdańsk - Stegna - Nowy Dwór Gdański (m.) - Kępki (gm. Nowy Dwór Gdański) - woj. warmińsko-mazurskie (przebieg zgodny z trasą Euro Velo EV 13 Szlak Żelaznej Kurtyny);</p> <ul style="list-style-type: none">• regionalna: nr 120: Jantar (gm. Stegna) – Sztutowo – Krynica Morska – Piaski (m. Krynica Morska); <p>– Zasada kształtowania ponadregionalnych i regionalnych szlaków wodnych – ustalenie planu:</p> <ul style="list-style-type: none">• rozwijanie zagospodarowania turystycznego szlaków kajakowych przez budowę i modernizację pól biwakowych (m.in. urządzenie i wyposażenie w sanitariaty, suszarnie dla kajaków, przyłącza energetyczne i oświetlenie), stanic oraz punktów etapowych, miejsc wodowania i wyjmowania kajaków, miejsc przenoski przy przeszkodach oraz kompleksowe oznakowanie szlaków i dojazdów do przystani – Wisła Królewiecka – ustalenie planu; <p>– Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci portów jachtowych, przystani żeglarskich i miejsc cumowania, mogących współtworzyć spójną ofertę turystyczną, dającą turystyce wodnemu możliwość przybicia do kei lub dłuższego przystanku w interwale kilkugodzinnym, przy kluczowym założeniu bezpieczeństwa żeglugi, w szczególności przez rozwijanie zagospodarowania turystycznego – ustalenie planu:</p> <p>Międzynarodowa Droga Wodna E-70:</p> <ul style="list-style-type: none">• budowa i rozbudowa portów żeglarskich – Krynica Morska,• budowa i rozbudowa przystani żeglarskich – Nowa Karczma (m. Krynica Morska),• budowa i rozbudowa miejsc cumowania – Przebrno (m. Krynica Morska);• budowa międzynarodowego szlaku żeglarskiego przebiegającego wzdłuż południowych wybrzeży Morza Północnego i całego Bałtyku – budowa i modernizacja infrastruktury żeglarskiej:<ul style="list-style-type: none">a) Krynica Morska – z uwagi na aktualne zagospodarowanie portów, duży potencjał turystyczny po stronie lądu, wysoką pozycję rynkową lokalizacji oraz możliwości organizacji regat żeglarskich w wiodących w tym zakresie portach i przystaniach jachtowych; <p>– Wykorzystanie turystyczne zasobów i walorów kulturowych regionu poprzez rozwój infrastruktury turystycznej w miejscowościach położonych na szlakach kulturowych;</p> <p>– Rozwijanie całorocznej infrastruktury turystyki prozdrowotnej i uzdrowiskowej na obszarach predysponowanych do pełnienia funkcji uzdrowiskowej – Krynica Morska.</p>
--	--

Źródło: opracowanie własne

3.2.4. „Strategia Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030” (2015)

Dokument „Strategii...” przyjęty w październiku 2015 r. wyznacza cele i kierunki rozwoju wspólne dla podmiotów zaangażowanych w tworzenie Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, tj. podmiotów publicznych, samorządów lokalnych, środowiska biznesu, nauki, sektora społecznego. Głównym założeniem dokumentu jest uzupełnienie lokalnych i sektorowych strategii rozwoju o wspólne działania i projekty służące rozwojowi całej metropolii, a nie jej poszczególnych partnerów. W Strategii przeanalizowano trzy scenariusze rozwoju, które uwarunkowane są czynnikami zewnętrznymi, makroekonomicznymi, ale także zależne są od wykorzystania potencjału wynikającego z lokalnych uwarunkowań, są to: scenariusz A – progresywny, scenariusz B – stagnacyjny oraz

scenariusz C – regresywny. Podstawę wizji rozwoju OMG-G-S w 2030 roku stanowi innowacyjność, konkurencyjność i zrównoważony rozwój. W dokumencie przedstawiona została struktura przestrzenna Obszaru Metropolitalnego w roku horyzontalnym, zgodnie z którą obszar PKMW znajduje się w strefie zewnętrznej – południowej metropolii, która cechować się będzie mniejszym poziomem urbanizacji. Stanowić ma ona zaplecze mieszkaniowe, produkcyjne, usługowe i rekreacyjne całej metropolii.

W „Strategii...” wskazano trzy główne cele strategiczne, a następnie określono priorytetowe obszary współpracy oraz poszczególne cele tematyczne. Cele ustalone na poziomie metropolii z uwagi na swój ogólnikowy charakter stanowią jedynie wskazówkę, jakie obszary działań są głównym przedmiotem zainteresowań na poziomie regionalnym. Dla formułowania celów ochrony Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” w aspekcie turystyki i rekreacji najistotniejsze są:

Cel strategiczny – *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka* w priorytetowym obszarze współpracy – 4. *Innowacyjność i przedsiębiorczość*:

- *Rozwój turystyki i przemysłów czasu wolnego (w tym promocja turystyki wewnętrznej w OM)*

Cel strategiczny – *Zrównoważona przestrzeń* w priorytetowych obszarach współpracy:

5. *Transport*:

- *Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej oraz usprawnienie sieci transportu publicznego*
- *Usprawnienie zarządzania oraz priorytetyzacja metropolitalnego transportu zbiorowego, multimodalnego oraz mobilności aktywnej*

7. *Środowisko*:

- *Ochrona środowiska naturalnego oraz ograniczenie ryzyk środowiskowych*
- *Poprawa efektywności gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami*

3.2.5. *„Diagnoza stanu i koncepcja rozwoju turystyki wodnej w województwie pomorskim 2030” (2021)*

Dokument opracowany został przez Pomorskie Biuro Planowania Regionalnego w celu przeprowadzenia diagnozy stanu oraz identyfikacji barier i problemów rozwoju turystyki wodnej w województwie, a także określenia kierunków rozwoju oraz działań powiązanych z polityką regionalną woj. pomorskiego do roku 2030. W opracowaniu zbadano uwarunkowania klimatyczno-hydrologiczne regionu, a także dokonano analizy potencjału rynku turystycznego. Sformułowane wnioski istotne w kontekście Planu ochrony PKMW dotyczą wykorzystania potencjału Zalewu Wiślanego dla rozwoju turystyki wodnej, dalszego rozwijania produktów sieciowych (kolejny etap działań w ramach Pętli Żuławskiej), a także wykorzystania nowych uwarunkowań związanych z budową kanału żeglownego łączącego Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską. Zgodnie z dokumentem potencjał Zalewu Wiślanego w zakresie turystyki wodnej nie jest w pełni wykorzystany. Proponowane działania i kierunki rozwoju zmierzają mają do dalszego rozwoju turystyki żeglarskiej, w tym w zakresie infrastruktury portów i przystani oraz ich zaplecza, a ponadto wzrostu znaczenia transportu pasażerskiego, także w połączeniu z Trójmiastem. Dodatkowym aspektem poruszonym w dokumencie jest konieczność poprawy oferty, bezpieczeństwa i infrastruktury kąpielisk oraz miejsc wykorzystywanych do kąpieli. Proponowane w dokumencie działania i kierunki rozwoju służyć mają

dalszej promocji turystyki wodnej oraz kształtowania regionalnych i ponadregionalnych produktów turystycznych, w tym istotnych dla PKMW (wg informacji PBPR – stan na wrzesień 2021 r.²):

- **Pętli Żuławskiej** (jako kolejny, III etap inwestycji – rozwój produktu sieciowego)-uzupełnienie zainwestowania rzek o dodatkowe miejsca obsługi turystów lub doposażenia istniejących obiektów (zadania realizowane w otulinie Parku), np. planowana budowa przystani żeglarskiej przy ul. kanałowej w Sztutowie, przystań żeglarska w Wydmynie, w tym: budowa miejsc postojowych dla małych jednostek, system pomostów pływających, budowa slipu – pochylni, budowa zaplecza sanitarno-socjalnego, miejsca parkingowe, elementy małej architektury;
- **Morze Żagli** – sieć portów jachtowych, marin i pomostów cumowniczych:
 - **port w Kątach Rybackich** (przystań jachtowa), w tym: budowa pomostów cumowniczych umożliwiających bezpieczne dobijanie i cumowanie jednostek, elementy małej architektury, sanitariaty, dostęp do wody pitnej;
 - **marina na wschód od Kanału Żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną** – lokalizacja rezerwowa na potrzeby rozwoju żeglarstwa (pas o szerokości 500 m), inwestycja zgodna z projektem planu zagospodarowania przestrzennego Zatoki Gdańskiej;
 - **Przebrno** - budowa pomostów cumowniczych umożliwiających bezpieczne dobijanie i cumowanie jednostek, elementy małej architektury, sanitariaty, dostęp do wody pitnej;
 - **Port Krynica Morska** - port jachtowy i przystań pasażerska w Krynicy Morskiej - rozbudowa Portu Jachtowego w Krynicy Morskiej obejmuje rozbiórkę istniejącego hangaru i budynku klubowego oraz budowę w jego miejsce budynku do obsługi portu z zapleczem sanitarno-socjalnym dla żeglarzy, a także budynku magazynowego wraz z układem obsługi komunikacyjnej i placami, w tym placem postojowym jachtów (plac do zimowania łodzi), zakup żurawia i wózka widłowego oraz budowę pomostów pływających przy trzecim pirsie. Inwestycje dodatkowe – inwestycja Urzędu Morskiego w Gdyni polegająca na rozbudowie istniejącego pirsu oraz wydłużeniu nabrzeża wraz z zabezpieczeniem skarpy w Krynicy Morskiej. Pirs Pasażerski, który obecnie ma długość ok. 100 m ma zostać wydłużony o 65,5 m, co umożliwi cumowanie statków pasażerskich białej floty i jednostek Urzędu Morskiego. Szerokość wejścia do portu wyniesie 38 m, co skutkować będzie zmniejszeniem falowania wewnątrz portu. Na odcinku od narożnika nasady istniejącego pirsu w stronę ulicy Gdańskiej wydłużone będzie nabrzeże postojowe o długości 50,0 m, które pełnić będzie funkcję postojową.
 - **Port rybacki w Nowej Karczmie** – budowa nowego Nabrzeża Południowego II o długości 70 m w zachodniej części przystani oraz budowa falochronu o długości ok. 134 m.
- **Bezpiecznych miejsc kąpeli** – sieć kąpielisk statutowych oraz innych miejsc wykorzystywanych do kąpeli, które wymagają standaryzacji, doposażenia lub budowy

² opis poszczególnych zadań na podstawie informacji zawartych na portalu mapowym: <https://pbpr.pomorskie.pl/turystyka-wodna/>

kompleksowej infrastruktury – w PKMW np. miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli w Nowej Karczmie (Piaski), Przebrno – zejście na plażę nr 35.

Zapisy dokumentu wpisują się w Strategię Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 i projektowane przedsięwzięcia strategiczne w ramach Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego, tj. Pomorskie Szlaki Wodne, Pomorskie Kąpieliska oraz Kurs na Bałtyk (aktualnie brak jest szczegółowych informacji odnośnie Regionalnych Programów Strategicznych).

Szereg zaproponowanych działań odnosi się bezpośrednio do obszaru Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”. Przedsięwzięcia służące poprawie infrastruktury turystyki wodnej wraz z zapleczem lądowym mogą przyczynić się do poprawy jakości przestrzeni (zwłaszcza w otoczeniu istniejących przystani) oraz umożliwią dalszy rozwój turystyki wodnej w regionie. Jednocześnie proponowane działania mogą przyczynić się do dalszej antropopresji w rejonach cennych i wrażliwych przyrodniczo. W aspekcie Planu ochrony istotnym jest kompleksowe spojrzenie na proponowane rozwiązania w celu eliminacji bądź minimalizacji potencjalnego negatywnego wpływu turystyki wodnej na chronione walory Parku, w szczególności w związku ze wzrastającą liczbą osób odwiedzających Park.

3.2.6. Plany zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych (w trakcie sporządzania)

Ze względu na położenie PKMW pomiędzy obszarami wód Zatoki Gdańskiej oraz Zalewu Wiślanego istotne znaczenie mają sporządzane dokumenty planistyczne dla tych obszarów.

1. Plan zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych Zalewu Wiślanego – projekt (etap: wyłożenie do publicznego wglądu listopad 2021 r.):

Wstępny projekt planu wskazuje na podział obszaru na akweny, dla których ustalono funkcje podstawowe, tj.: funkcjonowanie portu lub przystani, obronność i bezpieczeństwo państwa, ochrona brzegu morskiego, ochrona środowiska i przyrody, przystanie turystyczne, transport, turystyka, sport i rekreacja oraz rozwój lokalny. W ramach poszczególnych akwenów możliwa będzie także realizacja innych, dopuszczalnych funkcji, które nie będą w sposób trwały uniemożliwiać realizacji funkcji podstawowej. Z punktu widzenia rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej w PKMW najistotniejsze są strefy związane z utrzymaniem i rozbudową portów i przystani (wraz z niezbędną infrastrukturą) oraz dopuszczeniem lokalizacji przystani turystycznych (wg projektu planu przystań zlokalizowana jest w Kątach Rybackich). Dodatkowo projekt planu wskazuje strefy dla turystyki, sportu i rekreacji, które zostały wyznaczone przy wszystkich portach i przystaniach. W ramach akwenów możliwa będzie lokalizacja kąpielisk, miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli, a także uprawianie żeglarstwa deskowego, dopuszczenie budowy i utrzymania infrastruktury turystycznej (mola, pomosty, pirsy, urządzenia do sportów wodnych typu wake board itp.). W rejonach tych dopuszczalna będzie niezbędna wycinka trzcinowisk w celu utrzymania optymalnych warunków dla sportu i rekreacji.

Wstępny projekt nie precyzuje funkcji dopuszczalnych, zakazów i ograniczeń w korzystaniu z poszczególnych obszarów, ani warunków korzystania z akwenów – informacje te zostaną uzupełnione w kolejnych etapach prac nad projektem planu. Na etapie składania wniosków do projektu planu samorządy oraz inne podmioty działające w rejonie Zalewu Wiślanego złożyły swoje postulaty. Znaczna część dotyczyła uwzględnienia w planie funkcji i infrastruktury dla rozwoju sportu i rekreacji wodnej, a także pogłębienia torów wodnych, co wskazuje na lokalne potrzeby rozwoju tego kierunku w rejonie wód Zalewu Wiślanego. Ostateczny kształt zapisów projektu planu wskaże w

jakim zakresie wnioski te zostały uwzględnione. Plan ochrony PKMW w części strategicznej uwzględniać będzie zapisy wynikające z projektu planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych Zalewu Wiślanego.

2. Plan zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych części Zatoki Gdańskiej – projekt (etap: wyłożenie do publicznego wglądu, czerwiec 2021 r.):

Projekt planu dla wód Zatoki Gdańskiej został przedstawiony do konsultacji w trakcie wyłożenia do publicznego wglądu i dyskusji publicznej. Czas na wnoszenie uwag zakończył się 9 lipca, po ich rozpatrzeniu zostaną wprowadzone ewentualne zmiany. Plan zostanie poddany kolejnym uzgodnieniom i opiniowaniu, po czym zgodnie z harmonogramem w I kwartale 2022 r. ponownie zostanie skierowany do konsultacji społecznych. Zakończenie prac planuje się na II kwartał 2022 r.

Na obszarach przylegających do PKMW projekt planu dopuszcza realizację inwestycji związanych z turystyką i rekreacją, w tym budowę mariny w rejonie realizowanego przedsięwzięcia dotyczącego kanału żeglownego pomiędzy Zatoką Gdańską a Zalewem Wiślanym. Ponadto w strefach plażowych dopuszcza się wykorzystanie wód do celów sportu, turystyki i rekreacji – lokalizacji kąpielisk i miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpieli, a wzdłuż wybrzeża, na zachód od realizowanego przekopu, także budowy pomostów (1 obiekt na każdą miejscowość). Utrzymuje się funkcjonowanie istniejących morskich przystani rybackich. Plan ochrony PKMW w części strategicznej uwzględniać będzie zapisy wynikające z projektu planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych części Zatoki Gdańskiej.

3.2.7. „Strategia rozwoju Powiatu Nowodworskiego na lata 2015-2024” (2015)

Dokument powstał w celu realizacji lokalnych działań rozwojowych spójnych z polityką strategiczną gmin położonych w powiecie oraz z założeniami strategii ponadlokalnej Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot. Opracowanie „Strategii..” jest wynikiem prac zespołu pracowników Starostwa Powiatowego w Nowym Dworze Gdańskim z partnerami społeczno-gospodarczymi i ekspertami zewnętrznymi.

W dokumencie przedstawiono wizję powiatu nowodworskiego: *„Powiat nowodworski konkurencyjnym gospodarczo, rozpoznawalnym i proekologicznym obszarem turystyczno-rolniczym, zamieszkałym przez aktywnych oraz zintegrowanych mieszkańców”*

oraz misję powiatu: *„Budowanie konkurencyjnego potencjału społeczno-gospodarczego powiatu nowodworskiego w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, w tym m.in. aktywizacja zawodowa i społeczna mieszkańców, tworzenie atrakcyjnych warunków inwestycyjnych, wspieranie rozwoju innowacyjnych form produkcji rolnej, poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wykreowanie, sieciowanie i intensywne promocje osadnictwa oraz całorocznych produktów turystycznych, tworzonych w oparciu o lokalne walory przyrodniczo-kulturowe, z poszanowaniem środowiska naturalnego”.*

Wskazano 3 obszary priorytetowe, tj. kapitał gospodarczy, kapitał ludzki i społeczny oraz kapitał przestrzenny i infrastrukturalny, a następnie wskazano cele strategiczne i operacyjne dla poszczególnych obszarów oraz zaproponowano rodzaje działań dla realizacji celów. Do zagadnień turystyki i rekreacji w największym stopniu odnosi się wskazany w ramach obszaru priorytetowego Kapitał Gospodarczy, cel strategiczny *Turystyka katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego*, w tym *Utworzenie całorocznej oferty turystyczno-kulturalnej*. Dla realizacji tego celu zaproponowano szereg działań m.in.: poprawę stanu obiektów i obszarów zabytkowych, poprawę stanu oraz rozwój infrastruktury turystycznej (utworzenie nowych ścieżek pieszych i rowerowych, rozwój połączeń komunikacji wodnej), rozwój lecznictwa uzdrowiskowego, turystyki zdrowotnej oraz tzw. „srebrnej

gospodarki”, wsparcie i rozwój turystyki aktywnej, w tym opartej o dziedzictwo kulturowe oraz ekonomię wody, rozwój kolei wąskotorowej (produkt turystyczny powiatu). Duży nacisk położono na stworzenie i promocję spójnej marki turystyczno-kulturalnej powiatu.

3.2.8. *„Jednolity program gospodarczo-ochronny Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Elbląsko-Żuławskie” (2013)*

Dokument opracowany przez Regionalną Dyрекcyję Lasów Państwowych w Gdańsku, w którym sformułowano misję LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie”: *„Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej i monitorowanie wpływu tej gospodarki na populację ptasie oraz tworzenie sprzyjających warunków dla zachowania bogactwa świata roślin i zwierząt, a zwłaszcza występującej na terenie LKP awifauny”*. Ma to szczególne znaczenie wobec rosnącej popularności turystyki ornitologicznej na obszarze PKMW. W dokumencie wskazano także propozycje sposobów udostępniania obszaru lasów dla prowadzenia różnych form aktywnego wypoczynku, w tym:

- stworzenie Modelu Ruchu Turystycznego (Operat Turystyczny) na podstawie inwentaryzacji infrastruktury turystycznej z określeniem jej przydatności i atrakcyjności, a także analiz dotyczących natężenia ruchu turystycznego - interaktywny system promocji i informacji turystycznej w formie elektronicznej z możliwością samodzielnego - tworzenia pakietów tematycznych, dotyczących planowania tras wycieczek po terenie Nadleśnictwa;
- podpatrywanie przyrody – zainstalowanie kamer służących obserwacji ptaków;
- aktywna rekreacja – wytyczenie, oznakowanie i opisanie szlaków turystycznych;
- aktywności w postaci biegów na orientację,
- stworzenie systemu „Bram Lasu” w miejscach najciekawszych, z systemem tras turystyczno-edukacyjnych zaczynających się i kończących parkingiem dla turystów przesiadających się na rower, narty lub spacerujących pieszo;
- rozbudowa infrastruktury turystycznej wokół Leśniczówki Łowieckiej Przebrno – wybudowanie platformy obserwacyjnej, pomostu drewnianego oraz zakup roweru wodnego z przyczepą;
- rozwój funkcji edukacyjnej, w tym modernizacja istniejących i utworzenie nowych ścieżek edukacyjnych.

Propozycje zawarte w dokumencie zostały uwzględnione w sporządzonej w 2015 roku koncepcji rozwoju turystyki i rekreacji w LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie” – patrz poniżej.

3.2.9. *„Koncepcja rozwoju turystyki i rekreacji w LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie” (2015)*

Dokument służy realizacji zadań wskazanych w „Jednolitym programie gospodarczo-ochronnym Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Elbląsko-Żuławskie”. Opracowanie składa się z dwóch części obejmujących szczegółową koncepcję zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego obszarów leśnych oraz ogólną koncepcję zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego dla obszarów nieleśnych. Obszar znajdujący się w obrębie LKP podzielony został na strefy funkcjonalne, w których Mierzeja Wiślana znalazła się w strefie o wiodącej funkcji wypoczynkowej oraz uzupełniającej formy turystyki poznawczej i kwalifikowanej (powiązanej z turystyką wodną). Istotną informację stanowią wyznaczone w ramach opracowania strefy rozwoju zagospodarowania głównych miejscowości wypoczynkowych, a także strefy obsługi wypoczynku plażowego. W sposób obszerny potraktowano

kwestię rozwoju funkcji edukacyjnej, w tym wskazano 12 rejonów predysponowanych do celów edukacyjnych, w tym utworzenia ścieżek dydaktycznych i lokalizacji tablic edukacyjnych. Wyszczególniono także inne strefy rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej – zlokalizowane poza PKMW. W sposób szczegółowy opisano kwestie modernizacji szlaków turystycznych, wytyczenia nowych przebiegów, a także lokalizacji infrastruktury punktowej dla obsługi ruchu turystycznego. W opracowaniu zawarto także szereg zapisów odnoszących się do terenów o ograniczonej przydatności rekreacyjnej, zasad i wytycznych dla realizacji gospodarki leśnej na terenach leśnych wykorzystywanych do celów turystyki i rekreacji, a także zaleceń dla dokumentów z zakresu planowania przestrzennego.

Reasumując, zapisy „Koncepcji...” stanowią ważne opracowanie, którego założenia należy uwzględnić na etapie tworzenia strategii Planu ochrony PKMW. Pozytywnie ocenia się dążenia do kanalizacji ruchu turystycznego poprzez modernizację szlaków, a także rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej dla celów edukacyjnych. Część propozycji z obszaru PKMW zostało już zrealizowanych.

Ryc. 2. Fragment załącznika graficznego koncepcji rozwoju turystyki i rekreacji w rejonie Krynicy Morskiej (Źródło: Koncepcja rozwoju turystyki i rekreacji w LKP „Lasy Elbląsko-Żuławskie")

Podsumowując, analiza ponadlokalnych dokumentów planistycznych i strategicznych wskazała jednoznacznie na dominujące znaczenie funkcji usług turystyki i rekreacji na obszarze PKMW. Wspólne dla dokumentów zarówno na szczeblu wojewódzkim, jak i powiatowym jest wskazanie podobnych problemów wymagających rozwiązania, jak np. problem sezonowości turystyki, a także nadmiernego obciążenia komunikacyjnego i niewydolności obecnego systemu obsługi transportem indywidualnym i zbiorowym. Wspólna jest także wizja rozwoju turystycznego regionu w oparciu o naturalne walory wynikające z położenia nadmorskiego. Silnie akcentowana jest także odrębność regionalna obszaru Żuław.

Dokumenty tworzone na szczeblu wojewódzkim zawierają szereg zapisów odnoszących się do ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych i zahamowania ekspansji zabudowy dla turystyki i rekreacji. Można uznać, że zapisy Planu Województwa i dokumentów strategicznych wojewódzkich i metropolitalnych w aspekcie turystyki i rekreacji nie stanowią zagrożenia dla obszaru Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”, gdyż zawierają zapisy (także w formie ustaleń obligatoryjnych do stosowania na szczeblu gminnym) wprost odnoszące się do potrzeby ochrony walorów PKMW.

W przypadku dokumentu strategicznego powiatu nowodworskiego zauważa się silne dążenie do rozwoju całorocznej oferty turystycznej regionu, a także stworzenia produktu turystycznego i jego szerokiej promocji. Działania te służyć mają wzrostowi zainteresowania regionem przez potencjalnych turystów, co z kolei wpłynąć może na jeszcze bardziej wzmocniony ruch turystyczny w przyszłości. Biorąc pod uwagę obecne natężenie ruchu turystycznego i presję turystyczną na obszar PKMW w sezonie letnim dalsze intensyfikowanie funkcji turystyczno-rekreacyjnej może stanowić zagrożenie dla walorów Parku.

Szczególnie istotne dla zapisów Planu ochrony PKMW są opracowania dotyczące zagospodarowania turystycznego Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Elbląsko-Żuławskie” oraz „Diagnoza i koncepcja rozwoju turystyki wodnej w województwie pomorskim 2030”. Proponowane w tych dokumentach zadania oraz działania należy skonfrontować z celami ochrony Parku, bowiem rozpatrują one obszar Parku i jego otoczenia bardziej pod kątem gospodarczego wykorzystania potencjału dla rozwoju turystyki i rekreacji oraz wzmacnianiu konkurencyjności obszaru w ujęciu lokalnym i regionalnym (całego województwa), a w mniejszym stopniu odnoszą się do ewentualnych skutków środowiskowych i oddziaływania na walory przyrodnicze i krajobrazowe obszaru.

3.3. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i planistycznych gmin

3.3.1. Strategie rozwoju gmin

Dokumenty strategiczne gmin położonych w granicach PKMW powstały w latach 2014-2016. Gmina Krynica Morska posiada aktualny dokument z horyzontem czasowym do 2025 roku, natomiast horyzont czasowy dokumentu gminy Sztutowo dobiega końca. Poniżej przedstawiono główne założenia dokumentów strategicznych gmin w odniesieniu do zagadnień zagospodarowania przestrzennego powiązanych z obszarem Parku ze wskazaniem ewentualnych zagrożeń wynikających z tych dokumentów.

Tab. 3. Synteza treści strategii rozwoju gmin położonych w PKMW

Nazwa gminy	Nazwa dokumentu	Główne zapisy dokumentu oraz wnioski
Krynica Morska	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Miasta Krynica Morska na lata 2015-2025 (Uchwała Nr XVII/170/16 Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej z dnia 13 kwietnia 2016 r.)	<p>Wizja gminy: <i>Krynica Morska w 2025 roku dobrze dostępnym, całorocznym kurortem wypoczynkowym o wysokim standardzie oraz infrastrukturze dostosowanej do potrzeb turystów i mieszkańców. Misją miasta Krynica Morska jest: Tworzenie warunków i określanie ram rozwoju w zakresie zagospodarowania przestrzennego oraz kierowanie i organizowanie życia publicznego na swoim terytorium, a także wspieranie inicjatyw i zrównoważone gospodarowanie zasobami.</i></p> <p>Z dokumentu Strategii wynika, iż wysokie walory środowiska naturalnego – zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe stanowią mocną stroną gminy i stanowią podstawę budowania konkurencyjności. Jednocześnie bardzo silnie akcentuje się problem sezonowości turystyki oraz problemy obsługi transportowej obszaru (w szczególności w sezonie letnim). Jako jedno z głównych zagrożeń zewnętrznych dla gminy wskazuje się realizację inwestycji Przekopu Mierzei Wiślanej. Zwraca się ponadto uwagę na zagrożenie wynikające z degradacji walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych.</p> <p>Dla realizacji wizji gminy sformułowano 3 cele strategiczne oraz sprecyzowano szereg celów operacyjnych, które pozwolą na wyznaczenie konkretnych programów operacyjnych. Do zagadnień związanych z turystyką i rekreacją istotnych dla PKMW odnosi się cel strategiczny <i>Rozwój gminy jako ośrodka turystycznego</i> oraz cele operacyjne takie jak: rozwój oferty całorocznej, poprzez rozwój usług uzdrowiskowych, rozwój sezonowej oferty sportów wodnych i zimowych, rozwój infrastruktury turystycznej, a także szeroka promocja gminy i tworzenie produktów</p>

		<p>turystycznych.</p> <p>Wnioski: Cel strategiczny i cele operacyjne w odniesieniu do zagadnień turystyki i rekreacji wskazują na bardzo istotną rolę turystyki w rozwoju gospodarczym obszaru. Proponowane są także działania służące intensyfikacji ruchu turystycznego, co długofalowo może stanowić zagrożenie dla Parku w przypadku nieracjonalnego wykorzystania jego zasobów dla turystyki i rekreacji.</p>
Sztutowo	<p>Strategia Rozwoju Gminy Sztutowo na lata 2014-2020 (Uchwała Nr XXXVIII/375/2014 Rady Gminy Sztutowo z dnia 27 października 2014 r.)</p>	<p>Wizja gminy: <i>Gmina Sztutowo w 2020 roku to atrakcyjny i rozpoznawalny kurort nadmorski intensywnie rozwijający się gospodarczo i wykorzystujący swoje walory naturalne z bogatą całoroczną infrastrukturą turystyczną i rekreacyjną zapewniającą wysoką jakość życia mieszkańców.</i></p> <p>Z dokumentu wynika, iż rozwój gminy następować ma w szczególności w oparciu o walory przyrodnicze i krajobrazowe, w tym wprost przywołuje się położenie na terenie PKMW i jego otuliny jako mocną stroną gminy. Jednocześnie w momencie sporządzania dokumentu wskazywano na niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego w okresie pozasezonowym oraz niską atrakcyjność gminy dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych.</p> <p>Cele strategiczne zawarte w Strategii ukierunkowane były przede wszystkim na poprawę atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz rozwój i poprawę jakości infrastruktury dla rozwoju turystyki i rekreacji. Zapisane w Strategii cele operacyjne dotyczyły zagadnień takich jak: zrównoważone wykorzystanie walorów środowiska naturalnego dla potrzeb rozwoju turystyki i rekreacji, rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, poprawa stanu technicznego dróg, zwiększenie dostępności komunikacyjnej, czy wzmocnienie bezpieczeństwa ekologicznego oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Wnioski: Główne cele strategiczne i przyjęte cele operacyjne uwzględniały potrzebę ochrony walorów PKMW i ukierunkowane były na poprawę struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Biorąc pod uwagę zakładaną wizję gminy w 2020 r. stwierdza się, iż w dalszym ciągu istnieje potrzeba kontynuacji dotychczasowych założeń strategii rozwoju gminy, gdyż cele nie zostały w pełni zrealizowane. Można uznać, iż założenia te nie stanowią zagrożenia dla PKMW pod warunkiem racjonalnego wykorzystania walorów PKMW dla rozwoju turystyki.</p>

Źródło: opracowanie własne

Podsumowując, strategie rozwoju gmin położonych na obszarze PKMW są nadal aktualne, chociaż w przypadku gminy Sztutowo dobiega końca horyzont czasowy jaki obejmował dokument. Opracowania mają dość ogólny charakter. Przykładowe projekty realizacyjne pojawiły się w dokumencie gminy Sztutowo, natomiast w dużej mierze zakładane cele nie zostały zrealizowane. Analiza dokumentów wykazała, iż gminy dążą do wykorzystania potencjału wynikającego z położenia na obszarach o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowo-krajobrazowych, w szczególności dla rozwoju turystyki i rekreacji o charakterze całorocznym. W aspekcie środowiska przyrodniczego istotne są zagadnienia związane z rozwojem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, gospodarki niskoemisyjnej oraz zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii. W obu dokumentach podkreślono kwestię poprawy dostępności komunikacyjnej, w tym poprawę stanu dróg oraz wzrost znaczenia transportu zbiorowego. Ze względu na ogólny charakter zapisów nie stanowią one wprost zagrożenia dla obszaru PKMW pod warunkiem racjonalnego wykorzystania walorów Parku dla rozwoju gmin, w szczególności w zakresie turystyki i rekreacji.

3.3.2. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin

Dokumenty Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin położonych na terenie PKMW powstały w latach 2002 – 2004. Oba dokumenty należy uznać za nieaktualne ze względu na czas ich powstania, odmienną sytuację prawną, a także odmienne uwarunkowania

ponadlokalne i lokalne. Zapisy dokumentów mają ogólnikową postać zarówno w części tekstowej, jak i graficznej. Wobec powyższego przydatność tych dokumentów dla formułowania zapisów Planu ochrony PKMW jest niewielka. Trwają prace nad sporządzeniem nowych dokumentów studiów dla gmin położonych w PKMW.

- 1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miejskiej Krynica Morska** – przyjęte Uchwałą Nr III/24/02 Rady Miasta Krynica Morska z dnia 30 grudnia 2002 r. – aktualnie (wrzesień 2021 r.) trwają prace nad sporządzeniem nowego dokumentu Studium (Uchwała Nr XXXVIII/369/18 Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej z dnia 20 czerwca 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Miasta Krynica Morska) – etap opiniowania i uzgodnień, aktualnie (marzec 2022) prace nad opracowaniem dokumentu zostały wstrzymane.
- 2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sztutowo** – przyjęte Uchwałą Nr XXII/139/97 Rady Gminy Sztutowo z dnia 26 lutego 1997 r., zmienione uchwałą Nr XXII/144/2004 Rady Gminy Sztutowo z dnia 20 listopada 2004 r. – aktualnie (wrzesień 2021 r.) trwają prace nad sporządzeniem nowego Studium (Uchwała o przystąpieniu do opracowania dokumentu z dnia 28 listopada 2019 r.) – etap wyłożenia do publicznego wglądu i oczekiwania na uwagi

Podsumowując, dokumenty Studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin położonych na obszarze PKMW są nieaktualne. Równoległe do prac nad Planem ochrony trwają prace dotyczące sporządzenia nowych dokumentów studiów, co należy uwzględnić w szczególności na etapie tworzenia zapisów strategii Planu ochrony.

4. WALORY PARKU ISTOTNE DLA ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ

4.1. Walory przyrodnicze – synteza³

PKMW stanowi względnie jednorodną strukturę geomorfologiczno-geologiczną, tworzoną przez zwydmioną mierzeję. Oprócz wydm i plaży odmorskiej występują tu hydrogeniczne równiny akumulacji organogenicznej wzdłuż fragmentów brzegu Zalewu Wiślanego oraz niewielka połać równiny aluwialnej Żuław Wiślanych koło Kątów Rybackich. Zestaw form rzeźby terenu dopełnia sztucznie utworzony polder koło Przebrna⁴.

Wydmy wyróżnia ich czytelny, pasmowy układ, tworzony przez równoległe do brzegu wały wydmore ze zbiorowiskami leśnymi (borowymi i liściastymi) – tzw. wydmy brunatne, przez wąską strefę bezleśnych wydm szarych i przez efemeryczne wydmy białe na styku z plażą. Wydmy i porastająca je roślinność stanowią specyficzny walor turystyczny strefy nadmorskiej, a rytmika morfologicznego zróżnicowania wydm jest elementem atrakcyjności krajobrazowej PKMW. Wydmy w PKMW porasta nadmorski bór sosnowy, w różnych stadiach rozwoju, od inicjalnego po klimaksowe oraz na żyzniejszych, starszych siedliskach lasy z grupy acydofilnych dąbrów i kwaśne buczyny (Lenartowicz i in. 2001) oraz różne warianty leśnych zbiorowisk zastępczych obu zespołów leśnych. Lesistość Parku wynosi 80,7%. Dominują drzewostany sosnowe, zajmujące 90% powierzchni leśnej. Zalesione wydmy stanowią tereny penetracji turystyczno-rekreacyjnej - pieszej i rowerowej. Główny, znakowany szlak turystyczny, przebiegający w większości przez zalesione wydmy, to żółty Szlak Jantarowy – w PKMW od Sztutowa, przez Przebrno (tu wzdłuż strefy brzegowej Zalewu Wiślanego) po Krynicę Morską. Przez zalesione wydmy prowadzą też wszystkie przejścia na plażę.

Największą atrakcją turystyczną PKMW jest **plaża**. Występuje wzdłuż całego brzegu otwartego morza (z wyjątkiem zdewastowanego odcinka na terenie budowy kanału żeglugowego) – jest to forma silnie dynamiczna, o morfologii zależnej od stanów morza. Dodatkową atrakcją dla turystów na plaży odmorskiej w PKMW jest możliwość poszukiwania drobinek bursztynu. Wzdłuż brzegów Zalewu Wiślanego plaża występuje tylko w szczątkowej postaci. Przeważają tu szerokie pasy szuwarów – jest to strefa krańcowo odmienna przyrodniczo i krajobrazowo od wydm i piaszczystych plaż i jako taka stanowiąca element atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej, ale o małej przydatności rekreacyjnej. Jest dostępna dla turystów tylko punktowo. Na nielicznych odcinkach wydmy sięgają do Zalewu Wiślanego, gdzie bywają podcięte w formie klifów. Miejsca takie stanowią naturalne punkty widokowe na Zalew Wiślany i w oddali na jego lądowe otoczenie, głównie w rejonie Tolkmicko – Frombork.

Do PKMW przylega od południa **Zalew Wiślany**. Jego główne cechy morfologiczno-geologiczne to silne wypłytenie (średnia głębokość ok. 2 m) i muliste dno. Możliwe są kąpiele morskie, pływanie płaskodennymi łodziami, windsurfing i kitesurfing oraz w sezonie zimowym sport bojerowy. Jednostki turystyczne o większym zanurzeniu mogą pływać tylko „torami wodnymi”. Zalew dostępny jest dla turystów głównie w portach i przystaniach morskich (przede wszystkim port jachtowy i żegluga pasażerskiej w Krynicy Morskiej oraz przystanie rybackie w Kątach Rybackich i Piaskach).

³ Głównie na podstawie publikacji: Gerstmannowa – red. (2001) i danych PKMW (www.parkmierzeja.pl).

⁴ Polder utworzony został w czasie II wojny światowej przez więźniów filii niemieckiego obozu koncentracyjnego „Stutthof” z namulów z pogłębiania Zalewu Wiślanego.

Istotne znaczenie rekreacyjne ma **nadmorski klimat**. Wyróżniają go charakterystyczne dla strefy nadmorskiej warunki bioklimatyczne, wynikające z kontaktu lądu z akwenem morskim. Należą do nich (Kozłowska-Szczęśna, 1984):

- silna bodźcowość termiczna, wywołana podwyższonymi wartościami ochładzania biologicznego w wyniku częstego występowania silnych wiatrów;
- stosunkowo intensywne promieniowanie słoneczne (do zwiększenia efektywności biologicznie aktywnego promieniowania ultrafioletowego na plaży przyczynia się jasny piasek o dużych zdolnościach odbijania promieniowania);
- występowanie w powietrzu aerozolu morskiego (kryształki soli morskiej i jodu);
- występowanie bryzy morskiej.

W „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030” (2016) Krynica Morska i Kąty Rybackie, a w otulinie Parku także Jantar i Mikoszewo, wymienione są jako (...) *obszary predysponowane do pełnienia funkcji uzdrowiskowej*. Wszystkie te miejscowości posiadają walory balneologiczne klimatu morskiego, a Krynica Morska także zasoby solanki o temperaturze +24,5°C z dużą zawartością sodu.

Flora roślin naczyniowych PKMW szacowana jest na prawie 900 gatunków, w tym 53 chronione (<https://parkmierzeja.pl/> na podstawie Nowakowski S. 2016)⁵. Reprezentuje ona przede wszystkim specyficzne dla strefy nadmorskiej gatunki ze zbiorowisk wydmowych (psammofilnych), nadmorskich borów i lasów liściastych oraz roślinność łąk i przywodną Zalewu Wiślanego. Stwierdzono także ponad 100 gatunków mszaków i również niemal 200 gatunków grzybów zlichenizowanych - porostów (<https://parkmierzeja.pl/>). Nieznana jest liczba gatunków grzybów makroowocnikowych występujących w PKMW (szacunkowo jest ich ponad 150). Flora roślin naczyniowych i mszaków oraz grzyby stanowią walor dla znawców i „koneserów” (z wyjątkiem grzybów jadalnych) – nie jest to znaczący czynnik atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej. Specyficzne **zbiorowiska roślinne** tworzą przyplażowe zbiorowiska wydmy białej i szarej oraz gatunki solniskowe na plaży i kidzinie – stanowią one dla przybyszy z lądu „ciekawostkę” botaniczną. Wydmy białe wykształcone są tylko lokalnie, ze względu na abrazję strefy brzegowej oraz są częściowo zdewaloryzowane w wyniku działań stabilizujących wydmy, realizowanych przez Urząd Morski w Gdyni. Na zapleczu wydm szarych powszechny jest nadmorski bór bażynowy, miejscami przechodzący w las bukowo-dębowy, brzoźowo-dębowy, a nawet kwaśną buczynę - ubogą w podszyt i runo lub z ich brakiem (Lenartowicz i in. 2001), w miejscach wilgotnych powstają olsy oraz brzeziny bagienne. Udział powierzchniowy lasów liściastych (niespełna 10% ogólnej powierzchni lasów w Parku) ma znaczenie dla atrakcyjności turystyczno-krajobrazowej PKMW, w tym w związku ze zmiennością fenologiczną (od świeżej, jasnej, wiosennej zieleni, przez ciemne zielenie lata po gamę żółci i brązów jesienią). Dobrze wykształcone, seminaturalne zbiorowiska leśne przetrwały w PKMW tylko lokalnie. Ich zagrożeniem, obok eksploatacyjnej gospodarki leśnej, jest presja rekreacyjno-turystyczna. Zbiorowiska roślinne są elementem atrakcyjności rekreacyjnej, ale główne zagrożenie stanowi ich chłonność rekreacyjna – odporność na użytkowanie rekreacyjne, która generalnie, w warunkach siedlisk wydmowych, jest niewielka.

⁵ W poprzedniej edycji „Planu ochrony PKMW” stwierdzono 672 gatunki roślin naczyniowych (Lenartowicz i in. 2001).

Faunę PKMW reprezentuje 7 gatunków ptaków i 5 gatunków gadów – wszystkie chronione, 290 gatunków ptaków⁶ (w tym nieco ponad 1/3 gatunków lęgowych) – 274 chronione, 41 gatunków ssaków – 20 chronionych (w roku 2020 <https://parkmierzeja.pl/>)⁷ oraz nieznaną liczbę gatunków bezkręgowców. Cały PKMW położony jest w zasięgu Południobałtyckiego szlaku wędrówek ptaków. Co roku wiosną i jesienią przelatują nad Mierzeją Wiślaną miliony ptaków co najmniej 254 gatunków. Jest to najintensywniej wykorzystywany w Polsce korytarz sezonowych migracji ptaków. Możliwość obserwacji ptaków jest dla wielu turystów istotną atrakcją i może być bodźcem rozwojowym ekoturystyki. Z ssaków najciekawsze i najrzadsze są w PKMW ssaki morskie, reprezentowane przez fokę szarą (szarytkę morską), sporadycznie spotykaną na plaży Zatoki Gdańskiej.

Uwarunkowania racjonalnego wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego środowiska przyrodniczego, na bazie jego atrakcyjności, określa, w myśl teoretycznych założeń, jego przydatność dla turystyki i rekreacji. **Przydatność środowiska przyrodniczego PKMW dla turystyki i rekreacji** warunkują m. in.:

- generalnie umiarkowana i mała chłonność rekreacyjna, ograniczającą pojemność bazy turystyczno-rekreacyjnej i obciążenie penetracją turystyczno-rekreacyjną w warunkach racjonalnego, zrównoważonego zagospodarowania i użytkowania środowiska przyrodniczego;
- duże nachylenia stoków wydmy, ograniczające możliwości lokalizacji bazy turystyczno-rekreacyjnej i obciążenie penetracją, ze względu na zagrożenia morfodynamiczne i wzmożonych zniszczeń podłoża wraz z roślinnością, szczególnie podczas silnych sztormów;
- zbiorowiska roślinne przywodne i wodne w strefie brzegowej Zalewu Wiślanego, ograniczające dostępność akwenu;
- zmienne warunki pogodowe w sezonie letnim;
- generalnie korzystny stan sozologiczny środowiska, sprzyjający turystyce i rekreacji, w wyjątkiem dewastacji przyrody w rejonie budowy kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną;
- ograniczenia formalno-prawne, w tym związane z różnymi formami ochrony przyrody na obszarze Parku.

Zarówno dla rozwoju turystyki i rekreacji jak i edukacji istotne znaczenie w PKMW, w różnych aspektach stymulujących i ograniczających, mają **formy ochrony przyrody**. Z dziesięciu form ochrony przyrody przewidzianych w ustawie o ochronie przyrody, na obszarze PKMW występują poza ochroną gatunkową roślin, grzybów i zwierząt (zob. powyżej): 2 rezerваты przyrody, 2 obszary Natura 2000 (częściowo), 1 użytek ekologiczny i 3 pomniki przyrody – jest to zestaw bardzo skromny.

W granicach PKMW znajdują się tylko dwa **rezerваты przyrody**. Są to: „Buki Mierzei Wiślanej” i „Kąty Rybackie”. Obydwa stanowią atrakcje turystyczne, ale o całkowicie odmiennej specyfice. „Buki Mierzei Wiślanej” to rezerwat leśny, w którym na powierzchni 7 ha chroniona jest buczyna niżowa, porastająca siedlisko wydmy. Rezerwat „Kąty Rybackie” to rezerwat faunistyczny ptaków (ornitologiczny), utworzony w celu ochrony dużej kolonii lęgowej kormorana czarnego i czapli siwej, ukształtowanej w koronach sosen boru nadmorskiego, na powierzchni 102,5 ha. W rezerwacie „Kąty

⁶ W poprzedniej edycji „Planu ochrony PKMW” stwierdzono 232 gatunki ptaków, w tym 107 lęgowych (Goc i in. 2001).

⁷ Dane pochodzą z aktualizowanych na bieżąco informacji o obserwacjach ptaków wykonywanych przez służbę PKMW, Stowarzyszenie Drapolicz, raportów Akcji Bałtyckiej i udokumentowanych informacji od lokalnych obserwatorów

Rybackie” wyznaczona jest ścieżka edukacyjna o długości ok. 5 km, a koło rezerwatu „Kąty Rybackie” przebiega żółty szlak turystyczny.

Cały PKMW (z wyjątkiem małych skrawków obszaru na Żuławach) położony jest w zasięgu **obszaru Natura 2000** mającego znaczenie dla Wspólnoty (docelowo specjalnego obszaru ochrony siedlisk) Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana PLH280007, a fragmenty strefy przybrzeżnej Zalewu Wiślanego w zasięgu obszaru specjalnej ochrony ptaków Zalew Wiślany PLB280010. Obszary Natura 2000 powielają się terytorialnie z innymi formami ochrony przyrody – nie są one postrzegane jako atrakcja turystyczna, z wyjątkiem specjalistycznych form turystyki ekologiczno-edukacyjnej (ornitologicznej, florystycznej itp.).

W Krynicy Morskiej ustanowiono **użytek ekologiczny** „Krynicki Starodrzew” o powierzchni niespełna 1 ha, ze ścieżką edukacyjną. Położony jest on w otoczeniu zabudowy miejskiej i nie ma istotnego znaczenia jako atrakcja turystyczna; jest to natomiast obiekt o lokalnie dużym znaczeniu edukacyjnym, zarówno dla młodzieży w wieku szkolnym, jak i turystów.

W PKMW znajdują się zaledwie **3 pomniki przyrody** - są to lokalne obiekty atrakcyjności turystyczno-krajoznawczej.

Wszystkie ww. walory przyrodnicze mają istotne **znaczenie edukacyjne** – każda część przyrody, na lądzie, w morzu i w zalewie, od osobnika (rośliny, grzyba, zwierzęcia) po rozległe ekosystemy (jak leśne nawymowe) może być wykorzystana w celach edukacyjnych. Największym walorem edukacyjnym przyrody w PKMW jest możliwość obserwacji procesów przyrodniczych zachodzących na styku lądu i morza, w dynamicznym, zmiennym środowisku plażowo-wydmowym, kontrastowo różnym od powszechnie obserwowanego na śródlądziu. Ważne znaczenie edukacyjne ma też całkowicie odmienna przyrodniczo strefa brzegowa Zalewu Wiślanego oraz czytelny, pasmowy układ podstawowych struktur przyrodniczych Mierzei Wiślanej.

Udostępnieniu i objaśnieniu przyrodniczych walorów Parku służą **ścieżki edukacyjne i tablice poglądowe** (zob. rozdz. 5.6).

Pełną dokumentację walorów przyrodniczych PKMW zawierają trzy operaty „Planu ochrony PKMW”, dotyczące środowiska abiotycznego, szaty roślinnej i grzybów oraz fauny.

Reasumując, największymi walorami przyrodniczymi dla turystyki i rekreacji są w PKMW nadmorskie plaże nad otwartym morzem (morze formalnie poza Parkiem), fragmenty lądowej strefy przyzalewowej (Zalew Wiślany formalnie poza Parkiem) i zróżnicowane morfologicznie wydmy ze zbiorowiskami nadmorskich borów sosnowych i lasów liściastych, z kręgu przede wszystkim borów nadmorskich oraz kwaśnych dąbrów typu pomorskiego. Pozostałe walory przyrodnicze mają uzupełniające znaczenie, z wyjątkiem powszechnego waloru nadmorskiego klimatu, z którego to waloru przybysze korzystają niezależnie od swej woli i świadomości. Głównym walorem edukacyjnym przyrody w PMMW jest możliwość obserwacji procesów przyrodniczych zachodzących na styku zwiędzonej mierzei i morza.

4.2. Walory kulturowe – synteza

W 2 poł XIX w. turystyka stanowiła siłę napędową rozwoju Mierzei Wiślanej, w szczególności Krynicy Morskiej. Elementem przyciągającym turystów były zarówno jej walory krajobrazowe, jak i wartości architektoniczne i przestrzenne rozwijającego się kurortu. Zniszczenia wojenne, powojenne oraz zaniedbania właścicieli obiektów zabytkowych i samorządów wynikające z braku środków finansowych oraz więzi z lokalnym dziedzictwem kulturowym spowodowały znaczne straty w zakresie wartości architektonicznych i przestrzennych osad w obrębie PKMW. Ożywienie turystyki w latach

60-tych spotęgowało utratę wartości przestrzennych obszaru poprzez wprowadzanie architektury niedostosowanej do uwarunkowań historycznych i burzącej kompozycję założeń historycznych.

Obecnie dominujące znaczenie w zakresie turystyki PKMW mają jego unikalne walory krajobrazowe. Dostrzegalne są działania na rzecz budowania tożsamości lokalnej, ochrony i uwypuklenia materialnego i niematerialnego dziedzictwa obszaru (choćby w postaci funkcjonującego w Kątach Rybackich Muzeum Zalewu Wiślanego), jednak jest to poboczny nurt daleki od wiodących kierunków rozwoju Parku. Widoczne jest to chociażby w dążeniach samorządu do wykreślenia kolejnych terenów Krynicy Morskiej z rejestru zabytków oraz wizjach rozwoju i zagospodarowania miasta, w szczególności intensyfikacji zabudowy w strefie przybrzeżnej Zalewu Wiślanego, ale także wód Zatoki Gdańskiej.

Obiektów zabytkowych w obrębie PKMW jest stosunkowo niewiele. Obiekty o najwyższych wartościach architektonicznych i historycznych to pozostałości po dawnej zabudowie kurortu w Krynicy Morskiej. Szczególnie atrakcyjnym elementem struktury miasta jest zabudowa ulicy Teleexpressu o dużym nagromadzeniu obiektów zabytkowych i spójnym charakterze. Uwagę przyciągają także pojedyncze zachowane w obrębie Mierzei chaty rybackie oraz latarnia morska.

Zasób dziedzictwa kulturowego PKMW nie jest traktowany jako wartość przekładająca się na konkretne korzyści rozwojowe, w tym w szczególności finansowe. Stanowi uwarunkowanie kolidujące z intensywnym zagospodarowywaniem terenów poszczególnych miejscowości w jego obrębie.

Biorąc pod uwagę unikalny charakter zasobów kulturowych Parku w postaci zabudowy kurortowej, pozostałości zabudowy osad rybackich oraz dziedzictwa niematerialnego, w tym wciąż żywej tradycji rybołówstwa, PKMW posiada duży potencjał mogący przyciągać turystów, zwłaszcza w zakresie elitarnej, kwalifikowanej, turystyki historycznej.

Konkretne wskazówki w zakresie ochrony i wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego znajdują się opracowanych dla samorządów z terenu PKMW „Programach Ochrony Zabytków”. Zawarte w nich ustalenia nie znalazły jednak dotychczas wyraźnego odzwierciedlenia w działaniach gmin w zakresie polityki ochrony zabytków i co za tym idzie wzmocnienia ich znaczenia dla wiodących funkcji Parku – turystycznej i rekreacyjnej.

4.3. Walory krajobrazowe – synteza

Obszar PKMW przeszedł złożoną historię wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego – od elitarnej turystyki i wypoczynku w XIX i na początku XX w., poprzez przebudzenie ruchu turystycznego po powojennej stagnacji przez długi okres realnego socjalizmu (ludowe ośrodki wypoczynkowe), po współczesność, którą charakteryzuje masowość oraz skala i wielość form turystyki i wypoczynku.

Największym walorem krajobrazowym Parku niezmiennie przyciągającym rzesze turystów pozostają nadmorskie plaże oraz w mniejszym stopniu zróżnicowana fizjonomicznie linia brzegowa Zalewu Wiślanego, z charakterystycznymi szuwarami oraz walorami widokowymi.

Sezon wzmożonego ruchu turystycznego jest krótki – głównie lipiec i sierpień, z „rozruchem” w czerwcu i „wygaszeniem” we wrześniu. Turystyka i rekreacja w PKMW stopniowo realizowane są w coraz gorszych warunkach przyrodniczych i krajobrazowych. Jest to przykład typowego sprzężenia zwrotnego ujemnego – rozwój turystyki i rekreacji prowadzi do negatywnych zmian walorów, które były podstawą ich rozwoju. Masowość turystyki i rekreacji oraz wzmożony ruch żegludowy w obrębie Zalewu Wiślanego (na skutek budowy Przekopu Mierzei Wiślanej) stanowi jedno z głównych zagrożeń dla walorów krajobrazowych PKMW.

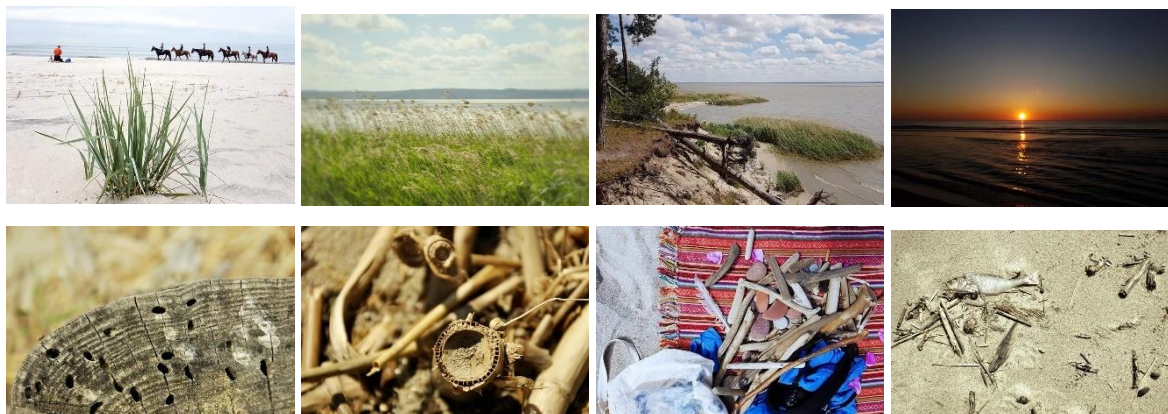
Mierzeja jako pas łądu między atrakcyjnymi i odmiennymi krajobrazami linii brzegowej Zatoki Gdańskiej i Zalewu Wiślanego przyciąga różnorodnością walorów widokowych. Seminaturalny krajobraz łądowo-morski - wydmowo-plażowy, szczególnie w oddaleniu od jednostek osadniczych to teren o dobrze zachowanych walorach przyrodniczych. Spacer brzegiem morza, w otoczeniu bezkresu zmiennego fizjonomicznie morza, bieli plaży i ściany lasu na skarpach wydmowych są źródłem wielorakich doznań estetycznych, pozostających w pamięci i przyciągających ponownie. Z kolei wybrzeże Zalewu Wiślanego z szerokim pasmem szuwarów towarzyszących terenom równiny nadzalewowej lub „klifów wydmowych”, umożliwia obserwację Wysoczyzny Elbląskiej z rysującą się w jej panoramie sylwetą katedry we Fromborku i zapewnia unikalne walory widokowe.

Główne atrakcje turystyczne PKMW związane z jego walorami krajobrazowymi to także Wielbłądzi Garb i Góra Pirat. Pierwsza to najwyższy szczyt Mierzei Wiślanej i najwyższa stała wydma w Europie o wysokości 49,5 m n.p.m. Góra Pirat to także wydma stała, ma wysokość 40 m n.p.m. Z obu punktów, widok z wież widokowych na ich szczycie rozciąga się malowniczy widok na Zatokę Gdańską oraz Zalew Wiślany. Góra Pirat to także miejsce przyciągające amatorów obserwacji ptaków.

Atrakcyjne obiekty dla percepcji krajobrazu PKMW i jego otoczenia stanowi także latarnia morska i pirs portowy w Krynicy Morskiej oraz nabrzeża portów morskich od strony Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich i Piaskach (Nowej Karczmie). Niezapomniane są panoramy Zatoki Gdańskiej z otwarć widokowych na styku lasu z wydmowo-plażowym brzegiem morskim oraz na Zalew Wiślany, z otwarć widokowych w obrębie równiny nadzalewowej oraz na szczycie „klifów” nadzalewowych. Z ciągów widokowych umożliwiających obserwację Zalewu Wiślanego i panoramy Wysoczyzny Elbląskiej wyróżnia się wał w Przebrnie oraz odcinki drogi na wysokości wsi Kąty Rybackie i Skowronki.

Pod względem krajobrazu kulturowego jako najatrakcyjniejsze pod kątem turystycznym są niewątpliwie krajobrazy wspomnianych wyżej portów rybackich oraz fragmenty układu Krynicy Morskiej o zachowanej strukturze zabudowy historycznej w okolicach ulic Teleexpressu i Portowej. Nie wykorzystują one jednak w pełni potencjału jaki mogą stanowić dla funkcji turystycznej Parku.

Weronika Wróbel (artystka Pracownia Twórcza – verasparrrow.com) syntetycznie opisuje krajobraz Mierzei w następujący sposób: „*Struktura Mierzei. Wiosenne przemijanie. Cięta na pół. R10 z ładnym przystankiem. Pachnie różą i rybami.*” (źródło: Facebook Weronika Wróbel 06.2020)

Fot. 1 Wycieczka na Mierzeję – krajobraz i skarby morza (źródło: Facebook Weronika Wróbel 06.2020)

5. ISTNIEJĄCY SYSTEM I INFRASTRUKTURA OBSŁUGI TURYSTYKI, REKREACJI I DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ W PARKU

5.1. System obsługi

System obsługi organizacji turystyki i rekreacji składa się z dwóch zasadniczych części: systemu zewnętrznego i systemu wewnętrznego. Na zewnętrzny system składają się:

- polityka przestrzenna rządu, samorządu województwa i powiatu oraz podległych im jednostek wyrażająca się w wykonywaniu przepisów prawa z zakresu turystyki i rekreacji;
- zagadnienia organizacji zagospodarowania turystycznego, w tym realizacja strategii rozwojowych, planowanie zagospodarowania przestrzennego czy system transportowy;
- funkcjonowanie organizacji i stowarzyszeń turystycznych o charakterze co najmniej regionalnym.

System zewnętrzny powinien być wzmocniony na poziomie wewnętrznym przez:

- działania samorządów lokalnych w zakresie realizacji ich zadań własnych z zakresu kultury fizycznej i turystyki oraz zagospodarowania przestrzennego;
- działania lokalnych organizacji i stowarzyszeń oraz inicjatyw mieszkańców.

Z punktu widzenia problematyki niniejszego operatu zagospodarowania turystycznego, rekreacyjnego i edukacji, jako części planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” najistotniejsze są zagadnienia organizacji zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego i edukacji. W niniejszej analizie pominięto aspekty gospodarcze i finansowe systemu obsługi turystyki.

Schematycznie elementy składające się na system obsługi w PKMW przedstawia poniższy schemat (ryc. 3).

Ryc. 3. Ryc. 3. System obsługi zagospodarowania turystycznego i rekreacji w PKMW (Źródło: opr. własne)

Poszczególne elementy systemu zostały scharakteryzowane w dalszej części „Operatu ...”, w poszczególnych jego rozdziałach, tj.:

Baza noclegowa

- Rodzaje bazy noclegowej
- Pojemność bazy noclegowej

Tereny i akweny rekreacji morskiej i przymorskiej

- Porty i przystanie, w tym przystosowane do celów obsługi turystyki wodnej

- Plaże i kąpieliska
- Pozostałe elementy zagospodarowania i wykorzystanie strefy przybrzeżnej, w tym:

Pozostałe tereny i obiekty wykorzystywane przez turystów

- Dostępność komunikacyjna, parkowanie
- Obiekty informacji turystycznej
- Gastronomia i handel
- Ważniejsze ogólnodostępne miejsca wypoczynku i rekreacji wykorzystywane przez turystów
- Inne atrakcje turystyczne
- Urządzone punkty widokowe
- Szlaki turystyki pieszej
- Szlaki rowerowe
- Pozostałe urządzone ścieżki

5.2. Formy aktywności turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej oraz ich natężenie

Turystyka i rekreacja w szerokim znaczeniu to całokształt zjawisk związanych z dobrowolną, czasową zmianą miejsca pobytu lub środowiska życia, bądź rytmu dnia; gdzie nieodzownym elementem jest wejście w styczność osobistą ze środowiskiem odwiedzanym (przyrodniczym, kulturowym bądź społecznym) (Krawczyk - red. 1997). Motywy podejmowania aktywności turystyczno – rekreacyjnej przez człowieka można podzielić na kilka grup. Światowa Organizacja Turystyczna, dla potrzeb badań statystycznych wyodrębnia następujące grupy motywów turystycznych (Cymańska-Garbowska, Steblik-Właźlak 2014):

1. Wypoczynek, rekreacja – np. zwiedzanie, zakupy, wędrówki piesze, wspinaczki, wypoczynek na plaży, uprawianie sportu amatorskiego, uczestnictwo w imprezach sportowych i kulturalnych.
2. Odwiedziny i krewnych i znajomych – np. uczestnictwo w uroczystościach, spotkaniach rodzinnych, wyjazdy na urlop do krewnych i znajomych.
3. Sprawy zawodowe, interesy – np. wyjazdy do innych firm, uczestnictwo w konferencjach, kongresach, targach, badania naukowe, występy na koncertach.
4. Cele zdrowotne – np. pobyt w uzdrowiskach i sanatoriach, wyjazdy na kuracje, wczasy odchudzające i zdrowotne.
5. Cele religijne – np. uczestnictwo w pielgrzymkach i różnych wydarzeniach religijnych;
6. Inne, np. tranzyt.

Z wyżej wymienionych motywów turystycznych w PKMW zdecydowanie dominuje wypoczynek i rekreacja. Można nawet zaryzykować twierdzenie, iż w sezonie letnim stanowi on niemal 100 % wszystkich podróży turystycznych. Poza sezonem letnim zwiększa się udział wyjazdów w celach zawodowych i zdrowotnych, lecz nadal mają one znaczenie marginalne w stosunku do wypoczynku i rekreacji. W poniższej tabeli scharakteryzowano formy aktywności turystyczno-rekreacyjnej podejmowanej na terenie PKMW i jego otuliny (tab. 4).

Tab. 4. Formy aktywności turystyczno-rekreacyjnej podejmowanej na terenie PKMW i w jego bezpośrednim otoczeniu

Lokalizacja aktywności	Forma aktywności
Rodzaj turystyki	
Turystyka poznawcza	Krajoznawcza Przyrodnicza, w tym w szczególności ornitologiczna Kulturowa Miejska Etniczna Edukacyjna Militarna
Turystyka wypoczynkowa	Nadmorska i przymorska Agroturystyka Leśna Morska
Turystyka kwalifikowana	Pieszna Rowerowa Jeździecka Żeglarska, w tym żeglarstwo deskowe (wind-, kite-, snow surfing) Nurkowa Paralotniarska Wędkarska (rybołówstwo rekreacyjne)
Turystyka biznesowa	Podróże służbowe Spotkania integracyjne Konferencje, kongresy, targi
Turystyka zdrowotna	Sanatoryjna Spa i wellness Medyczna

Źródło: opracowanie własne.

Zapewne powyższa lista nie jest zamknięta, obejmuje natomiast powszechnie dostępne formy aktywności turystyczno-rekreacyjnej w PKMW. W dalszej części „Operatu...” scharakteryzowano miejsca realizacji poszczególnych form aktywności turystyczno-rekreacyjnej i edukacyjnej oraz tereny i obiekty służące prowadzeniu tych aktywności (patrz rozdz. 5.3, 5.4, 5.5, 5.6).

Kwestia analizy natężenia poszczególnych form aktywności turystyczno-rekreacyjnej podejmowanej w PKMW jest niezwykle trudna. Przede wszystkim brak jest rzetelnych informacji na temat wielkości tych form oraz informacje są bardzo rozproszone. Natężenie aktywności turystyczno-rekreacyjnej charakteryzują dwa komponenty: intensywność ruchu turystycznego i poziom zagospodarowania turystycznego. Pierwszy z komponentów jest przeważnie mierzony wielkością bazy noclegowej, która warunkuje rozwój funkcji turystycznej. W sytuacji PKMW rzetelne oszacowanie faktycznie istniejącej bazy noclegowej jest trudne (patrz rozdz. 5.3.2.), ze względu na duże rozbieżności pomiędzy danymi

działalności ewidencjonowanych (statystyka i bazy samorządowe), a faktyczną pojemnością bazy noclegowej, której część jest niestety prowadzona w tzw. „szarej strefie”. W zakresie zaś drugiego komponentu należy stwierdzić, iż jest on świetnie rozwinięty i stale się zmienia, dostosowując ofertę terenów i obiektów urządzeń rekreacyjnych do wymagań turysty. Elementy zagospodarowania turystycznego omówiono szeroko w rozdz. 5.4. i 5.5. Mankamentem zagospodarowania jest wzrastająca liczba urządzeń turystycznych i tzw. atrakcji turystycznych niepowiązanych z walorami PKMW, a mogących zaistnieć w każdym miejscu.

W skali kraju PKMW należy do najintensywniej wykorzystywanych turystycznie rejonów, w skali województwa pomorskiego natężenie aktywności turystyczno-rekreacyjnej jest tu notowane na drugim miejscu, zaraz za rejonem powiatu puckiego (także związanym z wypoczynkiem nad morzem).

5.3. Baza noclegowa

5.3.1. Rodzaje bazy noclegowej

Obszar PKMW pod względem dostępnej bazy noclegowej można określić jako silnie rozwinięty i bardzo zróżnicowany. Największa koncentracja obiektów bazy noclegowej dotyczy miejscowości Krynica Morska i Kąty Rybackie w obszarze Parku oraz miejscowości Stegna, Sztutowo, Mikoszewo, Jantar w obszarze otuliny PKMW.

Ze względu na liczbę i zagęszczenie obiektów świadczących usługi hotelarskie w gminach położonych w PKMW i w jego bezpośrednim zapleczu nie jest możliwe szczegółowe omówienie każdego z obiektów (pojemność bazy noclegowej omówiono w pkt. 5.3.2.). W celu charakterystyki bazy noclegowej dostępnej na terenie Parku oraz jego otuliny dokonano podziału na wyróżniające się rodzaje bazy noclegowej. Charakterystykę poszczególnych rodzajów przedstawiono w dalszej części niniejszego rozdziału wraz z dokumentacją fotograficzną przedstawiającą wybrane, charakterystyczne obiekty lub rejony miejscowości o charakterystyce zagospodarowania terenu odpowiadającej opisowi danego rodzaju bazy noclegowej.

A. Obiekty hotelowe

Hotele rozumiane jako *obiekty posiadające co najmniej 10 pokoi, w tym większość miejsc w pokojach jedno- i dwuosobowych, świadczące szeroki zakres usług związanych z pobytem klientów* (Art. 36 pkt 1 ustawy o usługach hotelarskich...) występują na analizowanym obszarze jako pojedyncze obiekty, które często usytuowane są w najbardziej prestiżowych lokalizacjach, z widokiem na morze lub z bezpośrednim dojściem na plażę. Oferta, świadczone usługi są na wysokim poziomie, w zależności od kategorii obiektów. Zwykle są to obiekty o najwyższym standardzie świadczonych usług dla klientów, obsługujące duże grupy osób. Według ewidencji obiektów kategoryzowanych na analizowanym obszarze łącznie zlokalizowane jest 6 obiektów hoteli, w tym wszystkie położone są w granicach PKMW (wykaz obiektów w tab. 5).

Tab. 5. Hotele tzw. kategoryzowane w obszarze PKMW widniejące w ewidencji obiektów hotelarskich prowadzonej przez Marszałka Województwa Pomorskiego (stan na wrzesień 2020 r.)

Lp.	Nazwa obiektu	Kategoria	Miejscowość	Oferta, świadczone usługi
1	TRISTAN	****	Kąty Rybackie	parking prywatny, klimatyzacja, winda, pokoje rodzinne, udogodnienia dla niepełnosprawnych miejsce na ognisko , miejsce na piknik , taras słoneczny , sprzęt do badmintona , kort tenisowy +sprzęt do tenisa, leżaki lub krzeselka plażowe, ręczniki kąpielowe/plażowe bar, restauracja, kawiarnia, klub nocny / DJ , Kregielnia, biblioteka, rzutki, tenis stołowy , bilard

				<p>zaplecze bankietowe / konferencyjne</p> <p>Zwierzęta są akceptowane , miski dla pupila</p> <p>legowisko dla pupila</p> <p>klub dla dzieci , plac zabaw dla dzieci , pokój gier , sala zabaw, książki, DVD i muzyka dla dzieci, gry planszowe / puzzle</p> <p>Basen kryty, Basen odkryty, fitness, salon spa / strefa relaksacyjna, łaźnia parowa, zabiegi na ciało, pedicure, manicure, zabiegi na twarz, masaż, wanna z hydromasażem / jacuzzi, sauna, centrum odnowy biologicznej</p>
2	CONTINENTAL	***	Krynica Morska	<p>lokalizacja przy samej plaży, taras słoneczny, park wodny, parking prywatny, stacja ładowania pojazdów elektrycznych, przechowalnia bagażu, winda, apartament dla nowożeńców, pokoje rodzinne, udogodnienia dla niepełnosprawnych</p> <p>centrum biznesowe, zaplecze bankietowe / konferencyjne</p> <p>klub dla dzieci, kanały telewizyjne dla dzieci, sala zabaw</p> <p>bilard , parasole przeciwsloneczne, leżaki lub krzeselka plażowe,</p> <p>bar, kawiarnia, restauracja</p> <p>wanna z hydromasażem / jacuzzi, masaż, sauna</p>
3	KAHLBERG	***	Krynica Morska	<p>basen kryty, basen odkryty, miejsce na piknik, meble ogrodowe, taras słoneczny, ogród, Zwierzęta są akceptowane, parking prywatny, transfer na/z lotniska, przechowalnia bagażu, wymiana walut, zaplecze bankietowe / konferencyjne, całodobowa ochrona, klimatyzacja, apartament dla nowożeńców, pokoje rodzinne, pokoje dla alergików, udogodnienia dla niepełnosprawnych</p> <p>sprzęt do badmintonu, sprzęt do tenisa, tenis stołowy, bilard, plac zabaw dla dzieci, pokój gier</p> <p>bar, restauracja, kawiarnia na miejscu, posiłki dla dzieci , specjalne potrawy dietetyczne (na życzenie)</p> <p>centrum wellness: fotel do masażu, parasole przeciwsloneczne, leżaki lub krzeselka plażowe, ręczniki kąpielowe/plażowe, wanna z hydromasażem / jacuzzi, centrum fitness, sauna</p>
4	KRYNICA	***	Krynica Morska	<p>Klimatyzacja, winda, miejsce na ognisko, miejsce na piknik, meble ogrodowe, taras słoneczny, taras, ogród, Zwierzęta nie są akceptowane, kawiarnia, parking prywatny</p> <p>przechowalnia bagażu, wymiana walut, zaplecze bankietowe / konferencyjne , plac zabaw, sala zabaw</p> <p>całodobowa ochrona, sejf, klimatyzacja, pokoje dla alergików, pokoje rodzinne</p> <p>Kryty basen, centrum wellness, ręczniki kąpielowe/plażowe, masaż , sauna</p>
5	NAT	***	Krynica Morska	<p>miejsce na ognisko, miejsce na piknik, lokalizacja przy samej plaży, taras słoneczny, sprzęt do grillowania, ogród, Zwierzęta są akceptowane</p> <p>Rekreacja; wycieczki rowerowe, plaża, jazda konna, jazda na rowerze, piesze wycieczki, tenis stołowy, bilard, plac zabaw dla dzieci, wędkowanie, kort tenisowy</p>

				Bar, restauracja, parking prywatny, przechowalnia bagażu Usługi dla rodzin i oferta rozrywkowa, zaplecze bankietowe / konferencyjne , sejf, Winda, pokoje rodzinne
6	PORT 21 PURA POOL&DESIGN HOTEL	***	Krynica Morska	meble ogrodowe, taras, zwierzęta są akceptowane na życzenie lekcje gotowania, jazda konna, jazda na rowerze, windsurfing, bilard, pokój gier, pole golfowe (w promieniu 3 km), kort tenisowy specjalne potrawy dietetyczne (na życzenie) Bezpłatny parking prywatny, transfer na lotnisko, transfer z lotniska przechowalnia bagażu, zaplecze biznesowe, system alarmowy, całodobowa ochrona, sejf Kryty basen, leżaki lub krzeselka plażowe, basen z podgrzewaną wodą, mały basen, basen ze słoną wodą, Centrum wellness

Źródło: opracowanie własne, oferta na podstawie ofert internetowych obiektów (09.2021)

Do obiektów hotelarskich zalicza się przede wszystkim hotele tzw. kategoryzowane, ale także objekty spoza tej bazy obiektów, lecz pod względem funkcjonalnym, proponowanej oferty, a także w wielu przypadkach standardu uznawane powszechnie za objekty hotelowe i w powszechnej świadomości tak są odbierane, a niektóre z nich posiadają nazwy sugerujące nadanie im kategorii hotelu bądź kategorię „hotelu” wykorzystują w ofertach internetowych swoich usług. W zależności od lokalizacji i wielkości obiektu obejmują budynek główny koncentrujący wszystkie oferowane usługi (najczęściej o dużej kubaturze) bądź stanowią większe kompleksy wyposażone w dodatkowe zaplecze usługowo-rekreacyjne na większych działkach.

Obiekty hotelowe w PKMW – przykłady obiektów (fot. BJS 07.2020)

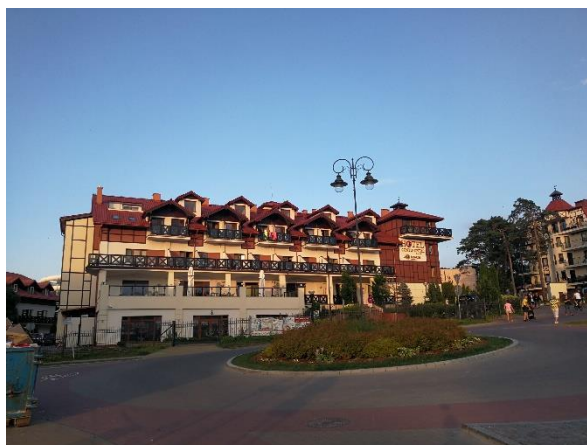
Fot. 2 Hotel Kahlberg w Krynicy Morskiej

Fot. 3 Hotel Tristan w Kątach Rybackich

Fot. 4 Fours Wind Resort&spa w Piaskach

Fot. 5 Hotel Continental w Krynicy Morskiej

B. Pensjonaty

Drugą grupę obiektów kategoryzowanych występujących na obszarze PKMW stanowią pensjonaty rozumiane jako *obiekty posiadające co najmniej 7 pokoi, świadczące dla swoich klientów całodienne wyżywienie* (Art. 36 pkt 3 ustawy o usługach hotelarskich...). Zgodnie z ewidencją Marszałka Województwa Pomorskiego na analizowanym obszarze zlokalizowanych są 4 pensjonaty, w tym 3 w granicach PKMW oraz 1 w otulinie. Wykaz obiektów znajduje się w tabeli poniżej. Oferta, świadczone usługi są na wysokim poziomie, często porównywalne z poziomem usług świadczonych w obiektach hotelowych.

Tab. 6. Pensjonaty tzw. kategoryzowane w obszarze PKMW widniejące w ewidencji obiektów hotelarskich prowadzonej przez Marszałka Województwa Pomorskiego (stan na wrzesień 2020 r.)

Lp.	Nazwa obiektu	Kat.	Miejscowość	Oferta, świadczone usługi
1	KALINA	**	Jantar	W okolicy: blisko lasu, odległość od morza 50m, niedaleko obiektu znajduje się kryta basen, nauka jazdy konnej, ścieżki nordic walking W obiekcie: Taras, ogród, altana, wyżywienie: śniadania, obiady, usługa sprzątnia w cenie wynajmu, sprzątnie na żądanie udogodnienia dla dzieci (łóżeczko dla dziecka, krzesło do karmienia dziecka, pościel dla dzieci, plac zabaw dla dzieci)
2	LOTOS	**	Krynica Morska	taras słoneczny, sprzęt do grillowania, taras, ogród, zwierzęta akceptowane plaża, jazda na rowerze, piesze wycieczki, plac zabaw dla dzieci specjalne potrawy dietetyczne (na życzenie), bar, restauracja, zestaw do parzenia kawy i herbaty, lodówka codzienne sprzątnie, indywidualne zameldowanie / wymeldowanie, obiady na wynos, ekspresowe zameldowanie / wymeldowanie, apartament dla nowożeńców, pralnia, budzenie na życzenie książki, DVD lub muzyka dla dzieci, przyjazny alergikom, pokoje rodzinne, dojście na wyższe piętra tylko schodami
3	POLONIA	**	Krynica Morska	Taras, ogród, plac zabaw dla dzieci prywatna łazienka, suszarka do włosów, przybory kuchenne, czajnik elektryczny, lodówka Zwierzęta nie są akceptowane. kawiarnia na miejscu, posiłki dla dzieci, bar przekąskowy, bar, restauracja

				Bezpłatny parking prywatny, pokoje rodzinne
4	RIWIERA	**	Krynica Morska	prywatna łazienka, bezpłatny zestaw kosmetyków, suszarka do włosów miejsce na ognisko, miejsce na piknik, meble ogrodowe, sprzęt do grillowania, taras, ogród wspólna kuchnia, przybory kuchenne, czajnik elektryczny, lodówka Zwierzęta są akceptowane. jazda na rowerze, plac zabaw dla dzieci, wędkowanie Parking prywatny, przechowalnia bagażu, budzenie na życzenie monitoring wokół obiektu, system alarmowy, sejf pokoje rodzinne, udogodnienia dla niepełnosprawnych

Źródło: opracowanie własne, oferta na podstawie ofert internetowych obiektów (09.2021)

Większość pensjonatów świadczy podstawowe usługi – możliwość wyżywienia, dostęp do ogrodu z urządzeniami do rekreacji i wypoczynku, sala gier (bilard, tenis stołowy). Podobnie jak w przypadku hoteli, na podstawie wizji w terenie oraz analizy dostępnych materiałów i ofert stwierdza się, iż znaczna obiektów oferujących noclegi na obszarze PKMW i otuliny spełnia kryteria wymagane dla pensjonatów, ale zdarza się, iż obiekty te nie figurują w ewidencji marszałkowskiej, a nazywane są willami, ale czasami nie figurują także nawet w ewidencji gminnej.

Obiekty pensjonatowe – przykłady (BJS 07.2020)

Fot. 6 Pensjonat Riwiera w Krynicy Morskiej

Fot. 7 Pensjonat Porto Marina w Krynicy Morskiej

C. Wille i domy wczasowe

Kolejną grupę obiektów występujących na obszarze PKMW stanowią wille i domy wczasowe, które wielkością i formą obiektów a także standardem usług zbliżone są do obiektów pensjonatowych. Obiekty te jednak nie są zaliczane do obiektów tzw. kategoryzowanych. Większość obiektów świadczy usługi noclegowe całorocznie. W części obiektów istnieje możliwość wyżywienia, a w budynku lub w części ogrodowej są dodatkowe urządzenia do wykorzystania dla turystów, np. możliwość wypożyczenia rowerów czy sprzętu do plażowania.

Obiekty willi i domów wczasowych – przykłady (BJS 07.2020)

Fot. 8 Willa Jandar w Skowronkach

Fot. 9 Willa Warta w historycznej części Krynicy Morskiej

Fot. 10 Wille w Krynicy Morskiej – w zachodniej części miasta i w południowo-wschodniej

D. Apartamenty

Apartamenty lokalizowane są najczęściej w budynkach w zabudowie wielorodzinnej w formie mieszkań przystosowanych do komercyjnego wynajmu turystom. Są to najczęściej miejsca noclegowe oferowane przez agencje pośredniczące w najmie krótkoterminowym mieszkań lub posiadające lokale/apartamenty w różnych lokalizacjach. Coraz częściej apartamenty lokalizowane są w formie nowych przedsięwzięć deweloperskich lokalizowanych na terenach usługowych; oferowane noclegi w tego typu zabudowie zazwyczaj dotyczą stosunkowo nowych obiektów o wysokim standardzie wyposażenia wnętrza. Ich zaletą jest możliwość najmu lokalu przez cały rok.

Apartamenty – przykłady obiektów (BJS 07.2020)

Fot. 11 Apartamenty w Krynicy Morskiej (przy ul. Wodnej, przy ul. Teleexpressu)

Fot. 12 Apartamenty w Kątach Rybackich (przy ul. Piaskowej, przy ul. Rybackiej)

E. Pokoje gościnne i kwatery prywatne

Pokoje gościnne i kwatery prywatne są obiektami świadczącymi usługi hotelarskie o największej liczbie obiektów. Miejsca noclegowe zlokalizowane są zazwyczaj w zabudowie mieszkaniowo-usługowej – wynajmowane pokoje stanowią część domu właścicieli mieszkających na stałe obiekcie lub stanowią tereny zabudowy usługowej, w tym przypadku ich forma zbliżona jest raczej do apartamentów. Miejsca noclegowe w pokojach gościnnych mają bardzo zróżnicowany standard; obiekty najczęściej oferują możliwość korzystania ze wspólnej kuchni bądź oferują pokoje z aneksem kuchennym; część obiektów w swej ofercie posiada możliwość wykupienia wyżywienia (kuchnia domowa). Standard obiektów, wyposażenie pokoi oraz ich wystrój są bardzo zróżnicowane – od pokoi o podstawowym, ekonomicznym standardzie (ze wspólną łazienką), po pokoje o standardzie niemalże hotelowym; wystrój oraz *design* wpływają na cenę oferowanych usług (coraz popularniejsze stają się pokoje o wystroju skandynawskim, lub pokoje o wystroju tematycznym, nawiązującym do nazwy obiektu). Noclegi oferowane są głównie w sezonie letnim; zazwyczaj poza noclegiem w tych obiektach nie są oferowane inne usługi.

Fot. 13 Pokoje gościnne i kwatery prywatne – przykłady obiektów (BJS 07.2020)

F. Ośrodki wypoczynkowe

Ośrodki wypoczynkowe o bardzo zróżnicowanej formie – od dużych kubaturowo obiektów z pełnym zapleczem rekreacyjnym, poprzez ośrodki stanowiące kompleksy domków letniskowych z częścią wspólną, po mniejsze kubaturowo domy wczasowo-kolonijne. Obiekty te zostały wyodrębnione z uwagi na specyfikę zagospodarowania i proponowaną ofertę wypoczynku w tego typu obiektach, m.in. oferowane turnusy pobytowe, oferty zorganizowane dla grup – ośrodki kolonijne, oferta pobytu wraz z wyżywieniem. Baza noclegowa w tym segmencie jest bardzo zróżnicowana i obejmuje

zarówno duże kubaturowo obiekty, które swoją charakterystyką często nie odbiegają od obiektów hotelowych, jak i ośrodki wypoczynkowe składające się z obiektu lub zespołu obiektów wraz z zapleczem sportowo-rekreacyjnym, w tym przystosowane do przyjmowania grup, a także mniejsze ośrodki kolonijno-wczasowe. Część dawnych ośrodków wczasowych została przekształcona w zespoły domków letniskowych na wynajem, które pod względem oferty nie różnią się od nowopowstających zespołów domków na wynajem.

Ośrodki wypoczynkowe – przykłady obiektów (BJS 07.2020)

Fot. 14 Ośrodek wypoczynkowy Neptun - Alga

Fot. 15 Ośrodek wypoczynkowy Wenecja w Kątach Rybackich

G. Sanatoria i ośrodki rehabilitacyjne

Sanatoria i ośrodki rehabilitacyjne to obiekty noclegowe wyspecjalizowane w usługach z zakresu poprawy kondycji fizycznej i zdrowia. W ramach tych obiektów świadczone są usługi w zakresie pobytów sanatoryjnych (ze skierowaniem od lekarza), turnusów rehabilitacyjnych, odnowy biologicznej. Obiekty te zazwyczaj świadczą też usługi organizacji wczasów indywidualnych i rodzinnych, organizacji bankietów, konferencji, imprez okolicznościowych itp. Ośrodki te szczególnie przystosowane są do przyjmowania osób niepełnosprawnych z różnymi rodzajami schorzeń. Pobyt w ośrodku umożliwia także korzystanie z imprez kulturalnych, korzystanie obiektów sportowych - sale gimnastyczne i siłownia, a także zbiorowego wyżywienia - stołówki. W obiektach funkcjonuje recepcja całodobowa i istnieje możliwość postoju pojazdów.

Fot. 16 Sanatoria i ośrodki rehabilitacyjne „Albatros” i „Zefir” – przykłady obiektów w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

H. Domki na wynajem

Baza noclegowa w postaci domków letniskowych to forma obiektów noclegowych zdecydowanie zyskująca popularność w ostatnich latach, o czym świadczy dynamiczny rozwój tego typu zabudowy w poszczególnych miejscowościach. W kategorii tej znajdują się kompleksy typowych domków drewnianych o podstawowym wyposażeniu wnętrza, z ogrodzonym terenem wyposażonym w urządzenia rekreacyjno-wypoczynkowe oraz parking dla gości, powstałe często na zapleczu ośrodków wypoczynkowych, a czasami stanowiące kiedyś ich część. Nowy trend w tej kategorii obiektów stanowią murowane lub drewniane (ale o wysokiej jakości) domki o podwyższonym standardzie, zazwyczaj w formie bliźniaczej lub szeregowej w postaci ogrodzonych działek z kompleksem domków realizowanych w ramach jednego przedsięwzięcia inwestycyjnego. Każdy taki zespół zabudowy oferuje zazwyczaj wspólny teren rekreacyjno-wypoczynkowy oraz parking dla gości, a nawet własną przystań. Obiekty noclegowe w domkach oferują stosunkowo dużą liczbę miejsc noclegowych w jednym obiekcie (zazwyczaj 4-8os./domek). Zjawiskiem dość powszechnym na całym analizowanym obszarze, w szczególności w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej jest sytuowanie domków letniskowych (najczęściej drewnianych i domków holenderskich) na zapleczu głównych budynków mieszkaniowych, często jako uzupełnienie oferty noclegowej prowadzonej w budynku mieszkalnym w postaci pokoi na wynajem. Domki letniskowe na obszarze Parku nie stanowią raczej obiektów rekreacji indywidualnej (bardzo popularnej np. na Kaszubach czy w Borach Tucholskich), lecz stanowią rodzaj oferty miejsc noclegowych o charakterze ogólnodostępnym.

Domki na wynajem – przykłady obiektów (fot. BJS 07.2020)

Fot. 17 Domki na wynajem w zwartej zabudowie miejscowości Kąty Rybackie i Krynica Morska

Fot. 18 Zespół domków na wynajem na wydzielonym terenie z prywatną przystanią – Marina Village w Kątach Rybackich

Fot. 19 Zespoły domków jako część ośrodków wypoczynkowych w Skowronkach i Krynicy Morskiej

I. Campingi (kempingi) i pola namiotowe

Obiekty oferujące miejsca noclegowe na kempingach i polach namiotowych to obiekty wykorzystywane są sezonowo. Obejmuje dwa typy obiektów:

- duże kempingi (także kategoryzowane) i pola namiotowe świadczące na swoim terenie pełen program usług towarzyszących, tj.: węzeł sanitarny, ogólnodostępna kuchnia, zaplecze sportowo-rekreacyjne, a także poza usługami pobytowymi usługi gastronomii, handlu, obiekty rozrywkowe, wypożyczalnię sprzętu sportowego;
- kempingi i pola namiotowe o podstawowym wyposażeniu – węzeł sanitarny, niewielkie obiekty gastronomiczne/handlowe, wspólna kuchnia; część obiektów lokalizowana jest na niewielkich działkach, towarzysząc obiektom pokoi gościnnych lub stanowią niewielkie pola namiotowe „pojawiające się” w sezonie letnim na niezabudowanych działkach.

Tab. 7. Wykaz kempingów widniejących w ewidencji obiektów hotelarskich prowadzonej przez Marszałka Woj. Pomorskiego (stan na wrzesień 2020 r.)

Lp.	Nazwa obiektu	rodzaj	Kat.	Miejscowość
1	Camping Nr 71 Gallus	Camping	**	Krynica Morska
2	Camping 159 Camp	Camping	**	Stegna
3	Camping 178	Camping	**	Stegna, Jantar
4	Kemping Nr 180	Kemping	**	Stegna

Źródło: opracowanie własne

Na obszarze Parku nie stwierdzono występowania pól biwakowych rozumianych jako niestrzeżone, ogrodzone miejsca umożliwiające nocleg w namiocie. Pojedyncze przypadki nocowania w namiotach w sposób niezorganizowany są rejestrowane w różnych częściach (nawet na wydmach), jednak nie mają one charakteru stałych pól biwakowych. Specyficzna formą związaną z noclegiem w namiotach lub domkach kempingowych są obozowiska harcerskie, np. w pobliżu leśniczówki. Inną zaobserwowaną formą odpoczynku jest wypoczynek w przyczepach kempingowych lub kamperach zaparkowanych na parkingach lub w pobliżu dróg leśnych.

Campingi (kempingi), pola namiotowe, obozowisko – przykłady obiektów (fot. BJS 07.2020)

Fot. 20 Camping w Piaskach i w Krynicy Morskiej

Fot. 21 Obozowisko harcerskie w Piaskach

Fot. 22 Biwakowisko na dojeździe do morza
w Piaskach

5.3.2. Pojemność bazy noclegowej

Zagadnieniem szczególnie istotnym przy formułowaniu celów ochrony PKMW jest próba oszacowania pojemności istniejącej bazy noclegowej obszaru Parku i jego otuliny. Szacunek oferowanej liczby miejsc noclegowych posłużyć ma do oceny skali ruchu turystycznego na analizowanym obszarze oraz wynikających z niego zagrożeń. Źródła danych dotyczących wielkości bazy noclegowej pochodzą z następujących źródeł:

- oficjalne statystyki GUS-u dotyczące liczby miejsc noclegowych gromadzone (w podziale na gminy);
- ewidencja kategoryzowanych obiektów świadczących usługi hotelarskie wg danych Marszałka Województwa Pomorskiego (w podziale na miejscowości);
- gminna ewidencja obiektów świadczących usługi hotelarskie wg danych Burmistrzów/Wójtów gmin (w podziale na miejscowości);
- badania terenowe wraz z analizą ofert obiektów oferujących usługi noclegowe.

Analiza dostępnych materiałów źródłowych wykazała duże rozbieżności pomiędzy stanem faktycznym a ewidencjonowanym. Z uwagi na mnogość obiektów świadczących noclegi na analizowanym obszarze nie ma możliwość zebrania danych dotyczących liczby miejsc noclegowych w wywiadach bezpośrednich lub za pomocą badań ankietowych. Ponadto udział w tego typu badaniach ma charakter deklaracyjny, a sądząc po wynikach analizy danych pochodzących

z oficjalnych źródeł, wątpliwa zdaje się być możliwość uzyskania rzeczywistych danych od właścicieli obiektów.

A. Dane statystyczne

Aktualne informacje statystyczne dotyczące turystyki dostępne są na stronie internetowej Urzędu Statystycznego w Gdańsku (<https://gdansk.stat.gov.pl/>). Dane z zakresu turystyki i rekreacji gromadzone i przetwarzane są w dwóch dziedzinach:

- kultura fizyczna, sport i rekreacja, przy czym w tej kategorii gromadzone i przetwarzane są dane dotyczące wyłącznie klubów i sekcji sportowych;
- turystyka, gdzie gromadzone i przetwarzane są przede wszystkim dane dotyczące obiektów noclegowych i ich wyposażenia.

Dla potrzeb analizy pojemności bazy noclegowej na terenie Parku i otuliny wykorzystano dane z dziedziny Turystyka za rok 2017 (najświeższe, pełne dane dostępne z tej dziedziny), opublikowane w opracowaniu „Turystyka w województwie pomorskim w latach 2013-2017” Urzędu Statystycznego w Gdańsku (Gdańsk 2018). Metodologia badania bazy noclegowej opiera się na badaniach turystycznych obiektów noclegowych posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych na podstawie formularza KT-1 (sprawozdanie o wykorzystaniu turystycznego obiektu noclegowego) i jest wykonywana raz na cztery lata.

Według danych statystycznych w powiecie nowodworskim jest 196 obiektów noclegowych, w tym w gminie miejskiej Krynica Morska – 96, w gminie Stegna - 75, w gminie Sztutowo – 32.

Zestawienie danych statystycznych według rodzaju obiektów noclegowych z podziałem na gminy przedstawia tab. 8.

Tab. 8. Rodzaje turystycznych obiektów noclegowych według gmin (dane Urzędu Statystycznego w Gdańsku stan na 31VII2017 r.)

Rodzaj obiektu gmina	hotele	pensjonaty	schroniska	Ośrodki wczasowe	Ośrodki kolonijne	Ośrodki szkol – wyp.	domy pracy twórczej	Zespoły domków turystycznych	kempingi	Pola biwakowe	hostele	Pokoje gościnne	Kwatery agroturystyczne	Pozostałe niesklasyfikowane
m. Krynica Morska	4	6	-	20	1	2	1	6	3	-	-	35	1	2
Stegna	2	1	1	15	3	3	-	7	2	1	-	33	4	3
Sztutowo	1	-	-	8	-	-	-	4	-	2	1	9	3	3
łącznie	7	7	1	43	4	5	1	17	5	3	1	77	8	8

Źródło: opracowanie własne.

Zestawienie danych statystycznych dotyczących miejsc noclegowych z podziałem na gminy przedstawia tab. 9.

Tab. 9. Ilość miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych według gmin (dane Urzędu Statystycznego w Gdańsku stan na 31VII2017 r.)

Gmina	Liczba obiektów	Miejsca noclegowe
m. Krynica Morska	89	5829
Sztutowo	75	6846
Stegna	32	2177

Źródło: opracowanie własne.

Nawet pobieżne porównanie dotyczące liczby turystycznych obiektów noclegowych figurujących w danych statystycznych z danymi na temat obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie, gromadzonymi przez Marszałka Województwa (organ właściwy dla prowadzenia ewidencji obiektów hotelarskich, tzw. kategoryzowanych) oraz danymi gromadzonymi przez wójtów i burmistrzów miast (organy właściwe dla prowadzenia ewidencji innych obiektów świadczących usługi hotelarskie) przedstawia znaczące rozbieżności. Wynika to w dużej mierze z faktu, iż statystyka obejmuje turystyczne obiekty noclegowe posiadające 10 i więcej miejsc noclegowych na podstawie formularza statystycznego KT-1, zaś większość obiektów, zwłaszcza pokoi gościnnych, kwater agroturystycznych i wynajmu okazjonalnego świadczy usługi w mniejszych obiektach.

W 2017 r. ogółem w całym powiecie nowodworskim z noclegu skorzystało 162.344 turystów, udzielono łącznie 857.467 noclegów, w tym turystom zagranicznym 14.004 noclegów, przy czym wszystkie te dane dotyczą obszaru Parku i otuliny, gdyż poza gminami PKMW nie są ewidencjonowane statystycznie żadne obiekty noclegowe – występują jedynie w gminach: Krynica Morska, Sztutowo i Stegna.

B. Ewidencja kategoryzowanych obiektów świadczących usługi hotelarskie wg danych Marszałka Województwa Pomorskiego (stan na wrzesień 2020 r.)

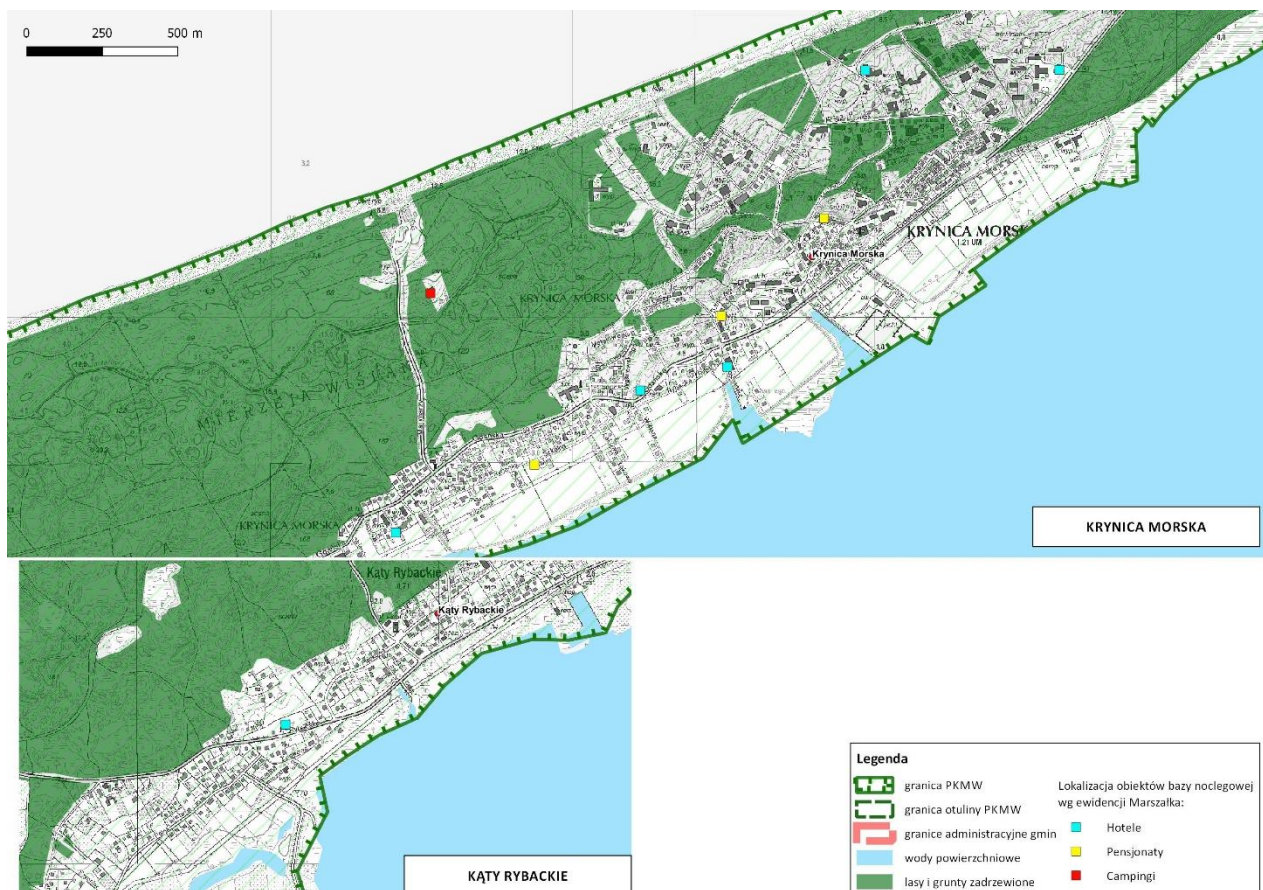
Dane dla obiektów kategoryzowanych zagregowano dla gmin i miejscowości położonych w Parku i otulinie. W poniższej tabeli (tab. 10) przedstawiono liczbę miejsc noclegowych w poszczególnych gminach

Tab. 10. Liczba miejsc noclegowych w obiektach kategoryzowanych na terenie Parku i otuliny w poszczególnych gminach w podziale na rodzaj obiektu

Lp.	Nazwa obiektu	rodzaj	Kat.	Miejscowość	Liczba miejsc
1	TRISTAN	hotel	****	Kąty Rybackie	114
2	CONTINENTAL	hotel	***	Krynica Morska	100
3	KAHLBERG	hotel	***	Krynica Morska	95
4	KRYNICA	hotel	***	Krynica Morska	47
5	NAT	hotel	***	Krynica Morska	334
6	PORT 21 PURA POOL&DESIGN HOTEL	hotel	***	Krynica Morska	42
7	Camping Nr 71 Gallus	Camping	**	Krynica Morska	450
8	Camping 159 Camp	Camping	**	Stegna	200
9	Camping 178	Camping	**	Stegna, Jantar	250
10	Kemping Nr 180	Kemping	**	Stegna	600
11	KALINA	Pensjonat	**	Jantar	65

12	LOTOS	Pensjonat	**	Krynica Morska	30
13	POLONIA	Pensjonat	**	Krynica Morska	45
14	RIWIERA	Pensjonat	**	Krynica Morska	36
łącznie miejsca noclegowe					2450

Źródło: dane Marszałka Województwa Pomorskiego

Ryc. 4. Rozmieszczenie obiektów noclegowych, tzw. kategoryzowanych w PKMW (Źródło: opracowania własne)

C. Ewidencja innych obiektów świadczących usługi hotelarskie wg danych burmistrzów miast/wójtów gmin

Dane dotyczące innych obiektów hotelarskich (kwater prywatnych, apartamentów, niekategoryzowanych kempingów i pól namiotowych oraz ośrodków wypoczynkowych) pozyskane z poszczególnych gmin obrazują stan na dzień ich przekazania i przeważnie dotyczą stanu na sierpień-październik 2020 r. Dane dotyczące bazy noclegowej są ewidencjonowane w gminach w różny sposób, różna jest też ich korelacja z rzeczywistą ofertą bazy noclegowej poszczególnych miejscowości. Ewidencja innych obiektów świadczących usługi hotelarskie gromadzona jest w podziale adresowym.

W pierwszym etapie badań dokonano szczegółowej analizy bazy noclegowej w gminie miejskiej Krynica Morska. W kolejnym etapie przebadano gminę Sztutowo z podziałem na obszar Parku i otuliny oraz gminę Stegna.

GMINA MIASTO KRYNICA MORSKA

Poniższa tabela oraz wykresy przedstawiają podstawowe dane dotyczące bazy noclegowej w Krynicy Morskiej (wszystkie obiekty położone są na obszarze Parku):

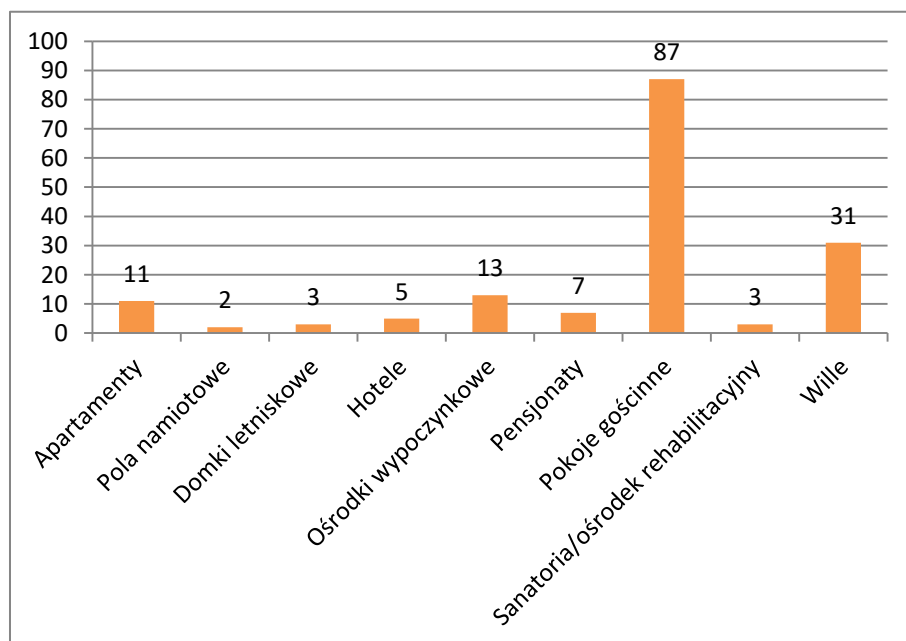
- ilość obiektów noclegowych w poszczególnych rodzajach obiektów noclegowych,
- wielkość miejsc noclegowych ogółem oraz w rozbiciu na miejsca noclegowe całoroczne i sezonowe.

Dla 26 obiektów widniejących w ewidencji Burmistrza Miasta Krynica Morska brak jest danych na temat liczby miejsc noclegowych w obiektach. Ewidencja gminna stanowi bazę obiektów ujawnianą na stronie internetowej gminy, a także w folderach reklamowych – w ewidencji znajdują się także obiekty z grupy bazy noclegowej kategoryzowanej w ewidencji Marszałka Województwa.

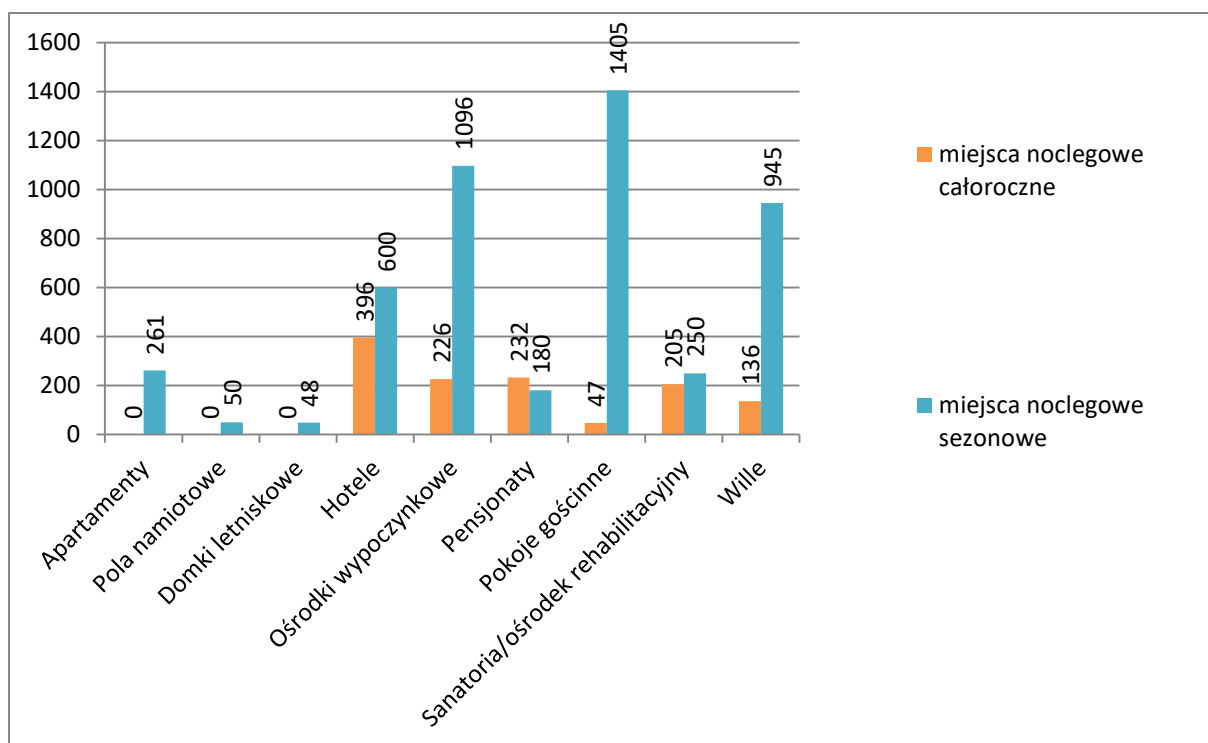
Tab. 11. Podstawowe dane o bazie noclegowej w Krynicy Morskiej

Rodzaj	Ilość obiektów	Miejsca noclegowe całoroczne	Miejsca noclegowe sezonowe	Miejsca noclegowe ogółem
Apartamenty	11	0	261	261
Pola namiotowe	2	0	50	50
Domki	3	0	48	48
Hotele	5	396	600	996
Ośrodki wypoczynkowe	13	226	1096	1322
Pensjonaty	7	232	180	412
Pokoje gościnne	87	47	1405	1452
Sanatoria/ośrodek rehabilitacyjny	3	205	250	455
Wille i domy wczasowe	31	136	945	1081
Łącznie	162	1242	4835	6077

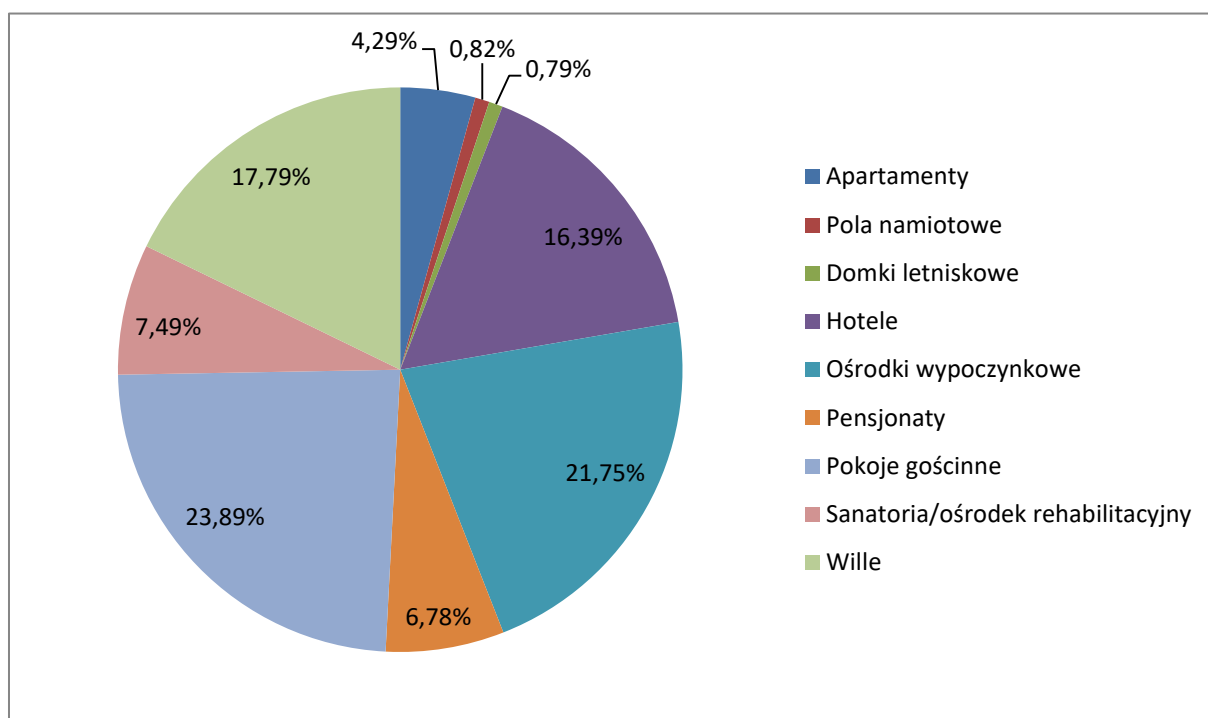
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 5. Liczba obiektów według rodzajów miejsc noclegowych w Krynicy Morskiej (Źródło: opracowanie własne)

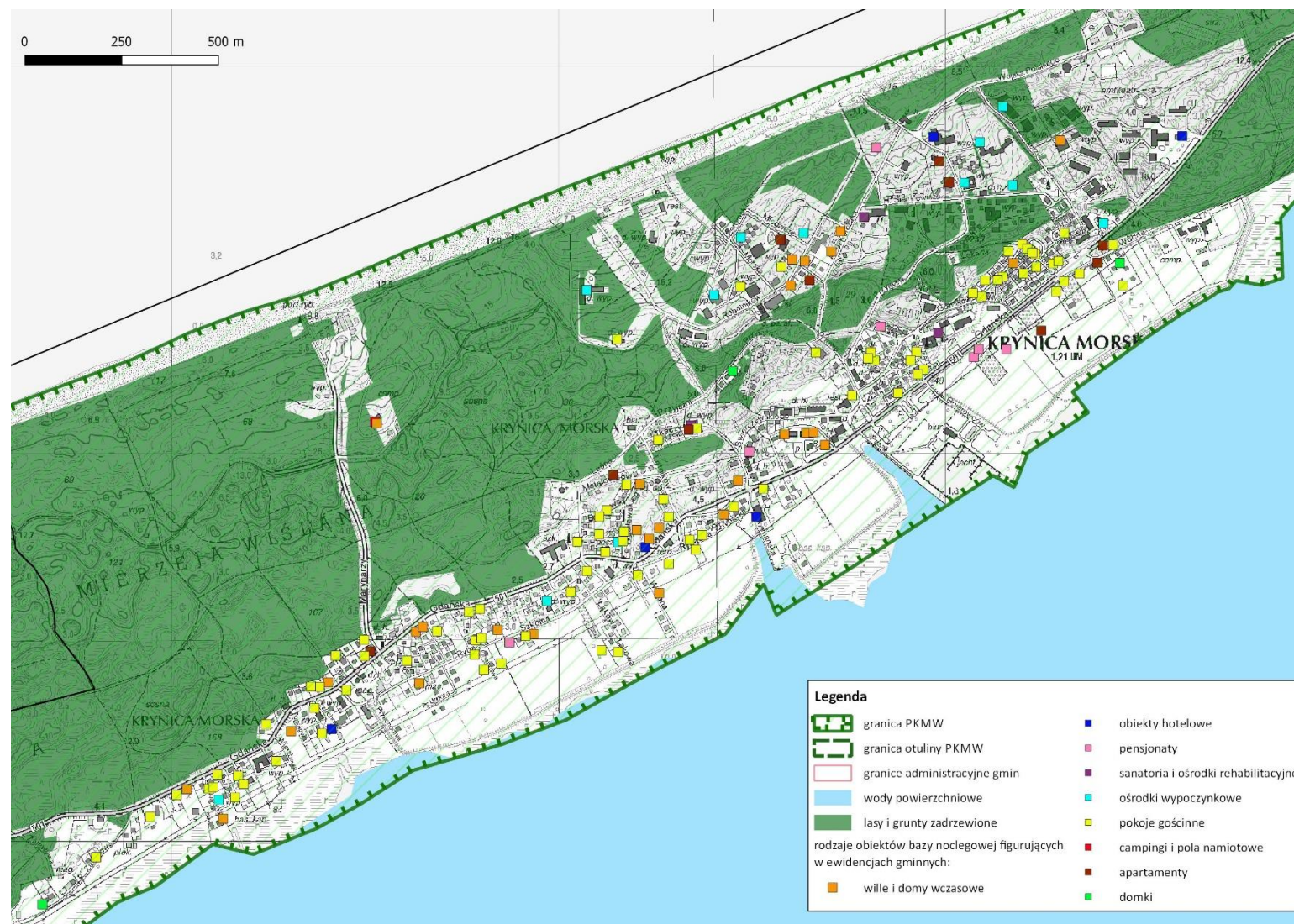

Ryc. 6. Liczba miejsc noclegowych w rozbiu na noclegi całoroczne i sezonowe według rodzajów miejsc noclegowych w Krynicy Morskiej. (Źródło: opracowanie własne)

Ryc. 7. Procentowy udział miejsc noclegowych ogółem w poszczególnych rodzajach miejsc noclegowych w Krynicy Morskiej. (Źródło: opracowanie własne)

Rozmieszczenie poszczególnych obiektów przedstawiają poniższe ryciny (ryc. 8 i 9)

Ryc. 8. Rozmieszczenie poszczególnych rodzajów obiektów świadczących usługi hotelarskie według danych Burmistrza Miasta Krynica Morska (m. Krynica Morska)
(Źródło: opracowanie własne)

Ryc. 9. Rozmieszczenie poszczególnych rodzajów obiektów świadczących usługi hotelarskie według danych Burmistrza Miasta Krynica Morska (m. Piaski i Przebrno) (Źródło: opracowanie własne)

GMINA SZTUTOWO (obszar Parku i otuliny)

Poniższa tabela oraz wykresy przedstawiają podstawowe dane dotyczące bazy noclegowej w gminie Sztutowo znajdujące się w granicach PKMW:

- ilość obiektów noclegowych w poszczególnych rodzajach obiektów noclegowych,
- wielkość miejsc noclegowych ogółem oraz w rozbiu na miejsca noclegowe całoroczne i sezonowe.

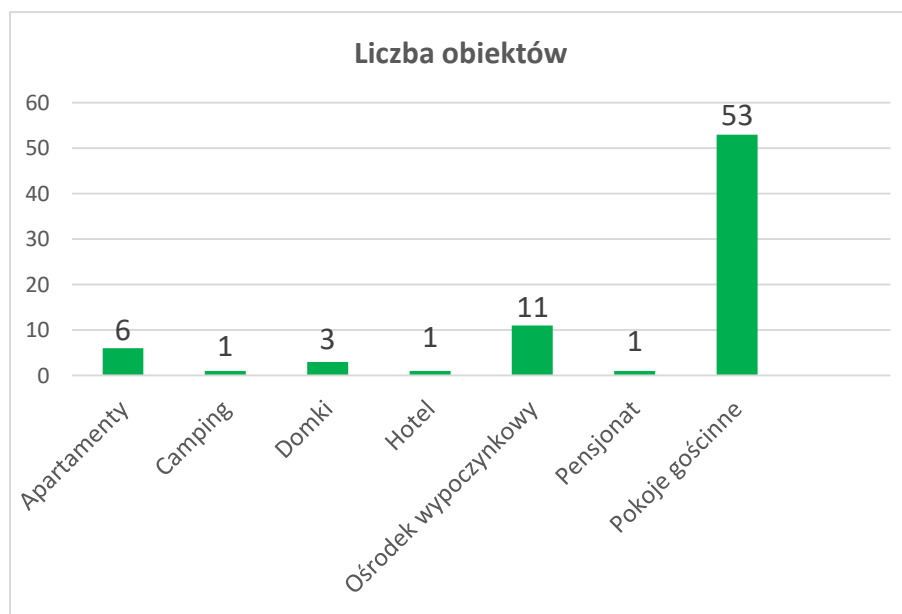
Odrębnie przedstawiono zestawienie miejsc noclegowych w gminie poza granicami Parku (w otulinie).

W ewidencji uwzględniono także obiekt z grupy bazy noclegowej kategoryzowanej w ewidencji Marszałka Województwa.

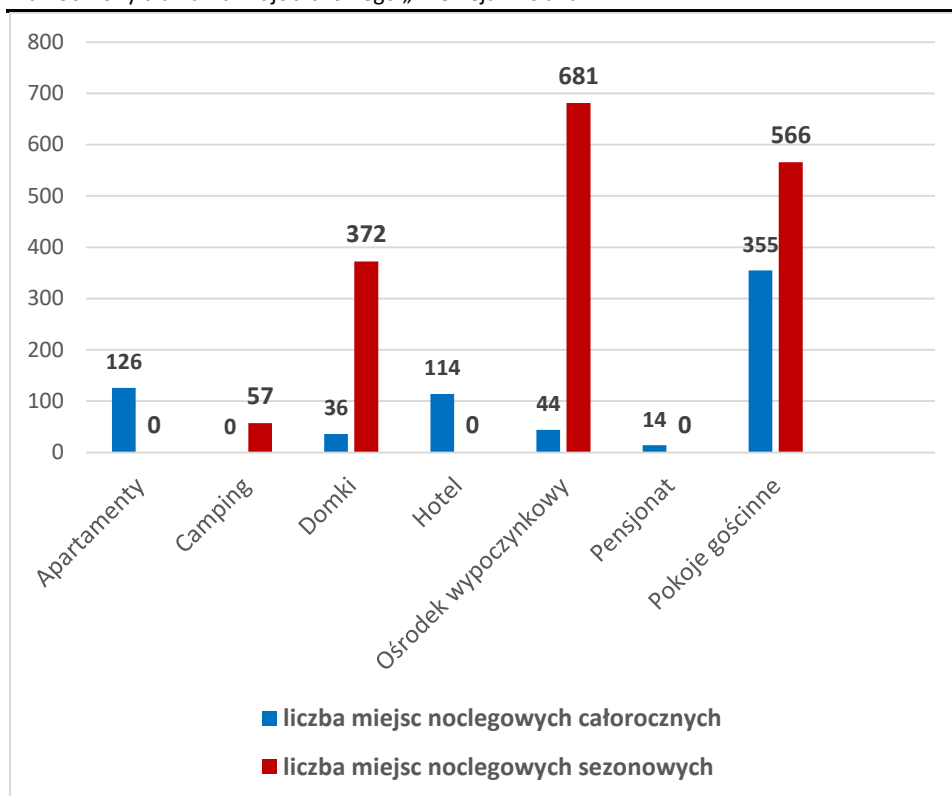
Tab. 12. Podstawowe dane o bazie noclegowej w gminie Sztutowo w obszarze Parku

Rodzaj	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych całorocznych	Liczba miejsc noclegowych sezonowych	Całkowita liczba miejsc noclegowych
Apartamenty	6	126	0	126
Camping	1	0	57	57
Domki	3	36	372	408
Hotel	1	114	0	114
Ośrodek wypoczynkowy	11	44	681	725
Pensjonat	1	14	0	14
Pokoje gościnne	53	355	566	921
łącznie	76	689	1676	2365

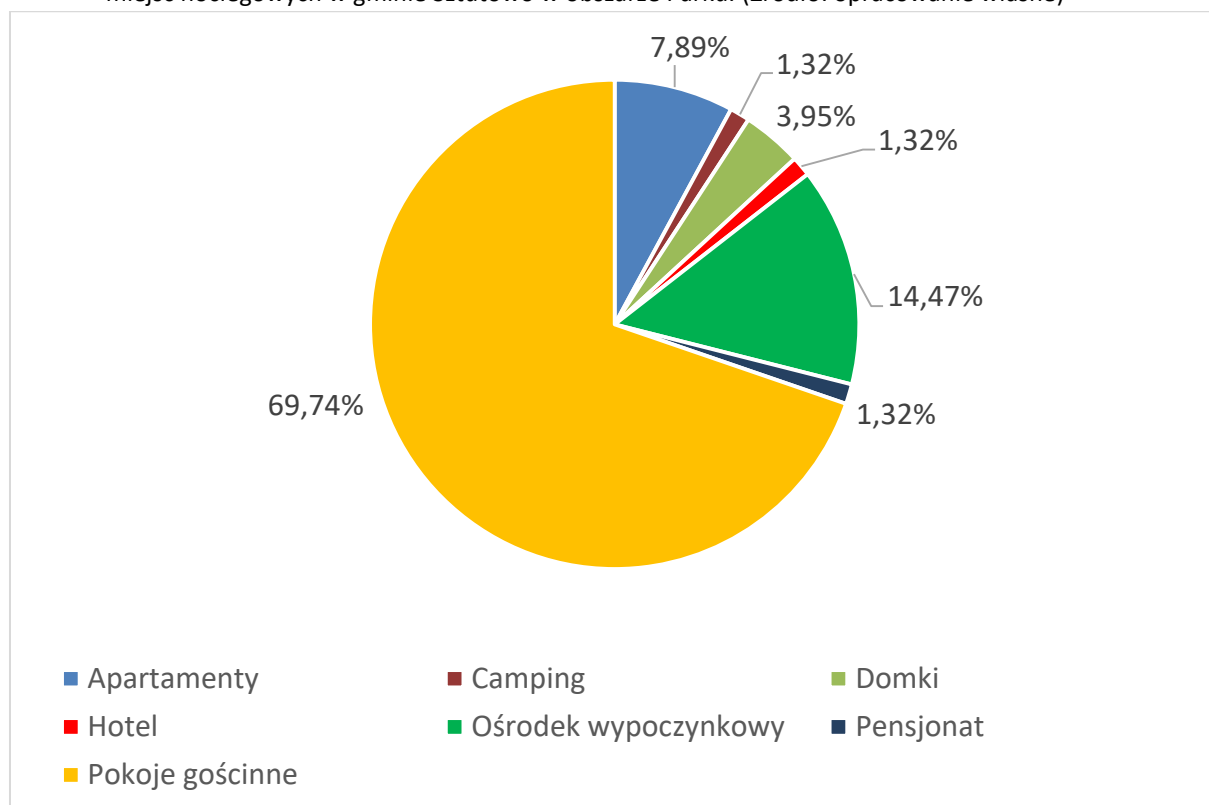
Źródło: opracowanie własne

Ryc. 10. Liczba obiektów według rodzajów miejsc noclegowych w gminie Sztutowo w obszarze Parku.
(Źródło: opracowanie własne)

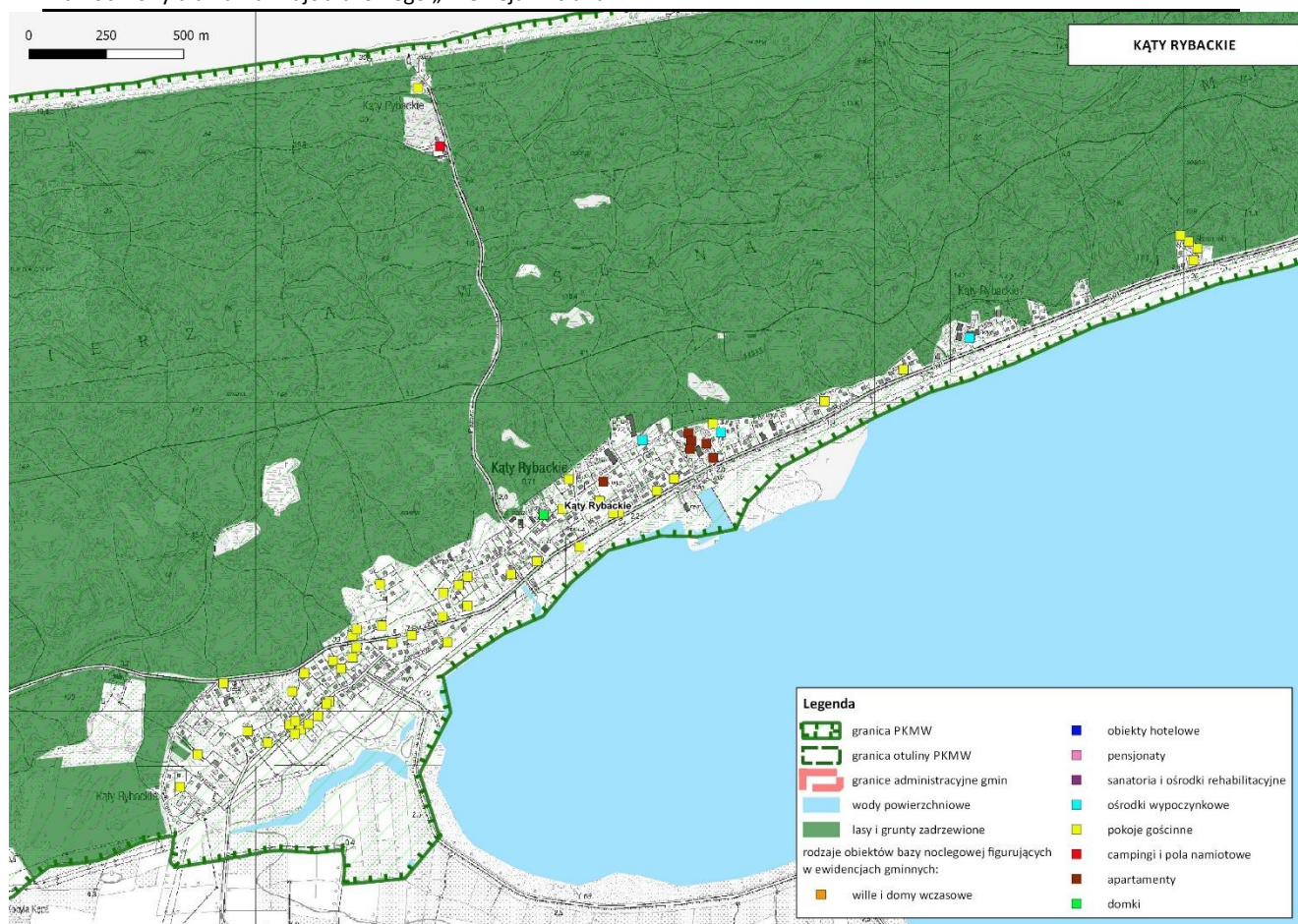

Ryc. 11. Liczba miejsc noclegowych w rozbiu na noclegi całoroczne i sezonowe według rodzajów miejsc noclegowych w gminie Sztutowo w obszarze Parku. (Źródło: opracowanie własne)

Ryc. 12. Procentowy udział miejsc noclegowych ogółem w poszczególnych rodzajach miejsc noclegowych w gminie Sztutowo w obszarze Parku. (Źródło: opracowanie własne)

Rozmieszczenie poszczególnych obiektów przedstawia poniższa rycina (ryc. 13)

Ryc. 13. Rozmieszczenie poszczególnych rodzajów obiektów świadczących usługi hotelarskie w Parku według danych Wójta Gminy Sztutowo (Źródło: opracowanie własne)

Poniższa tabela przedstawia podstawowe dane dotyczące bazy noclegowej w gminie Sztutowo znajdującej się w granicach otuliny PKMW.

Tab. 13. Podstawowe dane o bazie noclegowej w gminie Sztutowo w obszarze otuliny Parku

Rodzaj	Liczba obiektów	Liczba miejsc noclegowych całorocznych	Liczba miejsc noclegowych sezonowych	Całkowita liczba miejsc noclegowych
Apartamenty	6	192	9	9
Camping	3	6	146	152
Domki	13	0	174	174
Hotel	0	0	0	0
Ośrodek wypoczynkowy	4	135	365	500
Pensjonat	3	152	0	152
Pokoje gościnne	66	961	862	1823
łącznie	95	1446	1556	3002

Źródło: opracowanie własne

GMINA STEGNA (obszar otuliny)

Poniższa tabela przedstawia podstawowe dane dotyczące bazy noclegowej w gminie Stegna i dotyczy obiektów położonych w granicach otuliny PKMW.

Tab. 14. Podstawowe dane o bazie noclegowej w gminie Stegna w obszarze otuliny Parku

Rodzaj	Ilość obiektów	Miejsca noclegowe całoroczne	Miejsca noclegowe sezonowe	Miejsca noclegowe ogółem
ośrodek wczasowe	55	1381	6460	7841
agroturystyka	60	386	603	989
wynajem pokoi	339	462	4438	4900
ogółem	454	2229	11501	13730

Źródło: opracowanie własne

Ewidencjonowana baza obiektów noclegowych świadczących usługi hotelarskie (ewidencjonowanych zarówno przez Marszałka Województwa jak i przez samorządy gminne) wskazuje, iż w obszarze otuliny Parku zlokalizowanych jest dwukrotnie więcej miejsc noclegowych niż na terenie Parku.

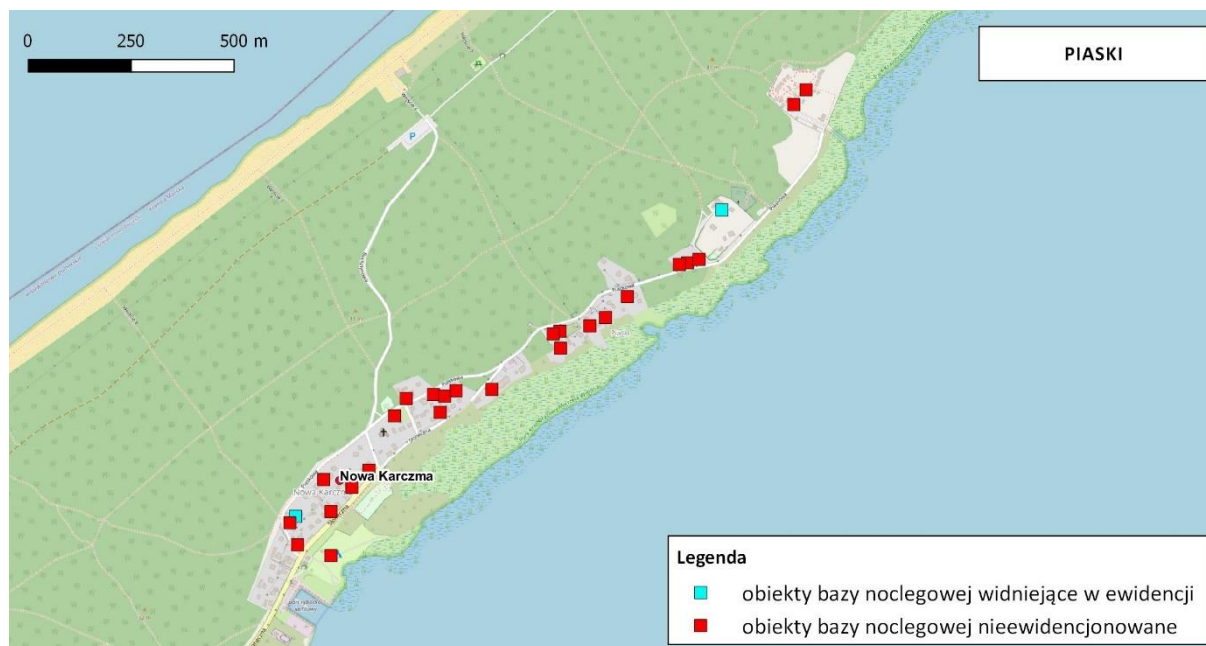
D. Szacunek wielkości nieewidencjonowanej bazy noclegowej

Analiza struktury i wielkości bazy noclegowej poszczególnych gmin na podstawie udostępnionych danych wykazała duże rozbieżności pomiędzy stanem ewidencjonowanym a stanem faktycznym. Wpływa to na ograniczoną możliwość oszacowania rzeczywistej pojemności bazy noclegowej obszaru Parku. Główne różnice i problemy wynikają z niepełnej listy obiektów świadczących inne usługi hotelarskie w stosunku do rzeczywistej ich liczby w terenie, ujawnionych podczas badań terenowych a także przy użyciu analizy dostępnych ofert miejsc noclegowych ujawnionych na portalach internetowych. Świadczy to o dość powszechnym na obszarze Parku zjawisku niewykonywania obowiązku zgłoszenia obiektów przez właścicieli, a także o deklarowanej przez prowadzących działalność liczby miejsc noclegowych, która w większości przypadków jest zaniżona w stosunku do liczby ofertowej na rynku. Działalność turystyczna, polegająca na wynajmie miejsc noclegowych jest często prowadzona w tzw. „szarej strefie”. Problem stanowią także trudności wynikające z dynamiki zmian w tym segmencie usług, tj. częstych zmian właścicieli obiektów, zmian nazw obiektów, wzmożonego ruchu budowlanego, a także zastępowania dawnych obiektów nowymi. Powyższe czynniki powodują trudność w precyzyjnym oszacowaniu pojemności bazy noclegowej analizowanego obszaru. Dla zobrazowania tego problemu poniżej przedstawiono przykłady dwóch miejscowości z obszaru PKMW, dla których przeprowadzono szczegółową analizę liczby miejsc noclegowych i weryfikację wielkości bazy noclegowej w oparciu o dane pochodzące z badań terenowych oraz oferty internetowe obiektów noclegowych.

Miejscowość Piaski (Nowa Karczma)

Przykładem obrazującym rozbieżności pomiędzy oficjalną ewidencją a stanem faktycznym jest baza noclegowa miejscowości Piaski (Nowa Karczma) gm. Krynica Morska. Według danych pozyskanych z Urzędu Miasta w Krynicy Morskiej w miejscowości zlokalizowane są 2 obiekty świadczące inne usługi hotelarskie o łącznej liczbie miejsc noclegowych – 150. Na podstawie analizy ofert obiektów bazy noclegowej oraz wizji w terenie zinwentaryzowano dodatkowo 22 obiekty (o łącznej liczbie miejsc noclegowych około 580, co znacząco przekracza liczbę wszystkich ewidencjonowanych miejsc noclegowych w miejscowości. Liczba miejsc noclegowych stwierdzonych na podstawie badań terenowych i analizy ofert zakwaterowania turystycznego w miejscowości Piaski okazała się być

wyższa niemal czterokrotnie od liczby miejsc noclegowych w prowadzonej przez Burmistrza Miasta Krynica Morska ewidencji innych obiektów świadczących usługi hotelarskie.

Ryc. 14. Rozmieszczenie obiektów świadczących usługi hotelarskie w miejscowości Piaski (Źródło: opracowanie własne)

Miejscowość Kąty Rybackie

W przypadku miejscowości Kąty Rybackie istnieje rozdźwięk pomiędzy ewidencją prowadzoną przez gminę a wielkością bazy noclegowej oszacowanej na podstawie przeprowadzonej analizy. Różnica w liczbie obiektów nie jest tak znacząca jak np. w Piaskach, jednak wyraźny jest rozdźwięk w liczbie rzeczywistych miejsc noclegowych w stosunku do ewidencjonowanych. Według ewidencji innych obiektów świadczących usługi hotelarskie prowadzonej przez Wójta Gminy Sztutowo i przez Marszałka Województwa w Kątach Rybackich znajdują się 73 obiekty o łącznej liczbie miejsc noclegowych – 2209. Na podstawie analizy ofert obiektów bazy noclegowej oraz wizji w terenie zinwentaryzowano dodatkowych 30 obiektów świadczących usługi zakwaterowania turystycznego o liczbie miejsc noclegowych – 476. Łączna liczba miejsc noclegowych dla miejscowości Kąty Rybackie wynosi ok. 2685 miejsc noclegowych. Dodatkowo dokonano porównania deklarowanej liczby miejsc noclegowych w obiektach figurujących w ewidencji z liczbą miejsc wynikającą z ofert poszczególnych obiektów. Analiza wykazała, iż liczba miejsc noclegowych w ewidencjonowanych obiektach noclegowych wg faktycznych ofert tych obiektów jest łącznie wyższa o ok. 25%.

Ryc. 15. Rozmieszczenie obiektów świadczących usługi hotelarskie w miejscowości Piaski (Źródło: opracowanie własne)

Ponadto dodatkowy problem stanowią mobilne miejsca noclegowe, których wielkość będzie na pewno przyrastać – dotyczy to nocowania w kamperach, przyczepach kempingowych, albo nawet zwykłych samochodach zaparkowanych w obszarze Parku. Podczas epidemii koronawirusa ten sposób noclegów turystycznych zyskuje jeszcze na popularności. Oszacowano pojemność noclegów realizowanych w ten sposób na ok. 100 pojazdów, co przy założeniu 3 miejsc noclegowych w każdym z tych pojazdów daje dodatkowa pulę ok. 300 miejsc noclegowych. Podobny charakter pełnią obozowiska, w tym harcerskie organizowane w lasach na obszarze PKMW – oszacowano liczbę miejsc noclegowych na ok. 200. Do tej grupy miejsc wypoczynku wlicza się także nocowanie na jachtach zacumowanych w portach i przystaniach jachtowych na terenie Parku (ok. 80 miejsc cumowniczych x 3 miejsca noclegowe w każdej jednostce pływającej). Łącznie oszacowano pojemność mobilnych miejsc noclegowych na 750.

Drugą ważną, trudno mierzalną grupą miejsc noclegowych na terenie PKMW są tzw. drugie domy, apartamenty mieszkalne, które faktycznie wykorzystywane są jako letnie mieszkania właścicieli (turystów sezonowych) albo służą do najmu krótkoterminowego, który też zazwyczaj nie jest rejestrowany. Oszacowano, iż na terenie PKMW funkcjonuje ok. 680 takich mieszkań, co przy założeniu, iż w każdym z nich zlokalizowane są trzy miejsca noclegowe daje ok. 2040 miejsc noclegowych.

E. Synteza analizy pojemności bazy noclegowej w Parku i otulinie – szacunek miejsc.

Liczba miejsc noclegowych w obszarze Parku i jego otuliny stale wzrasta.

Analiza pojemności bazy noclegowej obszaru Parku wskazała na szereg problemów wynikających z rozbieżności pomiędzy stanem ewidencjonowanym i statystyką obiektów turystycznych świadczących usługi noclegowe a stanem faktycznym. Oszacowana wielkość bazy noclegowej na podstawie oficjalnych źródeł wynosi łącznie ok. **8442 miejsc noclegowych**. Biorąc pod uwagę skalę różnic pomiędzy deklarowaną liczbą miejsc noclegowych a liczbą oferowaną, a także biorąc pod

uwagę dynamikę rozwoju zabudowy na analizowanym obszarze **rzeczywista pojemność bazy noclegowej jest znacznie wyższa niż wskazana powyżej**. Może to być różnica nawet kilkukrotna.

Zestawienie wszystkich oszacowanych miejsc noclegowych na obszarze Parku przedstawia poniższa tabela (tab. 15).

Tab. 15. Zestawienie oszacowanej liczby miejsc noclegowych w PKMW

Rodzaj miejsc noclegowych	Ogólna liczba miejsc	Liczba miejsc noclegowych całorocznych	Liczba miejsc noclegowych sezonowych
obiekty ewidencjonowane przez właściwe organy samorządowe	8442	1931	6511
zwiększenie liczby miejsc w stosunku do deklarowanej w obiektach ewidencjonowanych (szac.)	2140	190	1950
nie ewidencjonowana baza miejsc noclegowych (szac.)	3000	500	2500
mobilna baza noclegowa (kampery, obozowiska, jachty) (szac.)	750	0	750
drugie domy, mieszkania wykorzystywane do najmu krótkoterminowego (szac.)	2040	800	1240
łącznie	16372	3421	12951

Źródło: opracowanie własne

Biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych analiz danych dotyczących bazy noclegowej na terenie Parku (pochodzących z oficjalnych źródeł, uzupełnionych badaniami terenowymi i analizą ofert zakwaterowania turystycznego) oszacowano liczbę miejsc noclegowych na **16.372 miejsc noclegowych**, z których około 80% stanowią miejsca noclegowe sezonowe. Porównując tę liczbę do liczby mieszkańców obszaru PKMW, która wynosi około **1928** osób otrzymujemy sezonowe obciążenie środowiska na poziomie wyższym ponad 8 razy od stanu w pozostałych ośmiu, dziewięciu miesiącach roku.

Liczba ta jest z całą pewnością jeszcze niedoszacowana, gdyż np. w samej tylko gminie Miejskiej Krynica Morska przyjęto do obliczeń podczas wyznaczania i określania granic nowej aglomeracji ściekowej⁸ liczbę osób przebywających czasowo na terenie gminy (obejmuje miejscowości: Piaski, Krynica Morska, Przebrno) na **19.248** miejsc noclegowych. Przyjmując zatem korektę powyższych wyliczeń w stosunku do danych obliczonych na podstawie szacunków obciążenia oczyszczalni ścieków szacuje się liczbę miejsc noclegowych w Parku na **ok. 23.000 do 25.000** miejsc noclegowych.

Porównując otrzymane wartości do oszacowanej liczby miejsc noclegowych w 1988r. na potrzeby Planu Regionalnego Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”⁹ (1989) (tab. 16) zauważalny jest znaczący wzrost miejsc noclegowych w stosunku do okresu ustanowienia Parku.

⁸ Na podstawie: UCHWAŁY NR XXVI/225/20 RADY MIEJSKIEJ W KRYNICY MORSKIEJ z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Krynica Morska

⁹ W latach 1986-1988 przeprowadzono szczegółowe badania dotyczące turystycznego zagospodarowania w Parku Krajobrazowym i w jego otulinie, w tym zinwentaryzowano miejsca noclegowe w poszczególnych rodzajach obiektów

Tab. 16. Dane dotyczące miejsc noclegowych w poszczególnych rodzajach obiektów w 1988 r.

Typ obiektu	Park Krajobrazowy "Mierzeja Wiślana" ¹⁰			
	liczba obiektów	miejsca noclegowe		
		ogółem	całoroczne	sezonowe
Ośrodki wczasowe	67	7813	2314	5499
Ośrodki kolonijne	7	433	-	433
Obozy	19	2595	-	2595
Pola biwakowe	3	500	-	500
Kempingi	2	500	-	500
Kwatery prywatne	971 pok.	2468	-	2468
Sanatoria	-	-	-	-
Ogółem	x	14.309	2314	11.995

źródło: opracowanie własne na podstawie projektu Planu Regionalnego Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” Instytut Ochrony Środowiska oddział w Gdańsku (1989)

W stosunku do okresu sprzed 30 lat szacowana liczba miejsc noclegowych na obszarze Parku wzrosła o ok. 225%. Struktura miejsc noclegowych nie uległa znaczącej zmianie; w początkowej fazie funkcjonowania Parku dominowały miejsca noclegowe sezonowe, które stanowiły niecałe 84% wszystkich miejsc noclegowych w Parku przy dzisiejszych 80%.

5.4. Tereny i akweny rekreacji morskiej i przymorskiej

5.4.1. Porty i przystanie, w tym przystosowane do celów obsługi turystyki wodnej

Na obszarze PKMW oraz na obszarze wód przyległych (formalnie poza granicami PKMW) zlokalizowane są dwa porty (na podstawie: <http://www.zalewwislany.pl/>):

1. **Port Morski w Krynicy Morskiej (d. Łysica)** – funkcjonuje na podstawie Rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 18 lutego 1957 r. w sprawie ustalenia granicy terytorialnej morskiego portu rybackiego w Łysicy (Dz. U. z 1957, Nr 12, poz. 71); port składa się dwóch części: portu rybackiego (część zachodnia) oraz portu pasażersko-jachtowego w części wschodniej. Podmiotem zarządzającym portem jachtowym jest Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Krynicy Morskiej:

- **Port rybacki** – basen zachodni portu Krynica Morska, basen portowy ma długość 90 m i szerokość 20 m; cumowanie łodzi rybackich odbywa się przy nabrzeżu wschodnim, natomiast nabrzeże zachodnie możliwe jest do wykorzystania dla celów turystycznych; brak udogodnień dla żeglarzy;
- **Port Pasażersko-Jachtowy Krynica Morska** – port zlokalizowany jest przy ul. Bojerowców, dzieli się na trzy części: port jachtowy (basen im. Leonida Teligi), stary port jachtowy (basen nieczynny) oraz pirs pasażerski; w porcie:

¹⁰ Obszar Parku Krajobrazowego obejmował w ówczesnym czasie także miejscowość Sztutowo

- **nowy port jachtowy** – basen o wymiarach ok. 250x160 m przystosowany do cumowania ok. 65 jednostek, który podzielony jest pirsami na 3 mniejsze baseny: Basen Bosmański (wykorzystywany przede wszystkim przez stałych rezydentów), cumują tu także jednostki specjalistyczne, basen 2 z pływającymi pomostami i basen 3 zlokalizowany najbliżej Zalewu Wiślanego; wszystkie nabrzeża w porcie są betonowe, baseny żeglarskie wyposażone są w y-bomy lub nabrzeża do cumowania burtą, slip, znajdują się tu przyłącza prądu i wody. Zaplecze portu stanowi budynek biura portu jachtowego, toalety, prysznice, budynek JachtKlubu Krynica Morska z bosmanatem i tawerną, hangar i warsztaty;
- **stary port jachtowy** – aktualnie niewykorzystywany, który wciną się w ląd wzdłuż deptaku, składa się z prostokątnego basenu, który od strony zachodniej jest otwarty, natomiast od strony wschodniej znajduje się pirs pasażerski, który przechodzi w nabrzeże jachtowe;
- **pirs pasażerski** – o długości ok 100 m dla jednostek białej floty; pirs posiada 2 nabrzeża – Nabrzeże Pasażersko-Jachtowe (od strony nowego portu) i Nabrzeże Pasażerskie (od strony starego portu).

Ryc. 16. Plan Portu Jachtowego Krynica Morska (Źródło: <http://www.zalewwislany.pl>)

Przebudowa Portu Jachtowego w Krynicy Morskiej prowadzona była w latach 2010-2015 r. przy wsparciu finansowania ze środków unijnych. Nie wszystkie planowane elementy zostały zrealizowane, natomiast zgodnie z opracowaniem „Diagnoza stanu i koncepcja rozwoju turystyki wodnej w województwie pomorskim 2030” planowane są przedsięwzięcia polegające na wydłużeniu pirsu nabrzeża pasażerskiego oraz budowie obiektów i infrastruktury zaplecza portu (budynek do obsługi portu z zapleczem sanitarno-socjalnym dla żeglarzy, budynek magazynowy wraz z układem obsługi komunikacyjnej i placami, w tym placem postojowym jachtów (plac do zimowania łodzi), zakup żurawia i wózka widłowego oraz budowa pomostów pływających przy trzecim pirsie).

Fot. 23 Port Morski z częścią portu jachtowego w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

2. **Port Morski w Kątach Rybackich:** funkcjonuje na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej z dnia 22 maja 2007 r. w sprawie ustalenia granicy portu morskiego w Kątach Rybackich od strony lądu (Dz.U. z 2007 r., Nr 101, poz.680); port zlokalizowany w całości w granicach PKMW, przy ul. Rybackiej w Kątach Rybackich; podmiot zarządzający: Europejskie Ugrupowanie na Rzecz Edukacji i Kreowania Aktywności „Eureka”. Port składa się z 2 basenów – wschodniego i zachodniego, gdzie od 2015 r. funkcjonuje przystań żeglarska, gdzie w części dedykowanej jachtom jest 16 miejsc. Infrastruktura portowa obejmuje zasilanie w energię elektryczną na nabrzeżach, ujęcia wody w wybranych punktach portu), odbiór ścieków, slip, budynek przystani żeglarskiej z toaletami, prysznicami, kuchnią oraz parking. W porcie możliwe jest cumowanie niewielkich, turystycznych statków pasażerskich.

Fot. 24 Port Morski w Kątach Rybackich (BJS 05.2020, 09.2018)

Pozostałe **przystanie i miejsca cumowania** wykorzystywane dla celów turystyki wodnej:

- **Port rybacko-jachtowy w Piaskach** (formalnie przystań rybacka „Krynica Morska – Basen III”) – z ok. 16 miejscami do cumowania jachtów; składa się z 2 basenów przedzielonych pomostem – Pirssem Centralnym (z każdej strony 5-8 miejsc postojowych); port przebudowano w latach 2010-2015; przy nabrzeżu wschodnim znajdują się budynki rybackie i ujęcie wody pitnej, infrastruktura dla żeglarzy jest słabo rozwinięta (brak toalet, pryszniców, bosmanatu); z biegiem lat maleje liczba łodzi rybackich, a zauważalny jest stały wzrost żaglówek i jachtów; zgodnie z przywołaną powyżej koncepcją rozwoju turystyki wodnej w Piaskach planowane są działania polegające na budowie nowego Nabrzeża Południowego II o długości 70 m i falochrony zachodniego o długości 234 m;

- **Stary Port Rybacki w Kątach Rybackich** (formalnie przystań rybacka „Kąty Rybackie II”) – w zachodniej części miejscowości, brak tu infrastruktury dla żeglarzy, cumowanie możliwe na brzegu, ewentualnie do drewnianych umocnień nabrzeża;

- **Dawna przystań „Neptun”, wcześniej przystań „Barkas”** - obecnie przystań przy kompleksie wypoczynkowym Marina Village; basen wewnętrzny z 3 nabrzeżami, o długości ok 50 m; po zmianie właściciela przystań ma charakter prywatny i służy przede wszystkim gościom wynajmowanych domków; w basenie przystani zacumowane są drobne sprzęty wodne (kajaki, rowery wodne, łódki wędkarskie), ale także jachty żaglowe lub motorowe i skutery wodne z możliwością ich wypożyczenia.

Dostępne materiały publikowane (w tym mapa PKMW, wyd. Eko-Kapio) wskazują na przystań rekreacyjną w rejonie Siekierok, natomiast podczas inwentaryzacji terenowej (lipiec-sierpień 2020 r.) nie stwierdzono funkcjonowania takiej przystani.

Według koncepcji rozwoju turystyki wodnej postulowana jest budowa pomostów cumowniczych w Przebrnie umożliwiających bezpieczne dobijanie i cumowanie jednostek wraz z elementami małej architektury, WC i dostępem do wody pitnej. Natomiast w projekcie planu dla Zalewu Wiślanego we wskazanej lokalizacji nie przewiduje się możliwości realizacji takiej inwestycji, natomiast wyznaczony został akwen dla lokalizacji portów i przystani w miejscu kanału łączącego Zalew Wiślany z Zatoką Gdańską. Jeśli chodzi o przystanie rekreacyjne od strony Zatoki Gdańskiej planowana jest lokalizacja mariny żeglarskiej na wysokości Przebrna, na wschód od przekopu Mierzei Wiślanej.

5.4.2. Plaże i kąpieliska

Wypoczynek nadmorski stanowi dominującą formę turystyki na analizowanym obszarze. Plażowanie odbywa się praktycznie na całym obszarze wzdłuż brzegu Zatoki Gdańskiej (z wyjątkiem terenu budowy przekopu Mierzei). Najwięcej osób plażuje w obrębie strzeżonych kąpielisk, gdzie infrastruktura związana z obsługą plażowiczów jest rozwinięta. Dużą popularnością cieszą się przede wszystkim miejsca łatwo dostępne komunikacyjnie: położone przy miejscowościach lub z wygodnym dojazdem dla samochodów z urządzonymi parkingami na zapleczu plaż.

Kąpieliska rozumiane jako *wyznaczony przez radę gminy wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych, wykorzystywany przez dużą liczbę osób kąpiących się, pod warunkiem że w stosunku do tego kąpieliska nie wydano stałego zakazu kąpeli (art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne)* zlokalizowane są w gminach położonych na terenie PKMW i ustanawiane są uchwałami poszczególnych gmin, w 2021 ustanowiono kąpieliska, które funkcjonują w okresie od 1 VII – 31 VIII:

- w **Krynicy Morskiej** 5 kąpielisk określonych w Uchwale Nr XXVIII/254/2021 Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej z dnia 26 marca 2021 r. w sprawie określenia sezonu kąpielowego w Krynicy Morskiej i wykazu kąpielisk położonych na terenie morskich wód wewnętrznych Zatoki Gdańskiej i na działkach lądowych w Krynicy Morskiej na rok 2021:
 1. **Kąpielisko Morskie „Krynica Morska – Port”** – o wymiarach 100 mx100 m, zlokalizowane na zachód od zejścia nr 31 od ul. Marynarzy i 100 m na zachód od portu rybackiego w stronę Kątów Rybackich;
 2. **Kąpielisko Morskie „Krynica Morska – Port 2”** – o wymiarach 100 mx100 m, zlokalizowane na zachód od zejścia na plażę nr 29 w stronę miejscowości Kąty Rybackie;
 3. **Kąpielisko Morskie „Krynica Morska – Bulwar Słoneczny”** - o wymiarach 100 mx100 m, zlokalizowane po wschodniej stronie od zejścia nr 28 z ul. Bałtyckiej oraz po zachodniej stronie od zejścia nr 27;

4. **Kąpielisko Morskie „Krynica Morska – Bulwar Słoneczny 2”** - o wymiarach 100 mx100 m, zlokalizowane po stronie wschodniej od zejścia nr 27 z ul. Bałtyckiej i po zachodniej stronie od zejścia nr 26 z ul. Morskiej;
 5. **Kąpielisko Morskie „Krynica Morska – Korczaka”** - o wymiarach 100 mx100 m, zlokalizowane na wschód od zejścia nr 24 od ul. Korczaka.
- w **gminie Sztutowo** określone na podstawie Uchwały Nr XXVII/285/2021 Rady Gminy Sztutowo z dnia 5 maja 2021 r. w sprawie określenia wykazu kąpielisk na terenie Gminy Sztutowo w 2021 roku –na terenie PKMW – kąpielisko strzeżone w **Kątach Rybackich** zlokalizowane po wschodniej stronie od zejścia głównego na plażę, obejmujące odcinek po 100 mb plaży.

Na obszarze PKMW wskazane są także miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli, które zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. rozumiane są jako *wykorzystywany do kąpeli wydzielony i oznakowany fragment wód powierzchniowych niebędących kąpieliskiem*. Miejsca takie mogą funkcjonować przez okres nie dłuższy niż 30 dni w roku kalendarzowym. Na obszarze Parku miejsca takie funkcjonują w gminie Krynica Morska (Uchwała Nr XXX/270/2021 Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej z dnia 12 maja 2021 r. w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli położonych na obszarze morskim przyległym do Gminy Miasta Krynica Morska na rok 2021), są to: **Nowa Karczma (Piaski) przy zejściu nr 5, Nowa Karczma (Piaski) przy zejściu nr 7**. Dla obu miejsc wskazano obszary o wymiarach 100 mx100 m. W sezonie letnim 2020 r. funkcjonowało także wskazane uchwałą miejsce wykorzystywane do kąpeli w Nowej Karczmie (Piaski/Leśniczówka) przy zejściu nr 17.

Poza lokalizacjami wskazanymi powyżej dla celów plażowania i kąpeli wykorzystywane są plaże wzdłuż całego wybrzeża od strony Zatoki Gdańskiej, w szczególności miejsca o stosunkowo łatwej dostępności, np. w rejonie dojazdów zakończonych parkingami. Na terenie PKMW znajduje się plaża dla naturystów (w Nowej Karczmie – Piaskach, przy zejściach nr 10 i 11). Formalnie brak jest na całej Mierzei odcinków plaż dedykowanych czworonogom, jednak plaża przy zejściu nr 56 pomiędzy Kątami Rybackimi a Sztutowem jest reklamowana jako dostępna dla wypoczywających z psami.

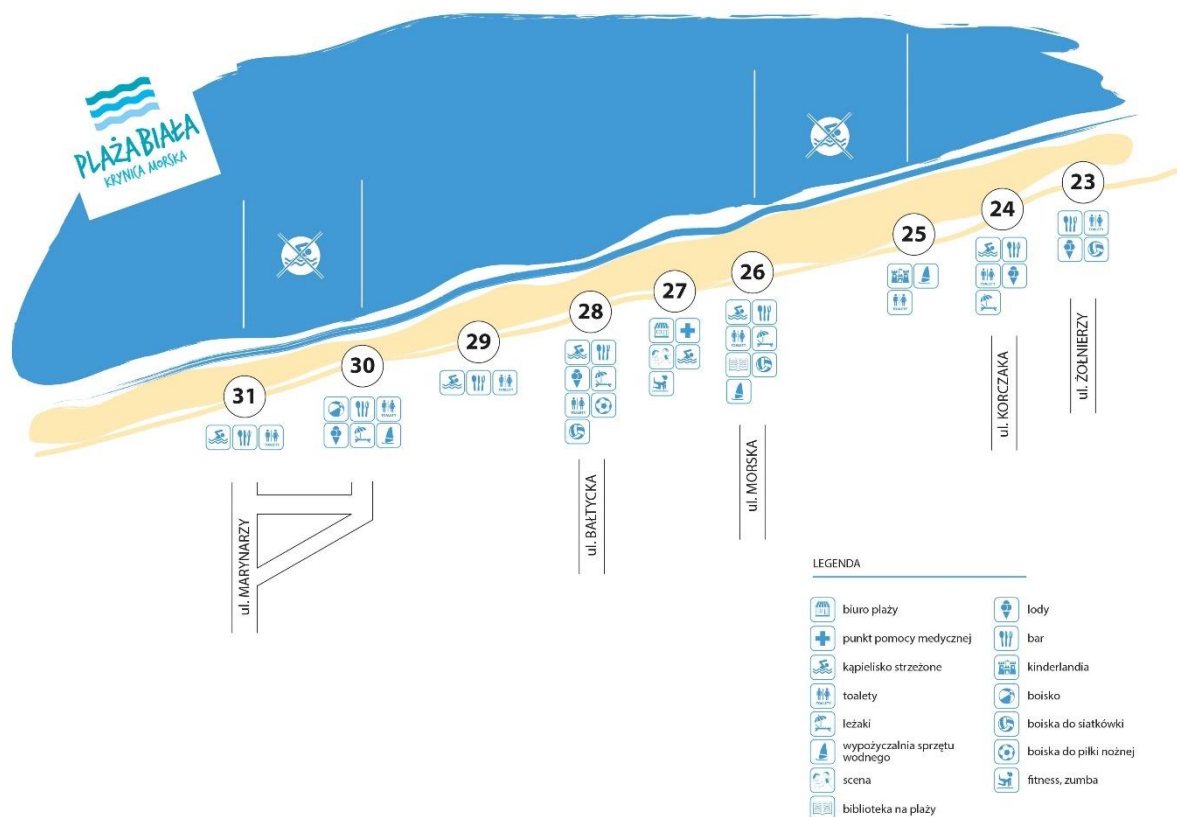
Zgodnie z *Diagnozą stanu i koncepcją rozwoju turystyki wodnej w woj. pomorskim 2030 (2021)* stan wyposażenia kąpielisk zlokalizowanych nad Zatoką Gdańską, a znajdujących się w rejonie PKMW, określono jako dobry. Zdiagnozowane braki w infrastrukturze dotyczą w szczególności dostępności dla osób niepełnosprawnych, czy lokalizacji pryszniców, a także wydzielonych miejsc do kąpeli dla dzieci. W opracowaniu wskazano ponadto miejsca wykorzystywane do kąpeli, które postulowane są do utworzenia lub doposażenia, są to: Nowa Karczma (Piaski) w rejonie zejścia nr 5 oraz Przebrno w rejonie zejścia na plażę nr 35.

Miejsca wykorzystywane do kąpeli i plażowania od strony Zatoki Gdańskiej zlokalizowane są głównie przy numerowanych wejściach na plaże. Plażowanie i kąpiele odbywają się bez ograniczeń. „Dziki plaże” najczęściej pozbawione są jakiegokolwiek infrastruktury, w szczególności sanitariatów, zaś w większości przypadków w rejonie numerowanych dojeżdż do plażowych ustawiane są w sezonie letnim śmietniki na odpady.

Najbogatszy program dla plażowiczów jest w rejonie miejscowości Krynica Morska w obszarze tzw. Białej Plaży. Kompleks ten oferuje następujące aktywności (na podstawie www.plazabiala.pl):

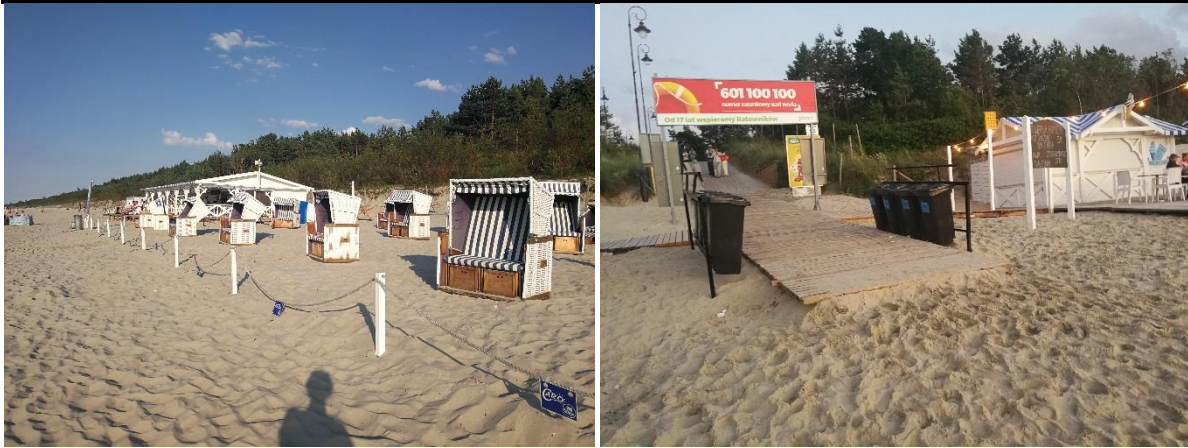
- strefę relaksu „*Położ się na jednym z naszych wygodnych koszy, zamknij oczy, wsłuchuj w szum morza i... obudź co jakiś czas, aby nasmarować skórę kremem do opalania. Nic więcej robić już nie musisz!*”;

- strefę dla dzieci „Są tu zjeżdżalnie, dmuchane zamki, poduchy, trampoliny – już od samego patrzenia będziesz załować, że nie masz 30 lat mniej!”;
- strefę sportu i rekreacji „Masz dość leżenia? Zbierz ekipę i rozegrajcie emocjonujący mecz na jednym z naszych boisk do piłki nożnej, siatkówki czy badmintona. Na plaży działa profesjonalna wypożyczalnia sprzętu wodnego. Weź skuter i nareszcie spełnij swoje marzenie”;
- strefę zabawy „W wybrane dni grupujemy się przy głównej scenie, gdzie trwać będą pokazy, zajęcia i animacje dla najmłodszych. Zdejmujemy klapki i sandały, rozgrzewamy stopy i przygotowujemy się do największej imprezy tanecznej w Krynicy Morskiej!”;
- strefę gastronomiczną „Promujemy aktywny styl życia, dlatego w naszej strefie gastronomicznej znajdziesz nie tylko Fast Food, ale też pożywne, naturalne i po prostu zdrowe produkty, które są bezpieczne dla Ciebie i Twojej rodziny.”.

Ryc. 17. Rozmieszczenie atrakcji na białej plaży w Krynicy Morskiej (Źródło: www.plazabiala.pl)

Remont i przystosowanie do standardów europejskich czterech zejść na Plażę Białą w Krynicy Morskiej (nr 24, 26, 28, 30) zrealizowano przy współfinansowaniu Unii Europejskiej ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Rybackiego.

Fot. 25 Plaża biała w Krynicy Morskiej: strefa relaksu i gastronomii przy wejściu nr 23 i wejście nr 28 (BJS 07.2020)

Generalnie plaże w rejonie PKMW są dość szerokie, słoneczne i nie są zatłoczone, a te oddalone kilkaset metrów od numerowanych dojeżdż dopłazowych z miejscowości są zwykle niemal puste i posiadają doskonałe warunki do plażowania.

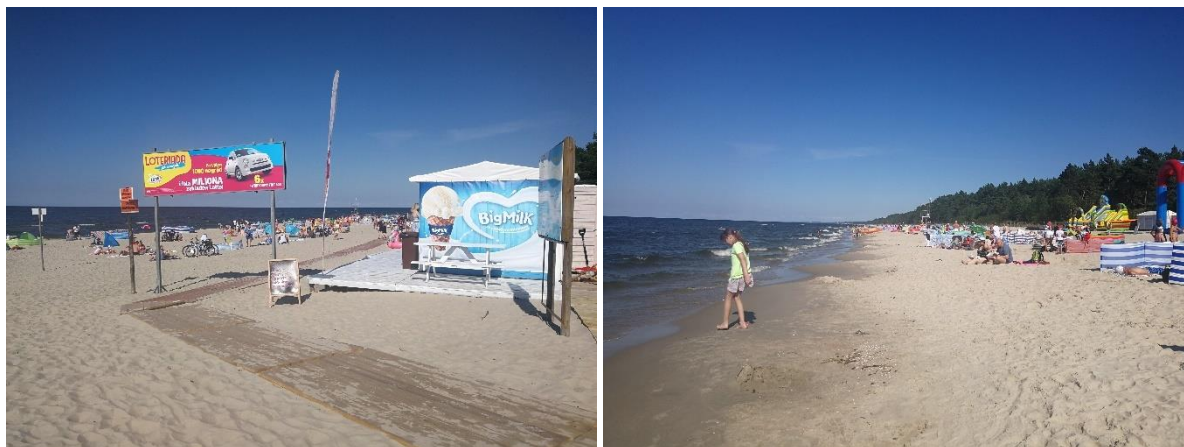
Fot. 26 Plaże Mierzei od strony Zatoki poza sezonem letnim w Kątach Rybackich i w Sztutowie (BJS 05.2020)

Fot. 27 Plaża i kąpielisko w Piaskach (Nowej Karczmie) w deszczowy dzień (BJS 07.2020)

Fot. 28 Jedna z plaż i kąpielisk w Krynicy Morskiej wieczorową porą (BJS 07.2020)

Fot. 29 Złota plaża i kąpielisko w Kątach Rybackich (BJS 07.2020)

Fot. 30 Plaża w Junoszynie (otulina PKMW) zimową porą (BJS 01.2021)

Ze względu na specyfikę nadzalewowej strefy brzegowej, tj. tereny polderów, obszary o niskiej dostępności ze względu na występującą roślinność, czy warunki wodne, nie funkcjonują tam urządzone plaże ani zarejestrowane kąpieliska, a korzystanie z wód Zalewu Wiślanego odbywa się w ograniczonym zakresie z miejsc zatoczek lub z pomostów; miejsca te koncentrują się przede wszystkim w rejonach zurbanizowanych Mierzei, głównie w miejscowościach lub w sąsiedztwie obiektów rekreacyjnych, np. przy drogach leśnych.

Fot. 31 Miejsce wypoczynku w Krynicy Morskiej

Fot. 32 miejsce wypoczynku po drodze z m. Kąty Rybackie do m. Skowronki (BJS 07.2020)

Podstawowy element dostępności do wypoczynku nad morzem stanowią przejścia na plaże z bazy noclegowej zlokalizowanej na zapleczu strefy brzegowej lub z urządzonych parkingów przy drodze wojewódzkiej 501. Formalne oznakowanie wejść na plaże dotyczy zazwyczaj krótkiego odcinka w bezpośrednim sąsiedztwie strefy brzegowej (przejście przez wydmy). Rzeczywiste jednak dojście od terenów zurbanizowanych obejmuje zazwyczaj kilkusetmetrowy odcinek ścieżki leśnej, stanowiący przyjemny spacer przed i po odpoczynku na plaży.

Fot. 33 Ścieżka z m. Skowronki do wejścia nr 45

Fot. 34 Ścieżka z m. Piaski do wejścia nr 8 (BJS 07.2020)

Według numeracji przejść na plaże, nadanej przez Urząd Morski w Gdyni, jest ich w PKMW 58, z czego jedno przejście (nr 41) nie istnieje w związku z prowadzoną budową przekopu Mierzei (2020). Podczas prac terenowych w lipcu 2020 r. zinwentaryzowano dodatkowo dwa dojścia dopłażowe intensywnie wykorzystywane przez turystów z podstawową infrastrukturą w postaci śmietników na jednym z nich (pomiędzy wejściami 21 i 22 w Krynicy Morskiej oraz pomiędzy wejściami 45 i 46 w Kątach Rybackich). Szczegółową analizę sposobu zagospodarowania oraz wskazania ewentualnych działań na dojściach dopłażowych zawiera załącznik do niniejszego operatu pt. „Studium dokumentacyjne przejść na plaże w Parku Krajobrazowym „Mierzeja Wiślana” (2020).

Przejścia dopłażowe przykłady rozwiązań i urządzenia (fot. BJS)

Fot. 35 Wejście nr 27 Krynica Morska

Fot. 36 Wejście nr 1 Piaski

Fot. 37 Wejście nr 23 Krynica Morska

Fot. 38 Wejście nr 26 Krynica Morska

Fot. 39 Wejście nr 45 Skowronki

Fot. 40 Wejście nr 51 Kąty Rybackie

Podsumowując; chłonność rekreacyjna plaż jest bardzo duża - wraz ze wzrostem zagęszczenia na nich ludzi maleje tylko komfort ich wypoczynku. Niewątpliwą zaletą plaż na Mierzei Wiślanej, w tym w obszarze Parku jest stosunkowo niski poziom zatłoczenia, w szczególności plaże, położone z dala od

obszarów zwartych miejscowości, gdzie nie można dojechać samochodem w pobliże dojścia dopłażowego są prawie puste, nawet w upalne dni sezonu letniego. Z całą pewnością niespełna pół godzinny spacer przez las wynagrodzi turystom wspaniałą widok, cisza i mnóstwo miejsca do plażowania. Wydaje się, że plaże Mierzei nie są w pełni doceniane. Według rankingów najpiękniejszych/najlepszych plaż polskiego wybrzeża w 2021 r. występują tylko w dwóch: w rankingu najpiękniejszych plaż na stronie internetowej „darmowe noclegi” <https://darmowenoclegi.pl/ranking-najpiekniejszych-plaz-2021/> STEGNA zajęła 4 miejsce, zaś w rankingu polskich plaż magazynu travelist <https://magazyn.travelist.pl/top-10-ranking-polskich-plaz/> 10 miejsce zajęła plaża w Krynicy Morskiej opisywana w następujący sposób: *„Wylegiwanie się w słońcu na krynickiej plaży to – bez cienia wątpliwości – wielka, wakacyjna przyjemność. Plaża w położonej na Mierzei Wiślanej (jeden z najpiękniejszych półwyspów na świecie według redakcji The World Geography) Krynicy Morskiej jest bowiem bardzo szeroka (na ok. 50 m), bardzo czysta (to zdecydowanie jedna z najczystszych plaż na polskim wybrzeżu, jest czyszczona codziennie) i bardzo nasłoneczniona (w lipcu słońce świeci tu średnio przez ponad 20 dni!). Jej wielką zaletą jest także duża liczba atrakcji dla rodzin z dziećmi. Znajdziemy tu zjeżdżalnie wodne, dmuchane place zabaw, wypożyczalnie sprzętu wodnego (skuterów, rowerów oraz nart wodnych), bary plażowe i liczne punkty gastronomiczne.”*

Dla amatorów ciszy, spokojnego wypoczynku na łonie natury plaże w obszarze Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” są idealnym miejscem, w odróżnieniu, np. od plaż w Nadmorskim Parku Krajobrazowym. Warto pielęgnować ten trend.

5.4.3. Pozostałe elementy zagospodarowania i wykorzystanie strefy przybrzeżnej

Z uwagi na położenie Parku pomiędzy dwoma dużymi akwenami – Zatoki Gdańskiej i Zalewu Wiślanego, których wody jednocześnie niemalże w całości znajdują się poza granicami PKMW, duże znaczenie ma wykorzystanie i zagospodarowanie strefy przybrzeżnej. W znacznej mierze związane jest ono z wykorzystaniem dla celów turystyki i rekreacji, a jego zróżnicowanie wynika ze specyfiki obu akwenów.

A. Mola i pomosty

Obecnie zarówno od strony Zatoki Gdańskiej, jak i Zalewu Wiślanego nie funkcjonują ogólnodostępne mola. Dla celów spacerowych, obserwacji krajobrazu i rekreacji od strony Zalewu wykorzystywane są nabrzeża przy istniejących portach i przystaniach w Krynicy Morskiej, Kątach Rybackich i Nowej Karczmie (Piaskach). Funkcjonują natomiast niewielkie, prywatne pomosty, w tym pływające, najczęściej o charakterze sezonowym, które wykorzystywane są do potrzeb właścicieli nieruchomości, czy udostępniane korzystającym z bazy noclegowej na terenie Parku. Pomosty lokalizowane są przede wszystkim w strefach zurbanizowanych – w Piaskach (Nowej Karczmie), Krynicy Morskiej i w Kątach Rybackich, w mniejszym stopniu w rejonie Przebrna. Fizycznie pomosty zlokalizowane są często już poza granicami lądu, w obszarach morskich. Niejednokrotnie pomosty te stanowią jedyne miejsce dostępne do wód Zalewu Wiślanego. Ze względu na uwarunkowania strefy brzegowej w dalszym ciągu od strony Zalewu Wiślanego zachowały się odcinki brzegu, które nie są penetrowane przez turystów i użytkowników Zalewu.

Fot. 41 Pomost pływający, rekreacyjny nad Zalewem Wiślany w Piaskach (BJS 07.2020)

Biorąc pod uwagę zapisy obowiązującego planu miejscowego dla Kątów Rybackich (Uchwała Nr XL/359/2010 Rady Gminy Sztutowo z dnia 10 listopada 2010 r.) dopuszczona jest lokalizacja pomostów cumowniczych w miejscach oznaczonych w planie – fragment planu poniżej. Ustalenia te mogą być sprzeczne z założeniami projektu planu zagospodarowania przestrzennego dla wód Zalewu Wiślanego, gdyż te części akwenu przylegające do strefy brzegowej oznaczone są jako rejony ochrony środowiska i przyrody. Pomosty we wskazanych lokalizacjach w większości przypadków funkcjonują i mają charakter prywatny, natomiast ich szersze udostępnianie i ewentualna intensyfikacja wykorzystania tej części strefy brzegowej nie jest wskazana.

Ryc. 18. Fragment planu miejscowego dla wsi Kąty Rybackie z zaznaczeniem miejsc dopuszczonych dla lokalizacji pomostów cumowniczych (Źródło: opracowane własne)

Od strony Zatoki Gdańskiej aktualnie nie występują mola i pomosty, przy czym w projekcie planu zagospodarowania przestrzennego dla części Zatoki Gdańskiej dopuszczono na wysokości Kątów Rybackich możliwość lokalizacji pomostu. Ewentualne inwestycje o takim charakterze mogą towarzyszyć planowanej marinie żeglarskiej, której lokalizację wskazano po wschodniej stronie realizowanego przekopu Mierzei Wiślanej.

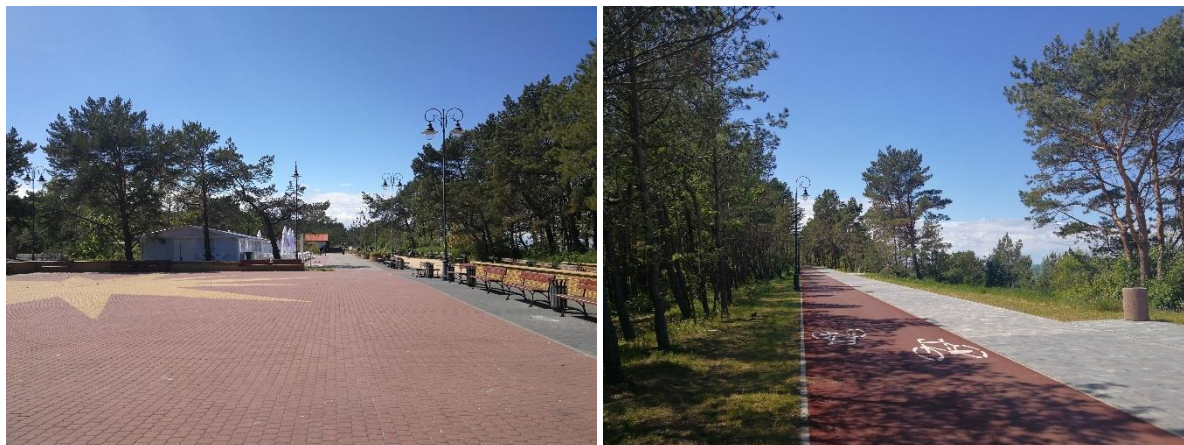
Podsumowując, istniejące pomosty nie mają charakteru ogólnodostępnych obiektów, w znacznej mierze mają charakter sezonowy jako pomosty pływające i wykorzystywane są do cumowania pojedynczych łodzi, niewielkich żaglówek, a także dla użytkowników sportów wodnych i wędkarzy. Niejednokrotnie pomosty te stanowią jedyne miejsce dostępne do wód Zalewu Wiślanego. Potencjalnie w dalszej perspektywie czasowej zaistnieć może pomost o charakterze ogólnodostępnym od strony Zatoki Gdańskiej.

B. Bulwary i ciągi spacerowe

Istotną rolę w udostępnianiu wypoczynku nad morzem (plażowania i kąpieli) stanowią bulwary i ciągi spacerowe, które z jednej strony stanowią trasy dojść do morza, a z drugiej strony stanowią także miejsca odpoczynku i spacerów w pobliżu plaż. Wyróżnione przestrzenie publiczne stanowią ważne z punktu widzenia turysty trasy przemieszczania się podczas wypoczynku nad morzem. Tereny te są budowane i utrzymywane przez samorządy lokalne jako ważne przestrzenie publiczne, stanowiące

wizytówkę miejscowości. Na obszarze Parku zinwentaryzowano następujące przestrzenie, pełniące omówioną funkcję:

- Bulwar Słoneczny w Krynicy Morskiej,
- Promenada Nadmorska w Krynicy Morskiej,
- Promenada po wale przeciwpowodziowym wzdłuż brzegu Zalewu Wiślanego w Krynicy Morskiej,
- Deptak do Portu w Krynicy Morskiej,
- Ul. Bałtycka w Krynicy Morskiej,
- Ul. Morska w Krynicy Morskiej,
- Ul. Morska w Kątach Rybackich, do wejścia dopłażowego nr 53.

Fot. 42 Bulwar Słoneczny i Promenada Nadmorska w Krynicy Morskiej (BJS 05.2020)

Fot. 43 Główne ciągi piesze – dojścia do morza z obszaru miejscowości; ul Morska w Krynicy Morskiej i ul. Morska w Kątach Rybackich (BJS 07.2020)

C. Infrastruktura sportów związana z wykorzystaniem akwenów wodnych

Wody Zatoki Gdańskiej oraz Zalewu Wiślanego stanowią duży potencjał dla rozwoju sportów wodnych, w szczególności sportów deskowych, a także żeglarstwa. Ponadto na Zalewie Wiślanym panują bardzo dobre warunki dla sportów zimowych – żeglarstwa lodowego, tzw. bojerów czy snowkitingu.

- **Sporty wodne deskowe:**

Obecnie wykorzystanie akwenów dla celów sportów deskowych wind i kite-surfingu dotyczy w zdecydowanej większości wód Zalewu Wiślanego, w znacznie mniejszym stopniu wód Zatoki

Gdańskiej. Jednym z powodów tej sytuacji może być utrudniony dostęp do wód Zatoki spowodowany długimi odcinkami dojsć dopłażowych oraz niewielką liczbą parkingów przyplażowych.

Wody Zalewu Wiślanego od strony Mierzei Wiślanej wykorzystywane są dla celów sportów wodnych deskowych przede wszystkim w rejonie Krynicy Morskiej, a także w Kątach Rybackich i Nowej Karczmie (Piaskach). Na podstawie badań terenowych oraz analizy dostępnych źródeł i ofert internetowych stwierdzono funkcjonowanie zaledwie jednej szkółki windsurfiowej – w Krynicy Morskiej. Część ofert internetowych szkółek proponuje kursy i lekcje na wodach Zalewu Wiślanego, przy czym ich bazy zlokalizowane są poza terenem PKMW (np. w ramach projektu Fundacji Strefa Mocy zrealizowanego przy wsparciu funduszy unijnych powstała Mobilna baza sportów wodnych działająca w gminach Sztutowo i Krynica Morska). Część obiektów noclegowych, w szczególności hoteli, posiada w swojej ofercie wypożyczalnie sprzętu wodnego, a także możliwość wykupienia lekcji z instruktorem. Należy zatem przypuszczać, że sporą grupę stanowią użytkownicy indywidualni przybywający w rejon Mierzei Wiślanej zaopatrzeni we własny sprzęt. Aktualnie brak jest na Zalewie Wiślanym infrastruktury - wyciągów dla uprawiania wake boardingu. Z uwagi na warunki akwenu wzrasta popularność wykorzystania wód zarówno Zatoki Gdańskiej, jak i Zalewu Wiślanego dla amatorów desek SUP.

Fot. 44 Szkoła windsurfiowej w Krynicy Morskiej nad Zalewem Wiślanym (BJS 07.2020)

Istniejąca infrastruktura dla sportów deskowych jest skromna w porównaniu z innymi obszarami nadzatkowymi, np. rejonu Zatoki Puckiej czy Półwyspu Helskiego. Wody Zalewu Wiślanego posiadają bardzo dobre warunki jeśli chodzi o wiatr, głębokość i temperaturę wody, natomiast problematyczne są kwestie powszechnie rozstawionych sieci rybackich, a także zarastanie zbiornika roślinnością. Ponadto w opiniach użytkowników akwenu zamieszczonych na portalach internetowych zwraca się uwagę na brak dostępności do brzegu spowodowany zastawianiem przestrzeni przez sezonową zabudowę handlowo-gastronomiczną. Częściowo problemy amatorów sportów wodnych mogą zostać rozwiązane poprzez plan miejscowy dla wód Zalewu Wiślanego, w którym wyznaczone są specjalne strefy dla uprawiania sportów wodnych. Przypuszczalnie popularność rejonu Mierzei Wiślanej w aspekcie sportów deskowych ma tendencję wzrostową.

- **Żeglarstwo:**

W rejonie PKMW infrastruktura dla żeglarzy znajduje się nad Zalewem Wiślanym, który ze względu na panujące warunki stanowi akwen atrakcyjny dla początkujących żeglarzy morskich, możliwe jest także użytkowanie akwenu przez jachty śródlądowe. Atrakcyjność wykorzystania Zalewu dla rekreacji wodnej wzrosła wraz z przeprowadzonymi w latach 2009-2014 inwestycjami, w szczególności w zakresie rozwoju infrastruktury portów i przystani, co realizowane było przy wsparciu funduszy unijnych, w tym projektów: „Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej. Etap I”, „Bałtyckie Wybrzeże

Bursztynowe. Rozwój obszaru transgranicznego poprzez budowę i modernizację infrastruktury turystycznej”, „Program Operacyjny Zrównoważony Rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich na lata 2007-2013”, przedsięwzięcie strategiczne „Rozwój oferty turystyki wodnej w obrębie Pętli Żuławskiej i Zatoki Gdańskiej”. Powyższe projekty przyczyniły się do znaczącej poprawy infrastruktury w portach i przystaniach znajdujących się na obszarze PKMW, tj. w Kątach Rybackich, Krynicy Morskiej i Piaskach (porty i przystanie omówiono w pkt. 5.4.1.). Znaczna część infrastruktury obsługi żeglarskiej w postaci portów i przystani rekreacyjnych zlokalizowana jest po południowej stronie akwenu.

Pomimo dużego potencjału dla rozwoju żeglarskiego ocenia się, iż akwen Zalewu Wiślanego w dalszym ciągu nie jest w pełni wykorzystywany. Związane jest to między innymi z istniejącymi warunkami, tj. niewielką głębokością Zalewu (swobodne poruszanie się jednostkami o zanurzeniu nie przekraczającym 1 m), głębokością portów i torów wodnych. Jako ograniczenia i bariery turystycznego wykorzystania wód wskazuje się także m.in.: (Diagnoza..., 2021): dużo sieci rybackich, płyczyny w okolicach torów podejściowych, eutrofizację wód, ograniczony zakres i niską jakość świadczonych usług żeglarskich, brak wystarczającej liczby miejsc cumowniczych w portach i przystaniach.

Mimo barier i ograniczeń kultura żeglarska w rejonie Mierzei Wiślanej jest kontynuowana, organizowane są imprezy żeglarskie, np. w 2021 r.: regaty o Puchar Polskiego Związku Żeglarskiego w Krynicy Morskiej (kwiecień 2021 r.), Regaty Błękitna Wstęga oraz regaty o Puchar Burmistrza Krynicy Morskiej zaliczane do Pucharu Bałtyku Południowego i Pucharu Zalewu Wiślanego (sierpień 2021 r.). Wcześniejsze imprezy to np. Festiwal Żagli Kąty Rybackie (2018). W Krynicy Morskiej działa ponadto JachtKlub, a wiele szkół żeglarskiego organizuje turnusy szkoleniowe korzystając z infrastruktury na Mierzei Wiślanej.

Ryc. 19. Oznakowanie nawigacyjne na Zalewie Wiślanym. (Źródło: Jachtclub Krynica Morska)

Aktualnie wody Zatoki Gdańskiej w rejonie PKMW nie są wykorzystywane do celów żeglarstwa. Sytuacja może zmienić się w związku z planowaną budową mariny żeglarskiej w sąsiedztwie przekopu Mierzei Wiślanej.

- **Sporty zimowe na Zalewie Wiślanym**

Wody Zalewu Wiślanego stwarzają bardzo dobre warunki do uprawiania zimowych sportów deskowych. Problemem jest jedynie odpowiednio niska temperatura, pozwalająca na utrzymanie bezpiecznej kilkunastocentymetrowej pokrywy lodowej. W ostatnich latach warunki pogodowe nie sprzyjały uprawianiu sportów zimowych, choć w sezonie zimowym 2020/2021 takie warunki występowały i udało się nawet przeprowadzić zawody w tych dyscyplinach sportowych. Wydaje się, że przy sprzyjających warunkach popularność tych niezwykle widowiskowych dyscyplin sportu będzie wzrastała.

Żeglarstwo lodowe – bojerki

Regaty bojerowe przed laty były tradycyjnym punktem kalendarza zimowych wydarzeń na Mierzei Wiślanej. W sezonie 2020/2021 roku grubość pokrywy lodowej oraz pogoda na Zalewie Wiślanym umożliwiły powrót do starej tradycji. W lutym 2021 r. odbyły się w Krynicy Morskiej Mistrzostwach Polski w klasie DN, w których uczestniczyli także zagraniczni zawodnicy

Fot. 45 Zawody bojerowe w Krynicy Morskiej w klasie DN – luty 2021 r.
(fot. <http://www.krynica-morska.tv>)

Snowkiting

W Krynicy Morskiej odbywają się cykliczne zawody pn. „Weekend na lodzie” prowadzone przy współdziałaniu Polskiego Związku Kiteboardingu. Ostatnia edycja miała miejsce w 2020 r. W rejonie Mierzei Wiślanej działa ponadto fundacja propagująca sporty latawcowe, w tym ich zimową odsłonę snowkiting, co przyczynia się do wzrostu zainteresowania i wykorzystania akwenu Zalewu dla tego typu aktywności. Popularne miejsca dla zimowych sportów latawcowych stanowią Kąty Rybackie i Krynica Morska.

Fot. 46 Snowkiting na Zalewie Wiślanym
(Źródło: <http://www.e-sztutowo.pl/>)

5.5. Pozostałe tereny i obiekty wykorzystywane przez turystów

5.5.1. Dostępność komunikacyjna, parkowanie

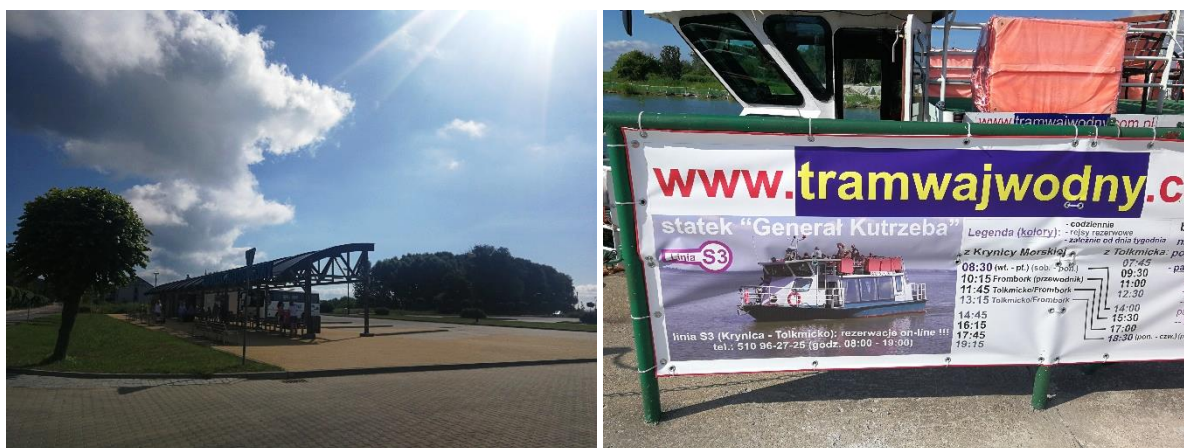
Do miejscowości położonych w Parku dostęp jest jedynie komunikacją kołową – drogą wojewódzką 501 relacji Gdańsk – Nowa Karczma (miejscowość Piaski), z przeprawą promową na Przekopie Wisły w Mikoszewie.

Brak jest komunikacji kolejowej w Parku.

Bardzo ograniczona dostępność komunikacyjna miejscowości położonych na Mierzei Wiślanej jest główną przeszkodą braku ich gwałtownego rozwoju, zwłaszcza w XXI w., gdzie inne obszary turystyczne, o podobnym potencjale walorów rekreacyjnych znacząco rozwinęły swoje zagospodarowanie i zabudowę związaną z obsługą turystów. Z punktu widzenia natomiast ochrony walorów Parku jest to aspekt bardzo pozytywny, gdyż masowość turystyki jest główną przyczyną niszczenia walorów, stojących u podstaw tworzenia obszaru chronionego.

W związku z jedynym lądowym powiązaniem drogowym ograniczone są także możliwości transportu publicznego. Jest to jedynie komunikacja autobusowa. Połączenie Gdańsk – Krynica Morska obsługuje linia nr 870, która kursuje regularnie tylko w sezonie letnim (poza sezonem realizowany jest jeden-dwa kursy dziennie, regularnie jedynie do miejscowości Sztutowo, a dalsze połączenie jest możliwe dzięki transportowi organizowanemu przez gminy); w sezonie letnim niektóre kursy realizowane są do Nowej Karczmy (Piasków). Połączenie Elbląg – Krynica Morska przez Nowy Dwór Gdański także jest obsługiwane głównie w sezonie letnim i niektóre kursy realizowane są do Nowej Karczmy (Piasków). Dodatkowo w sezonie letnim, realizowane są kursy innych przewoźników, łączące bezpośrednio duże miasta Polski z Krynica Morską, np. Olsztyn, Warszawa.

W porcie jachtowo-pasażerskim Krynica Morska znajduje się przystanek żeglugi pasażerskiej obsługujący rejsy na trasach tramwajów wodnych. Tramwaje wodne pływają na trasie Tolkmicko – Krynica Morska oraz Krynica Morska – Frombork (obsługiwany przez Żeglugę Gdańską). W związku budową kanału żeglugowego pomiędzy Zatoką Gdańską a Zalewem Wiślany istnieje potencjał dla rozwoju żeglugi pasażerskiej pomiędzy portami nad Zalewem Wiślany a Trójmiastem, czy nawet Półwypsem Helskim. Żegluga przybrzeżna w postaci rejsów wycieczkowych, turystycznych odbywa się z portów w Kątach Rybackich i Krynicy Morskiej. Droga wodna nie jest jednak znaczącym obszarem napływu turystów do obszaru Parku i nie stanowi alternatywy dla ruchu drogowego.

Fot. 47 Dworzec autobusowy i przystanek tramwaju wodnego w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

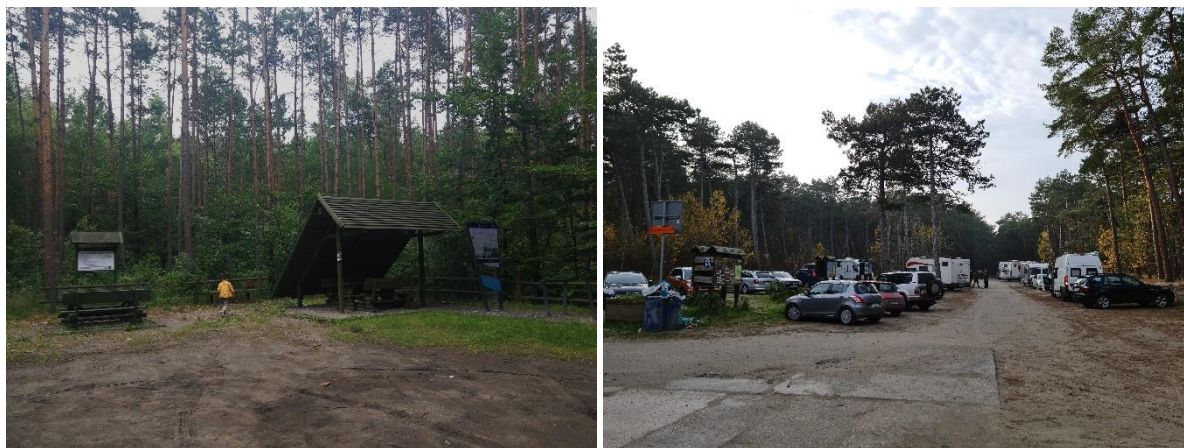
W lokalnej obsłudze komunikacyjnej miejscowości turystycznych dużą rolę odgrywają przejazdy pojazdami elektrycznymi typu melex. Miejsca postoju pojazdów znajdują się praktycznie w każdym miejscu uczęszczanym przez turystów i proponują przejazdy głównie na trasie od miejsc noclegowych

i centrum miejscowości do plaż i kąpielisk. Na znaczeniu zyskują także przejazdy turystów rowerem; funkcjonuje kilka wypożyczalni rowerów, a duże obiekty noclegowe proponują swoim gościom wypożyczenie rowerów, czy hulajnóg nawet w cenie pobytu.

Fot. 48 Postój melex-ów w Kątach Rybackich w sąsiedztwie plaży i wypożyczalnia rowerów w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

Odrębnym problemem, w szczególności w sezonie letnim stają się miejsca postojowe dla pojazdów samochodowych. Na parking przeznaczany jest praktycznie każdy skrawek wolnej przestrzeni znajdujący się przy drodze, a także prywatne działki ogrodów przydomowych, wykorzystywane głównie przez wypoczywających na kwaterach prywatnych letników. Sieć parkingów oznakowanych, wydzielonych i przystosowanych do postoju pojazdów jest niewystarczająca, zatem parkowanie odbywa się często w formie niezorganizowanej. Tylko niektóre wejścia dopłażowe posiadają parkingi dla wypoczywających na plaży, dotyczy to wyłącznie obszarów miejscowości. W terenach leśnych funkcjonują urządzone parkingi leśne (bezpłatne) i sezonowo lokalizowane są parkingi płatne.

Fot. 49 Parking leśny w Kątach Rybackich i parking przy plaży, ul. Bursztynowa w Piaskach (BJS 11.2020)

5.5.2. *Obiekty informacji turystycznej*

Obiekty informacji turystycznej na obszarze PKMW zlokalizowane są w miejscowościach:

- Krynica Morska, ul. Gdańska 144;
- Kąty Rybackie, ul. Rybacka 64 .

Na terenie otuliny PKMW punkty informacji turystycznej znajdują się w Sztutowie (ul. Gdańska 55), Stegnie (ul. Gdańska 36a). W obiektach informacji turystycznej uzyskać można bezpłatnie broszury i informatory miejskie i gminne, mapy atrakcji turystycznych, informacje o bazie noclegowej oraz na

temat dziedzictwa rybackiego i żeglarskiego, a także dostępne są mapy Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”. Informacje dotyczące atrakcji przyrodniczych i krajobrazowych PKMW są przekazywane w ograniczonym stopniu.

Fot. 50 Obiekty informacji turystycznej w Kątach Rybackich i w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

5.5.3. *Gastronomia i handel*

Obiekty gastronomiczne na obszarze PKMW można podzielić na trzy grupy:

- obiekty gastronomiczne związane z bazą noclegową – restauracje, bary i kawiarnie przyobiektowe o różnym standardzie świadczonych usług i cenach (adekwatnie do standardu obiektu, w którym się znajdują), najczęściej całoroczne;
- niezależne obiekty gastronomiczne – restauracje, bary i kawiarnie niezwiązane z obiektami bazy noclegowej, w dużej mierze całoroczne (w zależności od miejscowości, w której się znajdują), poza sezonem stanowią ofertę głównie do obsługi mieszkańców miejscowości i imprez okolicznościowych; w sezonie letnim lokale te zwykle „obrastają” dodatkowymi miejscami na świeżym powietrzu, pod wiatą lub przekryciem namiotowym;

Fot. 51 Obiekty gastronomii stałej w Krynicy Morskiej i w Kątach Rybackich (BJS 07.2020)

- obiekty gastronomiczne sezonowe – największa i najbardziej zróżnicowana grupa obiektów gastronomicznych obejmująca: bary, restauracje i kawiarnie funkcjonujące w sezonie w obiektach kubaturowych, ale zawieszające swoją działalność poza sezonem, obiekty budowane na czas sezonu letniego o podstawowej, niewyrafinowanej ofercie gastronomicznej; obiekty tymczasowe – stoiska, stragany, foodtrunki pojawiające się sezonowo najczęściej wzdłuż głównych ciągów spacerowych, przy dojazdach do plaży, w przestrzeniach publicznych najbardziej uczęszczanych

przez turystów, oferują możliwość szybkiego, stosunkowo niedrogiego posiłku, ich funkcjonowanie jest silnie powiązane z turystyką wypoczynku nadmorskiego (plażowanie).

Fot. 52 Obiekty gastronomii sezonowej na plaży i przy ul. Gdańskiej w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

Podobnie jak w przypadku gastronomii także handel na analizowanym obszarze można podzielić na różne typy zróżnicowane pod względem roli jaką pełnią w obsłudze analizowanego obszaru:

- handel stały - związany z obsługą mieszkańców danej miejscowości, o zróżnicowanej ofercie wynikającej z wielkości oraz funkcji danej jednostki osadniczej w strukturze funkcjonalno-przestrzennej obszaru; w grupie tej znajdują się podstawowe usługi handlu zaopatrujące mieszkańców w podstawowe dobra i produkty, a także obiekty o bardziej zróżnicowanej ofercie handlowej, np. w jednostkach osadniczych miejskich;

Fot. 53 Placówki handlowe całoroczne w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

- handel sezonowy – w grupie tej wyróżnić można – handel uzupełniający ofertę handlową danej miejscowości w zakresie produktów i dóbr podstawowych związany z koniecznością obsługi liczby klientów kilkukrotnie przewyższającej stan poza sezonem (mieszkańcy, turyści, odwiedzający), są to np. sezonowe obiekty popularnych dyskontów, które budowane są dodatkowo w formie obiektów tymczasowych – namiotów; ponadto w grupie tej wyróżnia się obiekty tymczasowe, stoiska i stragany, które podobnie jak w przypadku gastronomii lokalizowane są wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych i spacerowych, przy dojazdach do plaży oraz w przestrzeniach publicznych i obejmują bardzo zróżnicowaną ofertę – ubrania, sprzęt sportowy, pamiątki, zabawki, książki, buty, akcesoria plażowe i in.

Fot. 54 Placówki handlu sezonowego w centrum Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

Wśród obiektów gastronomii i handlu wyróżnić można obiekty działające całorocznie, ukierunkowane głównie na obsługę mieszkańców oraz obiekty sezonowe, które powstają w celu uzupełnienia niewydolnej w sezonie podstawowej oferty gastronomiczno-handlowej. Związane jest to z koniecznością obsługi w sezonie kilkukrotnie większej liczby klientów niż poza sezonem. Tak jak w przypadku innych atrakcyjnych turystycznie obszarów w Polsce, na czas sezonu krajobraz miejscowości znacząco się zmienia wraz z pojawieniem się licznych obiektów tymczasowych, straganów i stoisk. Zauważalna jest unifikacja sezonowej oferty handlowej i gastronomicznej oraz ich niska jakość, standard i estetyka.

5.5.4. Ważniejsze ogólnodostępne miejsca wypoczynku i rekreacji wykorzystywane przez turystów

Infrastrukturą wykorzystywaną przez turystów są także ogólnodostępne, publiczne miejsca wypoczynku i rekreacji urządzone przez samorządy gminne. Są to najczęściej kompleksy boisk sportowych, place zabaw dla dzieci, strefy aktywności dla młodzieży, fitness na powietrzu i miejsca spotkań i odpoczynku dla dorosłych. Obiekty te w ostatnich latach zostały urządzone i wyposażone w nowe sprzęty, posadzono na nich także zieleń, która uatrakcyjniła wypoczynek. Teren jest ogrodzony, ale czynny i otwarty w określonych godzinach. W niektórych miejscach, np. w Krynicy Morskiej przy ul. Rybackiej funkcjonuje bezpłatna ogólnodostępna toaleta i ustawione są stacje dezynfekcyjne. Inne obiekty, jak np. plac zabaw w Kątach Rybackich funkcjonuje obok obiektów użyteczności publicznej – świetlicy wiejskiej i ośrodka zdrowia.

Fot. 55 Centrum rekreacyjne przy ul. Rybackiej w Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

Fot. 56 Centrum rekreacyjno-sportowe przy ul. Słonecznej w Piaskach (BJS 07.2020)

Fot. 57 Kompleks rekreacyjny i plac zabaw w Kątach Rybackich (BJS 07.2020)

Infrastruktura rekreacyjna w postaci boisk sportowych, placów zabaw itp. występuje powszechnie na analizowanym terenie, stanowi uzupełnienie i wzbogacenie oferty turystyczno-rekreacyjnej miejscowości, wpływa na atrakcyjność przestrzeni publicznych z punktu widzenia turysty oraz wspiera rozwój turystyki aktywnej obszaru.

Do oferty stałych obiektów rekreacji i wypoczynku wykorzystywanych przez turystów dodać można także ofertę w postaci parków linowych, kortów tenisowych czy parków rozrywki, chociaż są to obiekty komercyjne i korzystanie z nich jest płatne.

5.5.5. *Inne atrakcje turystyczne*

A. Położenie w strefie przygranicznej

Specyficzną atrakcją turystyczną terenu PKMW jest jego położenie w strefie przygranicznej. Dotyczy to zarówno istniejącej granicy Państwa i unii Europejskiej, ale także w kontekście historycznym granicy pomiędzy Wolnym Miastem Gdańskim a Niemcami.

Pierwszą propozycją szlaku przygranicznego jest spacer leśnym odcinkiem trasy rowerowej R10 od parkingu (ul. Bursztynowa) przy wejściu na plażę nr 6 w Piaskach do granicy Polski z Federacją Rosyjską, stanowiącej jednocześnie granicę Unii Europejskiej. W końcowym odcinku spaceru przez las warto skrócić w prawą stronę i poszukać pozostałości stanowiska niemieckiego radaru Luftwaffe FuMG-65 Würzburg-Riese - stacja radarowa 2. kategorii wykrywania o kryptonimie Pirol (Funkmeßstellung 2. Ordnung Pirol). Niestety dojście do obiektu nie jest oznakowane i dość trudno je odnaleźć. W drogę powrotną warto udać się brzegiem morza, korzystając z dojścia dopłażowego nr 1 na granicy państwa, gdzie przez siatkę ogrodzenia można obserwować nietkniętą „ludzką nogą” naturalną plażę w tzw. pasie ziemi niczyjej.

Fot. 58 Ścieżka do granicy Unii Europejskiej i plaża w „pasie ziemi niczyjej” (BJS 11.2020)

Drugą propozycją jest spacer ścieżką leśną w miejscowości Przebrno, od drogi wojewódzkiej 501 i parkingu zlokalizowanego w sąsiedztwie dawnego ośrodka wypoczynkowego (naprzeciw pomnika ofiar obozu Stuthoff) w kierunku północnym. Jest to ścieżka prowadząca do wejścia na plażę nr 39. W początkowym odcinku trasy mijamy kamień graniczny z oznaczeniem dużymi literami: FD – od strony Wolnego Miasta, D – od strony Niemiec. Jednak prawdziwa ciekawostka historyczna znajduje się zaledwie kilka minut na zachód od dojścia dopłażowego nr 39 - słupek graniczny stojący w tym miejscu nieprzerwanie od ponad 100 lat, ze świetnie zachowanymi oznaczeniami i napisem „Versailles 28.6.1919”, przypominającym datę podpisania traktatu wersalskiego, na mocy którego utworzono Wolne Miasto Gdańsk. Niestety dojście do obiektu nie jest oznakowane i niełatwo je odnaleźć.

Fot. 59 Zachowane kamienie graniczne Wolnego Miasta Gdańska i Niemiec (BJS 07.2020)

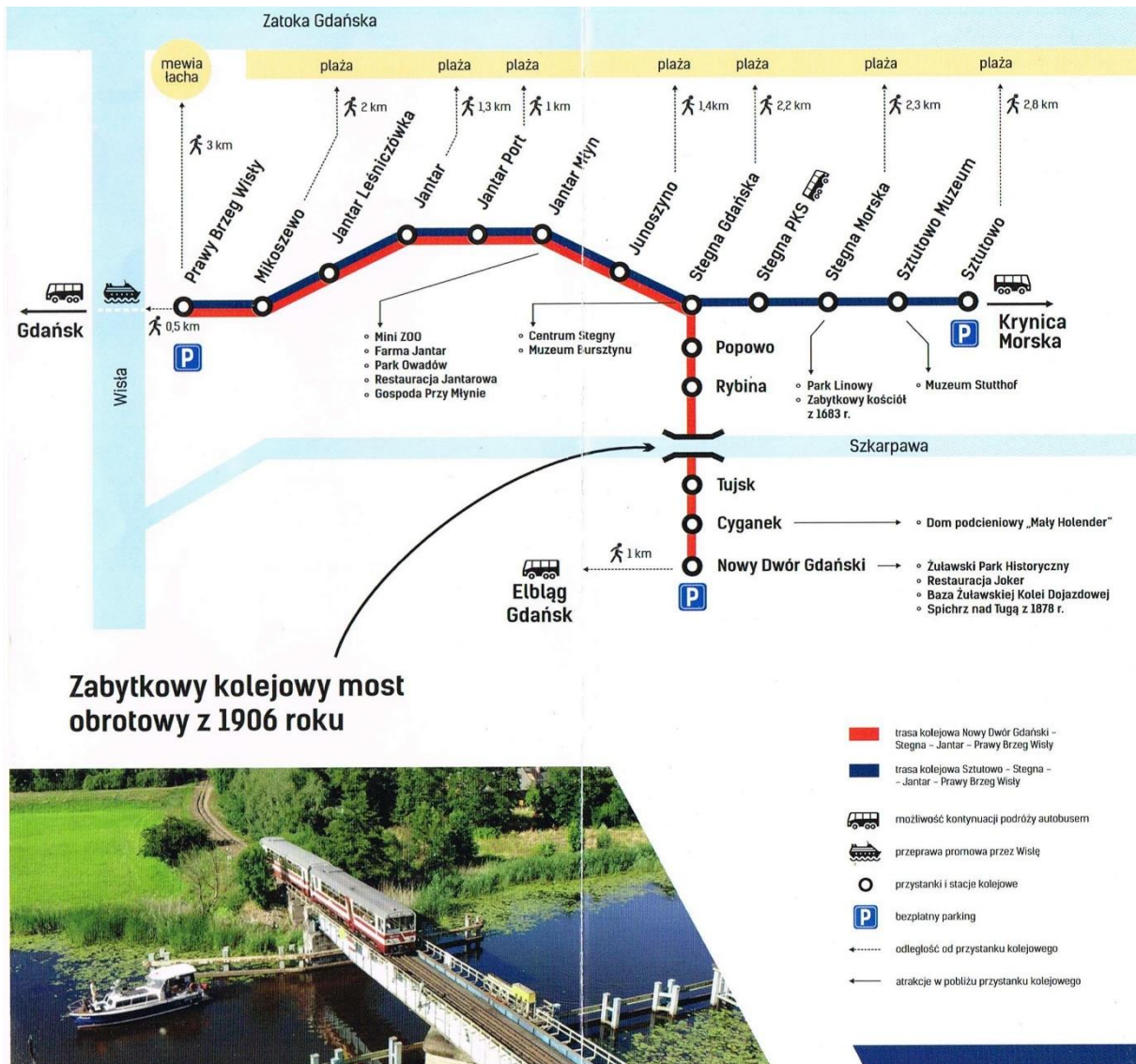
Poniekąd z położeniem w strefie przygranicznej wiąże się zainteresowanie tym obszarem wśród pasjonatów poszukiwania militariów. Obszar Mierzei Wiślanej jest niezwykle bogaty w pamiątki okresu II wojny porzucone i zakopane przez wojska niemieckie i ludność niemiecką w 1945 r., które pasjonaci militariów wydobywają (często nielegalnie) w lasach na Mierzei, np. elementy umundurowania, odznaki, części uzbrojenia ochronnego, broń biała (bagnety). Na Mierzei Wiślanej organizowane są także poszukiwania na szerszą skalę przez stowarzyszenia zrzeszające poszukiwaczy (wymagane są pozwolenia na poszukiwania wydawane przez Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Gdańsku). W latach ubiegłych w Kątach Rybackich organizowane były spotkania zrzeszające poszukiwaczy skarbów, które połączone były z piknikiem historycznym i warsztatami o tematyce eksploracyjnej. Wydarzenie odbyło się w 2016 r. w Kątach Rybackich pn. „Mierzeja 2016” i organizowane było przez Stowarzyszenie Na Rzecz Poszukiwań I Ratowania Zabytków „Trybuni Historii” oraz Fundację na Rzecz Odzyskania Zaginionych Dzieł Sztuki „Latebra”. W ramach wydarzenia zorganizowano także Mistrzostwa Polski Poszukiwań Plażowych „Beach Hunt 2016”. Wśród pasjonatów – detektorystów obszar Mierzei Wiślanej uznawany jest za jeden z najatrakcyjniejszych w Polsce.

B. Żuławska kolej dojazdowa (otulina PKMW)

Niewątpliwą atrakcją pobytu na Mierzei Wiślanej jest przejażdżka Kolejką wąskotorową. Najbliżej granicy Parku znajduje się przystanek Sztutowo, skąd kursują pociągi do Mikoszewa z ostatnim przystankiem „Prawy brzeg Wisły” Stamtąd też kursuje druga linia do Nowego Dworu Gdańskiego. Żuławska Kolej Dojazdowa to reaktywowana w 2003 r. dzięki staraniom Pomorskiego Towarzystwa

Miłośników Kolei Żelaznych we współpracy z samorządami lokalnymi, powiatem i samorządem województwa kolejka wąskotorowa powstała na Żuławach od końca XIX w. W 1996 r. zaprzestano eksploatacji linii, infrastruktura została zdewastowana. Całe szczęście tory nie zostały rozebrane, dzięki czemu można było wskrzesić linię kolejową chociażby na przewozy w sezonie letnim jako atrakcja turystyczna regionu.

Co do zasady kolej kursuje w okresie letnich wakacji szkolnych, ale organizowane są także przejazdy w święta lub tzw. długie weekendy wiosną i jesienią.

Ryc. 20. Żuławska Kolej Dojazdowa (Źródło: materiały promocyjne dostępne na przystankach kolejki)

C. Paragliding (paralotniarstwo)

Mierzeja Wiślana oferuje możliwość uprawiania paralotniarstwa; startowisko paralotniowe znajduje się w Krynicy Morskiej na zachód od wejścia na plażę nr 31 (ul. Marynarzy). Według informacji na stronie <https://leonardo.pgxc.pl/startowisko> przy dobrych warunkach wiatrowych można latać nawet między miejscowością Piaski na wschodzie i Jantar na zachodzie. Krynica jest miejscem wymagającym wysokich umiejętności od pilota.

5.5.6. Urządzone punkty widokowe

A. Wielbłądzi Garb

Wieża widokowa na najwyższym szczycie Mierzei Wiślanej, stanowiącej jednocześnie najwyższą stałą (ustabilizowaną) wydmę w Europie znajduje się na zakończeniu ścieżki dydaktycznej opisanej w pkt. 5.6. Z platformy obserwacyjnej rozpościera się widok z jednej strony na Zatokę Gdańską, z drugiej zaś na Zalew Wiślany.

Fot. 60 Wieża widokowa Wielbłądzi Garb w Krynicy Morskiej i widok w kierunku Zatoki Gdańskiej (BJS 07.2020)

B. Góra „Pirat”

Wieża obserwacyjna na Górze Pirat znajduje się na zakończeniu ścieżki dydaktycznej opisanej w pkt. 5.6. Wieża widokowa ma dwa poziomy: pierwszy ogólnodostępny dla wszystkich turystów i drugi wyższy przeznaczony jest do prowadzenia badań naukowych – pierwszeństwo wstępu mają osoby prowadzące badania z Nadleśnictwa Elbląg i Stowarzyszenia Drapolicz. Z platformy obserwacyjnej rozpościera się widok na oba akweny wodne otaczające Mierzeję: Zatokę Gdańską i Zalew Wiślany.

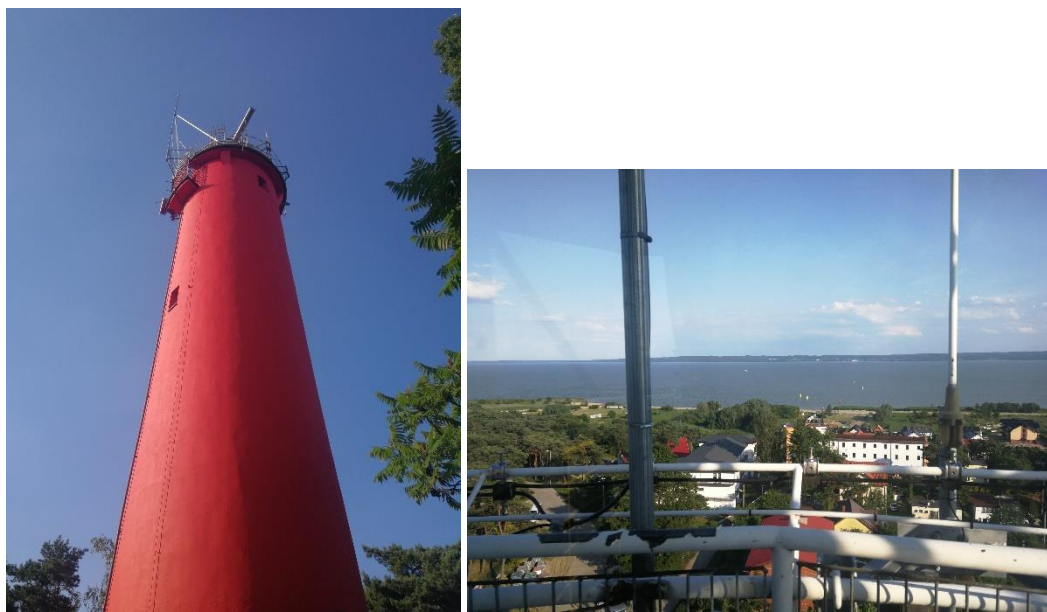
Fot. 61 Wieża obserwacyjna Góra Pirat w Piaskach i widok w kierunku Zalewu Wiślanego (BJS 11.2020)

Co roku jesienią (w pierwszy weekend października) odbywa się w tym miejscu „Ptasi Piknik”. Impreza organizowana przez Nadleśnictwo Elbląg, przy współudziale Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” i Stowarzyszenia Drapolicz odbywa się w czterdziestu krajach Europy i Azji Środkowej – w Polsce obserwacje są prowadzone właśnie w tym miejscu na Mierzei Wiślanej. Celem spotkania jest zwrócenie uwagi społeczeństw na jedno z najbardziej niezwykłych zjawisk w świecie przyrody – wielką jesienną migrację ptaków. W trakcie pikniku jest możliwość zobaczenia, jak ocenia

się i opisuje ptaki w trakcie obrączkowania, odbywają się zajęcia edukacyjne oraz warsztaty na temat lasu, przyrody i ptaków, a także imprezy artystyczne.

C. Latarnia Morska

Wieża latarni Morskiej w Krynicy Morskiej jest najwyższym punktem obserwacyjnym na Mierzei Wiślanej. Ma wysokość prawie 30-tu metrów a światło z niej jest widzialne na prawie 20 mil morskich. Z dostępnego dla turystów (w okresie od maja do września) balkonu latarni można obserwować całe miasto, rozległe tereny lasów i akwenów wodnych otaczających Mierzeję, zabudowę południowej strony Zalewu Wiślanego, a przy dobrych warunkach pogodowych można dostrzec nawet światła odległego Helu.

Fot. 62 Latarnia Morska w Krynicy Morskiej i widok w kierunku Zalewu Wiślanego (BJS 07.2020)

D. Punkty widokowe na trasie R10

Na trasie międzynarodowego szlaku Rowerowego R10 znajduje się wiele miejsc, z których rozpościera się piękny widok na morze. Jednym z najchętniej wykorzystywanych do tego celu miejsc jest przystanek zatrzymania rowerzystów w Krynicy Morskiej, pomiędzy wejściami na plażę nr 33 i 34.

Fot. 63 Punkt widokowy w miejscu odpoczynku rowerzystów na trasie R10 pomiędzy Przebrnem a Krynica Morską (AS 07.2020)

E. Tymczasowe punkty widokowe na terenie budowy przekopu Mierzei

W trakcie budowy nowej drogi wodnej między Zalewem Wiślanym a Zatoką Gdańską urządzone zostały tzw. tymczasowe punkty widokowe, z oznakowanym parkingiem (miejszem zatrzymania) turystów. Miejsce budowy przekopu Mierzei istotnie stanowi swego rodzaju „atrakcję turystyczną” i turystów odwiedzających teren budowy jest dużo. W okresie przed rozpoczęciem prac budowlanych, po przeprowadzeniu wycinki drzew w sezonie letnim 2019 r. postawiono w tym miejscu tablicę edukacyjną „Nowy Świat – pozostałości punktu osadniczego”. Z punktu widzenia ochrony przyrody obszaru Parku tymczasowe punkty widokowe pozwalają przede wszystkim śledzić kolejne etapy degradacji środowiska przyrodniczego na wielką skalę.

Fot. 64 Tymczasowy punkt widokowy: tablica edukacyjna (BJS 09.2019) i oznakowanie kolejnego punktu widokowego (BJS 07.2020)

5.5.7. Szlaki turystyki pieszej

Przez obszar PKMW przebiega znakowany szlak PTTK – szlak żółty – **Szlak Jantarowy** o długości 52 km o przebiegu: **Mikoszewo (przeprawa promowa) - Jantar - Stegna - Sztutowo - Przebrno - Krynica Morska (przystań żegluga)**. Szlak w większości prowadzi lasem, miejscami trasa wiedzie bliżej wód Zalewu Wiślanego. Szlak dedykowany jest turystyce pieszej, natomiast możliwe jest także pokonanie trasy rowerem, przy czym ze względu na warunki podłoża miejscami korzystanie ze szlaku przez rowerzystów może być utrudnione.

5.5.8. Szlaki rowerowe

Pomorska Trasa Rowerowa R10 (odnoga trasy EuroVelo 10) – Główny szlak rowerowy biegnący przez Mierzeję Wiślaną, który powstał w ramach przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie Trasy Rowerowe o znaczeniu międzynarodowym R10 i Wiślana Trasa Rowerowa R9”. Trasa wiedzie od Jantaru w gm. Stegna przez Sztutowo, Kąty Rybackie aż do Piasków. Na terenie PKMW trasa przebiega od Sztutowa lasem w kierunku Kątów Rybackich, dalej odcinkiem leśnym aż do przekopu Mierzei Wiślanej, który obecnie omijany jest biegnąc wzdłuż drogi wojewódzkiej, po czym trasa wiedzie w kierunku brzegu Zatoki Gdańskiej.

Od wysokości Przebrna aż do końcowego przystanku R10 w Piaskach trasa biegnie wzdłuż morza. Trasa miejscami wiedzie ścieżkami leśnymi, część odcinków można pokonać jadąc nowoczesną nawierzchnią mineralną z domieszką żywicy, a na fragmentach trasa przebiega utwardzoną promenadą nadmorską (rejon Krynicy Morskiej od miejsca odpoczynku pomiędzy zejściami na plażę nr 33-34 aż do zejścia na plażę nr 18). Na trasie zlokalizowane są urządzone miejsca odpoczynku – na terenie Parku zlokalizowane są w Kątach Rybackich (parking leśny przy wejściu na ścieżkę dydaktyczną w rejonie rezerwatu przyrody „Kąty Rybackie”), w Krynicy Morskiej (pomiędzy wejściami

33-34), odcinek między Krynica Morską a Piaskami (zejście na plażę nr 18), Piaski (zejście nr 5). Miejsca odpoczynku są zagospodarowane w ujednolicony sposób i wyposażone są w wiaty, stojaki rowerowe, ławki i stoły, kosze na śmieci oraz tablice informacyjne.

Trasa rowerowa ze względu na swój przebieg jest bardzo urozmaicona i atrakcyjna krajobrazowo, zwłaszcza na odcinku biegnącym wzdłuż wybrzeża. Szlak rowerowy R 10 (stanowiący część szlaku międzynarodowego EuroVelo 10) przez Mierzeję Wiślaną zajął 3 miejsce w rankingu najlepszych szlaków rowerowych w Polsce 2021 r. <https://www.znajkraj.pl/rowerem-po-polsce-13-najlepszych-szlakow-rowerowych>; w opisie szczególnie wyróżniono fragment trasy przebiegającej przez obszar Parku, jako najciekawszego i najlepiej urządzonego fragmentu trasy.

Dawniej częściowo po trasie przebiegu obecnego szlaku rowerowego R10 wiódł Transgraniczny Szlak Rowerowy R64.

Fot. 65 Międzynarodowa trasa rowerowa R 10; oznakowanie szlaku w Kątach Rybackich i miejsce odpoczynku rowerzystów w Piaskach (BJS 07.2020)

Trasy rowerowe w gminie Sztutowo – na obszarze gminy Sztutowo wyznaczone zostały cztery lokalne trasy rowerowe, przebiegające głównie w obszarze otuliny Parku; tj.:

- trasa czerwona – „Szlak Nadmorski” – o długości 7 km: Sztutowo- kąpielisko morskie- Kąty Rybackie;
- trasa żółta – „Szlak kormoranów” – o długości 11,5 km: Muzeum Stutthof – rezerwat kormoranów (formalna nazwa rezerwatu „Kąty Rybackie”) – Sztutowo;
- trasa zielona – „Mała nadzalewowa Pętla Żuławska” – o długości 7,5 km: Kąty Rybackie – Kobyła Kępa – Sztutowo;
- trasa niebieska – „Duża Pętla Żuławska” – o długości 23,4 km: Sztutowo – Łaszka – Płonina – Grochowo Pierwsze – Grochowo drugie – Sztutowo.

Ryc. 21. Schemat przebiegu tras rowerowych w gminie Sztutowo (Źródło: folder informacyjny wydany przez Urząd Gminy Sztutowo, wyd. REGION)

5.5.9. Pozostałe urządzone ścieżki

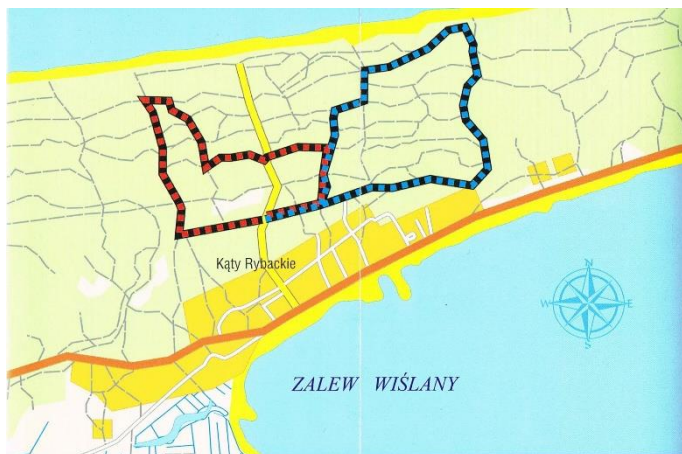
Szlak Joanny Chmielewskiej na Mierzei Wiślanej (pisarka, honorowa obywatelka Krynicy Morskiej) – szlak powstał z inicjatywy Stowarzyszenia Miłośników Rozwoju Miasta Krynica Morska; szlak rozpoczyna się na skwerze przy budynku biblioteki miejskiej, gdzie znajduje się także ławka upamiętniająca pisarkę; punkty na szlaku Joanny Chmielewskiej: Biblioteka w Krynicy Morskiej, Leśniczówka (pomiędzy Krynica Morską a Piaskami), Port Rybacki w Piaskach, Ulubiony Dom, Stary Dąb, Stara Latarnia.

Fot. 66 Ścieżka śladami J. Chmielewskiej przystanek w Krynicy Morskiej i w Piaskach (BJS 07.2020)

Szlaki nordic walking – szlaki wyznaczone przez gminę Sztutowo przy udziale Lasów Państwowych – Nadleśnictwa Elbląg; szlaki są oznakowane, dodatkowo przy rozwidleniach i skrzyżowaniach dróg znajdują się oznaczenia z określeniem kierunku i koloru szlaku; w rejonie PKMW przebiegają 2 szlaki:

- szlak czerwony „Las zachodni w Kątach Rybackich” – łatwy, o długości 4,3 km, biegnący duktami leśnymi i częściowo drogą szutrową;
- szlak niebieski „Las wschodni w Kątach Rybackich” – łatwy, o długości 5,2 km, biegnący duktami leśnymi.

Ryc. 22. Schemat przebiegu tras nordic walking w gminie Sztutowo, w rejonie PKMW (Źródło: folder informacyjny wydany przez Urząd Gminy Sztutowo, wyd. REGION)

5.6. Infrastruktura edukacyjna

5.6.1. Muzea

Muzea na terenie PKMW, które częściowo powiązane są tematycznie z Parkiem:

- **Muzeum Zalewu Wiślanego** (<https://www.nmm.pl/muzeum-zalewu-wislanego>) – oddział Narodowego Muzeum Morskiego, muzeum zlokalizowane jest w Kątach Rybackich, przy ul. Rybackiej 64 (obok portu) prezentowane są wystawy stała i czasowa, związane są z historią szkutnictwa i rybołówstwa nad Zalewem Wiślanym, np. oryginalny warsztat szkutniczy rodziny Schmidtów z miejscowości Łaszka k. Sztutowa. Obiekt został nagrodzony dwukrotnie wyróżnieniem „Sybilla” nadawanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego: jako ekspozycja Muzeum Zalewu Wiślanego w 2002 roku oraz za zorganizowanie wystawy „Zabytkowy warsztat szkutniczy z Łaszki” w 2003 r.

- **Muzeum Przyrodniczo-Myśliwskie** – zlokalizowane przy ul. Gdańskiej 118 w Krynicy Morskiej, wystawa obejmuje ok. 300 gatunków spreparowanych zwierząt, zarówno fauny miejscowej, gatunków występujących w okolicy Krynicy Morskiej, jak i okazów spoza obszaru.

- **Prywatne Muzeum Krynicy** – zlokalizowane przy ul. Spacerowej 19 (Pensjonat Polonia), zawiera zbiór fotografii historycznych dokumentujących życie miasta.

- **Latarnia Morska w Krynicy Morskiej** – obiekt zlokalizowany przy ul. Żołnierzy w Krynicy Morskiej, administrowany przez Urząd Morski w Gdyni, udostępniony do zwiedzania; latarnia z 1894 r., odbudowana po wojnie w roku 1951. W latach 1957-1997 obiekt pełnił funkcję radiolatarni, skąd nadawano sygnały alfabetem Morse’a.

Ponadto poza obszarem PKMW, w otulinie znajduje się Muzeum Stutthof w Sztutowie (hitlerowski obóz koncentracyjny) oraz Muzeum Bursztynu w Stegnie (zlokalizowane w domu podcieniowym, prezentujące ciekawe eksponaty brył bursztynu i inkluzji pochodzące z prywatnych zbiorów właściciela).

Fot. 67 Muzeum przyrodniczo-myśliwskie Krynicy Morskiej (BJS 07.2020)

Fot. 68 Ekspozycja w Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach w Rybackich (BJS 09.2018)

5.6.2. Obiekty dydaktyczne

Na terenie PKMW i w jego otulinie nie ma obiektu dydaktycznego zarządzanego przez zespół Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”, w którym organizowane byłyby wydarzenia i działalność edukacyjna o Parku i jego walorach.

Edukację ekologiczną, w tym o tematyce związanej z walorami Parku, prowadzi Ośrodek Kolonijno-Wypoczynkowy Edukacji Ekologicznej w Piaskach. Obiekt organizuje pobyty kolonijne, zielone szkoły, możliwe są także pobyty indywidualne, czy grupowe. Ośrodek posiada ofertę edukacji ekologicznej, przykładowe tematy to: Spotkanie z Morzem Bałtyckim, Zajęcia z ornitologiem, Imponująca leśna roślinność. W ostatnich latach ośrodek służył także jako baza dla organizowanych cyklicznie wydarzeń o tematyce ornitologicznej.

Ścieżki dydaktyczne

Na terenie PKMW zlokalizowane są obiekty edukacyjne w postaci ścieżek i tablic edukacyjnych (głównie o tematyce przyrodniczej). Istniejące ścieżki dydaktyczne:

- **w rezerwacie „Kąty Rybackie”** – ścieżka o długości ok. 5 km; tablice dydaktyczne prezentują informacje dotyczące m.in. zmiany liczebności kormorana czarnego, charakterystyczne cechy budowy i tryb życia tego ptaka, a także czapli siwej oraz informacje ogólne o wpływie kolonii na drzewostan;
- **w użytku ekologicznym „Krynicki Starodrzew”** – ścieżka zlokalizowana w Krynicy Morskiej, pomiędzy ulicami Spacerową a Lotników; ścieżka przedstawia walory ustanowionego użytku ekologicznego;
- **„Wielbłądzi Garb”** z wieżą widokową na najwyższej wydmie Parku (49,5 m n.p.m.), na NE od Krynicy Morskiej – ścieżka prezentuje walory flory i fauny tej części Mierzei Wiślanej;
- **„Do wieży na Górze Pirat”** z dwupoziomą wieżą obserwacji ptaków (dolny taras dla turystów, górny dla ornitologów), na SW od osady Piaski, ok. 5 km za Krynica Morską; tablice edukacyjne prezentują bogactwo awifauny Mierzei Wiślanej i okolic; miejsce bardzo

atrakcyjne dla ornitologów jako jedno z czterech miejsc w Europie o wyjątkowym nasileniu wędrówki ptaków drapieżnych;

- **ścieżka przyrodniczo-kulturowa w rejonie przystani rybackiej w Piaskach** od strony Zatoki Gdańskiej;
- **ścieżka dydaktyczna wzdłuż trasy rowerowej R-10** składająca się z **14 tablic informacyjno-edukacyjnych**, spośród których na terenie PKMW znajdują się następujące tablice: Rezerwat przyrody „Kąty Rybackie”, Kąty Rybackie – port morski nad Zalewem Wiślany, Skowronki – szuwary nadzalewowe, Nowy Świat – pozostałości punktu osadniczego, Przebrno – brzezina bagienna, Przebrno – rezerwat przyrody „Buki Mierzei Wiślanej”, Najwyższa ustabilizowana wydma w Europie – „Wielbłądzi Garb”, Piaski – „klif” nadzalewowy, Piaski – „Mikołajkowe wydmy”.

Funkcję edukacyjną pełnią także tablice z mapą Parku i otuliny oraz ich otoczenia, na których oznaczono m. in. formy ochrony przyrody ale i atrakcje turystyczne. Tablice mają bardzo różnych właścicieli (administratorów), a więc ich tematyka również jest zróżnicowana. Znajdują się w zróżnicowanych miejscach – przy dojściach dopływowych, na parkingach, przy punktach widokowych, przy uczęszczanych ciągach pieszych i w rejonie ważnych przestrzeni publicznych. Tablice zlokalizowane są w Parku i w otulinie aż po Mikoszewo (przy przystani promowej, na „wjeździe” do otuliny).

Fot. 69 Tablica informacyjna Parku w Kątach Rybackich (BJS 05.2020)

Fot. 70 Tablica edukacyjna wzdłuż trasy rowerowej R 10 w Piaskach (BJS 11.2020)

Materiały edukacyjne – wydawnictwa

Materiały edukacyjne na temat Parku dostępne są w postaci map turystycznych Mierzei Wiślanej i jej otoczenia, broszur popularyzatorskich, folderów informacyjnych, głównie o tematyce przyrodniczej. Mapa turystyczna poświęcona obszarowi PKMW to Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” plus 9 planów miejscowości. Mapa turystyczna 1:50 000.2012. EkoKapio, Gdańsk (oprócz mapy także wybór informacji nt. Parku i otuliny). Mapa jest częściowo zdezaktualizowana, chociażby ze względu na prowadzoną inwestycję dotyczącą przekopu Mierzei Wiślanej. Dotychczas opublikowane wydawnictwo monograficzne nt. Parku (Gerstmannowa – red. 2001) jest niepełne problemowo i częściowo zdezaktualizowane. Pomimo ponad 35-letniej historii, Park nie doczekał się kompleksowej monografii popularno-naukowej. Brakuje także informatora turystycznego traktującego o PKMW, informacje o Parku pojawiają się przy okazji innych wydawnictw, np. publikowanych przez samorządy.

Materiały edukacyjne dotyczące Parku zamieszczone są także na stronach internetowych, w szczególności na stronie Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych, Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” (<https://parkmierzeja.pl/>). Znaleźć tam można podstawowe informacje na temat walorów i przedmiotu ochrony Parku, a także dział „Nasze wydawnictwa”, gdzie znajdują się odniesienia do różnego rodzaju publikacji, artykułów, folderów związanych z tematyką PKMW. Źródła internetowe stanowią istotny element edukacyjny i informacyjny, a ich znaczenie stale wzrasta. Wobec powyższego należy dążyć do wykorzystania przekazu cyfrowego (strony www, fora internetowe, blogi tematyczne), które w sposób rzetelny przekazywałyby informacje na temat Parku i stanowiłyby uzupełnienie tradycyjnych wydawnictw i publikacji.

5.7. Ocena zmian wykorzystywania Parku w zakresie turystyki, rekreacji i edukacji, ze szczególnym uwzględnieniem ostatniego 20-lecia¹¹

W Prusach

Początki rozwoju turystyki na obszarze obecnego PKMW sięgają pierwszej połowy XIX w., gdy zaczęli tu docierać Niemcy z ówczesnej prowincji pruskiej, głównie z Elbląga, a później także z Braniewa, Torunia, Malborka, Gdańska, a nawet ze Szczecina i Berlina. Już w latach 20. i 30. XIX w. w specjalnie przystosowanych pomieszczeniach stacji pocztowej w Łysej Górze (niem. Kahlberg, obecnie część Krynicy Morskiej) zaczynają gościć pierwsi letnicy. W tej miejscowości koncentrował się późniejszy rozwój zainwestowania turystyczno-uzdrowiskowego na obszarze współczesnego PKMW. Rozwojowi turystyki sprzyjało uruchomienie połączeń wodnych parostatkami między portami i przystaniami u podnóża Wysoczyzny Elbląskiej (Elbląg, Kadyny, Tolkmicko i Frombork) i portem w Królewcu (obecnie Kaliningrad) a Łysą Górą. Po raz pierwszy nastąpiło to w 1840 r., a regularny sezon rejsowy rozpoczął się 11 kwietnia 1841 r. *Odtąd rejsy te będą trwały nieprzerwanie przez ponad 100 lat* (Gawryluk, Barton 2001, s. 138), czyli do II wojny światowej włącznie. Od 1842 zaczęto materializować pomysł założenia ekskluzywnego kąpieliska morskiego. W 1843 r. kąpielisko odwiedziło 356 gości, w 1847 r. - 528, w 1852 r. - 688, a w 1857 r. - 814. W międzyczasie powstały kąpielisko morskie, wille, pensjonaty, hotele, park kuracyjny, itd. W 1871 r. sformułowano program rozwoju kąpieliska i utworzenia uzdrowiska w Łysej Górze, co formalnie nastąpiło w 1878 r. Powstawały kolejne domy kuracyjne, pensjonaty, pawilony plażowe (1890), korty tenisowe (1904), 2 mola (1905 i 1907) itd. Uzdrowisko Łysa Góra na przełomie XIX i XX w. porównywane było z uzdrowiskiem Sopot!. Funkcje letniskowe występowały też w Kątach Rybackich, ale o innym charakterze zainwestowania. Nie było tam budowli rekreacyjno-wypoczynkowych jak w Łysej Górze, a dla potrzeb gości przystosowywano chaty rybackie.

W 1920 r. sformułowano wolę przekształcenia kurortu Łysa Góra w mniej ekskluzywny, bardziej rodzinny, dostępny dla ludzi średniozamożnych (Gawryluk, Barton 2001). W efekcie powstały m. in. domki letniskowe (niektóre istnieją nadal). W 1934 r. w Łysej Górze odpoczywało 8500 oficjalnie zarejestrowanych osób, w 1937 r. prawie 9000, a w 1939 r. ponad 12000. W 1945 r. mieszkańcy kurortu uciekli przed Sowietami do Rzeszy.

W Polsce

Od 1945 r. do Łysej Góry, przemianowanej w 1947 r. na Łysicę, przybywali polscy osadnicy. Pierwsza dekada okresu powojennego (1945 – 1956) to okres stagnacji inwestycyjnej dla funkcji turystyki i rekreacji, z wyjątkiem początków przejmowania i adaptowania ponemieckich obiektów turystycznych i uzdrowiskowych na ośrodki wypoczynkowe. *Powojenna Krynica stała się peryferyjną*

¹¹ Okres do II wojny światowej omówiono głównie na podstawie publikacji Gawryluk i Bartona (2001).

wioską, położoną na końcu świata, całkowicie zapomnianą i stopniowo podlegającą procesom degradacji cywilizacyjnej (Gawryluk, Barton 2001, s. 149). W drugiej połowie lat 50. uruchomiono żeglugę turystyczną („Biała flota”). W 1958 r. zmieniono nazwę Łysicy na Krynicy Morską, a miejscowość zaczęła wracać do swej letniskowej tradycji. W sezonie 1961 r. przybyło tu 11000 wczasowiczów.

W latach 60. odżyły na Mierzei tradycje letniego wypoczynku, co ponownie zaczęło się od zainteresowania walorami Krynicy Morskiej. W tej dekadzie nastąpił niekontrolowany, bardzo żywiołowy rozwój ośrodków wypoczynkowych należących do FWP lub stanowiących własność zakładów pracy z całej Polski. Budowano je chaotycznie, bez całościowej wizji przestrzennej zagospodarowania terenu, architektonicznie nie nawiązujące do miejscowych tradycji budownictwa ludowego lub letniskowego. Pojawiły się z jednej strony obiekty o dużej kubaturze i „nowoczesnej” bryle (murowane, wielopiętrowe, z płaskimi dachami (...)) a z drugiej strony ośrodki złożone z prowizorycznych, sezonowych domków (...) (Gawryluk, Barton 2001, s. 149).

Po 1970 r. w tzw. „epoce gierkowskiej” procesy inwestycyjne uległy dalszej intensyfikacji – rozpoczęła się „pacyfikacja” polskiego wybrzeża morza przez turystów, a to wymuszało rozwój bazy turystycznej i towarzyszących usług. Powstawały głównie obiekty zakładowe o zróżnicowanym standardzie technicznym. Zmienił się charakter miejscowości turystycznych: głównie Krynicy Morskiej, w mniejszym stopniu Kątów Rybackich i osady Piaski (Nowa Karczma).

Lata 80. XX w. (tzw. schyłkowy okres realnego socjalizmu w Polsce), ze względu na zapaść gospodarczą kraju, nie sprzyjały rozwojowi bazy turystycznej – ogólnodostępnej i zakładowej. W 1985 r. utworzono Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”, m. in. w celu ochrony walorów turystyczno-rekreacyjnych: przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

Od 1990 r., w warunkach gospodarki wolnorynkowej, Gerstmanowa (2006) wyróżniła trzy zasadnicze etapy rozwoju nadmorskiej turystyki, w tym w PKMW:

- 1990-1994: etap przewagi zmian własnościowych (prywatyzacja bazy noclegowej), żywiołowy rozwój substandardowych ośrodków handlowo-usługowych, chaos i tymczasowość zainwestowania, a z pozytywów początki porządkowania infrastruktury technicznej, zwłaszcza wodno-ściekowej i gospodarki odpadami; wg Gawryluk i Bartona (2001) w 1991 r. (rok uzyskania praw miejskich) w sezonie letnim do Krynicy Morskiej przyjechało w sumie ponad 100 tys. letników!;
- 1994-2001: etap przewagi zmian jakościowych w bazie noclegowej i zagospodarowaniu przestrzeni nadmorskiej, budowa nowych i przebudowa starych obiektów turystycznych oraz bazy usługowej, szybki rozwój zagospodarowania turystycznego (pensjonaty, hotele, campingi); powszechnie nie przestrzegano przepisów ochrony przyrody i krajobrazu Parku;
- od 2002 r.: etap szybkiej urbanizacji, głównie na podstawie decyzji o warunkach zabudowy-realizacja wielu obiektów turystycznych i mieszkaniowych (tzw. drugie mieszkania) degradujących nadmorską przyrodę i krajobraz.

W drugiej połowie lat 90. opracowano „Plan ochrony PKMW” – plan nie został zatwierdzony, ze względu na sprzeciw samorządów gmin parkowych. Skutkowało to spotęgowaniem negatywnych przekształceń walorów Parku w XXI w., m. in. w wyniku intensywnego rozwoju zainwestowania i użytkowania turystyczno-rekreacyjnego.

Liczbę miejsc noclegowych w PKMW (hotele, pensjonaty, ośrodki wypoczynkowe, kwatery prywatne, agroturystyka, domki rekreacyjne, campingi) oszacowano w 2000 r. na ok. 12200 (opis do mapy „Park

Krajobrazowy Mierzeja Wiślana” 2000), a wg ww. „Planu ...” w Parku istniała pod koniec XX w., oprócz stałej bazy noclegowej i usługowej, następująca infrastruktura turystyczno-rekreacyjna:

- 4 campingi (2 w Krynicy Morskiej, 1 koło Kątów Rybackich i 1 w Piaskach);
- 4 leśne miejsca odpoczynku (między Katami Rybackimi a Przebrnem);
- 5 centrów usług przyplażowych (4 w Krynicy Morskiej i 1 na wysokości Kątów Rybackich)
- 7 parkingów leśnych i przyplażowych;
- port jachtowy i przystań pasażerska w Krynicy Morskiej, w tym molo, z połączeniami z Elblągiem, Fromborkiem i Tokmickiem;
- żółty szlak turystyczny „Jantarowy” (do dzisiaj główny szlak turystyczny Parku).

Szczegółową analizę problemów zagospodarowania obszaru PKMW, w tym turystyczno-rekreacyjnego wg stanu z przełomu XX i XXI w., zawiera opracowanie Bauma i Kistowskiego (2004).

W **ostatnim dwudziestoleciu** nasiliły się w PKMW procesy inwestycyjne zainicjowane w pierwszej dekadzie III RP. Były one głównie efektem wzrostu pobytu na usługi turystyczno-rekreacyjne. Miały wówczas miejsce przede wszystkim:

- liczne inwestycje developerskie i mniejszych inwestorów oraz osób fizycznych w hotele, pensjonaty, domy wypoczynkowe, domy na wynajem itp., głównie w Krynicy Morskiej, w zdecydowanie mniejszym stopniu w Kątach Rybackich i w Piaskach, w najmniejszym w Skowronkach i w Przebrnie; podobne inwestycje realizowane były intensywnie w otulinie Parku, w strefie zurbanizowanej Mikoszewo–Jantar–Stegna–Sztutowo; generalnie spowodowały one duży wzrost turystyczno-rekreacyjnego obciążenia Parku i dewaloryzację, a nawet lokalnie dewastację jego walorów;
- modernizacja zakładowego zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego (w większości sprywatyzowanego) z okresu realnego socjalizmu (o pozytywnym efekcie pod względem ich oddziaływania na środowisko w zakresie emisji substancji i energii);
- zmiana charakteru portów i przystani rybackich na obiekty o współistniejącej funkcji turystyki jachtowej;
- rozwój nowych form rekreacji wodnej, jak windsurfing i kitesurfing oraz zanik w minionych kilku latach sportu bojerowego w związku z łagodnymi zimami i brakiem pokrywy lodowej;
- wytyczenie lokalnych szlaków turystycznych i tras nordic walking, w otulinie także szlaków konnych;
- inwestycje infrastrukturalne (zintensyfikowane po 2005 r. dzięki wykorzystaniu funduszy UE), w tym rozwój infrastruktury turystycznej, jak usługi przyplażowe, ścieżki rowerowe (w tym międzynarodowy szlak rowerowy R 10 – Sztutowo - Krynica Morska – Piaski), punkty informacji turystycznej itp.

Koncentracja większości zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego PKMW występuje w Krynicy Morskiej, następnie w Kątach Rybackich, zdecydowanie mniejsze jego skupiska występują w Piaskach, najmniejsze w Przebrnie i w Skowronkach.

W 2009 r. PKMW przeszedł z jurysdykcji administracji państwowej pod jurysdykcję samorządu województwa pomorskiego. Nie wpłynęło to na zahamowanie procesów rozwoju masowej turystyki i rekreacji w Parku. Dopiero 12 lat później przystąpiono do sporządzania „Planu ochrony PKMW” (jego część stanowi niniejszy „Operat ...”).

W drugiej dekadzie XXI w. opracowane zostały przez BULiGL w Gdyni i przez Nadleśnictwa Elbląg „Koncepcja zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego dla obszaru Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Elbląsko-Żuławskie ze szczególnym uwzględnieniem obszarów leśnych” i „Program działań w zakresie rozwoju turystyki na terenie LKP Lasy Elbląsko-Żuławskie na lata 2017-2036”. Opracowania te obejmują m.in. cały PKMW i jego otulinę. Pierwsze z opracowań to raczej monografia zagadnień o charakterze dokumentacyjnym, a drugie to lista działań sporządzona przez leśników w skali regionalnej i w długookresowej, 20-letniej perspektywie.

Odrębnym nurtem następował, głównie w minionym 20-leciu, rozwój form **edukacji w PKMW** (zob. rozdz. 5.6.), przede wszystkim ekologicznej (przyrodniczej), w małym stopniu kulturowej (historycznej). Typowa edukacja ekologiczna stanowi jeden z głównych przejawów zawodowej działalności zespołu pracowników PKMW. Wg informacji zawartych na stronie internetowej www.parkmierzeja.pl/edukacja oferowane są dla dzieci i młodzieży wykłady, prelekcje, pogadanki, konkursy przyrodnicze i zajęcia terenowe w Parku i jego otulinie – korzystka z nich kilka tysięcy młodych osób rocznie. Na stronie internetowej Parku umieszczone są podstawowe informacje nt. przyrody i dziedzictwa kulturowego Parku, pominięta jest natomiast problematyka licznych zagrożeń ich efektywnej ochrony, w tym brak jest informacji nt. degradującej Park inwestycji – rozpoczętej na początku 2019 r. budowy kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną między Skowronkami a Przebrnem.

Przejawy edukacji ekologicznej występują w działalności przedsiębiorstwa Lasy Państwowe, reprezentowanego w PKMW przez Nadleśnictwo Elbląg poprzez inwestycje w urządzenia turystyczne, między innymi ścieżki dydaktyczne i przyrodnicze oraz organizację cyklicznych imprez, np. „Ptasiego pikniku”.

W Piaskach funkcjonuje Ośrodek Kolonijno-Wypoczynkowy Edukacji Ekologicznej (tzw. zielona szkoła). Oferta Ośrodka obejmuje m. in. zajęcia dydaktyczne dla dzieci, na takie tematy, jak: „Spotkanie z Morzem Bałtyckim”, „Imponująca leśna roślinność”, „Zajęcia z ornitologiem”, „Meteorologia”, „Poznaj bursztyn zwany jantarem” i inne (www.zielonaszkola.krynica.com.pl).

Gminne punkty informacji turystycznej (na obszarze Parku zlokalizowane w Krynicy Morskiej i Kątach Rybackich) posiadają dość ubogą ofertę lub brak materiałów nt. Parku; więcej informacji jest na temat organizowanych imprez oraz różnych atrakcji (w sezonie letnim 2020 r.).

W minionych latach powstały terenowe obiekty edukacyjne - ścieżki edukacyjne i tablice edukacyjne (głównie przyrodnicze). Ścieżek edukacyjnych jest w Parku pięć plus tablice edukacyjne o walorach, głównie przyrodniczych, Mierzei Wiślanej międzynarodowej trasy rowerowej R10

Funkcję edukacyjną pełnią także tablice z mapą Parku i otuliny oraz ich otoczenia, na których oznaczono m. in. formy ochrony przyrody (w tym obszary Natura 2000, co jest rzadkością) i atrakcje turystyczne. Tablice takie zlokalizowane są w Parku, począwszy od miejscowości Piaski (Nowa Karczma), aż po wschodni skraj otuliny Parku w Mikoszewie - przy przystani promowej, na „wjeździe” do otuliny.

Dopełnienie terenowych obiektów edukacyjnych stanowią mapy turystyczne Mierzei Wiślanej (w tym PKMW) i jej otoczenia oraz skromne wydawnictwa (broszury) popularyzatorskie, głównie o tematyce przyrodniczej. Jedyne wydawnictwo o charakterze monograficznym nt. PKMW (Gerstmannowa – red. 2001) jest niepełne problemowo i częściowo zdezaktualizowane. Pomimo ponad 35-letniej historii, Park nie doczekał się kompleksowej monografii popularno-naukowej i informatora dla turystów w formie drukowanej.

W Kątach Rybackich znajduje się Muzeum Zalewu Wiślanego (Oddział Narodowego Muzeum Morskiego w Gdańsku) prezentujące zbiory szkatliczne, rybackie i inne powiązane z Zalewem – obiekt edukacji morskiej i historycznej. W otulinie Parku, w Sztutowie znajduje się Muzeum Państwowe Stutthof (niemiecki obóz koncentracyjny w czasie II wojny światowej) – obiekt edukacji patriotyczno-historycznej i cywilizacyjnej.

6. ZAGROŻENIA DLA PARKU WYNIKAJĄCE Z ISTNIENIA I ROZWOJU FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ ORAZ MOŻLIWE SPOSOBY ICH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIA

6.1. Charakterystyka zagrożeń wewnętrznych

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody zagrożenie wewnętrzne to czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka w granicach obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej.

Zagrożenia wewnętrzne dla chronionych walorów Parku, wynikające z istnienia i rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej w perspektywie 20-letniej (zagrożeń nie stwarza funkcja edukacyjna), w większości pokrywające się z zagrożeniami zdiagnozowanymi w „Operacie zagospodarowania przestrzennego PKMW” (baza i infrastruktura turystyczno-rekreacyjna są w PKMW, obok zainwestowania osadniczego, głównymi składowymi zagospodarowania przestrzennego) stanowią:

1. Dalszy nadmierny rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej w PKMW, powodujący przez zbyt dużą liczbę ludzi zniszczenia przyrody Parku, czyli poprzez sprzężenia zwrotne ujemne dewaloryzujący także podstawy rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej.

Ww. zagrożenie jest udokumentowane od wielu lat w różnych aspektach w pracach Gerstmannowej - red. (1996-1998) i Bauma i Kistowskiego (2004). Głównym problemem związanym z turystyczno-rekreacyjnym wykorzystaniem środowiska przyrodniczego jest takie określenie charakteru i natężenia funkcji turystyczno-rekreacyjnej, aby nie powodowała ona dewaloryzacji lub zniszczenia walorów przyrodniczych, które były podstawą jej wykształcenia i są podstawą jej funkcjonowania. W przeszłości uważano, że problem ten może być częściowo rozwiązany przez wykorzystanie koncepcji chłonności¹² i pojemności¹³ turystyczno-rekreacyjnej środowiska przyrodniczego (Przewoźniak, Czochański 2020). Koncepcja chłonności rekreacyjnej nie rozwiązuje jednak problemu oceny dopuszczalnego stopnia obciążenia rekreacyjnego środowiska przyrodniczego i ma głównie teoretyczno-studialny charakter. Chłonności rekreacyjnej nie można absolutyzować, a liczenie jej wartości brutto dla określonych obszarów jest niecelowe, gdyż nie prowadzi do uzyskania wiarygodnych informacji, mogących stanowić podstawę kształtowania środowiska przyrodniczego, lub szerzej zagospodarowania przestrzennego (Przewoźniak 1999). Nie można w sposób obiektywny, naukowo udokumentowany wyznaczyć chłonności lub pojemności turystyczno-rekreacyjnej PKMW lub jego części, co stawia pod znakiem zapytania możliwość eliminacji zagrożenia określonego w punkcie 1.

¹² Chłonność turystyczno-rekreacyjna: określa możliwości trwałego użytkowania turystyczno-rekreacyjnego środowiska przyrodniczego bez zabiegów inwestycyjnych. Trwałe użytkowanie polega na tym, że nie następuje degradacja walorów przyrodniczych, które stanowiły (stanowią) podstawę rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej. Ocena chłonności przeprowadzana jest najczęściej na podstawie rozpoznania zbiorowisk roślinnych i ich odporności na niszczenie mechaniczne, litologii podłoża oraz nachylenia powierzchni stokowych.

¹³ Pojemność turystyczno-rekreacyjną warunkują stan i standard rozwoju bazy turystyczno-rekreacyjnej w połączeniu z chłonnością jej przyrodniczego otoczenia.

2. Kontynuacja lokalizacji w Parku nieprawidłowych form zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego, powodujących dewaloryzację przyrody i krajobrazu, zarówno przyrodniczego jak i kulturowego.

Przykładem nieprawidłowych form zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego obszary PKMW są przeskalowane gabarytowo obiekty bazy noclegowej – duże hotele, apartohotele i apartamentowce (w rzeczywistości wykorzystywane głównie w sezonie letnim dla potrzeb wypoczynkowych), obce tradycji regionu. Kontynuacja ich lokalizacji w Parku zagraża lokalnie dewastacją jego walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

3. Dalsza dewaloryzacja i dewastacja przyrody i krajobrazu Parku przez rozwój zainwestowania infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną kubaturową, od indywidualnych obiektów letniskowych po ekskluzywne obiekty typu SPA i apartotelu.

Turystyka i rekreacja realizowane są w PKMW w coraz gorszych warunkach przyrodniczych i krajobrazowych. Powinno to powodować spadek intensywności turystyki, ale tak nie jest. Do przestrzeni o coraz gorszej jakości przyrodniczej i krajobrazowej, z rozrastającą się bazą turystyczno-rekreacyjną przybywa coraz więcej ludzi – to intensyfikuje zniszczenia, ale nie powstrzymuje kolejnych przybyszy. Jest to proces wymagający pogłębionej analizy socjologicznej. Być może tzw. masowy turysta nie potrzebuje przyrody i krajobrazu?

4. Kontynuacja niszczenia i dewaloryzacji siedlisk roślin, grzybów i zwierząt, w tym gatunków chronionych, przez wybrane formy zagospodarowania i użytkowania turystyczno-rekreacyjnego.

Przyczyną zniszczeń siedlisk roślin i grzybów w PKMW jest przede wszystkim wydeptywanie podłoża w wyniku nadmiernego obciążenia rekreacyjnego terenów wydmych i leśnych, zwłaszcza o zróżnicowanej morfometrii - na stokach o nachyleniach powyżej 10° wraz ze wzrostem nachylenia wykładniczo rosną zniszczenia pokrywy roślinnej intensyfikujące na zasadzie sprzężeń zwrotnych ujemnych procesy morfodynamiczne, zwłaszcza erozyjne i osuwiskowe).

Fot. 71 Wydepczyska na skutek rekreacyjnego użytkowania terenu: szlak na Górę Pirat, dojście do plaży w Piaskach (fot. BJS 2020).

5. Dalsza intensyfikacja komunikacji samochodowej – turystyczno-rekreacyjnej w Parku, powodująca negatywne przekształcenia środowiska przyrodniczego (zniszczenia fizyczne, zanieczyszczenia substancjami) i okresowo dewaloryzująca krajobraz.

Brak jest aktualnych danych nt. wielkości i struktury przyjazdów do PKMW. Biorąc pod uwagę stan zagospodarowania można zaryzykować twierdzenie, iż 100% turystów dociera do Parku komunikacją samochodową. Przy obecnej skali inwestycji w nowe obiekty noclegowe i niekontrolowanego przyrostu liczby miejsc noclegowych negatywne oddziaływanie komunikacji samochodowej na przyrodę Parku może się pogłębiać.

6. Lokalizacja w Parku nowych morskich przystani turystycznych oraz rozbudowa istniejącej infrastruktury, zwłaszcza w rejonach strefy przybrzeżnej Zalewu Wiślanego o znaczących walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

Brak aktualnie (jesień 2020 r.) dostępnych informacji nt. planowanych, nowych przystani, ale na podstawie doświadczeń z innych fragmentów strefy nadmorskiej w Polsce oraz deklaracji związanych z budową kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną (zob. poniżej pkt 7) jest to wysoce prawdopodobne. W przypadku ich realizacji lub rozbudowy istniejących przystani, zniszczone zostaną i przekształcone akweny oraz struktury lądowe o wybitnej wartości przyrodniczej i o dużym znaczeniu krajobrazowym.

7. Rozwój przy kanale żeglugowym przez Mierzeję Wiślaną zespołu zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego, w przypadku spełnienia się propagandowych prognoz rządowych nt. kanału jako atrakcji turystycznej, przyciągającej turystów.

Rozwój zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego w otoczeniu kanału spowodowałby dalszą dewastację przyrody i krajobrazu Parku – nie ma na to zainwestowanie rezerwy terenowej w projekcie kanału, który może stanowić czynnik lokalizacyjny dalszego zainwestowania.

6.2. Charakterystyka zagrożeń zewnętrznych

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody zagrożeniem zewnętrznym jest każdy czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walorów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka, mający swoje źródło poza granicami obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej.

Zagrożenia zewnętrzne dla chronionych walorów Parku, wynikające z istnienia i rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej w perspektywie dwudziestoletniej, stanowią (zagrożeń nie stwarza funkcja edukacyjna):

1. Kontynuacja intensyfikacji zainwestowania infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną kubaturową, od indywidualnych obiektów letniskowych po ekskluzywne obiekty typu SPA i apartotelu, w otulinie Parku, zwłaszcza w strefie zurbanizowanej Mikoszewo – Jantar – Stegna - Sztutowo.

Wzrost obciążenia turystyczno-rekreacyjnego Parku w wyniku rozwoju zainwestowania otuliny spowoduje negatywne skutki dla jego przyrody.

2. Aktywizacja turystyki wodnej na Zalewie Wiślanym w wyniku budowy kanału żeglugowego przez Mierzeję Wiślaną (zob. pkt 7 w zagrożeniach wewnętrznych).

Wg propagandowych prognoz rządowych kanał ma spowodować dużą aktywizację turystyki wodnej na Zalewie Wiślanym. Jeżeli tak rzeczywiście będzie, to spowoduje to negatywne skutki dla przyrody Parku – bezpośrednie i pośrednie. Skutki bezpośrednie będą związane z koniecznością rozbudowy infrastruktury portowej dla obsługi zapowiadanych przez politycznych „wizjonerów” tysięcy jachtów, które przyłyną tu z Europy i reszty świata oraz ze wzrostem obciążenia przyrody Parku, gdy część załóg tych tysięcy jachtów zejdzie na ląd w obszarze PKMW.

Skutki pośrednie będą wynikać z negatywnego oddziaływania prognozowanej, intensywnej turystyki wodnej na środowisko Zalewu Wiślanego i jego wpływu na środowisko Mierzei Wiślanej.

3. Wzrost intensywności powiązań żegluga pasażerską Krynicy Morskiej z portami w Elblągu, Fromborku i Tolkmicku i w konsekwencji zwiększony napływ turystów do PKMW.

Wzrost obciążenia turystyczno-rekreacyjnego Parku w wyniku rozwoju transportu wodnego spowoduje negatywne skutki dla jego przyrody.

4. Zmiana sytuacji geopolitycznej i napływ turystów drogą wodną z Obwodu Kaliningradzkiego do PKMW.

Wzrost obciążenia turystyczno-rekreacyjnego Parku w wyniku napływu turystów z Rosji, w tym turystów tranzytowych, spowoduje negatywne skutki dla jego przyrody.

5. Kontynuacja marketingowego wykorzystywania „image” Mierzei Wiślanej na rynku turystycznym woj. pomorskiego i ogólnopolskim, powodującego wzrost zainteresowania turystyką i rekreacją w PKMW.

Działania marketingowe, zwłaszcza reklamowe, wpływają pośrednio na wzrost turystyczno-rekreacyjnego obciążenia PKMW i na intensyfikację zagrożeń wewnętrznych określonych w rozdz. 6.1 w punktach 1 – 6.

6.3. Charakterystyka oraz źródła zagrożeń, możliwe sposoby ich eliminacji lub ograniczenia - synteza

Na podstawie powyższego opisu zagrożeń oraz w wyniku przeprowadzonej diagnozy istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne¹⁴ oraz zagrożenia zewnętrzne¹⁵, wraz z określeniem przyczyn (źródła zagrożenia) oraz wskazaniem sposobów ich minimalizacji zestawiono w poniższych tabelach (Tab. 17. i Tab. 18.).

W tabeli poza charakterystyką zagrożeń wskazano możliwe sposoby ich minimalizacji. Należy jednak podkreślić, że niektóre ze wskazanych działań wynikają z obowiązujących przepisów nadrzędnych czy wydanych już decyzji administracyjnych i leżą poza kompetencjami Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych.

Konkretne ustalenia Planu ochrony w zakresie sposobów eliminacji lub minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń zawarte są uchwałe (projekcie uchwały) Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”. Kody zagrożeń wskazane w kolumnie 2 poniższych tabel przyjęto na podstawie Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań Dyrekcji Generalnej ds. Środowiska Europejskiej Agencji Środowiska (EEA) - ostatnia aktualizacja: 12.04.2011. Z funkcji turystycznej i rekreacyjnej wynikają dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” następujące zagrożenia o określonych poniżej kodach:

¹⁴ Zgodnie z Art. 5 pkt 28 Ustawy o ochronie przyrody przez zagrożenie wewnętrzne rozumie się „czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walerów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka w granicach obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej”

¹⁵ Zgodnie z Art. 5 pkt 29 Ustawy o ochronie przyrody przez zagrożenie zewnętrzne rozumie się „czynnik mogący wywołać niekorzystne zmiany cech fizycznych, chemicznych lub biologicznych zasobów, tworów i składników chronionej przyrody, walerów krajobrazowych oraz przebiegu procesów przyrodniczych, wynikający z przyczyn naturalnych lub z działalności człowieka, mający swoje źródło poza granicami obszarów lub obiektów podlegających ochronie prawnej”

1. wynikające z transportu i sieci komunikacyjnych (D):
 - D01 Drogi, ścieżki i drogi kolejowe, D01.02 Drogi, autostrady, D01.03 Parkingi samochodowe i miejsca postojowe,
 - D02 Sieci komunalne i usługowe, D02.02 Rurociągi
 - D03 Szlaki żeglugowe, porty, konstrukcje morskie, D03.01 Obszary portowe;
2. wynikające z urbanizacji, budownictwa mieszkaniowego i handlowego (E):
 - E01 Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane;
3. wynikające z ingerencji i zagrożeń powodowanych przez działalność człowieka (G):
 - G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji uprawiane w plenerze, G01.01 Żeglarsstwo, ,
 - G02 Infrastruktura sportowa i rekreacyjna, G02.08 Kempingi i karawaningi
 - G05 Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka, G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie;
4. zanieczyszczenia (H):
 - H05 zanieczyszczenia gleby i odpadki stałe (z wyłączeniem zrzutów), H05.01 odpadki i odpady stałe;
5. Nieznane zagrożenia lub nacisk (U).

Natomiast bonitację zagrożeń określoną w kolumnie 6 poniższych tabel oceniono stosując skalę bonitacji zagrożeń T.J. Chmielewskiego i in. (2014), tj.:

- 0 – brak zagrożeń,
- 1 – zagrożenia potencjalne, niewielkie,
- 2 – zagrożenia potencjalne, umiarkowane,
- 3 – zagrożenia potencjalne, duże,
- 4 – zagrożenia istniejące, niewielkie, o słabnącym natężeniu,
- 5 – zagrożenia istniejące, niewielkie, względnie stałe,
- 6 – zagrożenia istniejące, niewielkie, o narastającym natężeniu,
- 7 – zagrożenia istniejące, umiarkowane, o słabnącym natężeniu,
- 8 – zagrożenia istniejące, umiarkowane, względnie stałe,
- 9 – zagrożenia istniejące, umiarkowane, o narastającym natężeniu,
- 10 – zagrożenia istniejące, duże, o słabnącym natężeniu,
- 11 – zagrożenia istniejące, duże, względnie stałe,
- 12 – zagrożenia istniejące, duże, o narastającym natężeniu.
- ? – zagrożenie trudne do oceny

Tab. 17. Syntetyczne zestawienie zagrożeń wewnętrznych wynikających z funkcji turystycznej i rekreacyjnej

Lp.	Charakterystyka i źródła zagrożenia (<i>przyczyna</i>)	Kod	Skutki	Lokalizacja zagrożenia	Bonitacja	Możliwe sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1.	Nadmierny rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej	E01	Masowość turystyki i rekreacji powodująca zniszczenia przyrody Parku oraz zmiany w krajobrazie - dewaloryzacja podstawy rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej w Parku.	Cały obszar Parku	12	Ograniczenie dalszego rozwoju obszarów dla lokalizacji obiektów bazy noclegowej i terenów przeznaczonych pod lokalizację innych atrakcji turystycznych (niewyznaczanie w planach miejscowych nowych terenów dla zabudowy turystyczno-rekreacyjnej).
		D01.03 D02.02	Nadmierne obciążenie systemów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.	Cały obszar Parku	12	Rozwój nowego zainwestowania adekwatny do możliwości obsługi istniejącymi systemami infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym w zakresie parkowania pojazdów.
		G05.01	Niszczenie i dewaloryzacja siedlisk roślin, grzybów i zwierząt poprzez m.in. wydeptywanie podłoża (w tym terenów wydmych), zaśmiecanie.	Cały obszar Parku	12	Skanalizowanie ruchu turystycznego, urządzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych, zwłaszcza na trasach dojeżdżających, ograniczenie obszaru wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego.
2.	Istnienie ogromnej liczby obiektów bazy noclegowej, które nie są ewidencjonowane lub są ewidencjonowane w sposób niezgodny z ich faktycznym sposobem funkcjonowania	U	Trudności w oszacowaniu rzeczywistej liczby osób korzystających z przestrzeni Parku, co powoduje brak kontroli nad skalą obciążenia turystyczno-rekreacyjnego Parku.	Cały obszar Parku	12	Skuteczne egzekwowanie prawa w zakresie ewidencjonowania obiektów świadczących usługi hotelarskie.
		U	Wykorzystywanie mieszkań lub tzw. „drugich domów” w zabudowie apartamentowej jako obiekty zakwaterowania turystycznego.	miejsowości obszaru Parku, w szczególności Krynica Morska i Kąty Rybackie	12	Ograniczenie wyznaczania nowych terenów zabudowy mieszkaniowej (ponad potrzeby mieszkańców gminy wynikające z prognoz demograficznych), gdyż są one faktycznie wykorzystywane jako budynki zakwaterowania turystycznego

3.	Wzrost popularności wykorzystania mobilnej bazy noclegowej (kampery, przyczepy kempingowe, wykorzystanie samochodów dla noclegów).	H05.01 G05.01	Dewastacja obszarów leśnych i wydmowych.	Cały obszar Parku, w szczególności drogi leśne.	9	Uregulowanie formalno-prawne w zakresie parkowania pojazdów w celach noclegowych.
		U	Zajmowanie parkingów przez „mobilne” miejsca noclegowe.	Cały obszar Parku	9	Uregulowanie formalno-prawne w zakresie parkowania pojazdów w celach noclegowych.
4.	Intensyfikacja wykorzystywania strefy brzegowej dla obsługi turystyki i rekreacji	D03.01 G01.01	Budowa nowych i rozbudowa istniejących portów i przystani.	Strefa brzegowa	3	Respektowanie zapisów planów miejscowych dla obszarów morskich wód wewnętrznych.
		G05.01 G01.01	Wzrastająca liczba indywidualnych pomostów cumowniczych – niszczenie i przekształcanie strefy brzegowej o wybitnej wartości przyrodniczej i o dużym znaczeniu krajobrazowym.	Strefa brzegowa	3	Respektowanie zapisów planów miejscowych dla obszarów morskich wód wewnętrznych. Kontrola strefy brzegowej.
5.	Rozwój zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego przy kanale żeglugowym przez Mierzeję Wiślana	D03.01 G01.01 D01.02	Budowa nowych przystani turystycznych wraz z niezbędną infrastrukturą do ich obsługi, w tym budową drogi przez las.	Tereny na wschód od budowanego kanału żeglugowego	3	Rezygnacja z budowy przystani żeglarskiej.

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 18. Syntetyczne zestawienie zagrożeń zewnętrznych wynikających z funkcji turystycznej i rekreacyjnej

Lp.	Charakterystyka i źródła zagrożenia (przyczyna)	Kod	Skutki	Lokalizacja zagrożenia/obszar oddziaływania	Bonitacja	Możliwe sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
1.	Nadmierny rozwój zainwestowania istniejących miejscowości w otulinie Parku, w szczególności budowa nowych obiektów bazy noclegowej	E01 G05.01	Wzrost obciążenia turystyczno-rekreacyjnego Parku w wyniku rozwoju zainwestowania otuliny, co powoduje negatywne skutki dla jego przyrody.	Miejscowości zlokalizowane w otulinie, zwłaszcza w strefie zurbanizowanej Mikoszewo – Jantar – Stegna – Sztutowo obszar PKMW	12	Niewskazywanie nowych terenów inwestycyjnych dopuszczających taką formę zabudowy oraz nieintensyfikowanie dotychczas przyjętych w planach miejscowych wskaźników rozwoju zabudowy. Skanalizowanie ruchu turystycznego, urządzenie i zagospodarowanie szlaków turystycznych, zwłaszcza na trasach dojeżdż doplażowych, ograniczenie obszaru wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego.
		D01.03	Brak możliwości prawidłowej obsługi turystów, w szczególności w zakresie ogólnodostępnych parkingów.	Obszar PKMW	3	Ewentualna budowa parkingów na zapleczu PKMW połączona z organizacją transportu zbiorowego na teren Parku.
2.	Aktywizacja turystyki wodnej na akwenach otaczających Park	D03.01 G01.01	Budowa nowych i rozbudowa istniejących obiektów obsługi ruchu turystycznego (portów i przystani).	strefa brzegowa	3	Ograniczenie możliwości sytuowania nowych obiektów i rozwoju istniejących do miejsc wskazanych w planach zagospodarowania morskich wód wewnętrznych. Kontrola strefy brzegowej.
		G01.01 D03	Napływ zwiększonej liczby turystów na obszar PKMW.	Obszar PKMW	3	Działania organizacyjne.
3.	Wady systemu prawnego w zakresie zagospodarowania przestrzennego, powszechny brak poszanowania dla przepisów prawa w Polsce	U	Brak możliwości skutecznego przeciwdziałania lokalizacji tymczasowej, sezonowej zabudowy związanej z obsługą turystów.	Cały obszar PKMW	12	Zmiana przepisów prawa powszechnego. Skuteczne egzekwowanie przepisów prawa. Edukacja.
		U	Brak decyzji ze strony samorządów o rezygnacji z dotychczasowego	Cały obszar PKMW	12	Zmiana przepisów prawa powszechnego.

Lp.	Charakterystyka i źródła zagrożenia (<i>przyczyna</i>)	Kod	Skutki	Lokalizacja zagrożenia/obszar oddziaływania	Bonitacja	Możliwe sposoby eliminacji lub ograniczenia zagrożeń i ich skutków
			inwestycyjnego przeznaczenia terenów, ze względu na konsekwencje gigantycznych odszkodowań finansowych wynikających z obowiązujących przepisów prawa.			

Źródło: opracowanie własne.

Część II

Strategia ochrony

7. CELE KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ

Tak jak opisano w rozdz. 1.4 cele ogólne ochrony Parku Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” zostały ujęte w uchwale 148/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 66, poz. 1463), zmienionej uchwałą 261/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2944). Do specyfiki niniejszego Operatu nawiązują następujące zapisy §2:

- 1) *utrzymanie warunków mikroklimatycznych umożliwiających lecznictwo uzdrowiskowe i wypoczynek nadmorski;*
- 2) *ochrona reprezentatywnych obiektów kultury materialnej, w szczególności domów podcieniowych, zagród holenderskich i architektury kurortowej Krynicy Morskiej;*
- 3) *ochrona niematerialnych wartości kultury, w tym zachowanie tradycji kulturowych związanych z rybackim i wypoczynkowym charakterem miejscowości;*
- 4) *zachowanie charakterystycznych cech krajobrazu Mierzei Wiślanej: leśnego charakteru Mierzei, naturalnych plaż mierzejowych, zróżnicowania pasa wydm nadmorskich oraz niskich wybrzeży nadzalewowych.*

Powyższe zapisy formułują nadrzędny cel ochrony, do którego nawiązują przyjęte w ramach prac nad Planem ochrony ujęte poniżej (Tab. 19) strategiczne i operacyjne cele kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej.

Tab. 19. Strategiczne i operacyjne cele kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej PKMW

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne
W zakresie kształtowania funkcji turystycznej i rekreacyjnej		
1.	Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania turystyki i rekreacji na stan PKMW	1.1 Niepowiększanie i nieintensyfikowanie obszarów wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego związanego z bazą noclegową oraz dostosowanie jej wielkości do możliwości obsługi infrastrukturą (w szczególności infrastrukturą techniczną i komunikacyjną)
		1.2 Ochrona ekosystemów leśnych przed nadmierną presją turystyczno-rekreacyjną
		1.3 Dostosowanie obszaru wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego strefy brzegowej do potrzeb ochrony walorów PKMW
		1.4 Ograniczenie obszaru wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego na lądzie, w tym skanalizowanie ruchu turystycznego
W zakresie kształtowania funkcji edukacyjnej		
2.	Prowadzenie szeroko pojętej działalności edukacyjnej	2.1 Upowszechnienie wiedzy na temat walorów PKMW
		2.2 Upowszechnienie wiedzy na temat wpływu działalności człowieka (w szczególności turystycznej i rekreacyjnej) na przyrodę PKMW

Przyjęte w Planie ochrony strategiczne i operacyjne cele ochrony znajdują swoje rozwinięcie w postaci propozycji konkretnych działań ochronnych opisanych w kolejnych rozdziałach „Operatu...”.

8. STRELOWANIE OBSZARU PARKU

Przy sporządzaniu dokumentów planistycznych dla zróżnicowanych wewnętrznie obszarów, na potrzeby formułowania ustaleń dokonuje się ich strefowania (podziału na strefy). Dotyczy to zarówno dokumentów samorządowych różnych szczebli (plany zagospodarowania województw, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), Administracji Lasów Państwowych (plany urządzania lasu), jak i dokumentów innych jednostek. Zastosowanie takiego podziału ułatwia przestrzenne adresowanie ustaleń odnoszących się do wybranych fragmentów analizowanego obszaru. Metoda ta stosowana jest także powszechnie w przypadku planów ochrony dla parków krajobrazowych, a mapa stref staje się podstawową, a często wręcz jedyną mapą, mającą rangę aktu prawnego, uchwalaną jako załącznik do uchwały sejmiku wojewódzkiego w sprawie planu ochrony. W ramach prac nad aktualnym Planem ochrony dla PKMW przyjęto koncepcję podziału Parku na strefy działań ochronnych, których wyznacznikiem jest zakładany do osiągnięcia cel oraz zasadniczy kierunek ochrony zasobów i walorów Parku¹⁶. Wydaje się że takie podejście jest najbardziej czytelne dla odbiorców Planu ochrony, a jednocześnie praktyczne do stosowania.

Wypracowany w ramach uzgodnień całego zespołu autorskiego Planu ochrony podział obejmuje dwie zasadnicze grupy ustaleń Planu (stref działań ochronnych), pokrywających cały obszar Parku:

- grupa stref, w których wskazuje się na potrzebę kontynuowania istniejącego sposobu użytkowania terenu Parku lub ochrony jego zasobów (oznaczonych kodem BK),
- grupę stref, w których wskazuje się na potrzebę modyfikacji lub dopuszcza się rozwój istniejącego sposobu użytkowania Parku (oznaczonych kodem BM).

W obrębie otuliny Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” wyznaczono także grupę stref, w których wskazuje się na potrzebę modyfikacji istniejącego sposobu użytkowania otuliny i innych terenów wokół Parku w celu ochrony jego zasobów i walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych (oznaczonych kodem BO). Obszary wyłączone z ustaleń Planu ochrony ze względu na obowiązywanie przepisów odrębnych (rezerваты przyrody) oznaczono kodem BW.

Dodatkowo, w obrębie Parku wyróżniono obszary i obiekty objęte rekomendacjami Planu ochrony (kod wydzieleń - C), obejmujące propozycje adresowane do różnych podmiotów, wykraczające poza działania aktywnej ochrony. Obszary i obiekty z tej grupy mogą dotyczyć tylko wybranych fragmentów Parku „nakładając się” na wydzielenia z grupy B, mogą także „nachodzić na siebie (np. C_1 na C_2).

Typologię stref przyjętą dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” przedstawia tabela 20.

¹⁶ W niektórych planach ochrony stosowane są podziały oparte na cechach fizjonomicznych krajobrazu, funkcjach spełnianych przez poszczególne strefy lub na ich waloryzacji

Tab. 20. Typologia podziału obszaru PKMW na strefy ustaleń (działań ochronnych) i rekomendacji Planu ochrony

Kod strefy	Nazwa strefy
B	USTALENIA PLANU OCHRONY
BK	Kontynuacja istniejącego sposobu użytkowania terenu Parku lub ochrony jego zasobów:
BK_I	Zachowanie brzegu morskiego:
BK_I_1	Utrzymanie aktualnego charakteru i dynamiki procesów brzegowych, w tym obszary wyłączone z działań na rzecz ochrony i stabilizacji brzegu
BK_I_2	Utrzymanie naturalnego charakteru plaż (obszary wyłączone z możliwości usuwania kładziny)
BK_I_3	Utrzymanie ekstensywnego użytkowania rekreacyjnego plaż i strefy brzegowej
BK_I_4	Utrzymanie aktualnego charakteru strefy brzegowej Zalewu Wiślanego, w tym zachowanie przybrzeżnych zadrzewień i zakrzewień oraz roślinności szuwarowej i ziołoroślowej
BK_II	Zachowanie tradycyjnego krajobrazu rolniczego i innych terenów otwartych
BK_III	Zachowanie krajobrazu leśnego i terenów zarastających (sukcesyjnych):
BK_III_1	Utrzymanie aktualnego sposobu użytkowania ekosystemów leśnych
BK_III_2	Utrzymanie terenów zarastających lub zalesionych
BK_IV	Zachowanie wód powierzchniowych i obszarów podmokłych:
BK_IV_1	Utrzymanie cieków i śródlądowych zbiorników wodnych
BK_IV_2	Utrzymanie siedlisk zależnych od wód
BK_V	Zachowanie tradycyjnych elementów kultury materialnej:
BK_V_1	Zachowanie obiektów wpisanych do rejestru zabytków
BK_V_2	Zachowanie obszarów wpisane do rejestru zabytków
BK_V_3	Zachowanie otoczenia zabytków wpisanych do rejestru zabytków
BK_V_4	Zachowanie obiektów ujętych w ewidencji zabytków
BK_V_5	Zachowanie obszarów ujętych w ewidencji zabytków
BK_V_6	Zachowanie historycznych układów przestrzennych
BK_V_7	Zachowanie stanowisk archeologicznych z określoną lokalizacją
BK_VI	Zachowanie innych cennych elementów krajobrazu:
BK_VI_1	Zachowanie cennych obiektów krajobrazowych
BK_VI_2_	Zachowanie cennych obszarów krajobrazowych
BM	Modyfikacja lub rozwój istniejącego sposobu użytkowania Parku:
BM_I	Modyfikacja sposobów użytkowania lub ochrony brzegu morskiego:
BM_I_1	Dopuszczalne zainwestowanie rekreacyjno-wypoczynkowe plaż Zatoki Gdańskiej
BM_I_2	Dopuszczalne zainwestowanie rekreacyjno-wypoczynkowe strefy brzegowej Zalewu Wiślanego
BM_I_3	Dopuszczalny rozwój portów i przystani
BM_I_4	Realizacja zabudowy biotechnicznej w dostosowaniu do potrzeb ochrony szaty roślinnej
BM_II	Modyfikacja sposobów użytkowania lub ochrony naturalnych i półnaturalnych ekosystemów nieleśnych: usuwanie nalotu drzew
BM_III	Modyfikacja sposobów użytkowania lub ochrony ekosystemów leśnych:
BM_III_1	Wyłączenie drzewostanów z działań gospodarczych (wyznaczenie drzewostanów referencyjnych)
BM_III_2	Dopuszczalna lokalizacja zagospodarowania dla turystyki i rekreacji na terenach leśnych
BM_IV	Modyfikacja sposobów użytkowania lub ochrony zasobów kulturowych i walorów krajobrazowych
BM_V	Modyfikacja lub rozwój zainwestowania (obszary zainwestowane lub wskazane do zainwestowania):
BM_V_1	Tereny dopuszczalnych przekształceń i rozwoju istniejącego zainwestowania oraz zabudowy
BM_V_2	Tereny przeznaczone do zainwestowania w miejscowych planach zagospodarowania

	przestrzennego
BM_V_3	Tereny kierunkowego rozwoju zainwestowania wskazywanego jako polityka rozwoju przestrzennego gmin wg projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
BM_VI	Ograniczenie przekształceń:
BM_VI_1	Tereny wyłączone spod zabudowy
BM_VI_2	Utrzymanie otwartego charakteru wewnątrz krajobrazowych (obszary wyłączone z lokalizacji obiektów zaburzających widok z punktów i ciągów widokowych)
BM_VI_3	Ograniczenie dostępu w tym w ramach turystyki i rekreacji do najcenniejszych obszarów przyrodniczych proponowanych do objęcia dodatkowymi formami ochrony z dopuszczeniem infrastruktury edukacji ekologicznej
BM_VI_4	Tereny zmiany kierunkowego rozwoju zainwestowania wskazywanego w politykach przestrzennych gmin
BM_VI_5	Tereny wyłączone z zainwestowania zaburzającego drożność i ciągłość lokalnych korytarzy ekologicznych
BM_VII	Dostosowanie infrastruktury turystycznej do istniejącej i potencjalnej presji na zasoby Parku:
BM_VII_1	Zagospodarowanie infrastruktury szlaków turystycznych
BM_VII_2	Zagospodarowanie infrastruktury dojazdów dopływowych
BM_VII_3	Wytyczenie i oznakowanie dojazdów do miejsc dostępu do wód Zalewu Wiślanoego
BM_VII_4	Zagospodarowanie parkingów istotnych dla obsługi ruchu turystycznego
BW	Obszary wyłączone z ustaleń Planu ochrony ze względu na obowiązywanie przepisów odrębnych (rezerваты przyrody)
BO	Modyfikacja istniejącego sposobu użytkowania terenów wokół Parku w celu ochrony jego zasobów i walorów przyrodniczych kulturowych i krajobrazowych: tereny utrzymania połączeń ekologicznych Parku z terenami sąsiednimi

C	REKOMENDACJE PLANU OCHRONY
C_I	Strefy ochrony krajobrazów do uwzględnienia w ramach audytów krajobrazowych
C_II	Obiekty lub obszary o najwyższych wartościach przyrodniczo-krajobrazowych, zasługujące na objęcie dodatkową formą ochrony prawnej
C_III	Obiekty lub obszary o najwyższych wartościach kulturowych, zasługujące na objęcie dodatkową formą ochrony prawnej:
C_III_1	Obiekty zasługujące na wpisanie do rejestru zabytków
C_III_2	Obszary zasługujące na objęcie dodatkową ochroną prawną poprzez ujęcie w gminnej ewidencji zabytków oraz jako strefy planistyczne w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego
C_IV	Obszary zasługujące na włączenie do Parku
C_V	Obszary zasługujące na włączenie do otuliny Parku

Ustalenia Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej, tam gdzie było to uzasadnione merytorycznie, zaadresowano do poszczególnych wydziałów z grupy B i C. Podział Parku na strefy przedstawiony został na mapie wspólnej dla wszystkich operatów szczegółowych, stanowiącej jeden z elementów dokumentacji Planu ochrony. Zakłada się, że mapa ta zostanie także dołączona jako załącznik do projektu uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”.

Spośród wskazanych powyżej stref działań do kwestii kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej odnoszą się w największym stopniu:

1. BM_I Modyfikacja sposobów użytkowania lub ochrony brzegu morskiego:

- a) **strefa BM_I_1 - *Dopuszczalne zainwestowanie rekreacyjno-wypoczynkowe plaż Zatoki Gdańskiej*** –wskazuje odcinki plaż (często powiązane z kąpieliskami), na których przewiduje się możliwość lokalizacji zainwestowania, w tym zabudowy niezbędnej dla obsługi turystów, w tym użytkowników plaż o ograniczonej mobilności i zapewnienia im wygodnego oraz bezpiecznego wypoczynku nad brzegiem morza;
- b) **strefa BM_I_2 - *Dopuszczalne zainwestowanie rekreacyjno-wypoczynkowe strefy brzegowej Zalewu Wiślanego*** – wskazuje odcinki brzegu, na których przewiduje się możliwość lokalizacji zainwestowania niezbędnego dla obsługi turystów oraz zagospodarowania związanego ze sportem, turystyką i rekreacją wodną, a także miejsca plażowania i kąpieli;
- c) **strefa BM_I_3 - *Dopuszczalny rozwój portów i przystani*** – wskazuje miejsca lokalizacji istniejących i planowanych wg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego portów i przystani, w których przewiduje się możliwość lokalizacji nowej infrastruktury związanej z budową bądź rozbudową portów i przystani;

2. BM_III Modyfikacja sposobów użytkowania lub ochrony ekosystemów leśnych:

- a) **strefa BM_III_2 - *Dopuszczalna lokalizacja zagospodarowania dla turystyki i rekreacji na terenach leśnych*** – wskazuje obszary, gdzie koncentrować się powinny działania dotyczące uporządkowania bądź wprowadzenia elementów zagospodarowania niezbędnych dla prawidłowej obsługi ruchu turystycznego (z wyłączeniem możliwości sytuowania budynków); na obszarach tych rozwijać się będzie funkcja turystyczno-rekreacyjna niepowodująca zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne (parki leśne);

3. BM_VIII Dostosowanie infrastruktury turystycznej do istniejącej i potencjalnej presji na zasoby Parku:

- a. **strefa BM_VIII_1 - *Zagospodarowanie infrastruktury szlaków turystycznych*** – wskazuje przebieg istniejących szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych z określeniem dopuszczalnych sposobów i zasad zagospodarowania;
- b. **strefa BM_VIII_2 - *Zagospodarowanie infrastruktury dojazdów dopłażowych*** – wskazuje odcinki szlaków pieszych stanowiących dojścia do plaż Zatoki Gdańskiej, w celu ich kategoryzacji oraz wskazania planowanych działań, w tym określenia pożądanych i dopuszczalnych sposobów zagospodarowania w ich obrębie oraz w najbliższym sąsiedztwie;
- c. **strefa BM_VIII_3 - *Wytyczenie i oznakowanie dojazdów do miejsc dostępu do wód Zalewu Wiślanego*** – wskazuje przebieg istniejących i planowanych dojazdów do wód Zalewu Wiślanego (w tym wg obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) - miejsc przecięcia pasa szuwarów nadzalewowych z określeniem dopuszczalnych sposobów i zasad zagospodarowania;
- d. **strefa BM_VIII_4 - *Zagospodarowanie parkingów istotnych dla obsługi ruchu turystycznego*** – wskazuje miejsca lokalizacji parkingów istotnych dla obsługi turystów, z określeniem dopuszczalnych sposobów i zasad zagospodarowania.

W ramach prac nad Planem ochrony przygotowano także wspólną dla wszystkich operatów, syntetyczną mapę diagnostyczną, prezentującą najważniejsze uwarunkowania formalne (prawne) oraz uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe mające znaczenie dla strategii ochrony.

Ze względu na to, że ocena uwarunkowań poprzedza w planowaniu formułowanie działań ochronnych wydzieleniom tym nadano kod A. Mapa ta ma charakter jedynie informacyjny, a wydzieleniom nie przypisano żadnych działań.

Typologię wydzieleni w ramach grupy A przedstawiono w tabeli 21, przy czym obejmuje ona zakres wykraczający poza specyfikę Operatu kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej.

Tab. 21. Typologia wydzieleni prezentujących wybrane uwarunkowania ochrony PKMW

Kod strefy	Nazwa strefy
AP	Obszary i obiekty przyrodnicze objęte ochroną z mocy ustawy o ochronie przyrody:
AP_1	rezerваты przyrody
AP_2	pomniki przyrody
AP_3	użytki ekologiczne
AP_4	obszary Natura 2000
AK	Obszary i obiekty kulturowe objęte ochroną z mocy ustawy o ochronie zabytków:
AK_1	obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków:
AK_1.1	obiekty wpisane do rejestru zabytków
AK_1.2	obszary wpisane do rejestru zabytków
AK_1.3	otoczenie obiektów wpisanych do rejestru zabytków
AK_2	obiekty i obszary ujęte w gminnej i/lub wojewódzkiej ewidencji zabytków (GEZ/WEZ):
AK_2.1	obiekty ujęte w ewidencji zabytków (GEZ/WEZ)
AK_2.2	obszary ujęte w ewidencji zabytków (GEZ/WEZ) – układ ruralistyczny
AK_2.3	obszary ujęte w ewidencji zabytków (GEZ/WEZ) – historyczne cmentarze
AK_2.4	stanowiska archeologiczne z określoną lokalizacją
AI	Obszary i obiekty objęte ochroną z mocy innych aktów prawnych:
AI_1	lasы ochronne
AI_2	obszary zamknięte
AI_3	strefy ochronne ujęć wód podziemnych
AI_4	strefy zagrożenia powodziowego
AI_5	tereny górnicze i udokumentowane złoża kopalin
AI_6	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
AI_7	pas techniczny i pas ochrony wybrzeża
AA	Inne uwarunkowania przyrodnicze krajobrazowe i kulturowe:
AA_1	krajobrazy o cechach priorytetowych
AA_2	ponadlokalne korytarze ekologiczne
AA_3	lokalne korytarze ekologiczne
AA_4	obszary występowania szczególnie cennych siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków objętych ochroną prawną
AA_5	główne centra bioróżnorodności
AA_6	obszary wodno błotne
AA_8	geostanowiska
AA_9	punkty widokowe
AA_10	ciągi widokowe
AA_11	obiekty i obszary o wartościach kulturowych nieobjęte ochroną prawną:
AA_11.1	obiekty o wartościach kulturowych nieobjęte ochroną prawną
AA_11.2	obszary o wartościach kulturowych nieobjęte ochroną prawną
AA_12	obszary o wartościach krajobrazowych nieobjęte ochroną prawną
AZ	Inne uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego:
AZ_1	obszary przeznaczone do zainwestowania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących na dzień sporządzenia Planu

	ochrony
AZ_2	obszary wyłączone z zabudowy (o ile nie pozwalają na nie przepisy szczególne) na mocy zapisów § 3 pkt 7 uchwały Nr 148/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 66 poz. 1463) zmienionej uchwałą Nr 261/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2944) strefa 100 m od linii brzegów naturalnych rzek jezior i innych zbiorników wodnych
AZ_3	obszary wyłączone z zabudowy (o ile nie pozwalają na nie przepisy szczególne) na mocy zapisów § 3 pkt 8 uchwały Nr 148/VII/11 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” (Dz. Urz. z 2011 r. Nr 66 poz. 1463) zmienionej Nr 261/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. o zmianie uchwały Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” (Dz. Urz. z 2016 r. poz. 2944) strefa 200 m od krawędzi brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego
AZ_4	linia brzegowa objęta programem ochrony brzegów morskich na mocy ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o ustanowieniu programu wieloletniego "Program ochrony brzegów morskich" (t.j. Dz. U. 2016 poz. 678).

9. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ

9.1. Zasady funkcjonowania turystyki i rekreacji

W związku ze stale wzrastającą presją ze strony turystyki i rekreacji oraz rosnącym natężeniem ruchu turystycznego na obszarze PKMW jako generalne zasady kształtowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej należy przyjąć **ograniczenie, porządkowanie**, a także **poprawę** aktualnego stanu przestrzeni Parku i **ochronę** jego walorów. W tym celu należy dążyć do dostosowania skali i intensywności zagospodarowania oraz użytkowania turystyczno-rekreacyjnego do pojemności przestrzeni oraz chłonności turystycznej obszaru PKMW co umożliwi właściwą ochronę walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych Parku.

Wobec powyższego na terenie Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” funkcję turystyki i rekreacji powinno kształtować się według następujących zasad ogólnych oraz działań priorytetowych:

- uznanie jako nadrzędnej potrzeby ochrony walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych stanowiących podstawę rozwoju i funkcjonowania turystyki i rekreacji na obszarze Parku – polityka ograniczająca w kontekście wzrastającej presji na zasoby Parku, zwłaszcza strefę brzegową oraz ekosystemy leśne;
- dążenie co do zasady do niepowiększania terenów przeznaczonych dla rozwoju zagospodarowania turystycznego, w szczególności bazy noclegowej poza obszary już przeznaczone na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- utrzymanie leśnego przeznaczenia terenów oraz ochrona ekosystemów leśnych przed nadmierną penetracją turystyczną;
- ochrona strefy brzegowej, w tym ograniczenie turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania strefy brzegowej od strony Zalewu Wiślanego oraz ekstensywne użytkowanie turystyczno-rekreacyjne plaż od strony Zatoki Gdańskiej (z wyjątkiem istniejących odcinków plaż związanych z kąpieliskami lub położonych w sąsiedztwie miejscowości);
- podnoszenie standardu technicznego bazy noclegowej, gastronomicznej i usługowo-handlowej oraz innych elementów infrastruktury turystycznej w ścisłym powiązaniu z ochroną istniejących wartości architektonicznych i krajobrazowych Parku;
- dbałość o estetykę i aspekty wizualne zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego w obrębie Parku i w jego otoczeniu, zwłaszcza na terenach eksponowanych oraz ochrona krajobrazu otwartego - likwidacja lub modernizacja obiektów dysharmonijnych w krajobrazie;
- uporządkowanie oraz dbałość o estetykę elementów zagospodarowania turystycznego, w tym tablic informacyjnych i drogowskazów informacyjnych oraz innych elementów małej architektury przeznaczonej dla obsługi ruchu turystycznego;
- podjęcie działań w kierunku skuteczniejszego kanalizowania ruchu turystycznego na obszarach najbardziej zagrożonych antropopresją, w szczególności ekosystemów leśnych i strefy brzegowej;
- szeroka promocja i podkreślenie walorów kulturowych regionu jako ważnego elementu dla turystyki i rekreacji, w szczególności tradycji rybackich.

9.2. Preferowane formy turystyki i rekreacji

Ze względu na wysokie walory przyrodniczo-kulturowo-krajobrazowe na obszarze Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” najbardziej pożądanym sposobem kształtowania funkcji turystyczno-rekreacyjnej jest jej prowadzenie w myśl zasad ekoturystyki jako podstawowej formy dla realizacji koncepcji turystyki zrównoważonej. Diagnoza stanu PKMW wykazała, iż stale wzrastająca presja ze strony turystyki i rekreacji zagraża walorom obszaru Parku, które stanowiły podstawę jego ustanowienia. Ze względu na specyfikę położenia obszaru PKMW oraz ograniczone możliwości rozwoju przestrzennego, w tym wynikające z występowania znacznych powierzchni ekosystemów leśnych, Park podlega coraz większej antropopresji zwłaszcza w miejscach już występującego intensywnego użytkowania turystyczno-rekreacyjnego. Kluczowym jest poszukiwanie rozwiązań umożliwiających tworzenie wysokiej jakości zagospodarowania turystycznego w dostosowaniu do nadrzędnej potrzeby ochrony przyrody i jej możliwości regeneracyjnych przy jednoczesnym uwzględnieniu potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego gmin obszaru PKMW oraz oczekiwań współczesnego turysty.

Poniżej wskazano preferowane formy turystyki i rekreacji na obszarze Parku przy uwzględnieniu jego specyfiki oraz uwarunkowań, w tym wynikających z lokalizacji na obszarach nadmorskich:

- a) **turystyka poznawcza:** krajoznawcza, etniczna, przyrodnicza, w tym ornitologiczna, geoturystyka, w tym realizowana z wykorzystaniem zasobów Parku, Lasów Państwowych i innych podmiotów zajmujących się organizacją tego rodzaju turystyki,
- b) **turystyka kwalifikowana,** w tym w części morskiej: żeglarska, sportów wodnych, nurkowa i wędkarska (rybołówstwa rekreacyjnego) oraz w części lądowej: piesza, rowerowa i konna oraz turystyka paralotniarska, realizowana głównie w oparciu o sieć wyznaczonych szlaków i istniejącą infrastrukturę,
- c) **turystyka wypoczynkowa:** pobytowa, weekendowa w oparciu o istniejącą, sukcesywnie modernizowaną bazę noclegową i bazę gastronomiczno-usługową, z tendencją do wydłużania oferty pobytu także poza sezonem letnim;
- d) **turystyka biznesowa i zdrowotna:** konferencyjno-kongresowa, prozdrowotna, w tym: rehabilitacyjna, medyczna, usług spa&wellness, służąca rozwojowi oferty turystycznej poza sezonem letnim;
- e) **turystyka edukacyjna:** przyrodnicza, kulturowa i historyczna, w tym ukierunkowana na edukację przyrodniczą i kulturową obszaru Parku, realizowana w oparciu o istniejącą i stale modernizowaną infrastrukturę edukacyjną i turystyczną, zwłaszcza układ ścieżek i szlaków turystycznych.

Funkcję turystyki i rekreacji na obszarze PKMW należy kształtować w sposób nie pogarszający aktualnego stanu, minimalizujący negatywne oddziaływania na walory Parku. W rejonach poddanych największej presji turystyczno-rekreacyjnej, zwłaszcza w obrębie strefy brzegowej, należy przyjąć politykę ograniczającą, natomiast w obrębie obszarów dotychczas użytkowanych w sposób ekstensywny należy dążyć do utrzymania tego stanu.

Dla celów turystycznych i rekreacyjnych wskazuje się co do zasady cały obszar Parku, o ile ich realizacja nie zagraża celom ochrony Parku i o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Określa się następujące sposoby oraz zasady korzystania z obszaru Parku:

1) na obszarach nadwodnych, w tym w obrębie strefie brzegowej:

- dopuszcza się dla celów wypoczynkowych plaże od strony Zatoki Gdańskiej (strefy: BK_I_3, BK_I_4, BM_I_1) oraz ogólnodostępne miejsca wypoczynku od strony Zalewu Wiślanego (strefa BM_I_2);
- wyłącza się z możliwości rekreacyjnego wykorzystania odcinki plaż od strony Zatoki Gdańskiej w rejonie proponowanych form ochrony przyrody – C.II;
- dopuszcza się zainwestowanie rekreacyjno-wypoczynkowe plaż na odcinkach wyznaczonych w Planie ochrony strefami BM_I_1 i BM_I_2; obejmujące odcinki strefy brzegowej w rejonie głównych dojeżdżających od strony Zatoki Gdańskiej, w tym obejmujących funkcjonujące kąpieliska oraz od strony Zalewu Wiślanego odcinki strefy brzegowej;
- zaleca się ograniczenie miejsc dostępu do wód Zalewu Wiślanego wykorzystywanych dla celów sportów wodnych i żeglarstwa do miejsc istniejącego (legalnego) zainwestowania przeznaczonego na ten cel oraz do odcinków brzegu wynikających z planu zagospodarowania wód Zalewu Wiślanego, z zastrzeżeniem priorytetu ochrony roślinności szuwarowej;
- w ramach stref BM_I_3 wskazuje się dopuszczalne miejsca portów i przystani wykorzystywanych dla celów turystyczno-rekreacyjnych z możliwością ich budowy, rozbudowy, przebudowy i modernizacji infrastruktury;
- zaleca się ograniczenie lokalizacji indywidualnych pomostów, w tym służących rekreacji, cumowaniu jednostek pływających oraz pomostów wędkarskich wzdłuż linii brzegowej Zalewu Wiślanego; dopuszcza się funkcjonowanie istniejących pomostów zlokalizowanych na podstawie prawomocnych decyzji administracyjnych; budowę nowych pomostów ogranicza się do miejsc wynikających z zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

2) w części lądowej:

- utrzymuje się przebieg istniejących szlaków turystyki pieszej, rowerowej i ścieżek dydaktycznych oraz zaleca się renowację i uzupełnienie towarzyszących im elementów infrastruktury turystycznej;
- dopuszcza się korekty przebiegu istniejących szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych, w szczególności tam, gdzie wymaga tego ograniczenie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na środowisko oraz wyznaczanie nowych, o ile nie stanowi to zagrożenia dla celów ochrony Parku;
- zaleca się wyposażenie istniejących szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych, w tym wyszczególnionych w strefie BM_VIII_1, oraz nowych szlaków i ścieżek (w przypadku ich wyznaczenia) w odpowiednią infrastrukturę towarzyszącą, z uwzględnieniem wymogów ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- zaleca się wytyczenie i oznakowanie szlaków udostępnionych dla turystyki konnej;
- zaleca się rozwój elementów zagospodarowania turystycznego, w tym tablic informacyjnych i drogowskazów informacyjnych oraz innych elementów małej architektury przeznaczonej dla obsługi ruchu turystycznego, a w miejscach szczególnie narażonych na degradację lokalizację infrastruktury ograniczającej dostęp oraz kanalizujących ruch turystyczny;

- utrzymuje się dojścia do plaż od strony Zatoki Gdańskiej z zaleceniem renowacji i uzupełnienia towarzyszącego zagospodarowania i infrastruktury turystycznej wyszczególnionych w strefie BM_VIII_2; rekomenduje się włączenie i oznakowania dojść dopłażowych pomiędzy przejściami nr 21 a 22 oraz 45 a 46;
- dopuszcza się wykorzystanie ekosystemów leśnych do celów turystyki i rekreacji oraz umożliwia się lokalizację urządzeń turystycznych dopuszczonych przepisami odrębnymi na trasach przebiegu istniejących oraz nowych (w przypadku ich ustanowienia) szlaków i ścieżek turystycznych, a także w obrębie strefy BM_III_2, w której dopuszcza się lokalizację infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej (z wyłączeniem możliwości lokalizacji budynków);
- zaleca się ograniczenie penetracji turystycznej ekosystemów leśnych poza wyznaczonymi szlakami i ścieżkami turystycznymi;
- na terenach ekosystemów leśnych ogranicza się możliwość parkowania pojazdów poza wyznaczonymi parkingami;
- wskazuje się urządzenie/doposażenie parkingów dla obsługi ruchu turystycznego, w szczególności związanego z wypoczynkiem nad morzem (strefa BM_VIII_4);
- dopuszcza się dalsze wykorzystanie obszaru Parku dla celów sportów paralotniarskich oraz wskazuje się rejon startu paralotniarzy w Krynicy Morskiej (rejon wejścia na plażę nr 31 i 32);
- zaleca się ograniczenie możliwości poruszania się pojazdami o napędzie motorowym, generującymi znaczne natężenie hałasem oraz zniszczenia powierzchni terenu i roślinności, np. quadami, crossami, w szczególności w obrębie lasów, wydm oraz innych terenów wrażliwych przyrodniczo;
- zaleca się ograniczenie turystyki militarnej polegającej na wydobyciu militariów, w szczególności w obrębie terenów wrażliwych przyrodniczo, cennych siedlisk przyrodniczych oraz obszarów proponowanych do objęcia dodatkową ochroną prawną wskazanych w strefie C_II;
- zaleca się co do zasady nie powiększanie terenów przeznaczonych dla rozwoju bazy noclegowej poza obszary już przeznaczone na ten cel w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- zaleca się ograniczenie lokalizacji baz harcerskich do obiektów już istniejących, bez możliwości ich dalszej ekspansji na tereny dotychczas niewykorzystywane i niewskazywane na ten cel;
- zaleca się ograniczenie lokalizacji poł namiotowych i kempingów do obiektów już istniejących;
- zaleca się stałe podnoszenie standardu technicznego bazy noclegowej, gastronomicznej i usługowo-handlowej oraz innych elementów infrastruktury turystycznej, a także likwidację lub modernizację obiektów dysharmonijnych w krajobrazie i ograniczenie sytuowania obiektów tymczasowych.

9.3. Rozwój funkcji edukacyjnych

Dla celów naukowych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) powiadomienie i tam gdzie jest to wymagane przepisami odrębnymi uzyskanie zgody właściciela lub zarządzającego danym obiektem lub terenem w przypadku prowadzenia badań na obszarze Parku;
- 2) współdziałanie instytucji i osób prowadzących badania naukowe z dyrektorem Parku oraz innymi jednostkami zarządzającymi lub sprawującymi nadzór nad obszarem badań, w tym udostępnianie im uzyskanych wyników badań oraz wynikających z nich wniosków końcowych, za zgodą autorów oraz zachowaniem i poszanowaniem praw autorskich wynikających z przepisów odrębnych.

Dla celów edukacyjnych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania:

- 1) wykorzystanie istniejącej oraz tworzenie nowej infrastruktury umożliwiającej prowadzenie obserwacji przyrodniczych, uzupełnionej tablicami dydaktycznymi, po uzyskaniu zgody właściciela, zarządcy lub sprawującego nadzór nad danym obszarem, np. dopuszczenie możliwości realizacji obiektów o charakterze edukacyjnym, np. platform widokowych, wież widokowych dla potrzeb organizacji miejsc obserwacji przyrodniczych, w tym migracji ptaków, w formie wkomponowanej w krajobraz, niestanowiącej dominanty krajobrazowej;
- 2) prowadzenie edukacji związanej z ochroną przyrody i krajobrazu, polegającej na włączaniu uczestników w działania na rzecz przywracania lub utrzymania walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych, w tym m.in. w inwentaryzacji przyrodniczej, projektowanie, wykonywanie i konserwowanie ścieżek dydaktycznych i szlaków turystycznych;
- 3) upowszechnienie wiedzy na temat walorów Parku, a także wpływu działalności człowieka (w szczególności turystycznej i rekreacyjnej) na te walory, propagowanie wartości poszanowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wśród turystów z wykorzystaniem metod tradycyjnych oraz kanałów mediów społecznościowych;
- 4) organizowanie warsztatów tematycznych (terenowych i kameralnych) dotyczących zagadnień ochrony przyrody nieożywionej i ożywionej oraz krajobrazu, z bezpośrednim odwołaniem do przestrzeni Parku;
- 5) upowszechnienie wiedzy na temat odmienności i unikalności dziedzictwa historycznego obszaru Mierzei Wiślanej.

Jak wskazano powyżej edukacja ekologiczna na terenie Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” poza upowszechnieniem wiedzy na temat walorów obszaru obejmować powinna także szereg zagadnień problemowych dotyczących różnych obszarów tematycznych, w tym zagrożeń i skutków działalności człowieka. Wskazany jest rozwój współpracy pomiędzy podmiotami dotychczas zaangażowanymi w prowadzenie działalności edukacyjnej (przede wszystkim pracownicy Parku, przedstawiciele Nadleśnictwa Elbląg) a samorządami, lokalnymi stowarzyszeniami i działaczami, a także przedsiębiorcami działającymi na terenie PKMW i włączenie ich w aktywne działania na rzecz edukacji ekologicznej.

Biorąc pod uwagę szereg zagrożeń dla walorów Parku zidentyfikowanych na etapie diagnozy obszary tematyczne i problemowe konieczne do upowszechnienia dotyczą przede wszystkim zagadnień takich jak:

- upowszechnienie wiedzy na temat wpływu działalności człowieka, w szczególności turystycznej i rekreacyjnej, na krajobraz Parku, w tym stworzenie katalogu zasad zachowania „w drodze na plażę” oraz poruszania się turysty pieszego, konnego i rowerowego ;
- upowszechnianie wiedzy na temat skutków penetracji turystycznej i rekreacyjnej obszarów poza wyznaczonymi ścieżkami i szlakami, zwłaszcza na terenach o największej atrakcyjności, w tym na obszarze strefy brzegowej i na terenach leśnych;
- edukacja przyrodnicza skierowana na upowszechnianie wiedzy mikologicznej zasad zbioru grzybów i jagód oraz zachowania w lesie w taki sposób, aby nie szkodzić przyrodzie;
- edukacja przyrodnicza w zakresie znaczenia i wartości nadzalewowych zbiorowisk szuwarowych oraz ziołorośli towarzyszących zadrzewieniom i zakrzewieniom nadwodnym, a także skutków wypalania traw i szuwarów trzcinowych;
- upowszechnienie wiedzy na temat negatywnych oddziaływań i skutków wjazdu pojazdami motorowymi (np. samochodami, motocyklami, quadami) na tereny leśne i wydmy, w tym związanych z mechanicznym niszczeniem i fragmentacją płatów roślinności oraz bioty grzybów i porostów;
- edukacja przyrodnicza w zakresie znaczenia i wartości zbiorowisk roślinnych rozwijających się na zalegającej po sztormach martwej materii organicznej – siedlisko przyrodnicze 1210 Kidzina na brzegu morskim ułatwiającej zrozumienie konieczności niesprzątania plaż z kidziny;
- upowszechnienie wiedzy w zakresie zagrożeń płynących z występowania gatunków obcych i inwazyjnych (również lokalnie) w Parku, w tym wykorzystywania ich do stabilizacji wydmy oraz w zieleni przydomowej;
- edukacja przyrodnicza skierowana na uświadomienie znaczenia zadrzewień przydrożnych;
- edukacja w zakresie właściwej gospodarki odpadami, w tym promowanie działań uświadamiających wpływ zaśmiecania i zanieczyszczania środowiska na walory i przyrodę Parku;
- uświadamianie zagrożeń, w szczególności dla ekosystemów wodnych, płynących z nieprawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, a także konsekwencji spalania śmieci oraz stosowania niskiej jakości paliw w celach grzewczych;
- edukacja społeczna w zakresie kształtowania lokalnego krajobrazu kulturowego oraz zabudowy, a także upowszechnienie wiedzy na temat dobrych praktyk remontowych w odniesieniu do obiektów zabytkowych;
- upowszechnienie wiedzy w zakresie historii i zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego

Edukacja w zakresie powyższych zagadnień może być prowadzona poprzez zróżnicowane działania i inicjatywy, które szerzej omówiono w rozdziale 10.1.

10. ZAKRES DZIAŁAŃ NA RZECZ KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ

10.1. Propozycje działań dotyczących kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej

Proponowane działania służące realizacji celów strategicznych w zakresie kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej przedstawiono w Tabeli 22.

Tab. 22. Działania proponowane do realizacji celów strategicznych i operacyjnych w ramach kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej w PKMW

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
W zakresie kształtowania funkcji turystycznej i rekreacyjnej							
1.	Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania turystyki i rekreacji na stan PKMW	1.1 Niepowiększanie i nieintensyfikowanie obszarów wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego związanego z bazą noclegową oraz dostosowanie jej wielkości do możliwości obsługi infrastrukturą (w szczególności infrastrukturą techniczną i komunikacyjną)	Ograniczanie ekspansji nowych obiektów bazy noclegowej, w szczególności na obszary ekosystemów leśnych (nieprzeznaczanie lasów na cele nieleśne) oraz obszar Polderu Przebrno	Działanie bezkosztowe, w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	samorządy gminne	Cały obszar Parku, w szczególności lasy oraz Polder Przebrno	!!!
			Etapowanie rozwoju terenów bazy noclegowej przewidzianych w politykach przestrzennych gmin oraz nieintensyfikowanie parametrów zabudowy turystycznej w celu minimalizacji nadmiernego obciążenia systemów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, w tym w zakresie parkowania pojazdów	Działanie bezkosztowe, w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	samorządy gminne	Cały obszar Parku	!!!
			Prowadzenie rzetelnej ewidencji obiektów noclegowych innych niż ewidencjonowane przez Marszałka Województwa (prawny wymóg dla gmin w zakresie ewidencji innych obiektów świadczących usługi hotelarskie) i ich kontrola, w tym w zakresie wykonywania obowiązków przez przedsiębiorców wynikających z przepisów odrębnych	Koszty w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	Wójt Gminy (odpowiednio Burmistrz Miasta)	Cały obszar Parku	!!!

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
			Ograniczenie wyznaczania nowych terenów zabudowy mieszkaniowej (ponad potrzeby mieszkańców gminy wynikające z prognoz demograficznych) z uwagi na ich faktyczne wykorzystywanie jako budynki zakwaterowania turystycznego (zabudowa apartamentowa).	Działanie bezkosztowe, w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	samorządy gminne	miejsowości obszaru Parku, w szczególności Krynica Morska i Kąty Rybackie	!!!
		1.2 Ochrona ekosystemów leśnych przed nadmierną presją turystyczno-rekreacyjną	Ograniczenie lokalizacji zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego na terenach ekosystemów leśnych w postaci parków leśnych do obszarów już przeznaczonych na ten cel w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Utrzymanie zakazu zabudowy na tych obszarach.	Działanie bezkosztowe	samorządy gminne	strefa BM_III_2	!!!
			Ograniczenie lokalizacji baz harcerskich, pól namiotowych i kempingów do obiektów już istniejących (na podstawie prawomocnych decyzji administracyjnych), bez możliwości ich dalszej ekspansji na tereny dotychczas niewykorzystywane i niewskazywane na ten cel	Działanie bezkosztowe	samorządy gminne	gmina Krynica Morska	!!!
			Uregulowanie formalno-prawne w zakresie parkowania pojazdów w celach noclegowych (mobilna baza noclegowa - kampery, przyczepy kempingowe, wykorzystanie samochodów dla noclegów).	Działanie bezkosztowe, w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	Nadleśnictwo Elbląg	cały obszar Parku	!!!
			Wyznaczenie i oznakowanie tras udostępnionych dla turystyki konnej.	Koszty w ramach działalności statutowej	Nadleśnictwo Elbląg PZPK/oddział	cały obszar Parku	!!

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
				jednostki wdrażającej	Stegna		
		1.3 Dostosowanie obszaru wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego strefy brzegowej do potrzeb ochrony walorów PKMW	Dopuszczenie lokalizacji zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego w obrębie plaż od strony Zatoki Gdańskiej i strefy brzegowej Zalewu Wiślanego wyłącznie w rejonach wybranych jednostek osadniczych, przy głównych wejściach na plaże oraz w rejonie ustanowionych kąpielisk.	Koszty w ramach organizacji gminnych miejsc wypoczynku i rekreacji, w tym kąpielisk	samorządy gminne	strefa BM_I_1 i BM_I_2	!!!
			Lokalizacja portów i przystani wyłącznie w lokalizacjach istniejących oraz planowanych na podstawie projektów planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych Zatoki Gdańskiej oraz planu dla wód Zalewu Wiślanego	Działanie bezkosztowe	samorządy gminne	strefa BM_I_3	!!!
			Wyznaczenie i oznakowanie miejsc dostępu do wód Zalewu Wiślanego (w tym dla amatorów sportów wodnych) w celu uniknięcia dalszej fragmentacji szuwaru na skutek niekontrolowanej penetracji strefy brzegowej (uwzględnienie zapisów obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektu planu zagospodarowania dla wód Zalewu Wiślanego).	Koszty w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	samorządy gminne Urząd Morski	strefa BM_VIII_3	!!!
			Likwidacja „dzikich” ścieżek przecinających pas szuwarów nadzalewowych. Skuteczne egzekwowanie kar za szkody w środowisku (np. nielegalną wycinkę trzciny, podpalenia) oraz likwidacja obiektów nielegalnych (np. pomostów).	Koszty w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	samorządy gminne Urząd Morski nadzór budowlany	strefa brzegowa Zalewu Wiślanego	!!!

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
			Nielokalizowanie nowych pól namiotowych i kempingów oraz niedopuszczenie do ekspansji istniejących obiektów poza tereny dotychczas wykorzystywane i wskazane na ten cel	Działanie bezkosztowe	samorządy gminne	strefa brzegowa Zalewu Wiślanego	!!
		1.4 Ograniczenie obszaru wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego na lądzie, w tym skanalizowanie ruchu turystycznego	Wprowadzenie elementów ograniczających i zniechęcających użytkowników szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych do poruszania się poza nimi, poprawa oznakowania szlaków	Koszty rynkowe m.in. obiektów małej architektury, oznakowania szlaków, wygradzenia, nasadzenia roślinności i koszty prac budowlanych związanych z instalowaniem tych elementów, koszty dokumentacji projektowych, w zależności od potrzeb danego szlaku i rozwiązań technicznych przyjętych w projekcie	właściciele gruntów organizatorzy turystyki samorządy gminne	cały obszar Parku	!!!
			Przekształcenia wybranych dojazdów doposażonych – poprawa ich wyposażenia, poprzez dodanie elementów zagospodarowania w postaci miejsc odpoczynku – ławek, ustawienia	Koszty rynkowe m.in. obiektów małej architektury,	właściciele gruntów samorządy	Dojścia do plaż od strony Zatoki Gdańskiej	!!!

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
			<p>pojemników na odpady, ustawienia toalety przenośnej w maskującej obudowie bądź urządzenia parkingu rowerowego.</p> <p>Włączenie wybranych, istniejących dojazdów dopłażowych (przejsć przez wydmy) do numerowanego systemu dojazdów dopłażowych - ich oznakowanie i zagospodarowanie.</p>	<p>oznakowania szlaków, wygrodenia, nasadzenia roślinności i koszty prac budowlanych związanych z instalowaniem tych elementów, koszty dokumentacji projektowych, w zależności od potrzeb danego dojazdu dopłażowego i rozwiązań technicznych przyjętych w projekcie</p>	gminne		
			<p>Likwidacja „dzikich” ścieżek i dojazdów dopłażowych przez kompleksy leśno-wydmowe (z wyjątkiem wskazanych w strefie BM_VIII_2). Stosowanie infrastruktury ograniczającej dostęp oraz kanalizującej ruch turystyczny. Skuteczne egzekwowanie prawa oraz zwiększone kontrole w miejscach szczególnie wrażliwych przyrodniczo.</p>	<p>Koszty w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej</p>	<p>PZPK/oddział Stegna Nadleśnictwo Elbląg Urząd Morski</p>	<p>kompleksy leśno-wydmowe od strony Zatoki Gdańskiej</p>	<p>!!!</p>
			<p>Ograniczenie ruchu turystycznego w obrębie obszarów o największych walorach przyrodniczych, w tym wskazywanych do</p>	<p>Koszty w ramach działalności</p>	<p>właściciele gruntów</p>	<p>strefa C_II strefa BM_VII_3</p>	<p>!!</p>

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
			objęcia dodatkową ochroną prawną w ramach strefy C_II – oznakowanie terenów oraz w razie konieczności skanalizowanie ruchu turystycznego poza obszary wrażliwe przyrodniczo.	statutowej jednostki wdrażającej oraz ewentualne koszty rynkowe poszczególnych elementów zagospodarowania			
			Wzmoczone kontrole uprawnionych służb oraz skuteczne egzekwowanie prawa w związku ze stale wzrastającym zainteresowaniem turystyką militarną i nielegalnym poszukiwaniem oraz wydobywaniem militariów.	Działanie bezkosztowe, w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	Nadleśnictwo Elbląg Policja Straż Graniczna PZPK/oddział Stegna	Cały kompleks leśny w PKMW	!!
			Ograniczenie możliwości poruszania się pojazdami o napędzie motorowym, generującymi znaczne natężenie hałasem oraz zniszczenia powierzchni terenu i roślinności, np. quadami, crossami, w szczególności w obrębie lasów, wydm oraz innych terenów wrażliwych przyrodniczo – stosowanie infrastruktury ograniczającej oraz wzmoczone kontrole uprawnionych służb.	Koszty w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej oraz ewentualne koszty rynkowe poszczególnych elementów zagospodarowania	Nadleśnictwo Elbląg Urząd Morski Policja Straż Graniczna PZPK/oddział Stegna	cały obszar Parku	!!

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
W zakresie kształtowania funkcji edukacyjnej							
2.	Prowadzenie szeroko pojętej działalności edukacyjnej	2.1 Upowszechnienie wiedzy na temat walorów PKMW	Prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych o walorach PKMW za pośrednictwem socialmediów i blogów turystycznych, współpraca z organizacjami turystycznymi (formalnymi, jak i grupami internetowymi o charakterze nieformalnym), blogerami turystycznymi	Działanie bezkosztowe	PZPK/oddział Stegna	Cały obszar PKMW	!
			Opracowanie tematycznych folderów reklamowych o walorach PKMW i upowszechnienie ich w punktach informacji turystycznej, obiektach bazy noclegowej i innych obiektach usługowych.	Koszty rynkowe według wyników zamówienia publicznego	PZPK/oddział Stegna	Cały obszar PKMW	!
			Organizacja warsztatów terenowych, wycieczek przyrodniczych oraz lekcji edukacyjnych; prowadzenie wydarzeń cyklicznych.	Działanie bezkosztowe, w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	PZPK/oddział Stegna	Cały obszar PKMW	!
			Organizacja imprez i warsztatów kulturowych, folklorystycznych promujących kulturę niematerialną.	Koszty rynkowe podobne do kosztów dla podobnych wydarzeń	PZPK/oddział Stegna samorządy gminne organizacje pozarządowe, lokalni działacze Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku	Cały obszar PKMW	!

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
			Propagowanie walorów architektonicznych, krajobrazowych oraz dziedzictwa niematerialnego obszaru Mierzei poprzez wyeksponowanie w przestrzeni publicznej fotografii/grafik przedstawiających historyczny wygląd konkretnych ulic, budynków, krajobrazów, czy tradycyjnych „zajęć” ludności zamieszkującej obszar Parku, w tym tradycji rybołówstwa.	Koszty rynkowe	PZPK/oddział Stegna samorządy gminne organizacje pozarządowe, lokalni działacze Narodowe Muzeum Morskie w Gdańsku	miejsowości Parku	!
			Uzupełnienie oznakowania dojścia do ważnych miejsc, atrakcyjnych turystycznie, w tym na trasie rowerowej R-10 do pozostałości stanowiska niemieckiego radaru w Nowej Karczmie, a także na dojściu dopłażowym nr 39 w Przebrnie do kamienia granicznego	Koszty rynkowe	PZPK/oddział Stegna	trasa rowerowa R-10 do pozostałości stanowiska niemieckiego radaru w Nowej Karczmie; dojście dopłażowe nr 39 w Przebrnie do kamienia granicznego	!
		2.2 Upowszechnienie wiedzy na temat wpływu działalności człowieka (w szczególności turystycznej i rekreacyjnej) na przyrodę PKMW	Edukacja mieszkańców, inwestorów i turystów dotycząca zagrożeń i negatywnego wpływu antropopresji na walory Parku oraz konsekwencji oddziaływań człowieka na przyrodę Parku np. poprzez kampanie informacyjne, filmy, prezentacje, prelekcje, warsztaty i wizualizacje prowadzone za	Koszty rynkowe	PZPK/oddział Stegna samorządy gmin organizacje proekologiczne	Cały obszar PKMW	!

Lp.	Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania	Uwagi dot. realizacji; Koszty	Podmiot odpowiedzialny	Miejsca realizacji	Priorytet (!, !!, !!!)*
			pośrednictwem stron internetowych, socialmediów i blogów turystycznych				
			Opracowanie przewodników dobrych praktyk w zakresie prac konserwatorskich, działań remontowych oraz gospodarowania przestrzenią, a także organizacja spotkań i warsztatów dla właścicieli obiektów, zabytkowych lub zamieszkujących obszary zabytkowe w celu popularyzacji wiedzy na temat dobrych praktyk.	Koszty rynkowe według wyników zamówienia publicznego oraz koszty w ramach działalności statutowej jednostki wdrażającej	PZPK/oddział Stegna samorządy gmin	Cały obszar PKMW	!!
			Stworzenie katalogu zasad dobrego zachowania w tym zachowania „w drodze na plażę”, zasad poruszania się turysty pieszego, konnego i rowerowego, zasad zachowania w lesie, w tym zbierania grzybów i jagód. Katalog zasad w formie tradycyjnych ulotek, tablic informacyjnych, a także animacji multimedialnych zamieszczonych na stronie internetowej Parku oraz oficjalnych stronach gmin.	Koszty rynkowe według wyników zamówienia publicznego	PZPK/oddział Stegna	Cały obszar PKMW	!

* Przywołane kody zagrożeń wg opisu w rozdziale 6

**Priorytet: !!! - działanie "ratunkowe", niezbędne; !! - działanie ważne, rekomendowane do wykonania; ! - działanie uzupełniające, proponowane do realizacji w zależności od możliwości i uwarunkowań

Szacunkowe koszty wdrożenia proponowanych ustaleń i rekomendacji niniejszego operatu przedstawione w powyższej tabeli przedstawione są w sposób ogólny, z uwagi na znaczące zmiany zachodzące na rynku; koszty realizacji wymagają doprecyzowania po określeniu szczegółowego zakresu poszczególnych prac i harmonogramu wykonywania zadań.

Wskazane podmioty odpowiedzialne za realizację należy traktować jako propozycje, która wymagają uzgodnień między zaangażowanymi stronami.

Zalecana działania dotyczące dojść do plaż od strony Zatoki Gdańskiej:

(na podstawie części diagnostycznej stanowiącej Zał. 1 do „Operatu...” – „Studium dokumentacyjne przejść na plaże w Parku Krajobrazowym „Mierzeja Wiślana”)

Ze względu na znaczący udział turystyki wypoczynkowej w obrębie plaż od strony Zatoki Gdańskiej ważne zagadnienie stanowi właściwe zagospodarowanie dojść dopłażowych oraz skanalizowanie ruchu turystycznego. W ramach diagnozy przeprowadzono szczegółową inwentaryzację istniejących dojść do plaż Zatoki Gdańskiej (stan na 2020 r.). Analiza uwarunkowań oraz zdiagnozowanych zagrożeń pozwoliła na sformułowanie ogólnych zasad zagospodarowania rekomendowanych do wdrożenia w celu poprawy funkcjonalności użytkowej przejść oraz minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań na różne komponenty przyrody oraz krajobraz.

Zalecenia dotyczące zagospodarowania w obrębie dojść dopłażowych, w tym przejść przez wydmy (do zastosowania zgodnie z aktualnymi na dany moment potrzebami; działania przypisane dla konkretnych dojść dopłażowych wyszczególniono w rozdz. 9.2):

- sytuowanie infrastruktury ograniczającej, np. obustronnych ogrodzeń drewnianych typu pastwiskowego (ewentualne wygradzenia siatką, faszyną w obrębie pasa wydmy), z wyjątkiem miejsc, gdzie ogrodzenie przecinałoby drogą ważną dla potrzeb technicznych na koronie wału lub dla potrzeb gospodarki leśnej;
- nasadzenia roślinności w celu kanalizacji ruchu turystycznego - zastosowanie nasadzeń rodzimych gatunków krzewów, np. rokitnika *Hippophae rhamnoides*; wykluczenie stosowania gatunków obcych geograficznie, w tym szczególnie róży pomarszczonej *Rosa rugosa*, wierzby ostrolistnej *Salix acutifolia* (ewentualne dopuszczenie tych gatunków roślinności wyłącznie w obrębie dojść dopłażowych nr 29-32 w Krynicy Morskiej);
- zamykane pojemniki na odpady przy przejściach, w tym przy plaży (częściowo montowane sezonowo);
- sezonowe toalety w maskującej obudowie na zapleczu plaży lub w jej pobliżu;
- całoroczne toalety (lokalizacja toalet całorocznych jedynie w obrębie jednostek osadniczych, jeśli lokalne uwarunkowania na to pozwalają i istnieje możliwość włączenia do systemu kanalizacji);
- przystosowanie podłoża do potrzeb osób niepełnosprawnych i o ograniczonej mobilności i sprawności ruchowej (w obrębie głównych dojść dopłażowych, w jednostkach osadniczych);
- oznakowanie (tablice z numerami) przejść (odładowe i przyplażowe);
- tablice edukacyjne i urzędowe;
- stojaki na rowery.

Przy lokalizacji toalet całorocznych i sezonowych, pod uwagę należy wziąć uwarunkowania lokalne związane z możliwością obsługi poszczególnych obiektów, np. w zakresie wywozu nieczystości. W przypadku braku możliwości dojazdu toalety należy sytuować w rejonie dojść dopłażowych, lecz w miejscach o stosunkowo dobrej dostępności.

Rekomenduje się włączenie do systemu numerowanych przejść na plażę dwa funkcjonujące dojścia dopłażowe zlokalizowane pomiędzy przejściami nr 21 a 22 oraz 45 a 46, dla których zaleca się urządzenie i oznakowanie.

Nie wskazuje się do likwidacji żadnych dojeżdżających doposażonych będących w systemie numerowanych przejść, z wyjątkiem istniejącego dojeżdżania nr 41, które zostało zlikwidowane w związku z realizacją inwestycji Przekopu Mierzei Wiślanej (bądź alternatywnie połączenie dojeżdżania nr 41 z planowaną od strony Zatoki Gdańskiej przystanią żeglarską). Likwidacją należy objąć „dzikie” ścieżki i przejścia przez kompleksy leśno-wydmowe. W miejscach tych zaleca się stosowanie infrastruktury ograniczającej dostęp oraz kanalizującej ruch turystyczny, a także zwiększone kontrole, zwłaszcza w miejscach szczególnie wrażliwych przyrodniczo.

Propozycje działań w zakresie funkcji edukacyjnej

Edukacja ekologiczna w PKMW w dalszym ciągu powinna być prowadzona przez przedstawicieli Parku oraz Nadleśnictwo, natomiast wskazane jest aktywne włączenie się innych podmiotów, w szczególności zwiększenie roli samorządów, lokalnych stowarzyszeń, działaczy i przedsiębiorców z obszaru PKMW. Rekomenduje się pogłębienie współpracy pomiędzy różnymi podmiotami w zakresie promocji i upowszechniania wiedzy dotyczącej dziedzictwa kulturowego oraz odmienności i unikalności dziedzictwa historycznego obszaru Mierzei Wiślanej. Z uwagi na brak w granicach PKMW placówki dydaktycznej zarządzanej przez PZPK zaleca się współpracę z placówkami działającymi na terenie Parku, np. Ośrodkiem Kolonijno-Wypoczynkowym Edukacji Ekologicznej w Piaskach, a także z placówkami samorządowymi (placówkami oświatowymi, ośrodkami kultury/światlicami) oraz prowadzenie działań edukacyjnych z wykorzystaniem infrastruktury będącej w zarządzie Nadleśnictwa Elbląg.

Istotnym zagadnieniem wydaje się być kwestia prowadzenia działań edukacyjnych dwójako – zarówno jako edukacja o walorach przyrodniczych kulturowych i krajobrazowych, jak i edukacja w zakresie konieczności ochrony tych walorów i zidentyfikowanych zagrożeń dla ich trwania. Szczególnie ważna wydaje się kwestia prowadzenia działań edukacyjnych w sposób partycypacyjny, z aktywnym uczestnictwem mieszkańców i turystów, np. akcje sprzątnięcia lasu, akcje sadzenia roślin itp. (organizowane z udziałem/pod kontrolą pracowników Parku).

W ramach działań edukacyjnych, w tym także ukierunkowanych na upowszechnianie wiedzy na temat zagrożeń wynikających z działalności człowieka na walory Parku proponuje się:

- wykorzystanie technologii cyfrowej do prowadzenia działań edukacyjnych, w tym edukacji i promocji postaw proekologicznych za pośrednictwem socialmedia, blogów turystycznych (nawiązanie współpracy z blogerami turystycznymi, formalnymi i nieformalnymi grupami/forami internetowymi);
- opracowanie tematycznych folderów reklamowych o walorach PKMW oraz zagrożeniach dla walorów PKMW i upowszechnienie ich w punktach informacji turystycznej i obiektach bazy noclegowej – zwiększenie świadomości społecznej;
- kontynuację organizacji warsztatów terenowych, wycieczek przyrodniczych oraz lekcji edukacyjnych; prowadzenie wydarzeń cyklicznych;
- organizowanie lekcji pokazowych, prelekcji i wykładów, warsztatów stacjonarnych, warsztatów terenowych, imprez o tematyce przyrodniczej, kulturowej, folklorystycznej (promujących kulturę niematerialną) i krajobrazowej, zawodów i konkursów z zakresu ekologii i ochrony przyrody, zabaw edukacyjnych;
- prowadzenie kampanii edukacyjnej skierowanej do właścicieli i zarządców budynków, w których stwierdzono kolonie rozrodcze nietoperzy;

- opracowanie przewodników dobrych praktyk w zakresie prac konserwatorskich, działań remontowych oraz gospodarowania przestrzenią, a także organizacja spotkań i warsztatów dla właścicieli obiektów, zabytkowych lub zamieszkujących obszary zabytkowe w celu popularyzacji wiedzy na temat dobrych praktyk;
- stworzenie katalogu zasad dobrego zachowania w tym zachowania „w drodze na plażę”, zasad poruszania się turysty pieszego, konnego i rowerowego, zasad zachowania w lesie, w tym zbierania grzybów i jagód - publikacja katalogu zasad w formie tradycyjnych ulotek, tablic informacyjnych, a także animacji multimedialnych zamieszczonych na stronie internetowej Parku oraz oficjalnych stronach gmin;
- wykorzystanie tworzonego geoportalu Pomorskiego Parku Zespołów Krajobrazowych w celu promocji walorów Parku, stworzenie specjalnej aplikacji mobilnej w celu propagowania walorów Parku i prowadzenia działań edukacyjnych.

10.2. Propozycje ustaleń do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów strategicznych dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych

Poniżej przedstawiono propozycje ustaleń do dokumentów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz innych dokumentów strategicznych dotyczące kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej oraz eliminacji zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych spowodowanych ich występowaniem na terenie PKMW:

1. zasady ogólne:

- kształtowanie funkcji turystyki i rekreacji przy założeniu priorytetu ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych Parku oraz poszanowania dziedzictwa kulturowego,
- dostosowanie skali i intensywności zabudowy i użytkowania, w szczególności rekreacyjnego i turystycznego do pojemności przestrzeni,
- co do zasady niepowiększanie terenów przewidzianych dla rozwoju bazy noclegowej ponad obszary już wyznaczone dla tych celów w dokumentach planistycznych,
- preferencja dla lokalizacji ogólnodostępnych obiektów bazy noclegowej o niskiej intensywności i ekstensywnym sposobie zagospodarowania, w tym unikanie lokalizacji zabudowy apartamentowej, a także zabudowy wysokiej, dominującej w krajobrazie – utrzymanie obecnego charakteru obszarów zabudowanych,
- ograniczenie lokalizacji zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego w lasach i utrzymanie leśnego przeznaczenia terenów,
- ograniczenie lokalizacji zainwestowania turystyczno-rekreacyjnego w strefie brzegowej,
- likwidacja lub przekształcenia nielegalnej i substandardowej zabudowy i zainwestowania oraz poprawa ładu przestrzennego i uporządkowanie rejonów koncentracji zabudowy sezonowej.

2. zasady szczegółowe:

• dla stref BM_I_1:

- dopuszcza się wyłącznie zabudowę o charakterze sezonowym związaną z obsługą rekreacji, turystyki i wypoczynku, w szczególności obiekty stanowiące zaplecze sanitarne, szatniowe i gastronomiczne plaż o powierzchni nie przekraczającej 150m² pojedynczego budynku, przy czym w obrębie każdej, wyodrębnionej na załączniku graficznym strefy dopuszcza się sytuowanie nie więcej niż trzech obiektów o charakterze sezonowym związanych z obsługą plaży, przy czym do limitu obiektów nie wlicza się obiektów niezbędnych dla obsługi plaży i kąpieliska;
- dopuszcza się sytuowanie toalet przenośnych w maskującej obudowie i innych obiektów wyposażonych w węzeł sanitarny, a także pojemników na odpady (z uwzględnieniem zabezpieczenia przed wygrzebywaniem śmieci przez zwierzęta);
- dopuszcza się sytuowania kładek, podestów i przejść (niezwiązanych trwale z gruntem), o nawierzchni umożliwiającej w szczególności wykorzystanie plaży przez osoby niepełnosprawne oraz osoby o ograniczonej mobilności i sprawności ruchowej;

• dla stref BM_I_2:

- dla każdej z wydzielonych stref dopuszcza się maksymalnie jedno ogólnodostępne miejsce wypoczynku nad Zalewem (miejsce plażowania, kąpeli, obsługi sportów wodnych itp.) z możliwością lokalizacji sezonowej zabudowy związanej z obsługą rekreacji, turystyki i wypoczynku, w szczególności obiekty stanowiące zaplecze sanitarne (dopuszcza się sytuowanie toalet przenośnych wyłącznie w maskującej obudowie), przebieralnie i obiekty gastronomiczne o powierzchni nie przekraczającej 150 m² pojedynczego budynku, przy czym dopuszcza się sytuowanie nie więcej niż trzech obiektów o charakterze sezonowym związanych z obsługą miejsca wypoczynku, przy czym do limitu obiektów nie wlicza się obiektów stanowiące zaplecze sanitarne;
- w każdej strefie dopuszcza się możliwość lokalizacji jednego pomostu pływającego w rejonie ogólnodostępnego miejsca wypoczynku, z zastrzeżeniem maksymalnej ochrony roślinności nadwodnej i szuwaru, a w przypadku utraty powierzchni roślinności z wymogiem kompensacji przyrodniczej;

• dla stref BM_I_3:

- dopuszcza się sytuowanie budowli hydrotechnicznych;
- dopuszcza się sytuowanie w części lądowej obiektów służących obsłudze portów i przystani, w szczególności sanitariatów, obiektów administracji, magazynów na sprzęt;

• dla stref BM_III_2:

- dopuszcza się zagospodarowanie terenów w formie parków leśnych, bez możliwości zmiany przeznaczenia gruntu na cele nieleśne;
- dopuszcza się lokalizację zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego (z wyłączeniem możliwości lokalizacji budynków), w szczególności infrastruktury edukacyjno-przyrodniczej, spacerowo-rekreacyjnej, wypoczynkowej, prozdrowotnej, związanej z aktywnością ruchową, w postaci obiektów takich jak m.in.: urządzone ciągi piesze, obiekty małej architektury, w tym: wiaty rekreacyjne, pojemniki na odpady (z uwzględnieniem zabezpieczenia przed

wygrzebywaniem śmieci przez zwierzęta), ławki, pergole itp., a także inne urządzenia i infrastruktura sprzyjająca rekreacji, z zaleceniem maksymalnego zachowania istniejącego drzewostanu i naturalnej roślinności;

- **dla stref BM_VIII_1:**

- dopuszcza się podstawowe formy zagospodarowania szlaków turystycznych, w szczególności szlaków pieszych, tras rowerowych i ścieżek dydaktycznych w postaci: infrastruktury służącej kanalizowaniu ruchu turystycznego, w tym grodzień, barier oraz nasadzeń rodzimych gatunków i odmian roślin, sytuowania zamkniętych pojemników na odpady (z uwzględnieniem zabezpieczenia przed wygrzebywaniem śmieci przez zwierzęta), stojaków na rowery, tablic informacyjnych, edukacyjnych i urzędowych, urządzonych miejsc odpoczynku na szlakach i innych urządzeń turystycznych w rozumieniu przepisów odrębnych, dopuszcza się poprawę nawierzchni szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych;
- dopuszcza się korekty przebiegu istniejących szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych lub ich likwidację, w sytuacji stwierdzenia konieczności ograniczenia negatywnego wpływu ruchu turystycznego na środowisko, w szczególności na poszczególne komponenty objęte ochroną;

- **dla stref BM_VIII_2:**

- dopuszcza się podstawowe formy zagospodarowania dojazdów dopływowych do Zatoki Gdańskiej w postaci: drewnianych ogrodzeń kanalizujących ruch turystyczny (dopuszcza się zastosowanie grodzień siatką w miejscach niezbędnych dla ścisłego ograniczenia penetracji poza obrębem dojazdu dopływowego), zamkniętych pojemników na odpady (w tym sytuowanych przy plaży, częściowo montowanych sezonowo) – pojemniki realizować z uwzględnieniem zabezpieczenia przed wygrzebywaniem śmieci przez zwierzęta, stojaków na rowery (bez możliwości sytuowania stojaków w obrębie wydmy oraz na plaży), lokalizacji całorocznych lub sezonowych toalet w maskującej obudowie, a także lokalizacji tablic informacyjnych, edukacyjnych i urzędowych;
- wskazuje się wyposażenie dojazdów dopływowych – wytyczne do realizacji dla konkretnych przejść, w tym: organizacja miejsca odpoczynku przy dojściu nr 1 (ustawienie ławek); sezonowo ustawienie pojemników na odpady przy dojściach nr: 8, 12, 13, 15, 16, 48, 53; sezonowo ustawienie toalety przenośnej przy dojściach nr: 18, 45, 54; urządzenie parkingu rowerowego przy dojściach nr: 28, 51;
- wskazuje się do włączenia do systemu numerowanych dojazdów dopływowych oraz oznakowanie i urządzenie dojazdów zlokalizowanych pomiędzy przejściami nr 21 a 22 oraz 45 a 46;

- **dla stref BM_VIII_3:**

- wskazuje się miejsca dostępu do wód Zalewu Wiślanego – drogi dojścia oraz miejsca przecięcia pasa szuwarów nadzalewowych o maksymalnej szerokości 5 m (z zastrzeżeniem maksymalnej ochrony roślinności nadwodnej i szuwaru), udostępnione dla ruchu pieszego i rowerowego;
- dopuszcza się nawierzchnię gruntową wzmocnioną z wykorzystaniem materiałów naturalnych takich jak piasek, torf, glina, ewentualne zastosowanie nawierzchni asfaltowej lub z kostki betonowej dopuszcza się wyłącznie dla dojazdów, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dopuszcza taki sposób zagospodarowania;

- zaleca się oznakowanie dojścia oraz dopuszcza się wyposażenie w elementy małej architektury (ławki, kosze na odpady itp.);
- dla każdej strefy dopuszcza się możliwość lokalizacji jednego pomostu w miejscu dostępu do wód Zalewu Wiślanego, z zastrzeżeniem maksymalnej ochrony roślinności nadwodnej i szuwaru, a w przypadku utraty powierzchni roślinności z wymogiem kompensacji przyrodniczej;
- **dla stref BM_VIII_4:**
 - wskazuje się urządzenie/doposażenie parkingów dla obsługi ruchu turystycznego, w szczególności związanego z wypoczynkiem nad morzem;
 - dopuszcza się podstawowe formy zagospodarowania w postaci: drewnianych wygrodzeń terenu parkingu, elementów małej architektury, toalet sezonowych w maskującej obudowie, miejsc odpoczynku, ławek, ławo-stołów, pojemników na odpady, montażu urządzeń służących poborowi opłat;
 - nie dopuszcza się wykorzystania parkingów do celów noclegowych.

10.3. Propozycje monitoringu stanu i skuteczności kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej

Proponuje się następujący zakres monitoringu stanu i skuteczności kształtowania funkcji turystycznej, rekreacyjnej i edukacyjnej:

- baza noclegowa – coroczny przegląd i aktualizacja gminnych baz ewidencji innych obiektów świadczących usługi hotelarskie;
- strefa brzegowa – systematyczne kontrole i zgłaszanie nadużyć w przypadku bezprawnej lokalizacji zainwestowania, przekształceń strefy brzegowej - konsekwentna polityka w zakresie dążenia do skutecznego egzekwowania prawa przez odpowiednie organy
- zagospodarowanie szlaków, w tym dojść dopłażowych – coroczna kontrola przed i po sezonie letnim zagospodarowania na szlakach i dojściach dopłażowych, zwłaszcza w zakresie barier i grodzień służących kanalizowaniu ruchu turystycznego i systematyczne naprawy/doposażenia elementów zniszczonych;
- punkty widokowe – coroczne kontrole stanu zagospodarowania w rejonie miejsc udostępnianych do obserwacji krajobrazu oraz kontrola stanu zachowania widoków z punktów widokowych;
- prowadzone stale, w szczególności w sezonie letnim kontrole w zakresie nieprawidłowości przy parkowaniu pojazdów (zwłaszcza na drogach leśnych);
- systematyczne kontrole w zakresie poruszania się pojazdami o napędzie motorowym w obrębie lasów, wydm oraz innych terenów wrażliwych przyrodniczo;
- prowadzone stale kontrole w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami;
- monitoring stanu czystości ogólnodostępnych miejsc odpoczynku na szlakach turystycznych, plaż i kąpielisk, parkingów leśnych, wiat rekreacyjnych itp.

Powyższe działania i monitoring w dużej mierze są już obecnie prowadzone zarówno przez pracowników Parku, właściwe służby, jak i samorządy gminne. Podkreśla się natomiast, że w dalszym

ciągu konsekwentnie należy kontynuować taką politykę, w szczególności w odniesieniu do sytuacji przekroczeń przepisów prawa.

10.4. Potrzeby uzupełnienia wiedzy dotyczącej zagadnień związanych z turystyką, rekreacją i edukacją

W zakresie zagadnień związanych z turystyką i rekreacją w Parku Krajobrazowym „Mierzeja Wiślana” ważnym zagadnieniem jest ustalenie faktycznej liczby miejsc noclegowych. Systematycznie aktualizowane oraz prowadzony w sposób rzetelny i ujednolicony ewidencje innych obiektów świadczących usługi hotelarskie stanowiąc będą podstawę do określenia pojemności bazy noclegowej. Informacja ta jest kluczowa dla prawidłowego planowania rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz obsługi ruchu turystycznego, a także kanalizacji ruchu turystycznego. Warunkiem jest systematyczne aktualizowanie bazy danych, kontrola oraz skuteczniejsze egzekwowanie obowiązku zgłoszenia obiektów i wszelkich zmian w zakresie ich funkcjonowania przez prowadzących działalności gospodarcze. Istotne jest także rozpoznanie wielkości bazy noclegowej w obiektach mieszkaniowych wielorodzinnych.

Dodatkowo rekomenduje się przeprowadzenie analiz i badań ruchu turystycznego oraz mobilności na obszarze PKMW przy wykorzystaniu danych typu BIG DATA pochodzących, np. od operatorów telefonii komórkowych. Kompleksowe badania związane z nasyceniem turystycznym Parku, natężeniem ruchu turystycznego i jego lokalizacją, analizą mobilności w miejscach o największym natężeniu ruchu pozwoliłyby na interwencję w rejonie obszarów kumulacji ruchu turystycznego, podlegających największej presji ze strony turystyki.

11. PROGNOZA STANU W PERSPEKTYWIE 20-LETNIEJ

11.1. Wariant ochrony zachowawczej – utrzymanie aktualnych trendów, bez podejmowania działań wskazanych w Planie ochrony

Jak przedstawiono w niniejszym opracowaniu natężenie funkcji turystyczno-rekreacyjnej na obszarze Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” stale wzrasta, co powoduje szereg zagrożeń oraz negatywnych oddziaływań na walory PKMW. Intensyfikacja zabudowy oraz innych form zagospodarowania turystyczno-rekreacyjnego powoduje wzrastającą presję na obszar Parku. Wobec powyższego brak podjęcia działań, czy chociażby próba powstrzymania negatywnych trendów skutkować będzie postępującą dewastacją obszaru Parku, co w konsekwencji doprowadzić może do degradacji jego walorów, które były podstawą ustanowienia formy ochrony jaką jest park krajobrazowy.

11.2. Wariant ochrony aktywnej - pełna realizacja ustaleń Planu ochrony

Biorąc pod uwagę istniejące uwarunkowania, w szczególności ekonomiczne, w tym dążenie poszczególnych użytkowników obszaru Parku do zaspokojenia swoich potrzeb społeczno-gospodarczego rozwoju stosując zalecenia Planu ochrony w zakresie ochrony czynnej należy spodziewać się co najwyżej ograniczenia aktualnych negatywnych trendów wpływu turystyki i rekreacji na przyrodę i krajobraz PKMW. Może to pozwolić na ochronę walorów Parku na obszarach ekstensywnie użytkowanych. W przypadku rejonów Parku, w których natężenie ruchu turystycznego oraz inwestycyjnego powiązanego z funkcją turystyczno-rekreacyjną jest najbardziej intensywne można spodziewać się co najwyżej zahamowania aktualnych negatywnych trendów, gdyż możliwość przywrócenia ładu przestrzennego oraz utraconych już walorów jest wątpliwa.

12.LITERATURA

- Baum S., Kistowski M. 2004. Stan zagospodarowania Półwyspu Helskiego oraz Mierzei Wiślanej – rozpoznanie sytuacji konfliktowych oraz propozycja kierunków działań. Raport dla Samorządu Województwa Pomorskiego, Gdańsk (mscr).
- Cymańska-Garbowska B., Steblik-Właźlak B. 2014. Podstawy Turystyki. WSIP, Warszawa.
- Gawryluk M., Barton D. 2001. Zasoby kulturowe Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” i jego otuliny [w:] Goc M., Remisiewicz M. 2001. Fauna parku i jej ochrona [w:] Gerstmannowa E. – red. Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”. Materiały do Monografii Przyrodniczej Regionu Gdańskiego 7, Gdańsk.
- Gerstmannowa E. 2006. Przestrzeń turystyczna polskiej strefy brzegowej – trendy rozwoju a warsztat planistyczny [w:] Furmańczyk K. – red. Zintegrowane zarządzanie obszarami przybrzeżnymi w Polsce- stan obecny i perspektywy 2. Brzeg morski – zrównoważony. U. Sz., Szczecin.
- Gerstmannowa E. – red. 1996-1998. Plan ochrony Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” - projekt. IOŚ, Gdynia (mscr).
- Gerstmannowa E. – red. 2001. Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”. Materiały do Monografii Przyrodniczej Regionu Gdańskiego 7, Gdańsk.
- Goc M., Remisiewicz M. 2001. Fauna parku i jej ochrona [w:] Gerstmannowa E. – red. Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”. Materiały do Monografii Przyrodniczej Regionu Gdańskiego 7, Gdańsk.
- Koncepcja zagospodarowania rekreacyjno-turystycznego dla obszaru Leśnego Kompleksu Promocyjnego Lasy Elbląsko-Żuławskie ze szczególnym uwzględnieniem obszarów leśnych oraz Program działań w zakresie rozwoju turystyki na terenie LKP Lasy Elbląsko-Żuławskie na lata 2017-2036. 2016. BULiGL w Gdyni i Nadl. Elbląg (mscr).
- Kozłowska-Szczęсна, 1984. Bioklimat polskich uzdrowisk jako podstawowa cecha ich warunków środowiskowych. IGIPIZ PAN. Dok. Geogr. 1-2.
- Krawczyk Z. - red. 1997. Encyklopedia Kultury Polskiej XX wieku, kultura fizyczna-sport, wyd. IK Warszawa,1997
- Lenartowicz Z., Machnikowski M., Wojtyniak J. 2001. Szata roślinna Mierzei Wiślanej i terenów przyległych [w:] Gerstmannowa E. – red. Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana”. Materiały do Monografii Przyrodniczej Regionu Gdańskiego 7, Gdańsk.
- Nowakowski S. – Flora naczyniowa Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”. – oddane do druku w Acta Botanica Cassubica w 2016 r.
- Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana oraz Żuławy Wiślane i Wysoczyzna Elbląska. Mapa turystyczna w skali 1:50.000. 2000. Wyd. Eko-Kapio. Sopot.
- Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana oraz Żuławy Wiślane i Wysoczyzna Elbląska. Mapa turystyczna w skali 1:50.000. 2012. Wyd. Eko-Kapio. Gdańsk.
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030. Uchwała Nr 318/XXX.2016 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r.
- projekt Planu Regionalnego Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana” Instytut Ochrony Środowiska oddział w Gdańsku (1989)
- Przewoźniak M. 1999. Potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego – atrakcyjność a przydatność. [w:] Pietrzak M. – red. Geoekologiczne podstawy badania i planowania krajobrazu rekreacyjnego. AWF w Poznaniu.

Przewoźniak M., Czocharński J. 2020. Przyrodnicze podstawy gospodarki przestrzennej. Ujęcie proekologiczne. Bogucki Wyd. Naukowe. Gdańsk-Poznań.

Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej z dnia 22 maja 2007 r. w sprawie ustalenia granicy portu morskiego w Kątach Rybackich od strony lądu

Rozporządzenia Ministra Żeglugi z dnia 18 lutego 1957 r. w sprawie ustalenia granicy terytorialnej morskiego portu rybackiego w Łysicy

Turystyka w województwie pomorskim w latach 2013-2017, 2018, Urząd Statystyczny w Gdańsku. Gdańsk

Uchwała Nr XXX/270/2021 Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej z dnia 12 maja 2021 r. w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpielii położonych na obszarze morskim przyległym do Gminy Miasta Krynica Morska na rok 2021

Uchwały Nr XXVII/285/2021 Rady Gminy Sztutowo z dnia 5 maja 2021 r. w sprawie określenia wykazu kąpielisk na terenie Gminy Sztutowo w 2021 roku

Uchwała Nr XL/359/2010 Rady Gminy Sztutowo z dnia 10 listopada 2010 r. (plan miejscowy Kąty Rybackie)

UCHWAŁA NR XXVI/225/20 RADY MIEJSKIEJ W KRYNICY MORSKIEJ z dnia 22 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Krynica Morska

www.elblag.turystyka.lasy.gov.pl

www.parkmierzeja.pl

www.zielonaszkola.krynicamorska.pl

www.zalewwislany.pl

<https://pbpr.pomorskie.pl/turystyka-wodna/>

Facebook Weronika Wróbel

www.plazabiala.pl

<https://darmowenoclegi.pl/ranking-najpiekniejszych-plaz-2021/>

<https://magazyn.travelist.pl/top-10-ranking-polskich-plaz/>

www.krynicamorska.tv

<https://leonardo.pgxc.pl/startowisko>

<https://www.znajkraj.pl>

<https://www.nmm.pl/muzeum-zalewu-wislanego>

13. ZESTAWIENIE TABEL, MAP, RYCIN I FOTOGRAFII

Spis tabel:

TAB. 1. ZESTAWIENIE PUBLIKACJI I MATERIAŁÓW NIEPUBLIKOWANYCH Z OCENĄ ICH PRZYDATNOŚCI DLA SPORZĄDZENIA „OPERATU KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ”	14
TAB. 2. WYBRANE ZAPISY PZPOMGGS DOTYCZĄCE ZAGADNIENI TURYSTYKI I REKREACJI ISTOTNE DLA FUNKCJONOWANIA PKMW	27
TAB. 3. SYNTETA TREŚCI STRATEGII ROZWOJU GMIN POŁOŻONYCH W PKMW	35
TAB. 4. FORMY AKTYWNOŚCI TURYSTYCZNO-REKREACYJNEJ PODEJMOWANEJ NA TERENIE PKMW I W JEGO BEZPOŚREDNIM OTOCZENIU	46
TAB. 5. HOTELE TZW. KATEGORYZOWANE W OBSZARZE PKMW WIDNIEJĄCE W EWIDENCJI OBIEKTÓW HOTELARSKICH PROWADZONEJ PRZEZ MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO (STAN NA WRZESIEŃ 2020 R.)	47
TAB. 6. PENSJONATY TZW. KATEGORYZOWANE W OBSZARZE PKMW WIDNIEJĄCE W EWIDENCJI OBIEKTÓW HOTELARSKICH PROWADZONEJ PRZEZ MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO (STAN NA WRZESIEŃ 2020 R.)	50
TAB. 7. WYKAZ KEMPINGÓW WIDNIEJĄCYCH W EWIDENCJI OBIEKTÓW HOTELARSKICH PROWADZONEJ PRZEZ MARSZAŁKA WOJ. POMORSKIEGO (STAN NA WRZESIEŃ 2020 R.)	57
TAB. 8. RODZAJE TURYSTYCZNYCH OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH WEDŁUG GMIN (DANE URZĘDU STATYSTYCZNEGO W GDAŃSKU STAN NA 31VII2017 R.)	59
TAB. 9. ILOŚĆ MIEJSC NOCLEGOWYCH W TURYSTYCZNYCH OBIEKTACH NOCLEGOWYCH WEDŁUG GMIN (DANE URZĘDU STATYSTYCZNEGO W GDAŃSKU STAN NA 31VII2017 R.)	60
TAB. 10. LICZBA MIEJSC NOCLEGOWYCH W OBIEKTACH KATEGORYZOWANYCH NA TERENIE PARKU I OTULINY W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH W PODZIALE NA RODZAJ OBIEKTU	60
TAB. 11. PODSTAWOWE DANE O BAZIE NOCLEGOWEJ W KRYNICY MORSKIEJ	62
TAB. 12. PODSTAWOWE DANE O BAZIE NOCLEGOWEJ W GMINIE SZTUTOWO W OBSZARZE PARKU	66
TAB. 13. PODSTAWOWE DANE O BAZIE NOCLEGOWEJ W GMINIE SZTUTOWO W OBSZARZE OTULINY PARKU	68
TAB. 14. PODSTAWOWE DANE O BAZIE NOCLEGOWEJ W GMINIE STEGNA W OBSZARZE OTULINY PARKU	69
TAB. 15. ZESTAWIENIE OSZACOWANEJ LICZBY MIEJSC NOCLEGOWYCH W PKMW	72
TAB. 16. DANE DOTYCZĄCE MIEJSC NOCLEGOWYCH W POSZCZEGÓLNYCH RODZAJACH OBIEKTÓW W 1988 R.	73
TAB. 17. SYNTETYCZNE ZESTAWIENIE ZAGROZEŃ WEWNĘTRZNYCH WYNIKAJĄCYCH Z FUNKCJI TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ	115
TAB. 18. SYNTETYCZNE ZESTAWIENIE ZAGROZEŃ ZEWNĘTRZNYCH WYNIKAJĄCYCH Z FUNKCJI TURYSTYCZNEJ I REKREACYJNEJ	117
TAB. 19. STRATEGICZNE I OPERACYJNE CELE KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ PKMW	120
TAB. 20. TYPOLOGIA PODZIAŁU OBSZARU PKMW NA STREFY USTALEŃ (DZIAŁAŃ OCHRONNYCH) I REKOMENDACJI PLANU OCHRONY	122
TAB. 21. TYPOLOGIA WYDZIELEŃ PREZENTUJĄCYCH WYBRANE UWARUNKOWANIA OCHRONY PKMW	125
TAB. 22. DZIAŁANIA PROPONOWANE DO REALIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH I OPERACYJNYCH W RAMACH KSZTAŁTOWANIA FUNKCJI TURYSTYCZNEJ, REKREACYJNEJ I EDUKACYJNEJ W PKMW	133

Spis rycin:

RYC. 1. POŁOŻENIE PARKU NA TLE PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO (OPRACOWANIE WŁASNE)	11
RYC. 2. FRAGMENT ZAŁĄCZNIKA GRAFICZNEGO KONCEPCJI ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI W REJONIE KRYNICY MORSKIEJ (ŹRÓDŁO: KONCEPCJA ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI W LKP „LAS Y ELBLĄSKO-ŻUŁAWSKIE)	34
RYC. 3. RYC. 3. SYSTEM OBSŁUGI ZAGOSPODAROWANIA TURYSTYCZNEGO I REKREACJI W PKMW (ŹRÓDŁO: OPR. WŁASNE)	44
RYC. 4. ROZMIESZCZENIE OBIEKTÓW NOCLEGOWYCH, TZW. KATEGORYZOWANYCH W PKMW (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIA WŁASNE)	61
RYC. 5. LICZBA OBIEKTÓW WEDŁUG RODZAJÓW MIEJSC NOCLEGOWYCH W KRYNICY MORSKIEJ (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	62
RYC. 6. LICZBA MIEJSC NOCLEGOWYCH W ROZBICIU NA NOCLEGI CAŁOROCZNE I SEZONOWE WEDŁUG RODZAJÓW MIEJSC NOCLEGOWYCH W KRYNICY MORSKIEJ. (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	63

RYC. 7. PROCENTOWY UDZIAŁ MIEJSC NOCLEGOWYCH OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH RODZAJACH MIEJSC NOCLEGOWYCH W KRYNICY MORSKIEJ. (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	63
RYC. 8. ROZMIESZCZENIE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE WEDŁUG DANYCH BURMISTRZA MIASTA KRYNICA MORSKA (M. KRYNICA MORSKA) (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	64
RYC. 9. ROZMIESZCZENIE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE WEDŁUG DANYCH BURMISTRZA MIASTA KRYNICA MORSKA (M. PIASKI I PRZEBRNO) (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	65
RYC. 10. LICZBA OBIEKTÓW WEDŁUG RODZAJÓW MIEJSC NOCLEGOWYCH W GMINIE SZTUTOWO W OBSZARZE PARKU. (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	66
RYC. 11. LICZBA MIEJSC NOCLEGOWYCH W ROZBICIU NA NOCLEGI CAŁOROCZNE I SEZONOWE WEDŁUG RODZAJÓW MIEJSC NOCLEGOWYCH W GMINIE SZTUTOWO W OBSZARZE PARKU. (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	67
RYC. 12. PROCENTOWY UDZIAŁ MIEJSC NOCLEGOWYCH OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH RODZAJACH MIEJSC NOCLEGOWYCH W GMINIE SZTUTOWO W OBSZARZE PARKU. (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	67
RYC. 13. ROZMIESZCZENIE POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE W PARKU WEDŁUG DANYCH WÓJTA GMINY SZTUTOWO (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	68
RYC. 14. ROZMIESZCZENIE OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE W MIEJSCOWOŚCI PIASKI (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	70
RYC. 15. ROZMIESZCZENIE OBIEKTÓW ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI HOTELARSKIE W MIEJSCOWOŚCI PIASKI (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	71
RYC. 16. PLAN PORTU JACHTOWEGO KRYNICA MORSKA (ŹRÓDŁO: HTTP://WWW.ZALEWWISLANY.PL)	74
RYC. 17. ROZMIESZCZENIE ATRAKCJI NA BIAŁEJ PLAŻY W KRYNICY MORSKIEJ (ŹRÓDŁO: WWW.PLAZABIALA.PL)	78
RYC. 18. FRAGMENT PLANU MIEJSCOWEGO DLA WSI KĄTY RYBACKIE Z ZAZNACZENIEM MIEJSC DOPUSZCZONYCH DLA LOKALIZACJI POMOSTÓW CUMOWNICZYCH (ŹRÓDŁO: OPRACOWANIE WŁASNE)	84
RYC. 19. OZNAKOWANIE NAWIGACYJNE NA ZALEWIE WIŚLANYM. (ŹRÓDŁO: JACHTCLUB KRYNICA MORSKA)	87
RYC. 20. ŻUŁAWSKA KOLEJ DOJAZDOWA (ŹRÓDŁO: MATERIAŁY PROMOCYJNE DOSTĘPNE NA PRZYSTANKACH KOLEJKI)	96
RYC. 21. SCHEMAT PRZEBIEGU TRAS ROWEROWYCH W GMINIE SZTUTOWO (ŹRÓDŁO: FOLDER INFORMACYJNY WYDANY PRZEZ URZĄD GMINY SZTUTOWO, WYD. REGION)	101
RYC. 22. SCHEMAT PRZEBIEGU TRAS NORDIC WALKING W GMINIE SZTUTOWO, W REJONIE PKMW (ŹRÓDŁO: FOLDER INFORMACYJNY WYDANY PRZEZ URZĄD GMINY SZTUTOWO, WYD. REGION)	102

Spis fotografii:

FOT. 1 WYCIECZKA NA MIERZEJĘ – KRAJOBRAZ I SKARBY MORZA (ŹRÓDŁO: FACEBOOK WERONIKA WRÓBEL 06.2020)	43
FOT. 2 HOTEL KAHLBERG W KRYNICY MORSKIEJ	49
FOT. 3 HOTEL TRISTAN W KĄTACH RYBACKICH	49
FOT. 4 FOURS WIND RESORT&SPA W PIASKACH	50
FOT. 5 HOTEL CONTINENTAL W KRYNICY MORSKIEJ	50
FOT. 6 PENSJONAT RIWIERA W KRYNICY MORSKIEJ	51
FOT. 7 PENSJONAT PORTO MARINA W KRYNICY MORSKIEJ	51
FOT. 8 WILLA JANDAR W SKOWRONKACH	52
FOT. 9 WILLA WARTA W HISTORYCZNEJ CZĘŚCI KRYNICY MORSKIEJ	52
FOT. 10 WILLE W KRYNICY MORSKIEJ – W ZACHODNIEJ CZĘŚCI MIASTA I W POŁUDNIOWO-WSCHODNIEJ	52
FOT. 11 APARTAMENTY W KRYNICY MORSKIEJ (PRZY UL. WODNEJ, PRZY UL. TELEEXPRESU)	53
FOT. 12 APARTAMENTY W KĄTACH RYBACKICH (PRZY UL. PIASKOWEJ, PRZY UL. RYBACKIEJ)	53
FOT. 13 POKOJE GOŚCINNE I KWATERY PRYWATNE – PRZYKŁADY OBIEKTÓW (BJS 07.2020)	54

FOT. 14	OŚRODEK WYPOCZYNKOWY NEPTUN - ALGA	55
FOT. 15	OŚRODEK WYPOCZYNKOWY WENECJA W KĄTACH RYBACKICH	55
FOT. 16	SANATORIA I OŚRODKI REHABILITACYJNE „ALBATROS” I „ZEFIR” – PRZYKŁADY OBIEKTÓW W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	55
FOT. 17	DOMKI NA WYNAJEM W ZWARTEJ ZABUDOWIE MIEJSCOWOŚCI KĄTY RYBACKIE I KRYNICA MORSKA	56
FOT. 18	ZESPÓŁ DOMKÓW NA WYNAJEM NA WYDZIELONYM TERENIE Z PRYWATNA PRYZYSTANIĄ – MARINA VILLAGE W KĄTACH RYBACKICH	56
FOT. 19	ZESPOŁY DOMKÓW JAKO CZĘŚĆ OŚRODKÓW WYPOCZYNKOWYCH W SKOWRONKACH I KRYNICY MORSKIEJ	57
FOT. 20	CAMPING W PIASKACH I W KRYNICY MORSKIEJ	58
FOT. 21	OBOZOWISKO HARCERSKIE W PIASKACH	58
FOT. 22	BIWAKOWISKO NA DOJEŻDZIE DO MORZA W PIASKACH	58
FOT. 23	PORT MORSKI Z CZĘŚCIĄ PORTU JACHTOWEGO W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	75
FOT. 24	PORT MORSKI W KĄTACH RYBACKICH (BJS 05.2020, 09.2018)	75
FOT. 25	PLAŻA BIAŁA W KRYNICY MORSKIEJ: STREFA RELAKSU I GASTRONOMII PRZY WEJŚCIU NR 23 I WEJŚCIE NR 28 (BJS 07.2020)	79
FOT. 26	PLAŻE MIERZEI OD STRONY ZATOKI POZA SEZONEM LETNIM W KĄTACH RYBACKICH I W SZTUTOWIE (BJS 05.2020)	79
FOT. 27	PLAŻA I KĄPIELISKO W PIASKACH (NOWEJ KARZMIE) W DESZCZOWY DZIEŃ (BJS 07.2020)	79
FOT. 28	JEDNA Z PLAŻ I KĄPIELISK W KRYNICY MORSKIEJ WIECZOROWĄ PORĄ (BJS 07.2020)	80
FOT. 29	ZŁOTA PLAŻA I KĄPIELISKO W KĄTACH RYBACKICH (BJS 07.2020)	80
FOT. 30	PLAŻA W JUNOSZYNIE (OTULINA PKMW) ZIMOWĄ PORĄ (BJS 01.2021)	80
FOT. 31	MIEJSCE WYPOCZYNKU W KRYNICY MORSKIEJ	81
FOT. 32	MIEJSCE WYPOCZYNKU PO DRODZE Z M. KĄTY RYBACKIE DO M. SKOWRONKI (BJS 07.2020)	81
FOT. 33	ŚCIEŻKA Z M. SKOWRONKI DO WEJŚCIA NR 45	81
FOT. 34	ŚCIEŻKA Z M. PIASKI DO WEJŚCIA NR 8 (BJS 07.2020)	81
FOT. 35	WEJŚCIE NR 27 KRYNICA MORSKA	82
FOT. 36	WEJŚCIE NR 1 PIASKI	82
FOT. 37	WEJŚCIE NR 23 KRYNICA MORSKA	82
FOT. 38	WEJŚCIE NR 26 KRYNICA MORSKA	82
FOT. 39	WEJŚCIE NR 45 SKOWRONKI	82
FOT. 40	WEJŚCIE NR 51 KĄTY RYBACKIE	82
FOT. 41	POMOST PŁYWAJĄCY, REKREACYJNY NAD ZALEWEM WIŚLANYM W PIASKACH (BJS 07.2020)	84
FOT. 42	BULWAR SŁONECZNY I PROMENADA NADMORSKA W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 05.2020)	85
FOT. 43	GŁÓWNE CIĄGI PIESZE – DOJŚCIA DO MORZA Z OBSZARU MIEJSCOWOŚCI; UL MORSKA W KRYNICY MORSKIEJ I UL. MORSKA W KĄTACH RYBACKICH (BJS 07.2020)	85
FOT. 44	SZKOŁA WINDSURFINGU W KRYNICY MORSKIEJ NAD ZALEWEM WIŚLANYM (BJS 07.2020)	86
FOT. 45	ZAWODY BOJEROWE W KRYNICY MORSKIEJ W KLASIE DN – LUTY 2021 R. (FOT. HTTP://WWW.KRYNICAMORSKA.TV)	88
FOT. 46	SNOWKITING NA ZALEWIE WIŚLANYM (ŹRÓDŁO: HTTP://WWW.E-SZTUTOWO.PL/)	88
FOT. 47	DWORZEC AUTOBUSOWY I PRZYSTANEK TRAMWAJU WODNEGO W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	89
FOT. 48	POSTÓJ MELEX-ÓW W KĄTACH RYBACKICH W SĄSIEDZTWIE PLAŻY I WYPOŻYCZALNA ROWERÓW W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	90
FOT. 49	PARKING LEŚNY W KĄTACH RYBACKICH I PARKING PRZY PLAŻY, UL. BURSZTYNOWA W PIASKACH (BJS 11.2020)	90

FOT. 50	OBIEKTY INFORMACJI TURYSTYCZNEJ W KĄTACH RYBACKICH I W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	91
FOT. 51	OBIEKTY GASTRONOMII STAŁEJ W KRYNICY MORSKIEJ I W KĄTACH RYBACKICH (BJS 07.2020)	91
FOT. 52	OBIEKTY GASTRONOMII SEZONOWEJ NA PLAŻY I PRZY UL. GDAŃSKIEJ W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	92
FOT. 53	PLACÓWKI HANDLOWE CAŁOROCZNE W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	92
FOT. 54	PLACÓWKI HANDLU SEZONOWEGO W CENTRUM KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	93
FOT. 55	CENTRUM REKREACYJNE PRZY UL. RYBACKIEJ W KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	93
FOT. 56	CENTRUM REKREACYJNO-SPORTOWE PRZY UL. SŁONECZNEJ W PIASKACH (BJS 07.2020)	93
FOT. 57	KOMPLEKS REKREACYJNY I PLAC ZABAW W KĄTACH RYBACKICH (BJS 07.2020)	94
FOT. 58	ŚCIEŻKA DO GRANICY UNII EUROPEJSKIEJ I PLAŻA W „PASIE ZIEMI NICZYJEJ” (BJS 11.2020)	94
FOT. 59	ZACHOWANE KAMIEŃ GRANICZNE WOLNEGO MIASTA GDAŃSKA I NIEMIEC (BJS 07.2020)	95
FOT. 60	WIEŻA WIDOKOWA WIELBŁĄDZI GARB W KRYNICY MORSKIEJ I WIDOK W KIERUNKU ZATOKI GDAŃSKIEJ (BJS 07.2020)	97
FOT. 61	WIEŻA OBSERWACYJNA GÓRA PIRAT W PIASKACH I WIDOK W KIERUNKU ZALEWU WIŚLANEGO (BJS 11.2020)	97
FOT. 62	LATARNIA MORSKA W KRYNICY MORSKIEJ I WIDOK W KIERUNKU ZALEWU WIŚLANEGO (BJS 07.2020)	98
FOT. 63	PUNKT WIDOKOWY W MIEJSCU ODPOCZYNKU ROWERZYSTÓW NA TRASIE R10 POMIĘDZY PRZEBRNEM A KRYNICĄ MORSKĄ (AS 07.2020)	98
FOT. 64	TYMCZASOWY PUNKT WIDOKOWY: TABLICA EDUKACYJNA (BJS 09.2019) I OZNAKOWANIE KOLEJNEGO PUNKTU WIDOKOWEGO (BJS 07.2020)	99
FOT. 65	MIĘDZYNARODOWA TRASA ROWEROWA R 10; OZNAKOWANIE SZLAKU W KĄTACH RYBACKICH I MIEJSCE ODPOCZYNKU ROWERZYSTÓW W PIASKACH (BJS 07.2020)	100
FOT. 66	ŚCIEŻKA ŚLADAMI J. CHMIELEWSKIEJ PRZYSTANEK W KRYNICY MORSKIEJ I W PIASKACH (BJS 07.2020)	101
FOT. 67	MUZEUM PRZYRODNICZO-MYŚLIWSKIE KRYNICY MORSKIEJ (BJS 07.2020)	103
FOT. 68	EKSPOZYCJA W MUZEUM ZALEWU WIŚLANEGO W KĄTACH W RYBACKICH (BJS 09.2018)	103
FOT. 69	TABLICA INFORMACYJNA PARKU W KĄTACH RYBACKICH (BJS 05.2020)	104
FOT. 70	TABLICA EDUKACYJNA WZDŁUŻ TRASY ROWEROWEJ R 10 W PIASKACH (BJS 11.2020)	104
FOT. 71	WYDEPCZYSKA NA SKUTEK REKREACYJNEGO UŻYTKOWANIA TERENU: SZLAK NA GÓRĘ PIRAT, DOJŚCIE DO PLAŻY W PIASKACH (FOT. BJS 2020).	111

14.ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 - STUDIUM DOKUMENTACYJNE PRZEJŚĆ NA PLAŻE W PARKU KRAJOBRAZOWYM
”MIERZEJA WIŚLANA” stan w lipcu 2020 r.